

๕๕
ธ. ๕๑๗ ก

ทรัพย์สินสาร

ชั้นต้น

ของ พระยาสุริยานุวัตร

เล่ม ๒

พิมพ์ครั้งที่ ๒๑๐ ฉบับ

มีกรรมสิทธิ์ ตาม พระราชบัญญัติ

โรงพิมพ์บำรุงผลกิจ

๖๕๖๖

ทรัพย์สินทางปัญญา เล่ม ๒

ภาค ๓

การแลกเปลี่ยน

หมวด ๑	การแลกเปลี่ยน	หน้า ๒๕๙
	ลักษณะของการ ค้ำขายหรือการ แลกทรัพย์สิน	หน้า ๒๖๓
หมวด ๒	ค่าและ ราคา	หน้า ๒๖๖
	กฎ ขรรพคสำหรับกำหนด ราคา	หน้า ๒๗๐
	การ ประเมิน ราคา	หน้า ๒๗๒
	ราคาปรกติ	หน้า ๒๗๘
	ราคาตลาด	หน้า ๒๘๐
	ราคาเงินใช้ ในบ้านเมือง	หน้า ๒๘๙
หมวด ๓	ลักษณะ เงิน	หน้า ๒๙๔
	กิจ ขระ ของ เงิน	หน้า ๒๙๘
	พระราชบัญญัติมาตราของสยาม ร. ศ. ๑๒๗	
		หน้า ๓๐๒
	คุณพิเศษ ของ เงิน ที่ช่วยใน การ แลกทรัพย์สิน	หน้า ๓๐๖

	ลักษณะ เหรียญ กระดาษป่น ที่ ตกค่า	หน้า ๓๓๔
	เหรียญกระดาษป่น ที่เลิกหมุนบดตาย	หน้า ๓๓๕
หมวด ๔	วิธีเงินตรา ต่าง ประเทศ	หน้า ๓๓๙
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ อังกฤษ	หน้า ๓๓๙
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ อินเดีย	หน้า ๓๔๑
	วิธีเงินตรา ประเทศ ในเขตสหพันธรัฐอเมริกาเหนือ	หน้า ๓๔๒
	วิธีเงิน ตรา เมือง แคนาดา	หน้า ๓๔๓
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ เยอรมันนี	หน้า ๓๔๔
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ สแกนดิเนเวีย	หน้า ๓๔๕
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ ที่ อยู่ใน สหประชาคม แดกัน	หน้า ๓๔๖
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ ฝรั่งเศส ประเทศ เบลเยียม	
	ประเทศ อิตาลี	หน้า ๓๔๖
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ และเมืองอื่น	
	ข้าง ทิศตะวันออก	หน้า ๓๔๘
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ ฮอลันดา ฮังการี	หน้า ๓๕๐
	วิธีเงิน ตรา ประเทศ ปราเว็ด	หน้า ๓๕๓

ก

หมวด ๕	การ เชื้อ หน้ (Credit)	หน้า ๓๕๘
	ความ เชื้อ อย่าง เกียว ที่ เปน หัก เบน ประชาน	
	ของ การ เชื้อ หน้	หน้า ๓๖๐
	คุณ ประ โยชน์ ของ การ เชื้อ หน้	หน้า ๓๗๐
หมวด ๖	เอกสาร สัญญา แด โใบ สำคัญ ต่าง ๆ ของ การ	
	เชื้อ หน้ ที่ ใช้ ได้ ต่าง เงิน ตรา	หน้า ๓๗๘
	หนังสือ สัญญา ใช้ เงิน แด โใบ สั่ง จ่าย	
	(Bill of Exchange)	หน้า ๓๘๐
	ใบ สั่ง จ่าย ที่ เรียกว่า เช็ ก (Cheque)	หน้า ๓๘๗
	วิธี ใช้ การ เชื้อ หน้ โดย ทาง บานูชี	หน้า ๓๙๐
หมวด ๗	การ เชื้อ หน้ อาจ รั ก รุง ราคา สิ้น ค้า ให้ ฝั น	
	แปด โใบ ได้ ต่าง ๆ	หน้า ๓๙๒
	ธนบัตร	หน้า ๓๙๔
หมวด ๘	การ เชื้อ หน้ ใน การ ค้า ขาย	
	(Commercial Credit)	หน้า ๓๙๘
หมวด ๙	การ เชื้อ หน้ ใน การ ส่ง รั ก ทรัพย์	หน้า ๔๐๙
หมวด ๑๐	การ ค้า ขาย เกิน ตัว แตะ การ ทำ สิ้น ค้า	
	ขาย มาก เกิน ไป	หน้า ๑๔๔

หมวด ๑๑	วิธีทำใบสั่งจ่ายเชิงเคราะห์หัก (Accommodation Bills)	หน้า ๔๒๓
หมวด ๑๒	คอกเบย์	หน้า ๔๒๗
หมวด ๑๓	การค้าขายระหว่างประเทศ คุณสมบัติของการค้าขายระหว่าง ประเทศ	หน้า ๔๓๘
	การค้าขายโดยสะดวก (Free Trade)	หน้า ๔๔๑
หมวด ๑๔	การป้องกัน (Protection)	หน้า ๔๔๗
	การป้องกันในประเทศอังกฤษ ตั้งแต่ โบราณ	หน้า ๔๖๗
	การค้าขายพวกแฮนเซียติกลีก (Hanseatic League)	หน้า ๔๖๗
	กฎหมายการเดินเรืออังกฤษ (The Navigation Act 1651)	หน้า ๔๗๔
	ประเทศอเมริกาเหนือ ตั้งแต่ปี สิบแปดร้อย	หน้า ๔๘๐
	การป้องกันในประเทศยูไนเต็ด อเมริกาเหนือ	หน้า ๔๘๒

ภาค ๓

หมวด ๑ ว่าด้วยการแลกเปลี่ยน

ใน ทวิพจน์ศัพท์เล่ม ๑ ซึ่งได้เรียบเรียงขึ้นไว้แล้วนั้น ได้ตั้งขึ้น ถ้อยคำลักษณะ การสร้าง ทวิพจน์ ไปจนถึง การแบ่งปันทวิพจน์ มีความพอ เป็น คำมอดบ้างแล้ว ในเล่ม ๒ นี้จะได้ถ้อยคำลักษณะ การแลกเปลี่ยน ทวิพจน์ คือ การ คำชายเป็น คำตัวต่อไป

ในการ ทำผลประโยชน์ทุกอย่างโดย ความเจตนา จะสร้างทวิพจน์ ให้เกิดมีขึ้นได้ นั้น ได้ ชี้แจง มา แก่ ชนชั้น แล้วว่า สิ่งที่จะเป็น ทวิพจน์ได้จำเป็น ต้อง ให้ มีลักษณะ ที่จะ แลกเปลี่ยน กัน ได้กับ ของอื่น มิฉะนั้น ก็จะไม่เป็น ทวิพจน์

การ แลก เปลี่ยน จึง เป็น การสำคัญ อันใหญ่ ยิ่ง อย่างหนึ่ง ซึ่ง จะ ใช้ ใน การ ทำมาหากินอันจะ กระทำ ทวิพจน์ ให้เพิ่ม พดขึ้นได้

การ แลก เปลี่ยน เป็น วิธี ที่จะ เขา ของ ซึ่งเรามี เหลือใช้ หรือ ซึ่ง เราไม่ต้องการ นั้นไป แลกกัน กับ ของอื่นที่เราต้องการหรือ ที่เราอยาก ได้มากกว่า ของ ที่เราจะ ต้องการ แลก มา นั้น จะ ต้อง มี

คุณประโยชน์แก่เราสัก อย่างหนึ่ง ถ้าไม่มีประโยชน์อะไรเราก็ไม่ขอได้ แต่บางทีของที่เราต้องการในขั้นต้นนั้นจะมีคุณประโยชน์แก่เราสักเท่าใดก็ตาม มาตอนปลายถ้าเรามีของชนิดเดียวกันนั้น เพื่อมากเกินความต้องการไป ของที่เกินต้องการไปนั้นก็เปลี่ยนว่าไม่มีประโยชน์อะไรแก่เราจนกว่าจะเอาไปแลกเปลี่ยนกันกับของอื่นที่เราจะต้องการใช้ชั่วยุ่มาก เป็นต้นว่าชาวนาทำการเพาะปลูกได้เข้าเป็นผลผลิตเกินขายเป็นอันมาก ข้างฝ่ายชาวประมงที่ทำการแต่หาปลาอย่างเดียวก็จะได้ปลาเกินที่เขาจะต้องการ เข้าของชาวนาและปลาของชาวประมงที่ผลิตเพื่ออยู่นั้นจะไม่เป็นประโยชน์อะไรแก่เจ้าของจนกว่าเจ้าของเขาจะต้องการปลา และเจ้าของปลาจะต้องการเขา ต่างก็เอาเข้ากับปลาไปแลกเปลี่ยนกัน การแลกเปลี่ยนนั้นจึงกระทำให้ของซึ่งแต่ก่อนไม่มีประโยชน์มากเกิดมีประโยชน์ขึ้นด้วยกัน ทั้งสองฝ่าย ชาวนามีแค่เขาอย่างเดียวไม่มีปลากินบ้างก็ไม่พอใจ ชาวประมงมีแค่ปลาดำไม่มีเขากินก็เต็มที การแลกเปลี่ยนจึงกระทำให้เกิดกำไร เป็นผลประโยชน์ยิ่งขึ้นได้แก่ผู้แลกเปลี่ยนนี้

มูลเหตุของการแลกเปลี่ยนที่จะก่อเกิดขึ้นได้นั้น ก็เป็นเพราะการปันหน้าที่กันทำการ เป็นส่วน เป็นสัดส่วนต่าง ๆ กันตาม

ที่ได้พรรณามาใน ทฤษฎีค่าตัวเล่ม ๑ โดยละเอียดแล้ว เพราะถ้า
ต่างคนต่างก็ทำการ อย่างเดียวกันเหมือนกันไปเสียหมดแล้ว การ
แลกเปลี่ยน ค่าขายก็แพง อัน มีไม่ได้ ใคร จะ เขาเข้าคือเข้า
หรือเขาปลา คือ ปลา ชนิดเดียวกันไป แลกกันให้เสีย เวลาเปล่าโดย
ไม่มีประโยชน์อะไร ชื่น ชักได้ การ บัน หนัก ที่กัน ทำ การ จะ
เกิด ผล มาก ก็ เพราะ จะ แลก เปลี่ยน ผล ที่ ทำ ชื่น ได้ ต่าง กัน นั่น ซึ่ง กัน
และ กัน ยิ่ง มี การ มาก อย่าง ต่าง ชนิด ออกไป ยิ่ง เกิด มี วิช
หา กิน มาก อย่าง ชื่น การ แลก เปลี่ยน ก็ ยิ่ง จะ แพร่ หลาย กว้าง
ขวาง ออกได้ โดยรวดเร็ว ชื่น เสมอไป คน ทำนา และ ชาว ประ โมง ที่
ได้ ยัก ตัว อย่าง มาก ต่าง นั้น ค่า คน ที่ จะ ได้ กิน เข้า และ กิน ปลา ซึ่ง
แพง ผล ของ ตัว ได้ ทำ ชื่น นั้น ตลออกได้ แต่ ช่าง เหล็ก ที่ เกี่ยว
สำหรับ เกี่ยว เข้า ถ้า ทำ ก.ร แต่ อย่าง เดียว คง จะ ไม่มี โอกาส ใช้
เกี่ยว ที่ ตัว ทำ นั้น สัก ขณะ เดียว จำ เปน จะ ต้อง เขา เกี่ยว ไป แลก
กับ เข้า ของ ชาว นา ช่าง เหล็ก จึง ๓๖ มี เข้า กิน

เมื่อ มี การ ทำ คน จะ อย่าง ต่าง ๆ กัน เช่น นี้ มาก อย่าง ออกไป
แล้ว ก็ จำ จะ ต้อง มี พวก พ่อ ค้า คน กลาง อีก พวก หนึ่ง สำหรับ
ทำ ชุระ วน ของ ต่าง ๆ นั้น ไป ถึง ถึง ที่ ผู้ จะ ต้อง การ ใช้ เปน ประ โยชน์
มี การ วน ของ ผู้ ที่ ไม่ ต้อง การ ไป ถึง ให้ ผู้ ที่ จะ ต้อง การ หรือ

ชน ของ ซึ่งมีผู้ต้องการ นอชไป สิ่ง ใน ท่าเด ที่ ซึ่ง จะมีผู้ต้องการ ของ
สิ่ง นั้น มาก เป็น คน

ถ้า ช่าง เหล็ก คน หนึ่ง ทำ เกี่ยว ได้ เข้า เวล ๕ เถ่ม แต่ ถ้า
ชาว นา จะ ทำ เกี่ยว เอง จะ ต้อง ลง แรง เสีย เวลา ถึง ๓ วัน จึง จะ
จะ ทำ เกี่ยว ได้ เข้า เวล ๕ เถ่ม หนึ่ง และ ถ้า ชาว นา จะ เกี่ยว เข้า
ใน วัน เดียว ได้ มาก เท่า กับ ช่าง เหล็ก จะ เกี่ยว เข้า ได้ ใน ๓ วัน แล้ว
ก็ เปน ชน เห็น ได้ อยู่ เอง ว่า ถ้า มี คน กลาง เปน พ่อ ค้า มา ทำ ชุระ
นำ เกี่ยว ไป สิ่ง ชาว นา แล้ว แลก เข้า ไป สิ่ง ช่าง เหล็ก แทน คน
ทั้ง ๒ ฝ่าย นี้ อยู่ แล้ว ชาว นา ก็ จะ เกี่ยว เข้า ของ คิว ได้ เสีย ไป
ก็ จะ ได้ เกี่ยว ใช้ ด้วย ส่วน ช่าง เหล็ก เมื่อ ทำ เกี่ยว อยู่ ไม่ ต้อง
หยุด ยัง นั้น ก็ จะ มี เข้า กับ ด้วย เหมื่อน กัน

พ่อ ค้า คน กลาง สำหรับ ชน เขา และ เกี่ยว ที่ กล่าว นี้ ถึง โดย
ว่า ไม่ ได้ กระทำ ให้ เกิด มี ผล การ ใหม ่ อย่าง ใด เพิ่ม เติม เปน ทวิพิศ
ชน อีก ก็ ดี แต่ การ ที่ ชาว นา กับ ช่าง เหล็ก ต่าง ก็ ไม่ ต้อง บัวยการ
เวลา ชน เขา กับ เกี่ยว ไป สิ่ง ให้ แก่ กัน นั้น ชาว นา กับ ช่าง เหล็ก
ไม่ ต้อง หยุด ยัง การ งาน ที่ ทำ อยู่ ทำ ผล ได้ มาก ขึ้น เพราะ เหตุ
ที่มี พ่อ ค้า มา รับ ทำ ชุระ แทน เท่า ใด ผล ที่ งอก ขึ้น ได้ เพราะ ไม่

การแลกเปลี่ยน

๒๖๓

ต้องหยุดยั้ง การงาน นั้น ก็เป็น จากเหตุที่ได้ พัง แรง พ้อ คำเป็นต้น
การ เป็น ต้น นี้ ก็เป็น ประการ ดัง ว่า พ้อ คำ ซึ่ง ทรพย์ ขึ้น ได้ อย่าง
เดียว กับ กับ ผล ที่ ชาวนา และ ช่าง เหล็ก ทำ ขึ้น ได้

ใน ทรพย์ ตำรับ เดิม ๑ ภาค ๑ หมวด ๒ ได้บัญญัติ ลงไว้ ว่า
สิ่ง ที่ จะ เป็น ทรพย์ ได้ นั้น ต้อง มี คุณ ประโยชน์ มี ค่า แลก เปลี่ยน และ
มี ที่ สิ้น สุด ประกอบ กัน แล้ว ได้ แยก ประเภท ทรพย์ ออก เป็น ๓
ประเภท คือ

- ๑. ดี การ ที่ แลก เปลี่ยน ช้อ ขาย กัน ได้
- ๒. แรง ทำ การ
- ๓. ความ เชื้อ

ซึ่ง ต้อง ต้อง แต่ มี คุณ ประโยชน์ และ มี ค่า แลก เปลี่ยน กัน ได้ ทั้ง
๓ อย่าง

การ คำ ขาย หรือ การ แลก ทรพย์ ๓ ประเภท นี้ พอ จะ แยก
ออก ได้ คือ ไป ว่า มี ลักษณะ ต่าง กัน ๖ ประการ คือ

- ๑ แลก ดี การ ะ ชนิด หนึ่ง กับ ดี การ ะ อย่าง อื่น อีก ชนิด หนึ่ง
เช่น กับ เขา เข้า ไป แลก ปลา หรือ เขา เงิน ไป แลก ข้าว
- ๒ แลก ดี การ ะ กับ กับ แรง ทำ การ เช่น กับ เขา เงิน ไป จ้าง
คน แกว เรือ หรือ เขา เข้า เปิด ออก ไป ใช้ เป็น บ่า เหน็บ คอ บน แทน คำ
แรง คน แกว เรือ

๓ เขาแรง ทำการ ชนิด หนึ่ง ไป แลก กับ กับแรง ทำการ อีก ชนิด หนึ่ง เช่น กับ ลูกศิษย์ อดิ ไป รับ ใช้ การ งาน ของ พระ พระสอน หนึ่ง ดื้อ ให้ เป็น การ แลก เปลี่ยน แรง คอมแทน กัน

๔ เขาแรง ทำการ ไป แลก กับ กับ ความ เชื้อ เช่น กับ ไป ทำ งาน ให้ รัฐบาล รัฐบาล ให้ อนุมัติ เป็น ค่า คอมแทน แรง ทำการ หรือ ไป ทำ งาน ให้ ผู้ ใด ผู้ นั้น เช่น ใบบ่อ สำคัญ ตั้ง จ่าย เงิน ให้ เป็น ค่า แลก เปลี่ยน แรง ทำการ

๕ เขา อดิ อดิ ไป แลก กับ กับ ความ เชื้อ เช่น กับ เขา ดิ้น คำ ไป ขาย แล้ว ใบบ่อ สำคัญ ตั้ง จ่าย เงิน คอมแทน มา หรือ เขา ดิ้น คำ ไป แลก กับ ใบบ่อ สำคัญ ตั้ง จ่าย เงิน ทำนอง ใด ทำนอง หนึ่ง

๖ เขา ความ เชื้อ อย่าง หนึ่ง ไป แลก กับ กับ ความ เชื้อ อีก อย่าง หนึ่ง เช่น กับ ผู้ ทำการ คดงเงิน (Banker) ใบบ่อ สำคัญ ตั้ง จ่าย เงิน ใช้ เงิน ของ ห้าง ใด ใบบ่อ แล้ว จด หมาย ชี้ ติง ว่า คดงเงิน เป็น หัก ห้าง หรือ ห้าง เป็น เจ้า หนี้ คดงเงิน เท่า จำนวน เงิน ใน ใบบ่อ สำคัญ ใช้ เงิน นั้น หรือ บุคคล หนึ่ง ใบบ่อ สำคัญ ตั้ง จ่าย เงิน ของ บุคคล หนึ่ง อื่น ไป แล้ว เขา ใบบ่อ สำคัญ ตั้ง จ่าย เงิน นั้น ไป ขาย ให้ กับ คดงเงิน หรือ เขา ใบบ่อ สำคัญ ตั้ง จ่าย เงิน เพื่อ จะ ให้ จด หมาย ชี้ ติง ว่า บุคคล หนึ่ง เป็น เจ้า หนี้ คดงเงิน ตาม จำนวน ใน ใบบ่อ สำคัญ ตั้ง จ่าย

การ ค้ำขาย ด้วพัต อย่าง ทั้ง ตก อยู่ ใน การ แลก เปลี่ยน
๖ ประเภท ทั้ง สิ้น

แต่ ใน การ แลก เปลี่ยน สิ่ง ของ ต่าง กัน ที่ รวม อยู่ ใน ๖ ประเภท
คง จะ มี ปัญหา เกิด ขึ้น ทุก ครั้ง ไป ว่า ของ สิ่ง นี้ เท่า นี้ จะ แลก กัน
กับ ของ สิ่ง นั้น ได้ มาก น้อย เพียง ไต เป็น ต้น ว่า เจ้า เป็ด ออก สัต
หนึ่ง จะ แลก ปลา แห่ง ไต ก็ ทาง หรือ ไป ทำงาน ให้ เจ้า วัน หนึ่ง
ควร จะ ได้ เจ้า ด้ว เป็น มา เหม้ ๆ ที่ ทะ นาน หรือ ได้ เงิน เป็น ค่า แรง
เท่า ไต เป็น เรื่อง ที่ จะ ต้อง มี กำหนด ค่า แลก เปลี่ยน หรือ ราคา เป็น
เครื่อง สำหรับ เปรียบ เทียบ ะ ประมาณ ส่วน และ จำนวน ของ ที่ จะ
ต้อง มี มาก หรือ น้อย กว่า กัน ซึ่ง หนึ่ง เสง เช ไป หรือ จะ พด ตาม
โวหาร ที่ ใช้ กัน อยู่ ก็ คือ ว่า ของ ที่ ต่าง กัน นั้น อย่าง หนึ่ง จะ มี
ค่า มี ราคา ต่าง กัน เท่า ไต เมื่อ ได้ ะ ประมาณ ค่า หรือ ราคา
ของ ทั้ง ๒ อย่าง ที่ จะ แลก เปลี่ยน กัน นั้น แล้ว จึง จะ แลก ของ กัน
ไปได้ โดย สดวก

เรื่อง ค่า แลก เปลี่ยน และ ราคา เป็น สิ่ง สำคัญ อยู่ ใน การ ค้ำ ขาย
แลกเปลี่ยน กัน และ กัน นี้ เมื่อ จะ ชี้ แจง ลักษณะ การ ต่าง ๆ
ที่ เกี่ยว ข้อง กับ การ แลก ทวพัต ต่อ ไป ให้ แจ่ม แจ้ง ก็ จำ จะ ต้อง
ชี้ แจง ลักษณะ ค่า แลก เปลี่ยน และ ราคา ให้ ชัด แจ้ง เสีย ก่อน แล้ว

จึง จะ ชี้แจง การ ค่อยไป ได้ ถนัด ใน หมวด หน้า จะ ได้ ชี้แจง ลักษณะ
คำ แยก เปลี่ยน และ ราคา ค่อยไป

หมวด ๒๒ ว่าด้วย คำ และ ราคา

สิ่ง ของ ซึ่ง มี คุณ ประโยชน์ ที่ พึง จะ แยก เปลี่ยน ซื่อ ขาย กัน ได้
เมื่อใด สิ่ง นั้น ต้อง มี คำ หรือ ราคา ชัด ทันทิ เพราะ สิ่ง ทั้ง ๒ อย่าง
ที่ แยก เปลี่ยน ซื่อ ขาย กัน ไม่ได้ เป็น สิ่ง ซึ่ง จะมี คำ หรือ ราคา
ไม่ได้ คำ “คำ” และ “ราคา” ใน ที่นี้ จึง จะ เรียก ได้ ว่า เป็น ชำนาญ
ของการ แยก เปลี่ยน โดย เฉพาะ คำ สำคัญ ก็ ใช้ กัน เปลี่ยน กัน ว่า เจ้า สสาร
หนึ่ง ถึง มี คำ แยก ปลง ได้ ๑๐ ตัว หรือ เจ้า สสาร ๑ ถึง เป็น ราคา
เงิน ๒ บาท นั้น คำ “คำ” และ “ราคา” ใน ที่นี้ ใช้ อย่าง เดียว
กัน กับ เครื่องหมาย = ใน คำ ราเลข เป็น ชัน เข้าใจ กัน ว่า เจ้า สสาร
๑ ถึง เท่า กับ ปลง ๑๐ ตัว หรือ เจ้า สสาร ๑ ถึง เท่า กับ
เงินตรา ๒ บาท

ใน การ แยก เปลี่ยน ซื่อ ขาย สสาร พัก อย่าง ต้อง ให้ รู้ เสีย ก่อน
ว่า สิ่ง ซึ่ง จะ แยก เปลี่ยน กัน นั้น อย่าง หนึ่ง จะ เท่า กัน กับ สิ่ง อื่น
อย่าง หนึ่ง หรือ ไม่ ถ้า ไม่ เท่า กัน สิ่ง ค่อย สิ่ง ก็ เป็น อันว่า ของ
สิ่ง หนึ่ง พึง จะ มี คุณ ประโยชน์ มาก หรือ น้อย และ หา ได้ ทำ ได้ ยาก
หรือ ง่าย กว่า กัน สุด แล้ว แต่ ความ เห็น ของ เจ้า ของ ของ สิ่ง นั้น

จะเห็นไปตาม ความนิยม ของเขา ที่ อาจ จะมี ต่างกัน หรือ เหมือนกัน
ได้ เป็น ต้น ว่า นาย ก. มี หีบถมโบราณ หีบหนึ่ง ซึ่งได้รับ
เป็น มรดกตก ต่อมาใน ตระกูล ของ นาย ก. นาย ข. ไป เห็น หีบ
นั้น เขามี ความ อยากได้ หีบ นั้น เป็น ประมาณ จึง ชวน นาย ก.
แต่ หีบ นั้น กับ จำนวน ของ นาย ข. ซึ่ง เห็น ว่า พอ จะมี ค่า เท่า เกือบ
กัน อยู่บ้าง หรือมีค่านี้นี้ ก็ขอซื้อหีบ นาย ก. เป็น ราคาเงิน ๑๕๐ บาท
นาย ก. ไม่ พอใจ เพราะ เห็น ว่า คุณ ประโยชน์ ของ หีบ นั้น ย่อม
มากกว่า จำนวน หรือ จำนวนเงิน ๑๕๐ บาท ที่ นาย ข. จะ ให้ แลก
เปลี่ยน นั้น อยู่ มาก เพราะ หีบ เป็น ชิ้น ที่ ระบุ ของ ตระกูล นาย ก.
ซึ่ง เป็น ของ หายาก ที่ สุด ฝ่าย นาย ข. เป็น ผู้ ชอบ ผลมือ ช่าง เห็น ว่า
หีบถม นั้น มี วัตถุ ชาติ ดั้งเดิม ประณีต งดงาม เป็น ของ ค่องคา นาย ข.
มาก นาย ข. มีความ คั่ง การ หีบ นั้น อย่าง แก่ กذا จึง ขอ เติม
หีบ เติม แถม จำนวน ให้ นาย ก. อีก หีบ หนึ่ง มี ค่านี้นี้ ก็ขอ ให้ เงินตรา
เป็น การ ซื้อ หีบ นาย ก. ๓๐๐ บาท นาย ก. ใน ที่ นี้ เห็น ว่า จำนวน
กับ หีบ เติม เป็น ของ ต้องการ อยู่ โดย ที่ นาย ก. ย่อม ไม่ มี ใช้ เห็น
มี ประโยชน์ พอ กัน กับ ที่ จะ ซื้อ เสีย ๓๐๐ บาท ถม ที่ ระบุ ให้ นาย ข. ไม่ ได้

ก็ตกลง แลก เปลี่ยน กัน ส่วน ราคาเงิน ๓๖๖ บาท นั้น ถ้า นาย ก.
จะ รับไป ก็ คงจะ ไป ซื้อ สินค้า กับ หัก เงิน ให้ เหมือน กัน

ใน การ แลก เปลี่ยน ที่ ยก มา กล่าว นี้ ใน ชั้น ต้น เมื่อ ใคร ครอบ
ครอง ก็ จะ เห็น ได้ ว่า มี ข้อ ความ สำคัญ ที่ เป็น อำนาจ สำหรับ กำหนด
ค่า แลก เปลี่ยน และ ราคา สิ่ง ของ นั้น ๓ ข้อ

๑ คุณ ประโยชน์ มากน้อย ที่มี อยู่ใน ตัว สิ่ง ของ ที่ แลก เปลี่ยน
กัน ตาม ความ นิยม ของ ผู้ ที่จะ ซื้อ การ ของ ทั้ง ๒ ฝ่าย เมื่อ เห็น ว่า
คุณ ประโยชน์ นั้น พอ เท่า เทียม กัน แล้ว จึง เป็น อัน ตก ลง แลก
ของ กัน ได้

๒ การ หายาก หรือ ง่าย ที่ เป็น ลักษณะ ของ สิ่ง ซึ่ง จะ ได้ แลก
เปลี่ยน กัน

๓ ผู้ ใด ผู้ หนึ่ง แต่ ความ ปราศ ณา ของ คน ทั้ง ๒ ฝ่าย ก็ แลก เปลี่ยน
ของ กัน นั้น จะ มี แก่ ถัด อยู่ ผู้ หนึ่ง ใด

ใน ความ ๓ ข้อ นี้ ความ ข้อ ๒ มี น้ำหนัก ใน การ กำหนด ราคา
สินค้า ที่มี อยู่ใน ตัว ไป นั้น มากกว่า อย่าง หนึ่ง เพราะ เหตุ ใด ของ
ที่ หายาก หรือ ใด ได้ ยาก นั้น มัก เกี่ยว ด้วย แรง ทำ การ ที่ จะ ต้อง ใช้
และ ทุน ที่ จะ ต้อง ลง ไป ใน การ ทำ หรือ แสวง หา สิ่ง ของ นั้น อีก ชั้น หนึ่ง
แต่ ถ้า ทั้ง คุณ ประโยชน์ หรือ ความ ต้อง การ ใน ข้อ ๑ ข้อ ๓ จะ

มีกำลัง แก่กล้า อยู่ ความ นิยม ของ ผู้ ที่ จะ ค้าง การ ของ นั้น เท่า
 ใด ก็ดี ความ ๒ ข้อ นี้ หาเป็นใหญ่ ใน การ ที่ จะ ค้าง ราคา ค่า ค้าง ของ
 ใด ไม่ เป็น ต้น ว่า มี ผู้ ปรารถนา จะ ซื้อ หมวกใบ หนึ่ง ผู้ นั้น มีความ
 ปรารถนา หมวก โดย ที่ เห็น คุณประโยชน์ ใน หมวก นั้น ว่า จะ มี
 แก่ตัว มาก ถึง กับ ว่า ถ้า หา ที่อื่น ไม่ ได้ เท่า กัน จะ ยอม
 เสีย เงิน ซื้อ หมวก นั้น เป็น ราคา สัก ๑๐๐ บาท ก็ดี แต่ โดย ที่
 ตามห้าง ร้าน มี หมวก ชนิด เดียว กัน ขาย เพียง ราคา ใบ ละ ๑๐ บาท
 เท่านั้น ผู้ ที่ ค้าง การ ก็ คง จะ ให้ เงิน แค่ เพียง ๑๐ บาท เท่านั้นเอง
 ความ ค้าง การ ที่ มี อยู่ แก่ กล้า เพียง ใด ไม่ เป็น ข้อ สำคัญ

แต่ ความ ค้าง การ นั้น เอง เป็น ที่ เกิด หรือ เป็น ต้น เหตุ ของ ค่า
 แลก เปลี่ยน และ ราคา เพราะ เหตุ ว่า สิ่ง ซึ่ง ไม่มี ผู้ ใด ปรารถนา
 จะ มี ค่า หา ได้ ไม่ เพียง พอ ยย ทรัพย์ อย่าง ใน บ้าน เมือง ถ้า ไม่มี
 ผู้ ใด ค้าง การ ก็ จะ ไม่ ดี กว่า เมื่อนั้น ทรัพย์ สัก เท่า ใด ถ้า ไม่มี
 ผู้ ค้าง การ ก็ ไม่มี ผู้ ใด จะ ไป ออก แรง แสง ฟ้า หรือ แต่ง สรร
 สร้าง สิ่ง ซึ่ง ของ ทั้ง ปวง ขึ้น ไม่ มีความ ค้าง การ ก็ ไม่ มีการ แลก เปลี่ยน
 กัน ใด เมื่อ ของ ใด ใด ที่ แลก เปลี่ยน กัน ไม่ ได้ แล้ว ของ สิ่ง นั้น
 ก็มี ค่า หรือ มี ราคา ไม่ ได้ อยู่ เอง

เมื่อความต้องการ การ เหน้ นุด เทก ของ ราคา หรือ ค่า แดกเปลี่ยน
เดื่อ ก็ เเน่ อ้น เห็นได้ว่า ราคา และ ค่า แดกเปลี่ยน จะ สูง ขึ้น
หรือ ต่ำ ลง ได้ ก็ คือ

๑ ถ้า มีความต้องการ ของ โด มาก ขึ้น และมี ของ สำหรับ ให้
ผู้ ต้องการ นั้น น้อย ไป ราคา ของ นั้น ต้อง สูง ขึ้น

๒ ถ้า ความต้องการ ของ โด น้อย ลง และมี ของ อย่าง นั้น
มาก ขึ้น ราคา ของ นั้น ก็ ต้อง ตก ต่ำ ลง

ความ ๒ ข้อนั้น เป็น กฎธรรมดา ที่มี กับ ราคา และ ค่า แดกเปลี่ยน
สินค้า ทั้ง ปวง

เพียง ที่ เขียว ซึ่ง กับ แร้ง ทำ การ นั้น บางคน ก็ เชื้อ ไป เชื้อ
อย่าง เดียวว่า ราคา ของ จะ ตก หรือ แพง ก็ ต้อง สูง แล้ว แต่ ค่า แร้ง
ที่ ได้ ออก ไป ใน การ แสวง หา หรือ ทำ สิ่ง ของ นั้น เป็น โทญ เพราะ
เห็น ว่า สิ่ง โด ที่ ต้อง เบลี่ง แร้ง ทำ มาก สิ่ง นั้น ก็ ต้อง มี ราคา สูง
เพราะ คิด เขา ค่า แร้ง เป็น ค่ำ ทั้ง แต่ ที่ จริง ความ หา เป็น เช่น นั้น ไม่
เป็น ค่ำ ว่า มี นักปราชญ์ ตั้ง ความ เพียร แดง หนังสือ เรืองหนึ่ง เรือง โด
ขึ้น โดยใช้ ความ คิด ไร้อวดา และ ออก แร้ง ทำ การ หนักหนา
จน หนังสือ นั้น สำเร้ง ได้ พมพ์ ขึ้น แล้ว แต่ หาก ว่า ไม่ มี ผู้ โด ต้อง
การ ซื้อ หนังสือ นั้น อ่าน แร้ง ทำ การ และ ความ คิด ของ นักปราชญ์

นั้น ก็เป็นอันไม่มีค่าอะไรเลย อีกประการหนึ่ง ของ บาง
อย่าง ที่ไม่ตั้ง ออก แรงก็ การได้ ความ เหนือ เหนือ ยาย ตัก เด็ก น้อย
ก็ อาจจะมี ราคา อย่าง แพง ได้ เช่น กับ คน ผู้หนึ่ง เดิม เคย ไป บ่น เจ้า
บวรี เข็ม เกราะ หัก สี ไป พบ สีดา ก้อน หนึ่ง เก็บ ขึ้น พิจารณา ดู เห็น เปน
เพชร ก็ ยืน โยง อยู่ ถัด อยู่ บน เติมน ชั่ว แต่ เก็บ เขา มา ชาย แก่ ผู้ ตั้ง
การ เท่านั้น ก็ได้ ราคา อัน เหลือ เบน เศรษฐี ขึ้น ได้ ทันที ราคา
เพชร แพง ก็ เพราะ เพชร มี น้อย แต่ มี ผู้ จะ ตั้ง การ เพชร มี น้อย โดย
กำลัง แก่ ถ้ามามาก

ชาติ เงิน แต่ โบราณ เปน ของ หายาก และ มี ผู้ ตั้ง การ มาก ราคา
เงิน จึง แพง มี ค่า แพง เปรียบ กับ ของ ตั้ง ขึ้น ได้ มาก เปน ต้น ว่า
เงิน หนึ่ง ๑๕ บาท ๒ สติง แดง ทอง บวรี สุทธิ ได้ เท่า นี้ เหนือ ๑ บาท
ใน สมัย นั้น ทอง ๑ บาท กับ เงิน ๑๕ บาท ๒ สติง จึง มี อำนาจ
ซื้อ สินค้า หรือ แดง ของ ได้ เท่า กัน ครั้น ต่อ มา ใน สมัย นี้ ตั้ง ปัญหา
ความรู้ ของ มนุษย์ ที่ วิเศษ ขึ้น กว่า คน โบราณ รู้ จัก การ แยก แร่
แปร ชาติ ขึ้น สร้าง เครื่องจักรกลไก ในการ ขุด บ่อแร่ ช่วย กระทำ
ให้ เป็ดอง แรง คน ทำ การ น้อย ลง ขุด บ่อ ได้ ลึก หา เนื้อ เงิน ได้ มาก
กว่าเก่า จำนวน เงิน ใน โลกทวี มาก ขึ้น เกิน ส่วน จำนวน ทอง ที่ คน
ทำได้ ใน สมัย เดียว กัน เงิน ก็ ตก ราคา ลง ถึง กับ แดง ทอง ได้

เพียง ทอง ๑ บาทเท่ากับเงิน ๔๐ บาท เป็นคั้น และเมื่อ
 ในสมัยที่ประชาชนนิยมใช้ทอง มากกว่าเงิน ราคาเงิน ตกต่ำ
 ลงแล้ว อำนาจเงินที่ จะ แลกเปลี่ยน หรือ ซื้อ ของ ทั้ง ปวง นั้น ก็ ต้อง
 ตกต่ำ ลง ตาม กัน ทวิพยสัมบัตติ ของ ผู้ใด ซึ่ง เป็น ตัวราคาเงิน อยู่
 แต่ก่อน เคย แลก ของ ซื้อ ของ ๗๕ บาท ๒ สติง ได้ เท่า กับ อำนาจ
 ของ หนัก ๑ บาท มาบัดนี้ ต้อง จำหน่าย ราคาเงิน หนัก ถึง ๔๐ บาท
 จึง จะ ซื้อ ของ แลก ของ สำรพัตติ อย่าง ได้ เท่า กับ ทอง หนัก ๑ บาท
 นั้นเอง ผู้ที่มี ชาติเงิน สะสม อยู่ เป็น ของ รูปพรรณ หรือ เป็นเงิน
 คราก ก็ ตี ย่อม จะ ยากจน ลง กว่าเก่าได้ เพราะ เหตุ ที่ราคาเงิน
 ตก ราคาไป เช่น นี้

การ ประมูล ราคาสินค้าที่ ขายใน ตลาด จะ สูง หรือ ต่ำ ลง
 ได้ เพราะ การ ประมูล แข่งขัน ประชัน กัน ตาม บรรดา ผู้ขาย กับ ผู้ซื้อ
 แต่ ผู้ซื้อ กับ ผู้ขาย โดย ที่ ผู้ขาย และ ผู้ซื้อ จะ หมายถึงเอาผลประโยชน์
 ส่วน ตัว เป็น ใหญ่ ยิ่ง กว่า อย่าง อื่น ถ้า หาก ว่า การ แข่งขัน ประชัน
 กัน นั้น ไม่มี ที่ ชัด ช้อง อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด โดย เหตุ ที่ จะ เป็น การ
 ผ่าฝืน ขรรมนิยม ที่ ถือกัน อยู่ ใน บ้าน เมือง หรือ ผ่าฝืน ความ
 รู้ สึก ใน ใจ ใน ทาง ตี ทาง ชั่ว ของ บุคคล เช่น กับ ชัด ช้อง คือ ความ
 กระ ตัญญู กับ ศักดิ์ ความ รัก บ้าน เมือง การ กุศล และ อกุศล

หรือ ความหึง หึงตัว หึงเหง่อย่างใด ของ ผู้ซื้อ และ ผู้ขาย เป็นต้น ถ้าไม่มีความขัดแย้ง เช่น ที่กล่าวนี้ ตาม ขบวนการ ของ การ ซื้อขายสินค้า แลก เปลี่ยน กัน ผู้ซื้อ และ ผู้ขาย พึงจะ ปรารถนา ที่จะ อยาก ได้กำไร ให้มาก โดย ที่จะ ให้ ของ แลก เปลี่ยน อย่างน้อย ที่สุด ที่ จะทำได้ การ ประมูล มีเจตนาที่จะ ต้อง การ ของ ผู้ซื้อ ให้ มาก แล จะ ปราศจาก ของ ๆ ตัว ออก แลก ให้ น้อย ผู้ขาย กับ ผู้ขาย ต่าง ก็ จะ แข่ง กัน ลด ราคา ให้ แก่ ผู้ซื้อ ถ้า หาก ว่า สิ่ง ที่ จะ ขาย ใน ขณะ นั้น มี มาก เกิน ส่วน ต้อง การ ของ ผู้ที่ จะ ซื้อ ข้าง ฝ่าย ผู้ที่ จะ ซื้อ ถ้า มีความ ต้อง การ ของ สิ่ง นั้น โดย ความ ปรารถนา อัน แก่กล้า แล ถ้า หาก ว่า ชนิด ของ ที่ จะ ต้อง การ นั้น มี น้อย ผู้ซื้อ กับ ผู้ซื้อ ก็ ต้อง จำ เปรน แข่ง แข่ง กัน ขึ้น ราคา ให้ แก่ ผู้ขาย ใน การ ประมูล เช่น นี้ ความ ปรารถนา ที่ อยาก จะ ขาย แล อยา จะ ซื้อ เป็น ต้น เค้า ตี ถ้า หนด ราคา ของ สิ่ง นั้น อย่าง เดียว ส่วน จะ ได้ กำไร หรือ ขาดทุน ใน การ แลก เปลี่ยน ใน ขณะ นั้น ไม่ เป็น ใหญ่

คุณ ประโยชน์ ซึ่ง ได้ กล่าว มา ข้างต้น ว่า เป็น อรรถ สำหรับ ทั้ง ราคา อย่าง หนึ่ง นั้น ก็ ต้อง เปลี่ยนแปลง ไป ตาม ความ ปรารถนา อัน แก่ กล้า มาก หรือ น้อย ซึ่ง ครั้ง หนึ่ง คราว หนึ่ง แล ความ ปรารถนา นั้น ก็ ต้อง สุด แล้ว แต่ กฎ ขบวนการ ๒ ข้อ ที่ กล่าว มา ว่า ถ้า มี

ความต้องการ ของ สิ่งใด มากแก่ ของ ใด นั้น น้อย ราคา ของ
 ของ สิ่ง นั้น แต่ ถ้า มีความ ต้องการ ของ สิ่งใด น้อย แก่ ของ สิ่ง นั้น
 มี มาก ราคา ก็ ต้อง ตกต่ำ ลง ดัง ที่ จะ ยก ตัวอย่าง มา อุปมา
 ให้ เห็น ว่า ถ้า บุคคล หนึ่ง ผลิต สัตว์ อาหาร เคียง ซัพ ถ้า ไม่ได้
 กิน เขา อย่าง น้อย ถึง วัน หนึ่ง ครั้ง หนึ่ง วัน ก็ จะ ดำรง ร่างกาย ทำ การงาน
 ไป ไม่ได้ ด้วย ความ อหิว ราคา เขา ใน ขณะ นั้น จะ แพง สัก เท่า ใด
 ก็ จำเป็น ต้อง ซื้อ เพราะ เขา หนึ่ง ครั้ง หนึ่ง วัน จะ เป็น คุณ แก่ บุคคล หนึ่ง
 เป็น อัน มาก ครั้น ต่อ มา มี ผู้ เขา เขา มา เติม ให้ ผู้ หนึ่ง อีก วัน ละ ๑
 ทะ นาน เจ้า ๑ ทะ นาน กระ ทำให้ อิ่ม หน้า ดำ ราย ฟูม ฟาย ขึ้น กว่า
 แก่ ก่อน เป็น อัน มาก แต่ คุณ ของ เขา นั้น ลด น้อย ลง กว่า แก่ ก่อน
 เมื่อ ยี่ มี แก่ วัน หนึ่ง ครั้ง หนึ่ง วัน เสีย แล้ว เพราะ คน หนึ่ง ไม่
 จำเป็น จะ ต้อง ซื้อ เขา โดย ที่ จะ ให้ ราคา แพง เท่า เดิม ครั้น ต่อ มา
 ขึ้น ถ้า มี ผู้ เขา เขา มา เติม ให้ อีก วัน ละ หนึ่ง ทะ นาน เจ้า หนึ่ง ทะ นาน หัด
 นี้ หาก มี คุณ ประโยชน์ อะไร แก่ คน หนึ่ง ไม่ เพราะ เหตุ ว่า จะ เป็น
 การ เหลือ กิน เหลือ ใช้ ของ เขา ไป คุณ ประโยชน์ ของ เขา เป็น ที่
 ดี สุด ลง เพียง นี้ เอง บุคคล หนึ่ง ก็ ไม่ ต้อง จะ ปราศ จาก ทวีป
 ไป ซื้อ เขา มา ไว้ อีก เป็น อัน หยุด การ ซื้อ ก็ เพียง นี้ ต้อง ยุค
 เพราะ ถึง ที่ ต้องการ นั้น มี มาก เกิน ไป เสีย แล้ว

ลักษณะ ราคา ยัง จะ แยก ออก ให้ เห็น ปรากฏ ต่าง กัน ได้ เป็น ๒
 อย่าง ๆ หนึ่ง จะ ให้ ชื่อ ว่า ราคา ปรกติ อีก อย่าง หนึ่ง จะ เรียก
 ว่า ราคา ตลาต แต่ คำ ตลาต ที่ จะ ใช้ ใน ที่ นี้ ขอ ให้ หมาย
 ความ ว่า เป็น ทำเล ที่ ชาย แยก เปลี่ยน สินค้า กัน แต่ เฉพาะ สินค้า ชนิด
 เดียว กัน แต่ เฉพาะ บรรดา ผู้ซื้อ แต่ ผู้ขาย สินค้า นั้น จำ
 พวก เดียว ถ้า แปล คำ ตลาต เป็น ความ เช่น นี้ ก็ เป็น อัน ว่า
 คำ ตลาต ซึ่ง เรา ใช้ กัน ทุก วัน เช่น ตลาต บาง วัก็ เป็น ต้น ที่ มี
 สินค้า ผัก ปลา ผลไม้ และ เติบียง อาหาร สัตว์ พัก อย่าง ปร ปร กัน อยู่
 ใน ที่ แห่ง เดียว กัน นั้น ไม่ ใช้ ตลาต เช่น กับ ที่ จะ ให้ หมาย ความ ใน
 ที่ นี้ เป็น ต้น ว่า ถ้า จะ พัด ถึง ตลาต ไบ ซาก็ ให้ เข้าใจ ว่า ตลาต
 นั้น เป็น ทำเล ที่ ๆ ซื้อ ขาย กัน แต่ เฉพาะ ไบ ซา อย่าง เดียว ถ้า พัด
 ถึง ตลาต เขาก็ ให้ แปล ความ ว่า เป็น ทำเล ที่ ๆ ซื้อ ขาย เข้า กัน เป็น ต้น
 มี ตลาต สำหรับ สินค้า ทุก ชนิด เป็น อย่าง ๆ ไป อีก ประการ
 หนึ่ง คำ ที่ ใช้ ว่า ตลาต ใน ที่ นี้ ต้อง รวบรวม เขา บรรดา ผู้ที่ นำ สินค้า
 อย่าง นั้น มา ขาย แล บรรดา ผู้ที่ ต้อง การ ซื้อ สินค้า แต่ เฉพาะ อย่าง
 เดียว นั้น ด้วย คน จำพวก นี้ ถึง จะ ต่าง คน ต่าง อยู่ คน ละ แห่ง ก็ ตี แต่
 ถ้า เป็น พวกซื้อ หรือ พวก ขาย ก็ ต้อง จัด ว่า เป็น พวก ที่ อยู่ใน ตลาต

เดียวกัน ยกตัว อย่าง ว่า ใน กรุงเทพฯ มีห้าง ที่ตั้งใบชาจาก
เมืองจีนเข้ามาขาย ๕ ห้าง มีพวก พ่อค้าขาย ตั้ง อยู่ ๑๕ คน
ที่จะไป รับใบชาจาก ห้าง ๕ แห่ง นี้ไป จำหน่าย ขาย ให้แก่ พวกขาย
ใบชาอยู่ ๑๐๐ คน และยังมี ประชาชน ที่ จะ ต้อง การ ซื้อใบชา
จาก คน พวก นี้ไป บริโภค อีก เป็น ที่ สุด คน ๔ จำพวก นี้ ต้อง
ถือว่าไม่ได้เป็น คน ที่ รวมกัน อยู่ใน ตลาด เดียว กัน ต้อง แยกออก
เป็น ส่วนไป จำ ห้าง ๕ ห้าง ที่ตั้ง ใบชา จาก เมืองจีน เข้า มา ขาย กับ
พวก พ่อค้าขาย ตั้ง ๑๕ คน นั้น เป็น จำพวก ที่ อยู่ใน ตลาด ใบชา
ตลาด นั้น ส่วน พวก ขาย ตั้ง กับ พวก ขาย ย่อย รวม เข้า อยู่ เป็น
ตลาดใบชาอีกตลาดหนึ่ง ยังมีพวก ขายย่อย กับ ชาวบ้านที่ ซื้อใบชา
ไป บริโภค นั้น อีก ตลาด หนึ่ง ต่าง หาก ตาม ที่ ยกตัว อย่าง มา
กล่าว นี้ ก็ เป็น เช่น ว่า มี ตลาดใบชา ๓ ตลาด ๆ หนึ่ง มี พวก ซื้อ แล
พวก ขาย จำรับ หนึ่ง แต่ใน ตลาด ๆ หนึ่ง นั้น ราคาใบชา ที่ ขาย ใน
เวลาเดียวกัน ต้อง ผิด กัน ทุก ตลาดไป เป็น ต้น ว่าใน ตลาด ชั้น
ต้น ที่มี แต่ พวก ห้าง ซึ่ง ตั้ง ใบชา เข้า มา ขาย แล พ่อค้าขาย ตั้ง ที่รับซื้อ
ใบชาต่อใบนั้น ซื้อขายใบชากัน เป็นราคาซึ่งละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์
ใน ตลาด ชั้น ๒ ที่ ซื้อ ขาย กัน ใน ระหว่าง พวก ขาย ตั้ง กับ พวก ขาย
ย่อยนั้น ซื้อ ขายใบชากัน เป็น ราคาแพงขึ้นถึง ๑ บาท ๗๕ สตางค์

แต่ถึง ตลาค ที่ ^๑สุดที่ ^๒ซื่อ ขายกัน ใน ระหว่าง พวก บ้าน ขาย ย้อย กับ ประ
 ธาน ชาว บ้าน นั้น ^๓ซื่อ ขายใบชา กัน เป็น วากา ซึ่ง ละ ๒ บาท เมื่อ
 แปล คำ ตลาค ออก เป็น ความ คติ ที่ กล่าว มา นั้น แล้ว จึง จะ เป็น
 อัน เข้าใจ ได้ ว่า ใน คำ บท นั้น วากา ดิน คำ อาจ ต่าง ๆ กัน ไป ได้
 คติ ที่ กล่าว นี้ ใน ที่ สุด แม้ แต่ ใน ทำ เจ ที่ ๆ อยู่ ใน ถนน เดียว กัน
 วากา ดิน คำ ใน ชนิด เดียว กัน ก็ อาจ ผิด เพี้ยน กัน ไป ใน ขณะ เดียว
 กัน ได้ เช่น ว่า วากา ขาย ส่ง กับ ขาย ย้อย แล วากา ที่ ชาว บ้าน ^๔ซื่อ
 ไป บริโภค เป็น ที่ สุด นั้น เป็น ต้น แต่ เมื่อ พุด ถึง ตลาค แล้ว ใน ตลาค
 นั้น ใน เวลา เดียว กัน จะมี วากา ได้ ก็ แต่ อย่าง เดียว กัน เช่น
 ตลาค ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่มี วากา เป็น จำนวน เงิน ตาม ตำรับ คติ ที่
 อุดระ มา ให้ เห็น มา แล้ว วากา ดิน คำ ต่าง พืด อย่าง ที่ ^๕ซื่อ ขายกัน อยู่
 ทุก วัน อาจ เป็น ได้ คติ ที่ กล่าว มา ถ้า พุด ถึง ตลาค เข้า ใน ชั้น ต้น
 ก็ ต้อง นับ เขา ชาว มา กับ พวก ที่ ^๖ซื่อ เข้า จาก ชาว มา เป็น ตลาค นั้น แล
 มี วากา เข้า วากา เดียว ใน ขณะ เดียว คติ ซึ่ง นับ เขา พวก ที่ ^๗ซื่อ เข้า
 จาก ชาว มา กับ พวก โรง ดี ที่ ^๘ซื่อ เข้า นั้น ไป ดี เป็น ตลาค นั้น มี วากา
 อย่าง นั้น คติ นั้น ไป คติ ซึ่ง นับ พวก ดี เข้า กับ พว ก ^๙ซื่อ เข้า ต่าง ส่ง เป็น
 ตลาค นั้น มี วากา อย่าง นั้น ยังมี พวก ขาย เข้า ต่าง ย้อย กับ
 เข้า ต่าง ส่ง ที่ กล่าว มา เป็น ตลาค อีก ตลาค นั้น มี วากา ต่าง กัน

ไปอีกจนที่สุด ยังมีตลาดที่ซื้อขายกันในระหว่างบ้านขาย
เข้าสารย่อย แต่ชาวบ้านที่ซื้อเข้าสารนั้นไปบริโภคเป็นที่สุด
อีกตลาดหนึ่ง ราคาเข้าย่อมจะผิดแต่ต่างกันไปได้ทุกตลาด

ผู้แตกเปลี่ยนซื้อขายเข้าซึ่งเป็นคนกลางในระหว่างชาวบ้านกับ
ชาวบ้านที่กินเข้าสารนั้น ต้องมีค่าบำรุงหนี้เป็นกำไรค่าแรง
เป็นค่าค้ำไป ในขณะที่จะช่วยขนเข้าเปิดอกมาทำเป็นเข้าสาร
แล้วขนเข้าสารไปจำหน่ายจนถึงชาวบ้านซื้อไปกิน

ราคาปรกติ คำที่ใช้ว่าราคาปรกติในที่นี้ต้องหมายความว่า
ว่าราคาสินค้าที่ใกล้เคียงกันที่สุดกับค่าที่ลงทุนทำสินค้านั้น
เป็นต้นว่า ถ้ามีตลาดดีสำหรับสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง
โดยที่จะมีการประมูลแข่งขันราคากันในระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
ได้โดยสะดวกอย่างหนึ่ง ถ้าสินค้าอย่างนั้นไม่ได้มีผู้ใดเก็บ
สะสมกักขังไว้เป็นอันใหญ่ของใหญ่มากมาย แต่หากว่าเป็น
ชนิดสินค้าที่ผู้ทำอาชีพทำส่งให้แก่ผู้ซื้อ การใช้ได้พอส่งมาเสมอ
ไปตลอดปีไม่มาก ๆ น้อย ๆ หรือขาด ๆ เหลือ ๆ ถ้าผู้ที่จะซื้อ
การซื้อนั้นต้องการอยู่เสมอแต่มั่นคง แต่ไม่ต้องการมาก ๆ
น้อย ๆ ให้ผิดลุ่มผิดเวลาที่เคยไป ถ้าในการทำสินค้านั้น
ไม่ต้องการใช้โรงทำใหญ่แต่ใช้เครื่องจักรมาก หรือไม่ต้อง

เขาทุน อย่าง ขึ้น มา ทยอย ลง ไป มาก ถ้า บรรดา พวก ช่าง ที่ ทำ
สินค้า ชนิด นี้ จะ ละทิ้ง การ ไป ทำ สิ่ง อื่น อย่าง ขึ้น ได้ โดย สะดวก แต่
พวก ช่าง ที่ ทำ สินค้า อย่าง อื่น ก็ อาจ ละทิ้ง มา ทำ สินค้า อย่าง นี้ ได้ โดย
สะดวก เหมือน กัน เมื่อ ถึง คราว ที่ จะ ต้อง ละทิ้ง สินค้า อย่าง นั้น
มา ทำ อย่าง นี้ ตาม ความ ต้อง การ โดย สะดวก แล้ว ถ้า ลักษณะ การ
ต่าง ๆ เป็น อย่าง นี้ ได้ ตาม ที่ ได้ กล่าว บรรยาย ตลอด มา นั้น ทุก ข้อ แล้ว
ก็ เป็น อัน ว่า ราคา สินค้า ชนิด ที่มี ลักษณะ ดัง กล่าว นั้น จะ พอ โดด เคียง
กัน กับ ค่า ที่ได้ ลง ทุน ทำ สินค้า นั้น

ถ้า ทำ สินค้า เช่น นี้ ถ้า มี ผู้ ตั้ง ทำ อยุ่ มาก แห่ง ด้วย กัน คง จะ
มีคน บาง แห่ง ต้อง ลง ทุน ลง แรง ทำ มาก กว่า หรือ เห็น ขย าย ประส กิ
ประ เติบ มาก กว่า เพื่อน อยุ่ บาง เป็น ขรร มตา คน พวก นี้ ต้อง มี
ค่า บำ เหน็จ เป็น ค่า ไร น้อย กว่า พวก หนึ่ง เป็น แน่ ถ้า คน จำ พวก
นี้ ยัง สู้ อดทน ทำ ไป ได้ แล้ว ราคา สินค้า อย่าง นั้น ต้อง เป็น ไป ตาม
ราคา ซึ่ง พวก นี้ ได้ ลง ทุน ทำ ไป โดย ความ ไม่ สะดวก นี้ เอง ส่วน พวก
ที่ ทำ ได้ ดี กว่า สะดวก กว่า จึง มี ค่า ไร มาก กว่า นั้น เป็น โชค ของ เขา เอง
โชค นี้ ไม่ พด อย มา กระทบ ถึง สินค้า ที่มี ราคา อัน เรีย ก ว่า ประส กิ ได้
นั้น เอย ราคา ประส กิ ไม่ ได้ คิด ค่า าน วน เขา ปาน กตาง ใน ระหว่ าง ผู้
ทำ ที่ ต้อง เปรื ดของ แรง เปรื ดของ ทุน มาก แถ น้อย ค่าง ัน ราคา ประส กิ มี

อยู่ ได้ จาก ผู้ ที่ ต้อง ลง ทำ โดย ความ ชัด ชัด ไม่ สดวก ต่าง ๆ เท่านั้น
 ราคา ปรกติ เช่น นี้ พอ จะ เปรียบ ค่าย คลัง กัน ได้ กับ ด้กษณ
 ค่าเช่า ที่ดิน ซึ่ง ได้ ชัด เจง มา ใน ทวีปย ศาสตร์ เดิม ๑ นั้น แล้ว ว่า ผล
 ประโยชน์ ซึ่ง เกิด จาก ที่ ที่ ด้กษณ มากกว่า ที่ เดว ที่ ด้กษณ เท่า ไ้
 ผล ประโยชน์ ที่ เกิด มากกว่า กัน นั้น จะ เป็น กำหนด แห่ง ค่าเช่า ได้

ราคาตลาด โดย ที่ ตาม จรรยา ของ เงิน ค้ำ ทั้ง ปวง ใน ขณะ
 หนึ่ง ขณะ ไ้ คง จะ ไม่ มี ด้กษณ ด้มา เหมอ อย่าง ที่ ก่อ ว บรยาย มา
 เป็น หลย ชัด ว่า จะ เป็น ราคา ปรกติ ด้มา เหมอ อยู่ ไ้ นั้น ราคา เงิน ค้ำ
 ทั้ง ปวง ใน ตลาด หนึ่ง ตลาด ไ้ คง มี ราคา ตลาด ซึ่ง จะ ผิด เเพน มาก
 กว่า หรือ น้อย กว่า ราคา ปรกติ นั้น อยู่ เหมอ ราคา ตลาด นี้ และ
 เป็น เซทร ชัน แห่ง คุณ ประ โยชน์ ที่ ด้กษณ ด้มา เหมอ ซึ่ง เห็น ด้สมควร ว่า
 จะ ชัด ของ ตาม ราคา นั้น ไ้ ถ้า ไม่ เป็น เช่น นั้น ผู้ ที่ จะ ต้อง การ คง
 จะ ไม่ ชัด เป็น แน้, เพราะ เติม ใจ ที่ จะ ให้ ราคา ไ้ ด้กษณ เพียง ราคา
 ตลาด นั้น ถ้า หาก ว่า ผู้ ที่ จะ ต้อง การ ชัด ไม่ เติม ใจ จะ ให้ ราคา เท่า นั้น
 แต่ เมื่อ ไม่ ไ้ ชัด ของ ไป นั้น ของ อย่าง นั้น ต้อง ตก ค้าง ด้กษณ เหมอ
 ชัด จน มาก เกิน ส่วน ผู้ ชัด การ ไป ราคา ของ ชนิต นั้น ก็ ต้อง
 จำ เป็น ตก ค้าง ไป จน กว่า ผู้ ชัด จะ เห็น ด้สมควร ที่ จะ ชัด ไ้ หรือ
 ถูก ประ การ หนึ่ง ผู้ ที่ จะ ต้อง การ ชัด ด้กษณ ของ นั้น จะ ต้อง การ

มากขึ้นไป แต่จำนวนสินค้ายังคงมีเท่าเดิมอยู่ มาขึ้นนี้สินค้าไม่พอกับความ ต้องการ ราคาสินค้านั้นก็ต้องสูงขึ้นกว่าเก่านั้นเอง ราคาตลาดติดกันกับราคาปรกติตั้งที่พรรณามาแล้วนี้ ผิดกันเพราะเหตุต่าง ๆ นานา เหตุที่จะพรรณามาให้ที่ถ่วงได้ โดยเฉลี่ยแต่ก็พอจะรวมเหตุต่าง ๆ ที่เป็นเหตุสำคัญมายกขึ้นกล่าว เป็น หมวด หมู่นี้ได้บ้างตั้งที่จะชี้แจงต่อไป

๑. เพราะเหตุที่มีผู้เก็บกักสินค้าไว้เป็นถ้ำเป็นกอง สินค้าโดยมากย่อมจะมีที่เก็บกักกันไว้เช่นนี้ การที่กักกันนี้ จึงเป็นเหตุที่จะกระทำให้ราคาตลาดผันแปร เปลี่ยนแปลงไปได้เป็น ครั้งเป็นคราว

สินค้าที่เขาออกขายในตลาดนั้น โดยมากเป็นส่วนที่เจ้าของผู้เก็บสินค้ากองใหญ่ ค่อย ๆ ผ่อนออกมาขายทีละน้อยตามแต่ที่ จะ มีผู้ต้องการซื้อ ถ้าราคานั้นยังต่ำอยู่ก็ยังมีผู้เอาสินค้าออกขายจากกองที่เก็บกักไว้นั้นแต่ น้อย การเช่นนี้ตามธรรมดาเป็นอยู่เนื่อง ๆ ต่อเมื่อมีผู้ให้ราคาสูงขึ้น ผู้ที่เก็บสินค้าไว้ จึงจะผ่อนสินค้าออกขายมากขึ้นตามราคาที่สูงขึ้นทุกทีไป จนกว่าจะถึงราคาอย่างสูงที่จะเบียดสินค้าซึ่งกักไว้นั้นจนกว่าจะสิ้นเชิง

ใน ประเทศยุโรปตามเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งเป็น ตลาดสินค้าและการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ (Stock Exchange) อย่างนั้น ชาวเมืองสร้างตึกใหญ่โรงใหญ่ ขึ้นไว้สำหรับเป็นที่บอกซื้อขายสินทรัพย์ต่าง ๆ รวมรวมกัน อยู่ในที่แห่งเดียวโดยเฉพาะ ผู้ใดมีสินค้าจะขาย ผู้ใดจะซื้อ, ก็ไปบอกขายบอกซื้อหรือบอกราคาซื้อขายของตน หลังขึ้นลงราคาให้แก่กันอย่างที่เคยหลังของตามธรรมดา แต่เขาจัดคนจำพวกหนึ่ง ขึ้นไว้เป็นเจ้าพนักงานสำหรับเป็น นายหน้าบอกซื้อ หรือขายแทนตน ตัวพ่อค้าทั้งปวง (Brokers) ประจำอยู่ในที่นั้น ครั้นจริงเป็นขึ้นเนื่อง ๆ ว่าเมื่อถึงคราวที่คนพวกนี้คาดหมายคะแนนการล่วงหน้าผิด เห็นแต่จะได้กำไร ~~แต่~~ ^{แต่}เดียว เมื่อรู้ได้ว่าราคาสินค้าอย่างใด ต่ำก็บอกขายสินค้านั้นมาก เกินส่วนสินค้าที่มีอยู่แท้จริงเป็นอันมาก มีการบอกขาย ~~พิเศษ~~ ^{พิเศษ} เมล็ดข้าวต่าง ๆ ผ้าย หุ่น ส่วนรถไฟ แลตัวเงินกู้ของรัฐบาลต่าง ๆ เป็นต้น พวกนายหน้าเหล่านี้ บางทีก็กล้าบอกขาย แลทำสัญญาสั่งของนั้นที่ละมาก ๆ แต่แท้ที่จริงสั่งของที่ตัวบอกขาย แลสัญญาจะสั่งนั้น มีของตัวเองอยู่น้อย หรือบางทีก็ไม่มีเลย การเป็นเช่นนั้น ก็เท่ากับกับเล่น การพนัน อาจนำความเสียหายมาให้ตัวได้

มีบางคราว ผู้ที่จะซื้อสินค้า อย่างหนึ่งอย่างใด ร่วมคิดกัน ตกลงให้ผู้ขาย ตกหลุม (Corner) โดยที่บอกราคาซื้อสินค้าอย่างนั้น เป็นจำนวน มาก มากเกิน ส่วน ที่ ของ มี อยู่ ตามจริง เป็นหลายเท่า พวกนายหน้าไม้ทัน รู้ตัว ก็ ตก ลง ทำสัญญา ขายให้เต็มจำนวน แต่สัญญา สั่งใน กำหนดเวลาหนึ่ง เวลาใด

การ คำเข้าใน กรุงเทพ ฯ ก็ เป็น เช่น นี้ อยู่ บ้าง เป็น ครั้ง เป็นคราว พอเห็นคนเข้าในทางของกรมภาคตะวันออกจะซื้อได้จำนวนเท่า นั้นเท่านี้ ด้วยราคา ที่ ถูก แล้วยกเข้าไป ทำสัญญา กับฝรั่ง ที่ ยุโรป ว่า จะส่งเข้าให้เขาตามจำนวน ที่ สัญญาใน กำหนดเวลาหนึ่ง เวลาใด เมื่อทำสัญญานี้ เข้าใหม่ในท้องนา ยังไม่ออกรวงสักเมล็ดเดียว ถ้าเป็น โชคดี มีเงินถึง คราวเหมาะ เข้าใน มาเกิด ผลมาก แล ราคาถูก คนพวกนี้ ก็ ซื้อเข้า ส่งไปขายเขาทำไร ได้ทัน เวลา แล เก็บจำนวน ที่ได้สัญญาไว้ แต่ ถ้า เป็น คราว เศรษฐกิจ ร้าย ถึง เข้า ออก งาม มี ผล มาก หาก ว่า มี ผู้ ขึ้น ค้าง การ ซื้อเข้า เมืองไทย มาก เพราะเหตุ ที่ เข้าประเทศอื่น ราคาคงตกไปโดยเหตุ ที่ ทำ นานไม่ได้ ผลเป็น ต้น คนพวกนี้ เข้า มา รับราคา ให้แก่ ชาวนา แล ไร่ ไร่ มาก จนเกิน ราคาที่ผู้ทำสัญญา ขาย ล่วง หน้าไว้ ก่อน นั้นไป เมื่อ การ เป็น เช่น นี้ ผู้สัญญา

ก็ต้องจำซื้อเข้าราคาแพง แล้วไปขายราคาถูกจนเต็มจำนวนที่ได้สัญญาไว้ ราคาก็ย่อมขยับไปได้เป็นอันมาก แต่ถ้ายังช้าร้ายเข้าในเวลาที่คาดหมายว่าจะได้มาก นั่นต้องเสียหายไปเพราะน้ำมันน้อย อย่างใดก็ตาม เขายังแพงหนักขึ้นเท่าใด ผู้ทำสัญญาก็ยิ่งขาดทุน ย่อมมีไม่ถึงเท่านั้น ได้รับเงินล่วงหน้ามาแล้ว ซึ่งเขาไม่ได้ทัน เวลาหรือครบจำนวนตามสัญญา ยังจะต้องถูกปรับอีกชั้นหนึ่ง

แต่ถึงจะอย่างใดก็ตาม แม้แต่เขาจะไม่มีสต็อกแต่เพียงจำนวนที่เขาที่บอกขายตามราคาที่สัญญา นั่นก็ยังคงอยู่ เพราะเหตุอันจึงเป็นอันเห็นชัดได้ว่าราคาสินค้าในตลาดนั้นสูงแล้ว แต่ส่วนราคาในจำนวนสินค้าที่บอกขายตามความต้องการของผู้ซื้อเป็นใหญ่ ความจริงไม่ใช่เป็นเพราะจำนวนสินค้าที่มีอยู่หรือที่กักไว้เป็นใหญ่ ลักษณะของราคาตลาดมีอยู่ในการค้าขายปัจจุบันนี้ตั้งที่กล่าวมานั้นอย่างหนึ่ง สินค้าบางอย่างเป็นของที่ผู้ทำสัญญานี้จะพอติดกันกับความต้องการใช้ในวันหนึ่ง ๆ หรือค่อยทำไปขายไปไม่ได้ทำสะสมไว้ที่ละมาก ๆ เพราะชัดชัดด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือเป็นเพราะได้ทำกันมาเช่นนั้น ความเคยจนเป็น

ธรรมนิยมมา สิ้นคำชนิดนี้จึงจะไม่ค่อยมีเวลาขาด แต่เหตุอื่น
จน ถึงกับจะ กระทำให้ราคา หมิ่น ขึ้น ๆ ลง ๆ ไปตามกันได้

แต่สิ้นคำใหญ่โดยมากอย่าง ผู้ทำ ๆ ขึ้นไว้เป็น ครั้ง แปลคราว
ที่ละมาก ๆ แล้ว เก็บสะสม ขึ้นไว้เป็น ก่าย เป็น กอง สำหรับขายใน
มี หนึ่ง กุฏ หนึ่ง เช่น การ ทำนา แล การ เพาะปลูกต่าง ๆ หรือ
การ ขุดแร่ แล การ ทำสิ่ง ของ ขาย เป็น เครื่อง เหล็ก ฝ้าย ผืน ต่าง ๆ
มา ๆ ที่ ทำกัน แพร่ หาย ทั่วไป ใน โลก ไม่มี เวลา หยุด พัก
หรือ หยุด พัก ไม่ สักวณ เพราะ จะต้อง บิวย การ ทน แล ขาด การ
เลี้ยงชีพ ของ ลูกจ้าง แล คน ทำงาน สิ้นคำ ที่มี ลักษณะ เช่น ที่
กล่าว นี้ พึง จะมี เวลา ขาด ๆ เหลือ ๆ ไม่ พอกับ ความ ต้องการ
หรือ มากเกินไป กว่า ความ ต้องการ ชั่ว ครั้ง คราว หนึ่ง ได้ เมื่อ เป็น
เช่น นี้ ราคา ต่ำลง ก็ อาจ ขึ้น ๆ ลง ๆ ผิดเพี้ยน กัน ไปด้วย ราคาสิน
ปรกติได้ เป็น ชน มาก

เป็น ต้น ว่า ชาว นา คึง แล คน คึง ตำน เมื่อ ถึง กุฏ ก็ ต่าง คน ต่าง ก้ม
หน้า ทำการ ไถ คราด ที่ดิน แล หว่าน ปลูก เพาะ พรวน เมล็ด เข้า โดย
ที่มี ได้ แล การ ทิ้ง ไปได้ ว่า ใน ปี นั้น จะมี การ ทำ นาน มาก ไป น้อย ไป
แต่ เพราะ ฉะนั้น ราคา เข้า จะ ตก แพง ไป จน จะ ขาดทุน หรือ ได้กำไร สัก
เพียง ใด ก็ ประมาณ ไม่ ถูก เพราะ ทำเล ที่ ทำนา กว้าง ขวาง ใหญ่

โต นักโทษ ยี่ จะ มี เจ้าต่าง ประเทศ ส้มทบจำนวน อยู่ฝ่าย นอกที่ จะ
 กระทบทำให้ พัดอัย กระทบ กระเทือน ถึง ราคาตลาดเข้าในบ้าน เมืองได้
 อยู่แปด นิด นั้น อีก คนเจ้าพวกนี้ สักแต่ ว่ามี นว มี แรงทำ ก็ทำไป
 ประตุคัง เคือง จักร์ ถ้ามีใครมี เจ้ามาก ราคา เข้า ตกต่ำ ก็ได้กำไร
 ในค่าแรง แค่น้อย หรือไม่มีกำไรเลย มีใครเข้าใน โถก มีน้อย
 ราคาตลาด สูง ก็ได้กำไร มาก ยัง ขี้ว้าย ถ้าพวก เจ้า ของ คลังเงิน
 หรือ เจ้า ของ เวช ถ้ามัน ร่วมคิดกัน ขึ้น ราคา ค่า น้ำ เงิน เขาก็มีโรงสี
 หรือ ขึ้น ค่าระวาง เวช มันทุกเข้า ส่ง นอกประเทศ เป็น การ มีค
 ประตุคังได้สำเร็จ พวกโรง สี่ ที่ต้องเสีย ค่า น้ำเงิน แด ตกเบี่ยงให้
 แก่คลังเงิน แดเสียค่า ระวาง เวชให้เจ้า ของ เวช มาก ขึ้น เท่าใด
 ก็ต้อง จำเป็น ซื่อสัตย์ ราคา เข้า เบียด แวง เขากำไร ของ ชาวนาไปเสีย
 อีก ยัง พวกโรง สี่ ส่ง เจ้า ออกไปขาย นอกประเทศ ถ้าขาดทุน
 หรือได้กำไร น้อยไป ก็ต้อง ขึ้น ราคา เข้า สี่ร ที่ขาย พดเมืองใน
 บ้านเมือง นั้นให้แพง ขึ้น เบียดเขาใน เนื่อ ของ บรรดาคนที่ต้องซื้อเข้า
 สี่ร กัน นั้น อีก ขึ้น หนึ่ง ความจริง เป็น เช่น นี้ จึง เป็น การ
 พิศวง กัน ขึ้น เนื่อ ๆ ว่าเมื่อ เวลาเข้าเปิดอกในเมืองตก ราคาของ
 เป็น หนักหนา แล้ว เหตุใดเข้าสี่ร จึง ยัง แพง หรือ ยัง แพง ขึ้นไป อีก

ในกรุงเทพฯ มีโรงสีใหญ่ แต่โรงสีน้อยค่อยลงไปจนถึง
 สี่ด้วย มีตัวอย่างโบราณ โรงสีใหญ่เปิดของค่าใช้สอยในการ
 สีเข้า น้อยกว่าโรงเด็กตามส่วนเข้าที่สีออกได้ ถ้าโรงสีใหญ่
 หันมาขึ้นราคาเข้าสารเข้ากับชาวเมืองแล้ว โรงสีน้อยก็พลอย
 ได้ด้วย ถ้าโรงสีใหญ่ขายราคาเท่ากับส่วนที่ขาย ออก นอก
 ประเทศ โรงสีน้อยก็ต้องพลอยลดราคาตาม หรือต้องหยุด
 การสีเข้าเสียชั่วคราว ที่ไม่มีกำไร ความจริงคงเป็นดัง
 กล่าว มีโรงสีเด็กจึงยังคงจำริญอยู่ได้ ส่วนโรงสีใหญ่ถ้า
 ขายเข้าส่ง นอกประเทศ ชาติไหนก็ต้องหยุดสีชั่วคราว หนึ่ง
 ครั้ง หนึ่งเหมือนกัน จะดีแค่เฉพาะขายในเมืองที่ไม่มีผู้จะมา
 ซื้อได้ทันกัน กับจำนวนเข้าที่สีออกได้วันละมากๆ คงต้องรอซื้อ
 เกือบขึ้นไป เมื่อโรงสีใหญ่ต้องหยุดโรงสีน้อยก็สีไปได้โดย
 สดวก เพราะขาดการประมัตแข่งลดราคาไปส่วนหนึ่ง

สินค้าบางอย่าง บางคราวก็มีมากเกินไป บางคราวก็น้อย
 ไม่พอใช้ เมื่อเวลาที่มีมาก ราคาต้องตกต่ำเมื่อเวลานั้นน้อย ราคา
 ต้องสูงเป็นธรรมดา แต่เขตรัฐของราคาซึ่งจะสูงขึ้นไปจน
 ผู้ซื้อไม่อาจซื้อเมื่อใด ราคาที่สูงค่าจะต้องหยุดลงเพียงนั้น
 มีฉนั้น ถ้าเป็นชนิดสินค้าที่จำเป็นต้องใช้แท้ เช่น เติมน้ำมัน
 อาหาร เครื่องเขียน หมนุษย์ เป็นต้น อาหารสิ่งใดแพงหนักเกินไป

มนุษย์เราคงจะมีปัญญาหาของขึ้นมาใช้แทนได้ค่อยๆ เป็น
 คັນว่าถ้าเขาแพงหนักเกินไปราษฎรก็ต้องหันลงกินเนื้อกมันถั่ว
 มกกลอยเจือจางเป็นอาหาร ราคาเขาที่สูงเมื่อเป็นเช่นนี้
 ก็จะต้องตกต่ำลง หรือจะสูงขึ้นไปอีกไม่ได้ แต่ข้างฝ่ายราคา
 เนื้อกมันถั่วมกกลอยเหล่านี้ เมื่อมีผู้ต้องการบริโภคมากขึ้น
 ราคาตลาดก็จำเป็นจะต้องสูงขึ้น ราคาปรกติอยู่เอง

ไม้สักที่เป็นไม้วัดเศษใช้อยู่ในบ้านเมืองเรา สมัยใดถ้า
 ราคาแพงเกินไป ผู้ที่ต้องการใช้ไม่ทำเรือนเป็นคัน ก็ต้อง
 หันไปซื้อไม้เบญจพรรณที่ราคาถูกกว่านั้นมาใช้ ราคาไม้เบญจพรรณ
 ก็ต้องสูงขึ้นกว่าราคาปรกติ เมื่อการเป็นเช่นนี้ ก็เป็นอัน
 เห็นได้ว่า เขากับเนื้อกมัน แต่ไม้สัก กับไม้เบญจพรรณต้อง
 มีราคาเกี่ยวข้องกันเป็นหมวดเป็นหมู่ไปตั้งที่ถั่วมา ถ้าของ
 อย่างหนึ่งราคาสูงขึ้น หรือมีน้อยไป ราคาของอย่างอื่น
 ซึ่งจะเข้ามาใช้แทนกันได้นั้น แม้แต่ก่อนราคาต่ำ เมื่อของ
 หนึ่งราคาแพงขึ้นแล้ว ของซึ่งราคาต่ำที่เกี่ยวข้องกันนั้น
 ก็ต้องพดอยแพงขึ้นตามกัน

สินค้าบางอย่างราคาตลาดอาจขึ้นลงได้ห่างไกลกันในชั่ว
 เวลาอันน้อยก็ยังมีอีกโดยอเนกประการ เป็นต้นว่าสินค้าที่เก็บ

ได้นานไปต้อง ขำรด หรือ นำ เม็ชย เดว ทรามไป เปน คั้น กถ้าว
 ด้ว อย่าง ปลาดัง ซึ่ง ขาย กัน อยู่ใน ตลาด ทุก วัน บางที เมื่อ เวลา
 เข้า มีค ราคา ปลาดัง หนึ่ง จะ สูง ถึง บาท หนึ่ง ถ่วง ไป ถึง เวลา
 เทียง ปลาดัง นั้น อาจ ตก ราคา ลง ไป ได้ ถึง ๒ ถึง ๓ ถ้า ขำ
 ไป จน คำ ปลาดัง เม็ชย ลง จะ ให้ ใคร แปล่า ๆ ก็ จะ ไม่มี ใคร รับ
 ผลไม้ต่าง ๆ ก็ เปน อย่าง เดียว กัน ใน ต้น ฤดู แรก ออก
 ผลไม้ ของ ผู้ ไท มี มา ขาย ถึง ตลาด ก่อน ผู้ นั้น พึง จะ ได้ ราคา อย่าง สูง
 แต่ เมื่อ ถึง เวลา ชุกชุม ใคร มี ผลไม้ ก็ ส่ง ไป ขาย ตลาด พร้อม ๆ
 กัน จน ต้น ไป ราคา ผลไม้ นั้น ต้อง ตก ค่า ลง ไป เปน แน่ ใน ที่
 สุด ราคา สิ้นค้า ต่าง ๆ มี น้อย อย่าง ที่ จะ เปน ราคา ปกติ เดิม อยู่
 ได้ ใน ความ อธิบาย นั้น คั้น ว่า ราคา ปกติ จะ ต่ำ สุด แล้ว
 แต่ ถึง ฤดู การ ขาย ไท บาง มี แจ้ง อยู่ โดย เตี้ยยค แล้ว ถ้า ถึง ฤดู
 กว นั้น ผลิต พยายาม ไป อย่าง ไท ราคา ตลาด คง จะ ขึ้น ๆ ลง ๆ ผลิต
 ปกติ ไป ได้ ที่ นั้น ที่

ยังมีเงิน ซึ่ง เปน ของ คำ คัญ ที่ สุด สำหรับ ใช้ เปน ของกลาง กระ
 ประมาณราคา แลกเปลี่ยน สิ้นค้า ซึ่ง กัน แดกัน ในการ ซื้อขาย นั้น อีก
 เงิน อาจ มี ราคา ขึ้น ลง สูง ต่ำ ได้ ตาม กาดะ เทละ ถ้า ราคา เงิน ที่ ใช้
 กัน สูง ขึ้น ทว่า ปกติ สิ้นค้า ต่าง พัด อย่าง ใน ขณะ นั้น จะ ต้อง

ตกราคา ลงทันที ถ้าราคาเงินต่ำ ต้องใช้จำนวนเงิน มากกว่า
 ปรกติไป แลก หรือซื้อสินค้าก็แพง อันว่าสินค้าต่างประเทศ อย่างในขณะ
 นั้นแพงขึ้นตามกันทั่วไป กล่าวคือ อย่างว่า เมื่อเวลารัฐบาล
 สยาม ยังใช้มาตรฐานเงินอยู่ ราคาเงินเมื่อเปรียบกับทอง ซึ่งมี
 ราคาปรกติอยู่ นั้น ตกต่ำไปมาก แต่ขึ้นเต็มเงินหนัก ๑๕ บาท
 ๒ ถึง แลกทองบริสุทธิ์ได้ ๑ บาท มาขึ้นหลังนี้ ราคาเงินต่ำไป
 จนถึงว่าเงิน ๔๐ บาท จึง แลกทองบริสุทธิ์ได้ ๑ บาท เมื่อความ
 จริงเป็นเช่นนี้ แลโดยเหตุที่ราคาสินค้าในโลกปัจจุบันนั้น นอกซื้อ
 ขายกันตามราคาของทั่วไป เมื่อราคาเงินตกต่ำ แล ชาวเราใช้
 เงินเป็นมาตรฐาน เราก็ต้องใช้เงินมาก ไป แลก ของใดนั้นอยู่เอง
 หรือต้องซื้อ ของใช้บริโภคโดยราคาแพง ตามส่วนที่ราคาเงินกับ
 ทองผิดกัน พดเมืองที่มีเงินเก็บอยู่กับบ้านเรือนไม่ได้ทำผิด
 อะไร เลยก็พดอยยากจนลง ตามส่วนเงินซึ่ง เป็นทรัพย์สินของตัว ต้อง
 ตกราคาไป เมื่อรัฐบาลเปลี่ยนมาตรฐานเงิน เป็นมาตรฐานทองคำ
 เงินบาทสูงขึ้น เป็นดีก็ แต่ว่าเครื่องหมายในมาตรฐานของ พด
 เมืองที่มีเงินพดอยได้ประโยชน์เพราะราคาเงินบาทสูงขึ้น เป็นอัน
 มาก แต่ก่อนซื้อของนอก ราคา ๑ ปอนด์ต้องใช้เงินบาทตั้ง
 แต่ ๑๘ ถึง ๒๐ มา เมื่อรัฐบาลเปลี่ยนมาตรฐานของแล้ว อำนวยเงินบาท

แต่เพียง ๑๓ บาท ก็ขายซื้อของ ได้เท่ากับ ของ ราคา ๑๘ หรือ ๒๐ บาท แต่ก่อน รัฐบาลใน ที่จะ รักษา การ แลก เปลี่ยน เงิน กับ ทอง ให้ เป็น ราคา ยั่งยืน ปรกติ อยู่ ได้ เสมอ นั้น ถือ เขา เป็น หน้า ที่ คอย ระวัง เก็บเงิน บาท เข้า กักไว้ ใน พระ คลัง เมื่อ เวลา คน ต้อง ใช้ เงิน บาท สำหรับ หมุนเวียน ซื้อ ขาย กัน น้อย โดย ที่ รัฐบาล เขา ทอง ออก จำหน่าย แลกเงิน ขึ้นไว้ เมื่อ เวลา โศก การ คำขายดี เช่น เข้า ใน นาน วิบุรณ ได้ ฝูง ขาย ออกนอกประเทศ มาก ชาวต่างประเทศ ค้าง กลับ เขา ทอง มา แลกเงิน บาท ของ รัฐบาล ไป ซื้อ เจ้า ชาว นา เป็น คั้น รัฐบาล จ่าย เงิน แลก ทอง แลกจ่ายทอง แลกเงิน เสมอ เป็น เครื่อง จักร อยู่ เช่น นี้ ราคา สินค้า ทั้งหลาย ในกรุง สยาม จึง ไม่ ค้าง ขึ้น ๆ ลง ๆ ตาม ราคา ขาย เงิน ที่ หมุน ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ใน ตลาด ค่า แลก เปลี่ยน เงิน สยาม กับ เงิน ต่าง ประเทศ ที่ ยี่ จะ ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ ได้ อีก และ ที่ ไม่มี ผู้ใด จะ แกะ ไข ได้ นั้น ก็ จะ เป็น เพราะ เวลา โศก การ คำขาย ในกรุง สยาม กับ นา ๆ ประเทศ เป็น หนึ่ง สิ้น ต่อ กัน เริ่ม หัก หนึ่ง กัน ลง ถ้า กรุง สยาม เป็น หนึ่ง จะ ต้อง ใช้ หนึ่ง ด้วย ทอง หรือ ต้อง ใช้ หนึ่ง นา ๆ ประเทศ ใน เงิน ตาม มาตรฐาน ของ เขา กรุง สยาม ต้อง เสีย เปรียบ ใน ค่า แลกเงิน นั้น อยู่ เอง ถ้า เวลา โศก เรา เป็น เจ้า

หนี้ เขาเป็น ลูกหนี้ เขาจะ ต้องใช้ หนี้ เรา โดย ที่ ต้อง การ จำนวนเงิน
 มาก มาก ขึ้น กว่าปกติ เขาก็ ต้อง ใช้ เงิน มาก ด้วย ราคาแพง ค่า
 แลกเปลี่ยนก็ เป็น อันว่า ได้ เปรียบ ข้างเรา แต่ ความ ข้อ นี้ จำ จะ
 งตไว้ ซึ่ง แจง ต่อไป ใน ภาค ซึ่ง จะ ว่า ถึง เรื่อง การ ค้าขาย ต่างประเทศ
 ต่อไป คอกเบี้ย แลกนำเงิน (Interest and Discount)

ราคาเงิน ที่ ว่า จะ แพง ขึ้น หรือ ถูก ลง กว่าปกติ ได้ นั้น จะ แพง
 ขึ้น เพราะ เหตุ ว่า ในขณะ หนึ่ง ขณะ ใด เงิน ที่ ใช้ หมุน เวียน กัน
 อยู่ใน บ้านเมือง รวม ทั้ง จำนวน เงิน ที่ ซื้อ ขาย กัน ด้วย นั้น จะ
 ตกลง ไปด้วย เหตุ หนึ่ง เหตุ ใด ซึ่งเป็น เรื่อง จะ ได้ อธิบาย ใน ภาค หลัง
 ต่อไป ถ้า เงิน ใน บ้าน เมือง ตกลง ลง ไม่ พอ ใช้ ใน การ ค้าขาย
 ให้ ได้ เต็ม ที่ ตาม ความ ต้อง การ ของ บุคคล ผู้ ใด อยากร จะ ได้ เงิน
 ใช้ ก็ ต้อง ใช้ คอกเบี้ย ให้ เจ้า ของ เงิน เป็น กำไร มาก ขึ้น กว่า
 ปกติ อีก จึง จะ ได้ เงิน ไป ใช้ คอกเบี้ย นั้น คือ กำไร ของ เจ้า ของ
 เงิน ประคอง ตั้ง ว่า เจ้า ของ เงิน เขากัน ไป ข้อ ความ เชื้อ หนี้ ของ
 ผู้ กไว้ ถ้า คิด คอกเบี้ย ๑๐๐ ละ ๖ คอกเบี้ย ก็ แปล ว่า
 เจ้า ของ เงิน ลงทุน ข้อ ความ เชื้อ ไป ๑๐๐ บาท เมื่อครบ
 กำหนด ๖ เดือน จะ ได้ เงิน ๑๐๖ บาทกัน การ กู้ หนี้ เช่น นี้ เรียก
 กำไร เงิน ว่า คอกเบี้ย ยังมี ค่านำเงิน อีก อย่าง หนึ่ง ที่ ผู้ รัง เรียก

ว่า ดีไซน์ (Discount) ซึ่งใช้กัน อยู่ใน การ ค้าขาย แลกเปลี่ยน
 วิธี ค้าเงิน หากำไร ของ คลังเงิน ต่าง ๆ ทั่วไป ยกตัว อย่าง ว่า
 นาย ก. ได้รับ ใบ สำคัญ สัญญา ของ นาย ข. ว่า ใน กำหนด ๖
 ๑ หรือ ๖ เดือน ๓ เดือน เป็น ต้น นาย ข. จะ ใช้ เงิน
 ให้นาย ก. ๑๐๐ บาท นาย ก. อยาก จะ ได้ เงิน สัก ไป ใช้
 ทันที ก็ เขา ใบ สำคัญ นั้น ไป โอน กรรมสิทธิ์ ขาย ให้ แก่ เจ้า ของ
 คลังเงิน ผู้หนึ่ง ซึ่ง เชื่อ ว่า สำคัญ นาย ก. กับ นาย ข. จะ มี คง ดี
 คลังเงิน ยอม รับ ซื้อ ใบ สำคัญ นั้น แต่ ให้ เงิน ไป เพียง ๙๕ บาท
 เป็น ต้น เมื่อ ถึง กำหนด สำคัญ คลังเงิน จะ ได้ เขา สำคัญ นี้ ไป
 เรียก เงิน ๑๐๐ บาท จาก นาย ข. คืน มา ผิด กัน กับ เงิน ที่ ตาม
 ธรรมดา ที่ ตรง ว่า ใน ขณะ ซัก คำน้ำเงิน นี้ เจ้า ของ เงิน เรียก
 เขา กำไร ซึ่งมี เสีย ก่อน ทั้ง จะ ได้ ใช้ กำไร นั้น ทำ ประโยชน์ ต่อ ไป
 แต่ ใน ส่วน ดอกเบี้ย เจ้าทรัพย์ ต้อง รอ ไป จน ครบ กำหนด สำคัญ
 จึง จะ ได้ ดอกเบี้ย เป็น กำไร ใน ต้น ทน ที่ ให้ เขา ก็ ไป โดย เหตุ ที่
 การ ค้าขาย แลก เปลี่ยน สินค้า ซึ่ง กัน แลก กัน ต้อง ะ คั้ง ราคา เป็น จำนวน
 เงิน ให้ เท่า กัน กับ สิ่ง ของ ที่ จะ แลก กัน เสีย ก่อน แทบ ทุก อย่าง
 ไป นั้น จำ เป็น จะ ต้อง ให้ ฐัถษณะ เงิน ให้ ถูก ต้อง เสีย ก่อน
 เพราะ เหตุ ว่า เงิน เป็น เครื่อง ะราคา เปรียบเทียบ ของ เหล่า นั้น ราคา
 เงิน จะ ชันลง เปลี่ยนแปลง อยุ่ กับ สินค้า ต่าง ๆ เสมอ ไป

หมวดที่ ๓ ว่าด้วยลักษณะเงิน

คำ “เงิน” ในภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ใช้ปะปนกัน
 หมายความว่าหลายอย่าง เป็นต้นว่า ชาติเงิน เงินตรา เงินกระดาษ
 และรวม ทั้งสิ่งต่าง ๆ ของตองตอง นิกเกอร์ ซึ่ง เป็น เศษ ส่วนต่าง ๆ ของ
 เงินตรา ด้วย จนที่สุดของ ก็เรียกกันว่าเงินได้ เช่น เงินปอนด์
 ซึ่งที่แท้ จริง เป็นเหรียญ กระดาษปอนด์ ของที่ใช้กันอยู่ใน ประเทศอังกฤษ
 เมื่อ หมายความว่า ปะปนกัน อยู่ใน ภาษา เช่นนี้ ก็น่า จะคิด เห็นไปได้
 ว่าเมื่อ แรก มนุษย์รู้จัก ใช้ ชาติเงิน นิยม ชาติเงิน ว่าเป็นของ คดีพิเศษ
 มาก กว่า ชาติอื่น นอก จาก ทอง จึงได้ ใช้เงิน เป็น เครื่อง ถวาย
 ดำหรับ เปรียบ เทียบราคา กับสิ่ง ของอื่น ๆ เช่น กับว่า ผ้านุ่งหนึ่ง
 แดก เนื้อเงิน บริสุทธิ์ได้ เป็น น้ำหนัก กี่ ตำลึง โดยวิธี ที่ตัด เงินดรัม
 ซอลาซัน แดก เบดยัน สิ้นค่า ใน การ คำ ขาย ดัง ที่ยัง เป็น อยู่ใน ประเทศ
 จีน บาง แห่ง ทุกวันนี้ เป็นต้น จนที่สุด เมือง อังกฤษ ซึ่ง ใช้มาตรา
 ของ ทุกวันนี้ แต่ เติม ใช้ ชาติเงิน เป็น มาตรา ด้วย เขา น้ำหนัก
 หนึ่ง ปอนด์ ของเงิน เป็น เกณฑ์ เมื่อ เบดยัน เป็น มาตรา ของ แดก
 ก็ยัง เรียกเหรียญทอง เป็น ปอนด์เสกซันต์ดี ใน เมืองเราก็ เช่น
 เดียวกัน ได้ใช้เงินเป็น มาตรา มาแต่ต้น แดก ก็ใช้คำ “เงิน”
 นั้น เพื่อ ไป ตั้ง ที่กล่าว มา

ในภาษาฝรั่งเศสใช้คำ “ชายอง” (argent) แปลความตรงกันกับรากุเงิน รวมกระดาษเงิน และทองเข้าในคำเงิน อย่างเดียวกันกับภาษาไทย ส่วนเงินตราของตราเหรียญกระดาษป็นเรียกเสียว่า “โมนเน” (monais) ซึ่ง เป็นคำเดียวกันกับภาษาอังกฤษที่ เรียกว่า “มันนี่” (money) แต่ คน อังกฤษใช้คำ มันนี่ หมายถึง ความตรง กัน กับคำเงิน อย่าง ที่ เรา และ ฝรั่งเศส ใช้กัน

ใน ความที่ จะ พุด ต่อ ไป ใน หมวดนี้ ก็ จะ ใช้ คำ “เงิน” โดย ให้ หมายถึง ความ ว่า เป็น วัตถุ อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด ซึ่ง นิยม กัน ใช้ เป็น เครื่อง กะ ราคา มี เงิน ตรา ของ ตรา เหรียญ กระดาษ ปั้น ธนบัตร โปง ซั่ง จ่าย และ โปง สัญญา ใช้ เงิน ธนาณัติ ตัว ตรา ไปรษณีย์ เหล่า นี้ เป็น ต้น

การ ค้า ขาย ใน โลก มี มา แต่ โบราณ ตั้ง เดิม ก็ จริง แต่ ใน สมัย นี้ นี้ ไม่ ปรากฏ ว่า ประเทศ ใด รู้จัก ใช้ เงิน เป็น ของ กดาง สำหรับ กะ ราคา แลก เปลี่ยน สินค้า ซึ่ง กัน และ กัน อย่าง ทุก วัน นี้ การ ค้า ขาย จึง เป็น แต่ เพียง แลก สินค้า ต่อ กัน ตรง ๆ ทำนอง เดียว กัน กับ แม่ค้า เขา ของ ไป แลก เจ้า ชาว นา กว่า จะ ตก ลง กัน ได้ ว่า เจ้า ด้ตี หนึ่ง จะ แลก ปลา ได้ ก็ หาง โศก ด้ตี หนึ่ง จะ แลก ผัก หนึ่ง ด้ตี ก็ ผัน เป็น ต้น เช่น นี้ จะ ต้อง พุด จา ด้ตี ต่อ มต่อ ตาม กัน มาก มาย ด้ตี เพียง ด้ตี จึง จะ ปรานี

ปรานอม ยอมกันได้ ถ้าของที่จะแลกนั้น มีค่าพอเท่าเทียมกัน ก็จะเป็นอันเลิกแล้วกันไป ถ้าบงเขิน ของข้างหนึ่ง มีค่ามากกว่า ของอีกข้างหนึ่ง จะใช้หนี้กันอย่างไร จึงจะลบล้างกันได้ ต้องเป็นวิธีที่จะพูดจาต่อรองตามกันไปอีก ถ้าตกลงกันได้ก็อย่าแตกกันเสียเลย หรือถ้าผู้หนึ่ง อยากจะได้ ของของเพื่อนบ้านคนหนึ่ง แต่บงเขินเพื่อนบ้านคนนั้นไม่อยากจะให้ ของของผู้นั้นสักอย่างเดียว ผู้นั้นก็จะเป็นอันไม่ได้อะไรเลย ทำนอง แลกสินค้ากัน ตรง ๆ เช่นนี้ ย่อมเป็นที่ยากยากเย็น ชัดชัด ชัดชัด แก่ ความจำเป็นของประชาชน เป็นอันมาก

ภายหลังมาชาติทั้งหลายค่อยมีความฉลาดขึ้น ต่างก็เล็งอกหาของกลางชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเห็นว่า เป็นของดีที่คนทั้งปวง พึงอยากได้ทั่วไป นั้นมาเป็นเครื่องสำหรับกระวากาสินค้า อย่างที่เราใช้เงินทุกวันนี้ บางชาติใช้โค กระบือ แทนเงิน บางชาติใช้โลหะต่าง ๆ มีเหล็ก ทองแดง ตะกั่ว ที่บุกเป็นค้อน จนที่สุด แม้แต่เบียร์หอย ก็นิยมกันเอามาใช้แทนเงิน อย่างที่เราได้เคยใช้มาแล้ว แต่ของต่าง ๆ นั้นไม่ถาวร ยืดหยุ่น และไม่มีคุณวิเศษ เท่ากับเงินทอง ดังปลายชาติทั้งหลายจึงได้ร่วมมือกันใช้เงินของ เป็นมาตรฐานกลาง สำหรับกระวากา แลกสินค้า ซึ่งกันและกัน การค้า

ขาย จึง ด้วดกและจำเวญ^๕ ขึ้น มาก นิยมกัน ว่า เงิน ทอง เปน ของ
 หายาก ราคา ไม่ค่อย จะ ตกต่ำ หรือ ด้ง^๕ ขึ้น รวด เร็ว เหมือน
 สินค้าอื่น ๆ เปน ของ ที่ชอบคาของ คนโดยทั่วไป ทั้ง แร้ง และ
 เหมยวพอก^๕จะไม่ แดกหัก ลักหรือ เปนอันตรายไปโดยง่าย และเพื่อ
 ประสงค์ จะ มิให้ราษฎร คิด เอา รัต เหา เปรียบ ชั่ง ถัน ใน น้ำหนัก หรือ
 เนื้อต่ำ^๕สูง ของ ทอง เงิน นั้น รัฐบาล ทั้ง หลาย จึง คั้ง มาตรา ทำ
 ขนาด เปน เงิน เหรียญ ทอง เหรียญ กระสาปณ์ น้อยใหญ่ ให้ เสมอ กัน
 ทั้ง น้ำหนัก และ เนื้อ แล้ว จารึก บอก ราคา และ ตีตรา ลงไว้ ให้ เปน
 พยาน ว่า เงิน ทอง ขนาด นั้น ๆ ถูกต้อง ตาม มาตรา แน่ แท้ ด้วย
 โดย ที่ ความ มุ่งหมาย ของ การ คำขาย มีแต่ จะ แดก เปลี่ยน สินค้า
 ชั่ง ถัน และ ถัน เปนใหญ่ นั้น ถ้า สินค้า จะ แดก เปลี่ยน ค่อ ถัน
 มีค่า เท่า ถัน แล้ว ก็ มิมี เหตุ จำเป้น อย่งไร ที่ จะต้อง ใช้ เงินตรา
 เลย แต่ เหตุ ที่ เงิน ตรา เปน เครื่อง เปรียบเทียบ วัด ราคา ด้รพ ด้ง
 ทั้ง ปวง การ ที่ จะ แดก เปลี่ยน สินค้า ต่าง ถัน จึง ต้อง ละ เปน ราคา
 เงิน ด้ย ก่อขึ้น เมื่อ ตก ลง ถัน แล้ว จึง จะ แดก เปลี่ยน สินค้า ถัน ได้
 คำจ้าง คำแรง และ คำเช่า ทั้ง สั้น ก็ ต้อง ละ คำเป้น ราคา เงิน เหมือน ถัน
 ถ้า การ แดก เปลี่ยน ยัง มิเท่า เทียม ถัน ข้าง ไหน ยัง จะ ต้อง ใช้

สินค้า หรือ แรง เพิ่ม เติม ให้ เพียงไร ก็ ต้อง ละ ค่า เป็น ราคา เงิน
เป็น จำนวน หนึ่ง ลง ไว้ เป็น เกณฑ์

เงิน ทอง เป็น ของ หา ยาก ผู้ใด จะ ต้อง การ ใช้ ก็ จำ จะ ต้อง
ออก แรง ทำ การ อย่าง ไต อย่าง หนึ่ง จึง จะ หา มา ได้ จะ ไป ขุด คุ้ย ดิน
หา ใน ที่ ๆ มี บ่อ ทอง หรือ เงิน ก็ได้ หรือ มี ดิน นั้น เมื่อ ผู้ ชน ได้ มา
แล้ว ผู้ใด จะ ต้อง การ ก็ จำ จะ ต้อง ออก แรง ทำ การ หา ของ ชน
ไป แรก หรือ ต้อง ทำ การ อย่าง ไต ใช้ หิน ทด แทน ค่า แรง ที่ เจ้า ของ
เงิน ได้ ออก ไป ใน การ หา เงิน นั้น มา แต่ เติม จึง จะ ได้ เงิน มา ใช้
บ้าง เมื่อ ความ จริง เป็น ดัง นี้ ตัว เงิน ที่ ใช้ กัน เป็น ของ กกลาง
และ เป็น เกณฑ์ ตั้ง ราคา ใน การ แลก เปลี่ยน ชื้อ ขาย นั้น ก็ ประสงค์
ตั้ง ว่า เป็น พยาน แห่ง เจ้า ของ ว่า เจ้า ของ นั้น ได้ ออก แรง ทำ การ
อย่าง หนึ่ง อย่าง ไต ให้ แก่ คณะ มหาชน ไป ก่อน แล้ว แต่ ยัง ไม่ได้
ของ ใช้ หิน ทด แทน ค่า แรง ที่ เจ้า ของ เงิน ได้ ออก ไป จึง ได้ เงิน
นั้น ไว้ เป็น คະแนน สำหรับ จะ ได้ เรียก เอา ค่า คอบ แทน จาก ผู้ ชน เมื่อ
เวลา จะ ต้อง การ เงิน เป็น พยาน ว่า ผู้ใด เป็น เจ้า หิน ของ คน
ทั้ง หลาย ผู้ใด เงิน จึง มี กรรมสิทธิ์ ที่ จะ แลก เอา สิ่ง ของ หรือ
แรง ทำงาน ของ ผู้ ชน มา ใช้ หิน นั้น ได้ ตาม ราคา เงิน ที่ มี เป็น คະแนน อยู่

ถ้าจะพูดโดยย่อ ก็คือเงิน เป็น เครื่อง วัด ละ ราคา สิ่ง ของ และ
ค่า แรง ทั้ง เป็น ของ กลาง สำหรับ ใช้ ใน การ แลก เปลี่ยน สินค้า
ต่อกัน ด้วย และ โดย ที่ เงิน เป็น คะแนน ตามที่ กล่าว มานี้ ผู้ ที่
ถือ เงิน อยู่ จึง เปรียบ ได้ ประดุจดัง ว่า เป็น ผู้ ถือ กรรมสิทธิ์ หรือ เป็น
เจ้า หนี้ ของ คณะ มหาชน ทั้งปวง จะ สั่ง สม เงิน เป็น ทน ใจ มาก มาย
หรือ ช้านาน เพียงใด ก็ได้ แต่ เงิน ที่ สั่ง สม ใจ เป็น ทน นี้ จะ ทำ
ประโยชน์ อันใด ให้ เจ้า ของ ไม่ได้ จน กว่า เจ้า ของ จะ ได้ เขา เงิน
นั้น ออก จำหน่าย ใช้ ไป

รัฐบาล ของ ประเทศ ที่ พุด เมือง ไม่ เป็น ภา เถื่อน พึง จะ เห็น
เป็น ประ โยชน์ อันดี ที่ จะ บำรุง รักษา การ แลก เปลี่ยน คือ การ ค่า
ขาย ให้ เรียบ ร้อย เป็น ความ สดวก ไป ได้ อย่าง ดี ที่ สุด ที่ จะ ทำ ได้ ทุก
ประเทศ ใน ชั้น นั้น ต้อง ทำ กฎหมาย อย่าง ดี ใน เรื่อง กรรมสิทธิ์
แห่ง ทรัพย์สิน ให้ เป็น ความ แน่ นอน มั่น คง แก่ เจ้า ของ แล้ว ยัง
ต้อง ตั้ง ข้าราชการ เป็น พระราช กำหนด กฎหมาย สำหรับ ตัดสิน อรรถ
คดี วิวาท ใน ระหว่าง เจ้า หนี้ กับ ลูก หนี้ ให้ ได้ พียง ร้อง กัน โดย ง่าย
ทั้ง ให้ ได้ รับ ความ ยุติธรรม โดย สดวก โดย เร็ว และ โดย ที่ ต้อง
เสีย เงิน ค่า ใช้ ด้วอย ใน คดี นั้น ให้ น้อย ที่ สุด ด้วย มิฉะนั้น การ ทำ

มาค้าขายของพลเมือง ก็จะไม่ดำเนิน ไปสู่ ความเจริญ ได้ตาม ที่ควรจะเป็น

รัฐบาลต้องถือเอา เป็นหน้าที่ที่จะตั้ง ข้อบังคับให้ มีมาตรา ขนาด เครื่องทอง เครื่องวัด เครื่องชั่ง และตั้ง มาตราเงิน สรรพสิ่ง ทั้งปวง ซึ่ง เป็น ของ กกลาง สำหรับวัด ราคา เปรียบเทียบ เพื่อดำเนิน ให้ เป็น หลัก ถาน มัน คง แน่นนอน เทียบ เทได้ เมื่อได้ตั้ง กฎหมาย ขึ้น แล้ว ยัง จะ ต้อง จำหน่าย ใช้ทรัพย์สิน ในทาง ที่ จะ ให้ มีเจ้าพนักงาน ประจำ คอย ระวัง เครื่องวัด เครื่องทอง เครื่องชั่ง และ เงินตรา ทั้งหลาย นี้ ไม่ให้ มีของ ฉ้อ ของ ปลอมได้เป็น อัน ชาติ ผู้กระทำผิดใน การ ฉ้อ โกง เรือง หั่นสั้น หรือใช้เครื่องวัด เครื่องทอง และ ทำเงิน ตราปลอมต่าง ๆ นั้น ต้องให้ มีโทษหนักพอที่จะ มิให้ เขาเยี่ยง อย่าง กัน แพร่ หายไปได้ แต่ใน ที่นี้ มุ่งหมาย จะชี้แจง เรื่องเงิน โดย เฉพาะ จึง จะ ขอ กล่าว เรื่อง เงิน ตราต่อไป ก่อน

ชาติ ทั้ง หลายได้ ใช้ ชาติเงิน กับ ทอง เป็น เงินตรา มาแต่ ครั้ง เดิม นั้น ก็เพราะ เหตุ ที่ได้ ชี้แจง มาก่อน แล้ว ว่า ชาติ ๒ อย่าง นี้ เป็น ของ หายาก และ ราคาไม่ สู้ จะ เปลี่ยนแปลง ขึ้น ลง ต่าง กัน นัก จึงได้ ใช้เป็น เงิน ตรามาได้ โดย ยึด ยืน แต่ ก่อน ราคาเงิน ๑๕ บาท ๒ สตึง เท่ากับ ทองหนัก ๑ บาท เวียกกัน

โดย ย่อว่า สิบห้าหมื่นกึ่ง มาในสมัยนี้ ราคาเงิน ตกต่ำลง กว่า
 เก้าหมื่นไป เพราะเหตุที่วิธีทำ ม้อแร่ เงิน และ หาบเงิน ได้ ในอุมมาก
 เกิน ส่วน ของ ที่ ทำ มา ได้ ใน สมัย เดียว กัน เมื่อ เปรียบ เติ เงิน
 กับ ทอง ๒ อย่าง เท่านี้ ถ้า ราคา เงิน ตก ราคา ทอง ก็ ต้อง สูง ขึ้น
 หรือ ถ้า จะ เปรียบ สิ้นค้า ดำรพัด อย่าง กับ ชาตเงิน และ ทอง ซึ่ง ต้อง นับ
 ว่า เป็น สิ้นค้า ด้วย เหมือนกัน ถ้า ราคา ชาตเงิน และ ทอง แพง ขึ้น
 โดย เหตุ ที่ หา ยาก หรือ มี ผู้ ต้อง การ มาก ขึ้น อย่าง ไต ราคา
 สิ้นค้า ขึ้น เมื่อ เปรียบ กัน กับ เงิน และ ทอง ก็ ต้อง ตกต่ำ อยุ่ เอง และ
 ถ้า ราคา สิ้นค้า ทั้งหลาย แพง ขึ้น โดย ทวิ ไป เมื่อ เปรียบ กัน กับ ราคา
 เงิน และ ทอง ก็ จะ เป็น เพราะ เหตุ ที่ จะ เห็น ได้ อย่าง หนึ่ง ว่า เพราะ
 เงิน และ ทอง มี มาก ขึ้น แต่ เรื่อง ที่ เงิน ทอง หรือ สรรพสิ่ง ที่ ใช้
 แทน เงิน ทอง ได้ จะ มาก ขึ้น หรือน้อยลง จะ แพง ขึ้น หรือ ตก ลง
 ยัง จะ มี เหตุ อย่าง หนึ่ง ช่วย ประกอบ ได้ อีก แต่ ข้อนี้ จะ ได้ อธิบาย
 ต่อ ภาย หลัง

กรุง สยาม แต่ ก่อน มาใช้ ชาตเงิน เป็น มาตรา อย่าง เดียว ครั้น
 ราคา ชาตเงิน ใน ตลาด ตกต่ำ ลง เว้นไป และ ราคานั้น ไม่ ค่อย
 จะ ยืน อยู๋ เสมอ ได้ หมด ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู๋ ราคา สิ้นค้า ทั้งปวง
 ก็ ต้อง ขึ้น ๆ ลง ๆ หมด สูง หมด ต่ำ ไป ตาม กัน และ เมื่อ กรุง สยาม

คั้งซ้อ ของ และ ขายสินค้า ออกไป ตาม นา ๆ ประเทศที่ใช้ มาตรา
 ของ เป็น ส่วน มากขึ้น ราคาสินค้า ทั้ง หลาย ใน เมือง ก็ ยิ่ง จะ
 ขึ้น ๆ ลง ๆ ไป ตาม ราคา เงิน ด้วย ใน ที่ สุด นา ๆ ประเทศแทบ
 ทั่วโลก เปลี่ยน มาตราเงิน เป็น มาตราทอง ไปตามกัน เสีย แล้ว ยัง
 เหลือ แต่ ประเทศ สยาม ประเทศจีน และ เมืองญวน เมืองตังเกี๋ย
 ที่ไกล เคียง ซึ่ง เป็น เมืองจีน ฝรั่งเศสก็ ยัง คง ใช้ มาตราเงิน อยู่ อย่าง
 เดิม รัฐบาล สยาม เห็น ว่า เป็น การ เสียเปรียบ และ เป็น ความ
 ลำบากแก่การค้าขาย โดยที่ราคาสินค้าต้องวางขึ้นสูงไม่ยั้งขึ้นแน่นอน
 อยู่ได้ ยี่สิบกว่าปีแล้ว ใน วันโกสินทรศก ๑๒๗ จึงได้
 เปลี่ยน มาตราเงิน เป็น มาตราทองคำตั้งที่ได้ ใช้ อยู่ ทุกวันนี้ เป็น ต้น
 ตาม พระราชบัญญัติ วันโกสินทรศก ๑๒๗ กำหนด เขาเงินบาท
 เป็นจำนวน หน่วยแห่งวิธีเงินตรา สยาม ให้ สมมติว่า เป็น เหรียญ
 บาททอง ซึ่งมี ส่วน ชาติ ทองคำบริสุทธิ์หนัก ๕๕.๘ เซนติกรัม
 คำที่ใช้ ใน พระราชบัญญัติว่า เหรียญบาททอง เป็น จำนวน
 หน่วยแห่งวิธีเงินตรา สยาม นั้น ต้องแปล ความ ว่า ใน วิธีนับเงิน
 ตาม กฎหมาย นี้ ต้อง นับ แต่เงินบาท เป็นใหญ่ ผิดกัน กับ วิธีนับเงิน
 แต่เมื่อ ยัง ใช้ มาตราเงิน อยู่ ใน สมัย นั้น นับ เงินตรา เป็น จำนวน
 ซึ่ง คำตั้ง บาท ประคอง เคียง กัน กับ มาตราซึ่ง นำหนัก

เงินตราบาทหนึ่งซึ่งมีน้ำหนักแต่ส่วนของเงินแท้อยู่ที่เพียง ๑๓ กรัม
ครึ่ง ให้แตกทองบริสุทธิ์ได้ ๕๕.๘๘๖๖๖๖ กรัม และ ส่วนเงินตรา
๑ บาท นั้นให้แบ่ง ออกเป็น เศษส่วนได้ ๑๐๐ สตางค์กำหนด
เหรียญกระดานี่ให้ มีกำหนดดังต่อไปนี้

ทองคำ ๑ เหรียญมีราคา ๑๐ บาท แต่ยังมีเงินปลัดเปนน
เงินตราเหรียญละ ๒ สตางค์ กับ สตางค์ หนึ่ง ส่วน เงิน เพื่อชดเชย ให้
เล็กเสีย ให้มีเหรียญเกอรั ๑๐ สตางค์ กับ ๕ สตางค์ และ
ตัวสตางค์ เป็น ทอง แดง

ทองคำเหรียญหนึ่งให้ มีเนื้อทองบริสุทธิ์ ๕๐๐ ส่วน ปน ทอง
แดง ๑๐๐ ส่วน มีน้ำหนัก ๖.๒ กรัม

เหรียญบาทเหรียญหนึ่ง มีเงินบริสุทธิ์ ๕๐๐ ส่วน ปน ทอง
แดง ๑๐๐ ส่วน มีน้ำหนัก ๑๕ กรัม แต่เงินปลัด เหรียญ
๒ สตางค์ กับ สตางค์ หนึ่ง นั้น ให้ มีเนื้อเงินบริสุทธิ์เพียง ๘๐๐ ส่วน
ปนทองแดง ๒๐๐ ส่วน มีน้ำหนักตาม เศษส่วน ของ เหรียญบาท
เหตุที่ ต้อง ผสม ทอง แดง ลง ใน ทอง และ เงิน นั้น ก็เพื่อ ประสงค์
จะให้ เงิน เหรียญเงิน ตรา นั้น แร้ง ชุ่ม และ ตึก ทน บูด ดาย ยาก
กว่า ทอง และ เงิน บริสุทธิ์

เหรียญ กระ ด่าป่น ของทศ กับเหรียญ บาท นั้น พระ ราชบัญญัติ กำหนดให้เป็นเงินตราซึ่งเจ้าหนี้จำต้อง รับโดยไม่จำกัดจำนวน ส่วน เงิน เหรียญ ปลัด ให้เป็น เงินตรา ซึ่ง เจ้าหนี้ จำต้อง รับแค่ เพียงจำนวน ที่มีราคา ๕ บาท เหรียญนิเกอ์ และ ต่ตางค์ ของ แดง เพียง ราคา ๑ บาท ใน กฎหมาย อัน นี้ หมาย ความว่า ถ้า ลูกหนี้ เป็น หนี้เงิน อยู่ ๑๐๐ บาท จะ เก็บ แค่ ส่วน เหรียญเงิน ปลัด รวม เป็น ราคา ถึง ๑๐๐ บาทไป ใช้ หรือ จะ เก็บ เหรียญนิเกอ์ และ ต่ตางค์ ของ แดง ไป ใช้จน เต็มจำนวน ไม่ได้ ถ้า หากว่า เจ้า หนี้ ไม่ ยอม รับ เจ้า หนี้ ต้อง จำเป็น ยอมรับ ตาม กฎหมาย เงิน ปลัด เพียงราคา ๕ บาท และ เหรียญนิเกอ์ กับต่ตางค์ เพียง ราคา ๑ บาท เท่านั้น ส่วนเหรียญ กระด่าป่นต่าง ประเทศไม่ให้ นับว่า เป็น เงิน ตรา ซึ่ง เจ้าหนี้ จำต้อง รับ ตาม พระ ราชบัญญัติ ที่ อ้าง ว่า รัฐบาล สยาม เปลี่ยน มาตราเงิน มาใช้เป็น มาตรา ของ นั้น ก็ พึง เป็น อัน เข้าใจ กัน ได้ว่า รัฐบาล แห่ง เดียว ที่ มี อำนาจ จะ พิมพ์ เหรียญ กระ ด่าป่น เหรียญบาท และ เหรียญ ปลัด ทั้ง เหรียญนิเกอ์ และ ต่ตางค์ ของ แดง ได้ มาก น้อย ตาม ที่ รัฐบาล จะ เห็น สมควร ว่า การ ซื้อ ขาย แดง เปลี่ยน ของ บ้าน เมือง จะ ต้อง การ ใช้ เหรียญบาท และ เหรียญ ปลัดต่าง ๆ นั้น หมุน เวียน อยู่ ตักเท่าใด รัฐบาล กิ่ง ราคา เหรียญเงิน เหรียญ

นิเกอร และ ทองแดง สูงกว่า ราคาตลาด ที่จริง ของ ราคาต่าง ๆ นั้น
เพียงใด รัฐบาลก็มีกำไรเพียงนั้น แต่ส่วน เหยี่ยง ของ กระจ
สารณ์ผู้ใด จะ ต้อง การ สักเท่าใดก็ได้ ถ้าหากว่าผู้ นั้น นำ ของ
ไปขอ ให้ รัฐบาล พิมพ์ ให้ตามพระราชบัญญัติ ถ้ามีผู้นำ ของค่า ซึ่ง
มีเนื้อทองบริสุทธิ์ อยู่ ไปส่ง ให้ รัฐบาลหนัก ๑๐๐ บาท รัฐบาล จะ
พิมพ์ เหยี่ยง ทศ หรือ เหยี่ยง บาท แทน ค่า ของ ให้เป็นจำนวน
เงิน ๒,๖๘๐ บาท แต่ ถ้า จะ ส่ง ของ ให้ รัฐบาลไทย ที่ประเทศ
ยุโรป ไม่ ขน ของ เข้ามาส่ง ใน กรุงเทพฯ ๑ แด้ว รัฐบาล ได้
รับ ของ บริสุทธิ์หนัก ๑๐๐ บาท หรือหนัก ๑,๕๐๐ แกรม แด้ว
รัฐบาล จะ ใช้เงิน ให้ ใน กรุงเทพฯ ๑ เป็นราคาเพียง ๒,๖๖๒ บาท
เท่านั้น ตามส่วน นี้คิดคำนวณ พอดีตรง กันกับ ราคาเงิน ๑๓ บาท
เท่ากับ ๑ ปอนด์ สเตอร์ลิง อังกฤษ

แต่ การที่ รัฐบาลกำหนด ค่า แลก เงินตราสยาม กับเงิน ตราอังกฤษ
ดง เช่น นี้ เพื่อ เนิภาะชั่ว ครั้ง หนึ่ง ตราหนึ่ง โดยเหตุที่ รัฐบาล ยัง
ไม่ ทันท จะ จัดการ รับ ของ ที่มีผู้ จะ เขา มา ส่ง ใน กรุงเทพฯ ๑ ให้ กรม
กระจ สารณ์พิมพ์ เป็น เหยี่ยง ของ ขน เท่านั้น

ค่า แลก เปลี่ยนเงิน ใน ระหว่าง ประเทศคือ ประเทศที่ แท้จริงตาม
กฎธรรมชาติ ของ การ แลกเปลี่ยน ราคาเงิน ที่ แลก เปลี่ยน กัน

นั่น จะ ขึ้น ลง ต่าง กันได้เพียงใด จะ ต้อง สู้ ตัด แล้ว แต่จำนวนเงิน
 มาก น้อย ที่ ประเทศ ฝ้าย หนึ่ง จะ ต้อง ใช้ หนี้ ฝ้าย หนึ่ง ใน การ ค้ำ ขาย
 เปน ใหญ่ นอกจาก นี้ ไม่ มี ผู้ใด จะ มี อำนาจ ตั้ง กำหนด การ แลก
 เปลี่ยน เงิน ใน ระหว่าง ประเทศ คือ ประเทศ ให้ ยิ่ง ขึ้น ตลอดจนได้ แต่
 ความ ช้อน จะ ชี้แจง ให้ เดี่ยว ใน ที่นี้ หาได้ ไม่ จำจะ ต้อง กดไว้ ชี้แจง
 ใน หมวด หลัง ๆ ต่อไป เพราะ ยัง ไม่ ได้ ชี้แจง ลักษณะ เงิน ใน
 หมวด นี้ ตลอดจนได้

ได้ กล่าว มา ข้าง ต้น หลาย ครั้ง แล้ว ว่า การ ค้ำ ขาย ที่ เปน ชั่ว ทก
 วัน นั้น ความ เจตนา ที่ แท้จริง มี ชั่ว แต่ ว่า จะ เขา ถึง ของ ข้าง
 ฝ้าย หนึ่ง ไป แลก กับ กับ สิ่ง ของ อีก ฝ้าย หนึ่ง มุ่งหมาย จะ ต้อง
 การ ถึง ของ นั้น มา เปน ประโยชน์ ด้วย กัน ทั้ง ๒ ฝ้าย ไม่ได้
 ปรากฏา จะ เขา เงิน ทอง เปน ใหญ่ ก็ จริง แต่ โดย เหตุ ที่ ต้อง ใช้
 เงิน ทอง ใน การ แลก เปลี่ยน ชั่ว ขาย ทุก ครั้ง ไป จึง เขา เห็น ไป
 ได้ ว่า การ ค้ำ ขาย เปน เครื่อง ที่ ปรากฏา จะ เขา เงิน ทอง เปน ใหญ่ ยิ่ง
 กว่าอื่น แต่ เมื่อ มา คิด ว่า เงิน ทอง ที่ ได้ มา ไม่ได้ ทำ ประโยชน์
 อะไร ให้ เลย จนกว่า จะ ได้ ใช้ เงิน นั้น ออก ไป เสีย อีก แล้ว จึง จะ
 ได้ ประโยชน์ กลับ คืน มา ผู้ขาย เมื่อ ขาย ของ ได้ รับ เงิน ๑๐๐ หรือ
 ขาย เชื้อ ไป ได้ รับ สัญญา ของ ผู้ซื้อ ว่า จะ ใช้ ค่า สิ่ง ของ ให้ นั้น

เท่ากันได้ ใจเป็น พยาน ว่าผู้ ขายได้ ขาย ของไป แล้ว แต่ยังไม่
 ได้รับ สิ่งของ ตอบแทน เป็น ค่า แลกเปลี่ยน ได้รับเงินไป หรือ
 รับ สัญญา ที่ผู้ ซื้อ จะใช้เงิน นั้น ไป ก็เพื่อว่าผู้ ขาย จะ ต้อง การ
 ของ ใช้ เป็นประโยชน์ ให้คุ้ม ค่าสิ่งของ ที่ได้ ขายไปนั้น เมื่อไร จะได้
 เอาเงิน ซึ่ง ถือไว้เป็น พยานอยู่ นั้นไป แลกเอา สิ่งของ ในตลาด หรือ
 ไป แลกเอาแรง ผู้อื่น มาใช้ ได้ เพียง ราคาเงินนั้น ตามชอบใจ การ
 ซื้อขาย เช่น นี้ ผิดกัน กับการ แลกของ ซึ่ง กัน แลกกัน ตรง ๆ ในการ
 แลกของ เช่นนี้ ผู้ แลก ทั้ง ๒ ฝ่ายได้ ของไป ใช้ ตามความปรารถนา
 ได้ทันที แต่ได้ เหตุภาวะ สิ่ง เคี้ยว ที่ แลก เปลี่ยน กัน มาเท่านั้น
 จะ ปรารถนา ของ อย่างอื่น อีกไม่ได้ แต่ การ แลก ของ ซึ่ง ให้เงิน
 เป็น ของ ถาวรไว้ แทน และ เงิน นั้น เป็น กำหนด ราคา สิ่งของ ที่
 ได้ แลกไป พร้อม อยู่ด้วย แล้ว ผู้ ที่ ได้ เงิน ไป จะ เก็บเงิน ไว้ ซ้ำนาน
 อีกเท่าใด โดย ที่ ยัง จะ ไม่ ต้อง การ ของ มาใช้ หรือ จะ ไม่ ใช้เงิน
 นั้น เลย เขาไป ให้ บุตร ภรรยา หรือ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด เพื่อ ผู้ นั้น จะ ได้
 ฟ้า ของ มาใช้ ได้ ตาม ชอบใจ ของเขา หรือ มิฉะนั้น จะ เอาเงิน ไป
 แลกกับ ของ อย่างอื่น เพื่อ จะ เอา ของ นั้น ไป ขาย ค่อยไป อย่าง ที่
 ทำมา แล้ว อีก ก็ ครั้ง ก็ หน ก็ได้

ลักษณะ ของ เงิน มีคุณวิเศษ ช่วย การ แลก ททรัพย์สิน การ คำขายได้
 อดอก เป็น อัน มาก เมื่อเงิน ตก แต่ ว่าเป็น ข้านาจ จะ ชื้อ ของ ใช้
 ได้ ใน วัน หน้า เช่น ที่ กล่าวมา แล้ว ลักษณะ ของ เงิน ก็ เท่ากัน กับ ว่า
 เป็น ความ เชื่อ หนึ่ง กัน อย่าง หนึ่ง คือ ว่า ไบ สัญญา ใช้ หนี้ ที่ กล่าว
 มา เพียง แต่ ว่า ไบ สัญญา นั้น ยัง ไม่ ถึง กำหนด สัญญา ผู้ ถ้อ จะ
 เขา สัญญา ไป แลก ของ ใช้ ไม่ ได้ ผู้ ถ้อ สัญญา มี กรรมสิทธิ์ อยู่
 แต่ เพียง ว่า จะ เรียก ร้อง เขา ค่า จาก ผู้ ทำ สัญญา หรือ ถู หนี้ นั้น คน
 เดียว ถ้า หาก ว่า ถู หนี้ นั้น ล้มละลาย หรือ หด หนี้ สัญญา ไป
 อย่าง ไต ผู้ ถ้อ กรรมสิทธิ์ ไม่ ได้ ค่า ของ ถู หนี้ ตาม สัญญา ความ
 เชื่อ หนี้ นั้น ก็ เป็น อัน ใช้ ไม่ ได้ ข้าง ฝ่าย ผู้ ถ้อ เงิน ชื้อ มี กรรมสิทธิ์
 จะ เรียก ร้อง เขา ค่า จาก มหาชน ได้ ทั่ว ไป เงิน นั้น ตก ไป ถึง มือ
 ผู้ ไต ผู้ ไต นี้ ก็ เกิด มี กรรมสิทธิ์ อัน แน่ นอน ชัน ใน คำ สั่ง ของ ศาล พัด
 อย่าง ที่มี ราคา เท่ากัน กับ เงิน แต่ ถึง ฉะนั้น ก็ ที่ สัญญา เชื่อ หนี้
 กัน แม้ แต่ จะ ไม่ แน่ นอน มัน คง เหมือน ทั่ว เงิน ก็ อาจ ใช้ ทำ ชื้อ ได้
 แทบ เท่า เท่า กับ เงิน เหมือน กัน เพราะ เหตุ ฉนั้น การ ชื้อ เชื้อ
 ขาย เชื้อ มี ราคา เป็น จำนวน เงิน มาก กว่า การ ชื้อ ขาย กัน ด้วย เงิน ตค
 เป็น หลาย ส่วน

การใช้เงิน สดก็ ต้องประ คอบด้วย ความ เชื่อ ของ ผู้ ถ้อเงิน ว่า
จะใช้เงินนั้นซื้อของได้จริง ถ้าไม่เช่นนั้น เงิน ชนิด ที่ผู้ ถ้อกรรมสิทธิ์
อยู่นั้น จะหา มีคุณค่า สดเท่าใดไม่ เป็นต้นว่า ถ้าเงิน ที่ ถ้อ
อยู่นั้น ไม่ใช่เงินจริง หากเงิน ปลอมหรือ บอบช้ำตายไม่เต็ม ราคา ความ
มาตรา เหรียญ กระดาษป็น การ ที่ มีความ เชื่อ ถ้อ ใน เงิน นั้น หมก ไป
เงิน ก็ หาประโยชน์มิได้

การ ซื้อ เชื้อ ขาย เชื้อ โดย ที่ ยึด ถ้อ แค่ ใบสัญญา ใช้เงิน ไว้แทน
เงิน สด ก็ เหมือนกัน ถ้าความ เชื่อ เป็น อันใช้ ไม่ได้เช่นเงิน
ปลอม อย่างที่ ว่านี้ สัญญา นั้น ก็ เป็น อันไม่มี ราคา เพราะ หมก
ความ เชื่อ กัน เสีย แล้ว

เมื่อ การใช้เงิน และ การ เชื่อ นั้น เป็น ใหญ่ ชัยที่ ความ เชื่อ อย่าง
เดียว แล้ว ถึงโดย ว่ารัฐบาลจะ ลดน้ำหนัก เนื้อ ทอง หรือเงิน ให้
น้อย ลง กว่า ที่ มีอยู่ใน เหรียญบาทเดียวกัน สดเท่าไร ถ้าหากว่าคน
ยังเชื่อกันอยู่ว่าเหรียญ กระดาษป็น ที่ รัฐบาลทำใหม่ ย่อมลง มาลง
นั้น ยัง คง แดกเปลี่ยน ซื้อสินค้า หรือ จ่าย แรง ทำ การ ได้เท่า ราคา กัน
กับเมื่อก่อน นั้น แล้ว เหรียญ กระดาษป็น ที่ ลดน้ำหนัก น้อย ลง นี้
ก็ เป็น อันว่าไม่ผิด ราคา อะไร กัน กว่าเก่าเลย จน ถึง ที่ สุดแม้
รัฐบาลจะเก็บเงิน เหรียญ กระดาษป็น ที่ ใช้ หมุน เวียน อยู่ เจ้าพระคลัง

มหาสมุทรอินเดีย ทั้งสิ้น แล้วพิมพ์ธนบัตร ออกจำหน่ายใช้ทดแทนเงิน
นั้น ถ้าคนเชื่อว่า ราคาที่ขาดไว้ในธนบัตร อาจแลกเปลี่ยนค่า
ที่มีราคาเท่ากันได้ อย่างเหรียญ กระดาษเงินเต็มแล้ว, ธนบัตรซึ่ง
เป็นแค่กระดาษแผ่นเดียว ก็มีราคาประดุจตั้งเงินทอง แท้จริง

ประเทศต่างๆ ที่ใช้ธนบัตรแทนเงิน กระดาษเงินเป็นพันก็มีอยู่
ในปัจจุบัณนี้หลายประเทศ คือ ประเทศโปรตุเกส (Portugal)
สเปน (Spain) อิตาลี (Italy) กรีซ (Greece)
ออสเตรีย (Austria) เติร์กี (Turkey) กับประเทศ
รัสเซีย (Russia) เป็นต้น ธนบัตรหรือเงินกระดาษเหล่านี้
ผู้ถือไม่มีอำนาจที่จะเรียกร้องเปลี่ยนเอาทองเงินตามราคาที่ทำ
หมดไว้ในธนบัตรนั้น กลับคืนได้ ผิดกับกับลักษณะธนบัตร
ของรัฐบาลสยามที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ แต่ผิดกันกับลักษณะธนบัตร
ที่ใช้กันอยู่ในประเทศอังกฤษ (England) เยอรมัน (Germany)
ฮอลแลนด์ (Holland) เบลเยียม (Belgium) ฝรั่งเศส (France)
ซึ่งผู้ถือธนบัตรมีอำนาจจะแลกเปลี่ยนเรียกร้องเอาเงินกลับคืน
ได้เท่าราคาในธนบัตร

เมื่อเงินที่ใช้หมุนเวียนกันอยู่มีจำนวนเป็นเหรียญกระดาษเงิน
ทองเงิน เป็นธนบัตรเงินกระดาษ และเป็นจำนวนเงินซึ่งใช้

กัน ในสัญญา เชื้อหนี้ ทั้งหลาย ปรุปรน กัน ชยฺ เปน อัน มาก แล้ว ก็
 เปน อัน เหลืออันเสีย ที่ จะ กระ ประมาณ ได้ ถูก ต้อง ว่า ใน คณะ ไต คำบด
 โทน จะ มีเงิน เหล่า นี้ ใช้ หมน เวียน ชยฺ มาก น้อย เท่าใด แม้ แค
 เปน ประเทศ เดียว คำบด เดียว เงิน ที่ ใช้ หมน เวียน กัน ชยฺ ก็ อาจ
 มาก ๆ น้อย ๆ ได้ เปน เวลา เปน วัน หรือ เปน ฤกษ์ กาล ซึ่ง การ
 คำขาย แลกทรัพย์ ซึ่ง กัน แลกกัน อาจ ชยฺ ชน แชน ชน หรือ ตก หย่อน ลง
 เปน คัม ว่า ใน กรุงเทพฯ ฯ ซึ่ง การ คำ ขาย ดำพิด อย่าง ต้อง อาจ รย
 เข้า ผล เพราะ ปรุปรน ทั้ง นาน เปน ไทใหญ่ เมื่อ ถึง ฤกษ์ เข้า ฤกษ์ ราษฎร
 เกือบ ออก ขาย ใน คราว เดียว กัน ทั้ง ไป ใน แผ่นดิน นี้ แล้ว ผู้
 ชยฺ ที่ ต้อง การ เงิน ออก จำหน่าย ชยฺ เข้า เปน จำนวน เงิน มาก มาย
 ผิดกัน กว่า เมื่อ เวลา แรก ราษฎร ตั้ง ต้น โถกคราด ที่นา นั้น เปน อัน มาก
 ข้าง ฝ่าย ชาว นา ได้ รับ เงิน คำ เข้า แล้ว ก็ เขา เงิน นั้น ออก จำหน่าย ใช้
 ชยฺ สิ่ง ของ ดำพิด อย่าง ซึ่ง เขา จะ ต้อง การ ใช้ ใน ที่ สุด
 ใน ฤกษ์ เข้า ออก นี้ การ คำ ขาย ทั้ง ไป ใน กรุง สยาม ต้อง ชยฺ ชน แชน
 มาก ชน กว่า ปรุปรน และ เพราะ ฉะนั้น จึง ต้อง ใช้ เงิน หมน เวียน ใน
 การ คำ ขาย ชยฺ ฤกษ์ นั้น มาก ชน ใน ชยฺ ฤกษ์ ราษฎร ชาว นา ขาย
 เข้ากัน รุกชุม เพียง ใน กำหนด ๔ เดือน เท่า นั้น ทน ๑๐๐ บาท
 อาจ ทำ ธุระ ได้ แต่ ว่า ชยฺ เข้า ขาย เข้า กลับ ไป กลับ มา ได้ ทั้ง ๒๐ ครั้ง

ใช้เงิน ๑๐๐ บาท นั้นทำธุระซื้อข้าวขายเข้าไต้เป็นราคาถึง ๒๐๐๐ บาท เป็น ต้น นอกจาก การค้าเข้า ยังมี การ ใช้ จ่าย ใน เรื่อง ขนเข้า
 สิ่งเข้า คอ ๆ ไป นั้น อีก เป็น อนุกรม ประการ เงิน จาก ต่าง ประเทศ
 ก็ไหลเข้ามาใน เวลานั้น ด้วย สิ่งเงิน เข้า มา ใช้ ค่าเข้า หรือ
 สิ่งสินค้า เข้ามา ขาย เขาเงิน ซื้อเข้า กลับ ออกไป เป็น ต้น โรงสี
 หรือ กำมัน แล เวื่อเล็ก น้อย รวม ทั้ง พด โยธา ที่ ทำ การ ใน ชั่ว ถูก ที่
 อาศรัยสินค้าเข้าเป็นใหญ่ นั้น พดอยชยัน ชันแข่งทั่ว ไปหมด เป็น
 เวลา ที่ จำ เปน ต้อง จำ หน้าบ ใช้เงิน หมุน เวียน ทั้ง เงิน ดัก แล เงิน เชื้อ
 หิน ซึ่ง มี ใน สัตัญญา หรือ ใน มาณูสี มาก ชัน กว่า ปรกติ หลายเท่า
 ตกค้า ที่ ไม่ มี หุน พอ ก็ เกี่ยว กั หิน ยิมสิน หรือ เขา ทวีปย สัมบัคชอก
 จำนำ พอ จะ ได้ เงิน ไป ใช้ ใน การ ค้าขาย เมื่อ เวลา ชุกชุม นั้น ชั่วครั้ง
 ชั่วคราว จน สิ้น ถูก แลวจึง เก็บเงิน ไป ใช้ หิน เรา ใน ขณะ
 เงิน นังเงิน นอนต่าง ๆ ก็ ต้อง ไหล ออก มา ใช้ หมุน เวียน อยู่ ด้วย
 เมื่อ การ ค้าเข้า ชำ ลง การ ค้าขาย ทั้งหลาย ต้อง พดอย ชำ
 ตามไป ด้วย เงิน ที่ ใช้ หมุน เวียน อยู่ ใน ตลาด ก็ ต้อง ตก น้อย ถอย
 ลง ตามกัน จำนวนเงิน หมุน เวียน ใน บ้าน เมือง จึง อาก มาก ๆ
 น้อย ๆ ได้ ตาม เหตุ ที่ ยก มา ช่าง เปน ตัวอย่าง นี้ เป็น ต้น
 ไต้ ชี้แจง ลักษณะ เงิน มา ถึง เพียง นี้ ก็ พอ ได้ ความ แล้ว ว่า

อำนาจของเงิน ที่มหาชน นิยมกันใช้ เป็น ของกลางในการ แลกทรัพย์สิน และ เป็นเครื่อง กำหนดค่าง ราคา ของทรัพย์สิน ที่ แลกเปลี่ยนกันนั้น ช่วย ทำ ชะงัก ในการ ค้า ขายได้ ค่ะ เพียงไร กระทำให้ การ ค้าขาย ดำเนิน ไป ได้ โดย สดวก จึง เป็น การ ส่ง เสริม ความจำเป็น ของมนุษย์ ใน การ บั้น หน้าที่ กัน ทำงาน ตาม ความ สันติ ความ ขำนาญ ให้ ได้ แลก เปลี่ยน ผล ของ แรง ทำการ ต่าง ๆ ได้ โดย สดวก แล การ ที่ รัฐบาล แซก มือ เข้า มา ทำ เหยียด ภาระ ภาษี ชั้น ใช้ กระทำให้ ราษฎร มีความ เชื่อ ถือ มั่น คง ยั้ง ชั้น นั้น ก็ ช่วย ส่ง เสริม ความ สดวก ใน การ ค้า ขาย ให้ มาก ชั้น อีก ชั้น หนึ่ง ค่ะ

ต่อไปนี้ ยังมี เรื่อง ที่ จะ ชี้แจง ยก เหตุผล มา ให้ เห็น ว่า เขต รัน ของ การ ทำเงิน ออก ใช้ หมุน เวียน ใน บ้าน เมือง ไม่ เด็ดอก ว่า เหยียด ภาระ ภาษี ชั้น บั้ว หรือ จำนวน เงิน เชื่อ หนี้ อย่าง ไต นั้น รวม ทั้ง ชั้น จะ มี จำนวน พอ ค่ะ พอ สัมควร กับ ความ ต้อง การ ใช้ ใน การ แลก ทรัพย์สิน ดัง เพียง ไท ถ้า เงิน ใช้ หมุน เวียน มี น้อย ไป หรือ มาก เกิน ไป กว่า ความ ต้อง การ จะมี ผล ค้ ร้าย อย่าง ไต บ้าง แต่ ความ อธิบาย ชั้น นี้ จะ ต้อง ยก ใ้ พดาง ก่อณ, จำ จะ ต้อง ชี้แจง ลักษณะ และ ผล ค้ ร้าย ซึ่ง จะ เกิด ชั้น จาก เหยียด ภาระ ภาษี ที่ ตก ค้ำ มี นำหนัก หรือ มี เนื้อ เงิน และ ท้อง ใน เหยียด ภาระ ภาษี นั้น ช้อย ไป

กล่าวราคาที่สูง หรือ ราคาตลาด ของ ซากุเงิน และ ทอง ที่ เบน
อยู่ใน ขณะ เดียว กัน นั้น เสีย ก่อน คือ ไป จึง จะ ด้ แรง ผล ตี และ
ร้าย ของ จำนวน เงิน หมุน เวียน ที่ จะมี มาก ไป หรือ น้อย ไป กว่า ความ
ต้อง การ ใช้ นั้น ได้ ถนัด

ลักษณะเหรียญกระสาปณ์ที่ตกต่ำ

รัฐบาล มี อำนาจ แต่ ฝ่าย เดียว ที่ จะ ทำ เหรียญ กระสาปณ์ ขึ้น ใช้
ใน บ้าน เมือง แต่ การ ที่ ทำ เหรียญ กระสาปณ์ นี้ จะ ไม่ เกิด เขา ค่า ทำ
หรือ จะ คิด เขา ค่า ทำ หรือ จะ เคย หา ค่า ไร ใน การ ทำ เหรียญ
กระสาปณ์ นั้น คือ ไป อีก ดัก เท่า ใด ก็ ได้ อำนาจ ของ รัฐบาล นี้ จะ
มี ที่ สิ้น สุด หรือ มี เหตุ ชาติ ขวาง ขัน ใด ก็ คือ เมื่อ ความ เชื่อถือ ของ
ราษฎร ใน รัฐบาล นั้น จะ น้อย ไป ถ้า ราษฎร ยัง เชื่อ ถือ มั่น คง
อยู่ แล้ว แม้ ว่า รัฐบาล จะ คิด ค่า ทำ เหรียญ กระสาปณ์ นั้น ถึง
กับ จะ เขา ค่า ไร ๑๐๐ ละ ๑๐๐ เช่น กับ ทำ ธนบัตร ออก จำหน่าย
แทน เงิน ได้

ใน พงษาวดาร ของ โลก แต่ ก่อน มา เคย มี เชียง อย่าง อยุ่ ว่า เมื่อ
ถึง สมัย ใด เกิด การ สึก สงคราม หรือ การ ฉิบหาย อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด
ใน บ้าน เมือง พระเจ้า แผ่นดิน ชาติ เงิน ใช้ ใน ราชการ เขา เมื่อ ใด
บาง คราว บาง สมัย ก็ หัน ลง เบียด ว่าง เขา ค่า ไร ใน การ ทำ เงิน นั้น

เป็นต้นว่าเงิน ปอนด์ ของ ประเทศอังกฤษ แต่ชั้น เดิม มีน้ำหนัก
เต็ม ๑ ปอนด์ น้ำหนักนี้ ค่อยลด ถอย ลง ทีละ เล็ก น้อย จน
เท่ากันกับน้ำหนักของ เหรียญเงิน ๒๐ ซิตถึงที่ไว้กัน อยู่ทุกวันนี้
แต่ถ้าถึงกับจะยก พงสาวตาร ของแผ่นดินอังกฤษ และ ประเทศอื่น ๆ
ใน ยุโรป มาถ่วงใน ที่นี้ว่า เมื่อครั้งไหน แผ่นดินใด ผลร้าย
ของการ ที่ เหยียด ภาวะป็น ตกต่ำ ลง จะมี อย่างใดบ้าง นั้น ก็
จะเป็น ความเลื่อยล้า เกิน ความต้องการ ของ การ ศึกษา ทรัพย์สิน แต่เพียง
ใน ชั้น ประถม นี้ไป จะ ย่อ แต่ ใจ ความ มาก ถ่วง พอ ให้ เห็น เท่านั้น
เงิน บาท ที่ ใช้ อยู่ ใน กรุง สยาม ทุกวันนี้ แต่ก่อน มี ราคา
ใกล้เคียง กับ ความ จริง ของ ราคา ชาติเงิน ที่มี อยู่ใน ตลาด มาบัดนี้
รัฐบาล เปลี่ยน มาตราเงิน เป็น มาตรา ทอง จึง เหยียด ภาวะป็น
เงิน ๑ บาท เป็น หน่วย ของ มาตรา สยาม และ ให้ สมมติ ว่า ราคา
เงินตราบาท ๑ นั้น เท่ากันกับทองบริสุทธิ์ หนัก ๕๕.๘ เซนติกรัม
แต่ น้ำหนักเงิน แท้ ของ เงินบาท นั้น มี อยู่ เพียง ๓๓ แกรม ครั้ง
ซึ่ง ที่ แท้จริง คำว่า ราคา ทอง ๕๕.๘ เซนติกรัม ในขณะนั้นมาก เศษ
ที่ต่ำกว่านี้ เป็น ถ้าไร ของ รัฐบาล ใน การ ทำ เหยียด ภาวะป็น ส่วน
ทอง ๑๐ บาท นั้นไม่เขาถ้าไร เกิน ค่าทำที่ แท้จริงไป

เมื่อรัฐบาลยังใช้มาตราเงิน อยู่ ราคา ชาติเงินใน ตลาดไม่
 จะห่างไกลกัน กับราคาเงินใน เหรียญบาทนั้น พวกช่างเงิน
 ช่างทอง ทั้งหลาย เมื่อจะทำ ของ รูปพรรณขึ้นใช้ พึงจะยุบ
 เงินบาทลง ทำเป็น เครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นพื้น การที่รัฐบาล
 ต้องลงโทษ ชื้อ ชาติเงิน มาพิมพ์เป็น เหรียญ กระดาษขึ้น นั้น ก็
 เป็นอันว่า ปล่อยให้ไปมาก ทำขึ้นแล้ว มีคนเอาไป ยุบเสีย ก็ต้อง
 หมั้น ทำขึ้น เสียไป ครั้น มาภายหลัง เปลี่ยน เป็น มาตราทอง
 เนื้อ แด่น้ำหนักเงิน บาทคง มี อยู่ตามเดิม แต่รัฐบาลให้ สมมติ
 ราคา สูง ขึ้น เท่ากับ น้ำหนัก ของ ๕๕.๘ เซนติแกรม ราคา ที่ แท้
 จริง ใน เงินบาทจึง สูง เกินไป กว่า ชาติเงิน ที่ขาย กัน อยู่ในตลาดมาก
 การนี้ ก็ เป็น อันต้องกันไม่ให้ พวกช่าง ทั้งหลาย เอา เหรียญกระดาษไป
 ไป ยุบ หลอมได้ต่อไป เพราะ เหตุที่ จะ ชื้อ เนื้อเงิน ขายได้ ถูก
 กว่าเงินใน เหรียญ กระดาษนั้น เป็น อัน มาก ธรรมดา ราคา
 ดินค้าสารพัด อย่าง อื่น ๆ ลง ๆ เป็น คราว เป็น สมัย อยู่เสมอ
 ถ้ามีเงินราคาชาติเงินใน ตลาดสูงเกินราคาเงินบาทไปเมื่อใด พวก
 พ่อค้าคง จะ ต้อง รวบรวมเงิน บาท นี้ ยุบ หลอม ออกไป ขาย ในทันที
 เมื่อถึง คราวเช่น นี้ ถ้ารัฐบาลไม่ ทำเงิน ที่ น้ำหนักเบา ยัง ไป กว่า
 ออกใช้แทน แล้ว เงิน บาท ทั้งสิ้น ที่มี อยู่ คง จะไหล ออกไป นอก

ประเทศหมด เหตุที่รัฐบาลไม่เติมน้ำหนักเงินบาทขึ้นอีกนั้น ก็เพื่อจะมั่งคั่งทางนี้ด้วย

แต่ในขณะเมื่อเนื้อเงินที่มีอยู่ในเหรียญกระดาษยังมีตกห่างไกลกันกับราคาธาตุเงินในตลาดนั้น ถึงจะอย่างไรก็ตามก็ไม่มีใครจะเห็นดีที่จะยุบเงินออกไปขายต่างประเทศ เพราะเหตุว่าเงินนั้นถึงจะเบา น้ำหนักอย่างไร ก็ยังมีชื่อของได้ราคาเท่ากันกับราคาทองที่รัฐบาลสมมติตั้งลงไว้

ราคาเหรียญกระดาษจะตกต่ำไปกว่าราคาทองที่รัฐบาลสมมติไว้ได้ ก็จะเป็นเมื่อรัฐบาลทำเหรียญกระดาษขึ้นนั้น ออกจำหน่ายใช้สอยเพิ่มเติมจำนวนเงินหมุนเวียน ซึ่งต้องการใช้สำหรับการค้าขายนั้น จนมากเกินไป และจะเห็นปรากฏได้ว่าเงินที่ใช้หมุนเวียนกันในบ้านเมืองจะมากเกินไป ส่วนที่สมควรไปก็เมื่อขณะที่ราคาสินค้าทั่วไปในบ้านเมืองจะแพงยิ่งขึ้นกว่าปกติเป็นขั้นว่าถ้าทองบริสุทธิ์หนัก ๕๕.๘ เซนติกรัม ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้เท่าราคาับเงิน ๑ บาท นั้น จะชื่อของนอกประเทศชนิดหนึ่งได้ แต่ในประเทศสยามจะต้องชื่อของชนิดเดียวกันนั้น แพงขึ้นไปถึง ๑ บาท ๕๐ สตางค์ โดยที่ไม่คิดทำอะไร แต่ค่าตั้งของชนิดนั้นด้วยเปงคั้นแล้ว ก็เป็นอันเห็นได้ตรง

ว่าเงินหมุนเวียนในบ้านเมืองมีมากเกินจำนวนที่ควรไปถึง ๑๐๐
 ๓๕๐ เงินหมุนเวียนในบ้านเมืองจึงตกราคาตามส่วนนั้น
 เป็น การตรงกันกับกฎธรรมชาติที่ว่าของสิ่งใดมีมากเหลือ
 เกินไปก็ราคาต้องตกแล้ว ของสิ่งนั้นจำเป็นต้องตกราคา

เงินหมุนเวียนในบ้านเมืองมีมากเกินต้องการไป เงิน
 นั้นก็ต้องตกราคา เมื่อเงินตกราคาสินค้าก็ต้องแพงขึ้น
 เป็นเครื่องถ่วงกันอยู่เช่นนี้เสมอ

เงินหมุนเวียนในบ้านเมืองซึ่งมีธนบัตรที่รัฐบาลทำออก
 จำหน่ายไปอยู่ด้วยอีกส่วนหนึ่งนั้นก็เหมือนกัน จำหน่ายธนบัตร
 ออกมากเกินไป หรือจำหน่ายเหรียญกระดาษออกมากเกินไป
 ก็เป็นอย่างนั้นว่าเพิ่มเติมเงินหมุนเวียนขึ้นด้วยกันทั้ง ๒ อย่าง จะ
 แก้ไขให้ราคาสินค้าทั่วไปถูกลงจนเท่ากับราคาสินค้าในประเทศ
 ได้ ก็มีทางเดียวที่รัฐบาลจะต้องถอนเงินกระดาษแต่ธนบัตร
 ที่จำหน่ายเกินไปนั้นขึ้นเก็บไว้เสีย ถอนออกจากเงินหมุนเวียน จน
 กว่าจำนวนนั้นจะลดน้อยถอยลง เมื่อลดน้อยถอยลงแล้ว
 ราคาเงินต้องกลับแพงขึ้น หรือราคาสินค้ากลับถูกลงตามเดิม
 ความข้อนี้เป็นข้อสำคัญอันใหญ่ยิ่ง ที่รัฐบาลจำจะต้องคอย

ระวาง อยู่อย่าง กวศ ชัน เสมอ ถ้ารัฐบาลไม่ คอย ระวาง รักษา การ
 อยู่เช่น นั้น ชัน จำหน่าย ชนบัตร หรือ เหรียญ กระดาษป่น ออกใช้
 ยิ่ง มาก เกินไป ราคา สินค้า ใน บ้าน เมือง ก็ ยิ่ง จะ แพง หนัก ชัน
 รัฐบาล จะ ได้ ทำ ไร ที่ พิเศษ กระจาด ชัน ไม่ มี ราคา ออก ใช้ แทน เงิน
 หรือ ได้ ทำ ไร ใน การ พิมพ์ เหรียญ กระดาษป่น ที่ ราคา ค่า ออก จำหน่าย
 ฝ่าย เดียว แต่ ราษฎร ทั้ง แม่น คิน จะ ต้อง ขาด ทน เพราะ ต้อง ซื้อ
 ของ แพง ความ ส่วน ที่ รัฐบาล ได้ ทำ ไร ถ้า การ เป็น เช่น นี้ เหรียญ
 กระดาษป่น จะ ตกต่ำ ราคา ไป จน ถึง กับ ว่า ถ้า ยอม ดึง เป็น ทอง แท่ง
 เงิน แท่ง ส่ง ออก ไป แลก สินค้า นอก ประเทศ ได้ มากกว่า ที่ จะ แลก
 สินค้า ใน ประเทศ เมื่อใด เหรียญ กระดาษป่น ทั้ง ชัน จะ ต้อง ละลาย
 ไหล ออก ไป นอก ประเทศ หมด จะ เหลือ อยู่ แต่ ชนบัตร ซึ่ง
 จำ ต้อง ตกราคา ลง ตาม ส่วน เงิน หมุนเวียน ที่ เกิด ซึ่ง การ นั้น อยู่ เสมอ
 ถ้า ชนบัตร มี มาก เกิน ส่วน ถึง ๑๐๐ ละ ๕๐ ชนบัตร นั้น ก็ ต้อง
 ตกราคา ลง ถึง ๑๐๐ ละ ๕๐ เป็นต้น ถ้า เป็น เช่น นี้ ราคา
 ชนบัตร ๗๕ บาท จะ เท่า กับ ราคา ๕๐ บาท ที่ สัมมุติ ตั้ง ไว้ ใน
 มาตรา ของ

ความจริง อาจ เป็น ได้ เช่น กล่าว มา นี้ เหตุ นี้ จึง เป็น เหตุ
 หนึ่ง ซึ่ง จะ เป็น เขตร ชัน กัน ทาง ไม่ ให้ รัฐบาล ทำ เหรียญ กระดาษป่น ที่

ค่า ราคา หรือ ที่เต็ม ราคา ก็ ต่ำ หรือ ขนบัตร์ ก็ ต่ำ ออก ใช้ มาก
เกิน ไป กว่า ความ ต้อง การ ใช้ หมุน เวียน ใน บ้าน เมือง

เพื่อ จะ ชี้แจง ความ ขอบ น้ ให้ ชัด ชื่น จะ อุประมา ว่า มี เมือง
ค้า ขาย ชั่ว ๒ เมือง คือ เมือง ก. กับ เมือง ข. ใช้ เงิน อย่าง เดียว
กัน แต่ ต้อง การ จำนวน เงิน หมุน เวียน ใช้ เป็น ส่วน ที่ พอ จะ
กระทำ ให้ พัก ติราคา สิ้น ค่า เหมือน กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย อุประมา เสีย ว่า
ลักษณะ การ โน ๒ เมือง นี้ คง เป็น ดัง ที่ กล่าว มา ปกติ ชั่ว เสมอ ไป

ครั้น ชั่ว มา บ้าง เชน เมือง ก. มี เงิน ใช้ มาก ขึ้น กว่า เก้า ใน
มี จุ บัน ทัน ที่ เช่น กับ ไป พบ ชุม ทรัพย์ หรือ บ่อ ทอง ชื่น ใหม่
ชุด ใต้ ทอง เป็น ความ มั่ง มี ขึ้น เป็น อัน มาก เมื่อ มี โชคดี เกิด ขึ้น
เช่น นี้ ทัน ที่ จำนวน เงิน ใช้ ก็ พึง จะ มี มาก ขึ้น แต่ จำนวน สิ้น
ค่า ใน พัน เมือง มี คง ที่ อยู่ เท่า เดิม ไม่มี เวลา พอ ที่ จะ มี สิ้น ค่า เพิ่ม
เติม เข้า มา ทัน เหตุ ที่ เงิน มี มาก ขึ้น จึง กระทำ ให้ สิ้น ค่า ใน เมือง นั้น
แพง ขึ้น ตาม ส่วน ทุก อย่าง

ข้าง ฝ่าย เมือง ข. รู้ ว่า ราคา สิ้น ค่า ใน เมือง ก. สูง กว่า ราคา สิ้น
ค่า ใน เมือง ข. ก็ ขน สิ้น ค่า เมือง ข. เข้า ไป ขาย ใน เมือง ก. บ้าง
ได้ กำไร เท่าใด ก็ ขน เขา เงิน ทอง ของ เมือง ก. กลับ ออก ไป เมือง ข.

ข้างฝ่ายราษฎร เมือง ก. เห็นว่าสินค้าในเมือง ข. ราคาถูกกว่า
 สินค้าในเมือง ก. ก็ช่วยขนเงินทอง เมือง ก. ออกไป แลกสินค้าเมือง
 ข. ในที่นี้เงินขึ้นร่วมคิดกัน ขนเงินทองเมือง ก. ไปให้เมือง ข.
 แลขนสินค้าเมือง ข. ไปให้เมือง ก. ไม่ช้าไม่นาน สักเท่าใดเงินทอง
 ในเมือง ข. ก็จะมีมากขึ้น เพราะการแลกเปลี่ยนนั้นคนเท่าเทียม
 เสมอกัน เมื่อมีจำนวนเงินเสมอกันแล้วราคาสินค้าทั้ง ๒ ฝ่าย
 ก็คงกลับคืนลงเสมออยู่เท่าลักษณะที่เป็นอยู่แต่เดิมมาทั้ง ๒ เมือง
 เงินที่มีใช้ในเมืองพอเท่าเทียมกัน กับราคาปรกติของสินค้าดังที่
 เป็นอยู่แต่ก่อน การค้าขายในระหว่างนา ๆ ประเทศเป็น
 อยู่เช่นนี้ เมืองใดมีเงินใช้มาก ราคาของในเมืองนั้นแพง
 เมืองอื่นก็ส่งสินค้าเข้าไปแลกเอาเงินของเมืองนั้นไปเป็นประโยชน์
 ถ้าเมืองใดมีเงินน้อย ราคาสินค้าในเมืองนั้นต่ำ เมืองที่มีเงิน
 มากก็ส่งเงินเข้าไปซื้อหรือแลกเอาสินค้าที่ราคาต่ำนั้นไป จรรรมตา
 การค้าขายทั้งนี้จะจัดระเบียบแต่ถ้าพึ่งตัวเองได้ จนราคาของ
 ทั้งปวงจะพอสม่ำเสมอทั่วไปดังที่กล่าวมานี้เป็นต้น

สินค้าที่ทำด้วยฝีมือช่างต่างประเทศโดยมากอย่างที่ทำขายกัน
 ถูกกว่าราคาสินค้าที่จะทำได้ในกรุงเทพฯ นั้น เราต้องทราบ
 มากมายเพียงใด ไม่มีเงินทองจะส่งออกไปซื้อก็ส่งเข้าที่ทำ

ได้ ในบ้าน เมือง ออกไป แดกเขา มา เข้า เป็น สิ้น คำ ที่ มี มาก
 เหลือ เกิน กว่า พดเมือง จะ บริ โภค เป็น อัน มาก ถ้า ไม่ เขา เข้า
 ออกไป แดก สิ้น คำ ขึ้น เข้า มา ไร่ ราคา เข้า ใน เมือง จะ ตก ต่ำ ลง
 กว่า เดียวนี้ เป็น อัน มาก ข้าง ฝ่าย นาน ๆ ประเทศ จะ ต้อง การ
 เข้า ซึ่ง เหลือ ไร่ ของ เรา นั้น ไป บริ โภค บาง ก็ ส่ง สิ้น คำ ที่ เหลือ ไร่ ของ
 เขา เข้า มา แดก เขา ไป

ความ เจตนา ของ การ คำ ขาย ต่าง ประเทศ ก็ เป็น อัน ว่า ด้อย ที่ จะ
 แดก สิ้น คำ ซึ่ง มี เหลือ ไร่ ชัย ทั้ง ๒ ฝ่าย ซึ่ง กัน แด กัน เมือง
 ชิง กฤษ มี เครื่อง เหล็ก เหลือ ไร่ การ งาน ใน บ้าน เมือง แต่ ไม่ มี ไม้
 ที่ ต่ำ อย่าง ไม่ สึก จะ ไร่ คือ เรือ ก็ ต้อง ส่ง เครื่อง เหล็ก หรือ สิ้น คำ
 ช่าง ขึ้น ที่ เหลือ ไร่ นั้น มา ขาย แดก เขา ไม่ สึก ไป ข้าง ฝ่าย เรา
 ต้อง การ เครื่อง เหล็ก มาก กว่า ไม้ สึก ที่ มี อยู่ใน พัน เมือง ถึง ไม่
 สึก จะ หา ยาก ชุ่ม บ้าง ก็ ยัง หา ได้ ง่าย กว่า เครื่อง เหล็ก ที่ เรา ยัง
 ทำ ไม่ เป็น การ แดก เปลี่ยน จึง มี ประ โยชน์ ด้วย กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย

ราคา ของ กระดาษ เงิน กระดาษ แด ราคา ชาติ ของ ชาติ เงิน ตาม
 ราคา ตกลง ใน พระราชบัญญัติ มาตรา ของ คำ ว. ศ. ๑๒๗ ที่ได้
 กล่าว มา แล้ว ข้าง ต้น นั้น รัฐบาล บัญญัติ ตั้ง ไว้ ว่า จำนวน หนึ่ง
 แห่ง วิถี เงิน ตรา ตายม ให้ สันนิษฐาน ว่า เป็น เหรียญ บาท ของ

ซึ่งมีส่วนขาดของค่าบริสุทธิหนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม แดเหรียญบาทเงิน ซึ่งมีเนื้อเงิน บริสุทธิหนัก ๑๓ แกรมครึ่งนั้น ให้มีราคาเท่ากับเนื้อทอง บริสุทธิหนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม ที่ได้กล่าวมาแล้ว

เนื้อความเช่นนี้ ก็เป็นอันเห็นได้ชัดว่าเงินตราสยามเป็นเหรียญบาททอง มีราคาแท้จริงเท่ากับทอง บริสุทธิหนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม แต่ส่วนเหรียญบาทเงิน ซึ่งมีเนื้อเงินบริสุทธิอยู่ ๑๓ แกรมครึ่งนั้น สักแต่จะให้สมมุติเอาว่าเป็นราคาเท่ากับเหรียญบาททองเท่านั้น น้ำหนักทอง กับเงิน ที่ได้กำหนดลง สำหรับเหรียญบาททอง แดเหรียญบาทเงินนี้ และ ที่หมายความว่าให้เรียกว่าราคาทองกระช่าปณ์ เงินกระช่าปณ์ เมื่อรัฐบาลเปลี่ยนมาตราเงินมาเป็นมาตราทอง และได้กำหนดน้ำหนักทองลงเป็นราคาเช่นที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็เป็นอันว่าเหรียญบาททองของเราจะซื้อหรือแลกเปลี่ยนค้าสารพัดอย่างได้เท่ากับที่ชาติทอง บริสุทธิ ที่มีได้ ตราเป็นเหรียญกระช่าปณ์ จะแลกเปลี่ยนค่านั้นในตลาดได้ ส่วนเหรียญบาทเงินซึ่งสักแต่จะให้เป็นที่หมายราคาของเหรียญบาททองในมาตราทองนั้น น้ำหนักเงิน บริสุทธิมีอยู่เท่าใด ก็

แลกเปลี่ยนกันได้เพียงเท่ากับที่ขาดเงินทั่วไป จะแลกเปลี่ยนได้นั้น ไม่ใช่
ว่าจะบังคับให้ขาดเงินหนัก ๑๓ แกรมครึ่ง ซึ่งยังมีได้คือตราเงิน
เหรียญ กระดาษป็นี่ แลกเงินทั่วไปได้เท่ากับที่ขาดของหนัก
๕๕.๘ เซนติแกรมจะแลกเปลี่ยนได้

ราคาทอง กับ ขาดเงินในตลาดจะขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่เสมออยู่ได้
ในเวลานี้ราคาขาดเงินในตลาดก็ต่ำกว่าราคาเนื้อเงินในเหรียญ
กระดาษป็นี่มาก เพราะฉะนั้นถ้าหอดอมยุบเหรียญบาทเงินลงแล้ว
คงจะแลกเปลี่ยนได้น้อยกว่าทองหนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม

ราคาขาดทองแดง กับ ขาดเงินที่เก็ชต์ที่มีอยู่ในเหรียญ ต่างก็
แต่เหรียญที่เก็ชต์นั้น ก็ต่ำกว่าราคาขาดทองแดง แต่ขาดเงินที่เก็ชต์ใน
ตลาดประจำตัวก็เท่ากับขาดเงินที่มีในเหรียญบาท เหรียญกระดาษป็นี่
ที่เป็น เหรียญ ปลัดต่าง ๆ นี้ สัก แต่ว่าเป็น เครื่องหมาย **ราคา** ส่วนแบ่ง
ย่อย ของ เหรียญทอง ซึ่ง เป็นหลัก อยู่ในวิเศษเงินตราสยามเท่านั้น

เหรียญกระดาษป็นี่ที่สึกหรอบนตาย

ในประเทศใดที่มีเหรียญกระดาษป็นี่ทอง เงินที่สึกหรอโดยอาการ
ที่ใช่ หรือโดยเหตุใดเหตุหนึ่ง ซึ่งนำหนักตกต่ำไปกว่ากำหนดที่ได้
ตั้งไว้ ในกฎหมาย และถ้ารัฐบาลทำเหรียญกระดาษป็นี่ใหม่ที่มี

น้ำหนักเต็มบริบูรณ์ ซึ่งใช้เพิ่มเติม ประปนกันอยู่ กับเหรียญที่ฉีกหรือ
นั้น ด้วยแล้ว ถ้าลักษณะการ เช่น นี้ เปรียบ อยู่ใน ประเทศใด ก็ คง จะมี
ผล เกิด ขึ้น เพราะ เงินตราที่ ตัด ช่ว ประปน กัน อยู่ นั้น ได้ ๒ ประการ
๑ ผู้ ชาย ของ อาจ มีความ รัง เกียจ ที่ จะ รับ เงิน ซึ่ง บอบฉลาย เล็กหรือ
เอาแต่ เงิน ใหม่ ที่มี น้ำหนัก เต็ม อัตรา หรือ ถ้า ได้ เงิน ที่ บอบ
ฉลาย ก็ จะ ชาย ของ ให้ แต่ น้อย ถ้า เงิน ต่ เต็ม น้ำหนัก ก็ จะ ชาย
ของ ให้ มาก คง ราคา ของ ชาย ต่าง กัน ไป สุด แล้ว แต่ ว่า ผู้ ซึ่ง จะ เอา เงิน
บอบฉลาย หรือ เอา เงิน เต็ม น้ำหนัก มา ซื้อ เป็น อัน ว่า ราคา เงิน ที่ บอบ
ฉลาย นั้น คง ต่ำ กว่า ราคา เงิน เต็ม น้ำหนัก เต็ม ๒ หรือ อีก ประการ หนึ่ง
ถ้า กฎหมาย แผ่น ดิน บังคับ ไม่ ให้ ผู้ใด ต่ ราคา เงิน เก่า ใหม่ ให้ ผิด
กัน ไป พวก ที่ ค้า ขาย เงิน ทอง เห็น จะได้ เปรียบ ก็ จะ เลือ ก เก็บ
เอา แต่ ต่ วัน เหรียญ กระดาษเงิน ใหม่ ที่ เต็ม น้ำหนัก นั้น เข้า ตกไว้ เสีย
หรือ ขยับ หลอม ลง เป็น ต้ม เปน ก้อน ส่ง ออก ไป ชาย ต่าง ประเทศ จน ถึง
เมื่อ เงิน บอบฉลาย กับ เงิน เต็ม น้ำหนัก ซึ่ง ใช้ ประปน อยู่ มี ผล เช่น นั้น แล้ว
ก็ จะ เป็น ความ ตรง กัน กับ กฎกรรมตา ซึ่ง นักปราชญ์ ได้ ชี้แจง
ไว้ ว่า เงิน ช่ว อาจ จะ ได้ เงิน ต่ สูญ หาย ไป จาก การ ใช้ หมุน เวียน ใน
บ้านเมือง หรือ ขยับ ได้ เงิน ต่ ออก ไป เสีย นอก ประเทศ ได้ หมด

ในพระราชบัญญัติมาตรการของค่าวัคน โกลีนิทร ศก ๑๒๗ ยังมี
 ความสำคัญข้อใหญ่ที่จะพิจารณาอีกข้อหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักอันเป็น
 ที่ตั้งของมาตรการของ ก็ในหมวดที่ ๓ มาตรา ๑๑-๑๒, มีความ
 ว่า ผู้ใดนำทองคำไปตั้งยังพระทอง พระคลังมหาสมบัติ จะชดเชย
 แลกเงินกระด่าป่นทอง ก็ให้พระทองพระคลัง มหาสมบัติจ่าย
 เหรียญกระด่าป่นทองให้ตามพิภคเนื้อทองคำบริสุทธิ์หนัก ๑๐๐
 บาท เป็นราคา ๒,๕๘๐ บาทถ้วน แต่ไม่จำเป็นจ่ายในขณะที่ได้
 รับเนื้อทองไว้ ต้องให้มีเวลานั้นสมควรที่จะทำเนื้อทองคำนั้น
 ให้เป็นเหรียญกระด่าป่นขึ้นได้ จึงจ่าย หรือถ้าผู้ให้นำเนื้อทอง
 คำมาตั้งนั้น ยอมรับแลกเงินตรา ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องรับ ตามกฎหมาย ไม่
 เลือกว่าชนิดใด ถ้าสะดวกก็ให้พระทอง พระคลัง มหาสมบัติจ่าย
 ให้ทันที แต่ใน หมวดที่ ๗ มาตรา ๒๓ มีความว่า ให้พระทอง
 พระคลัง มหาสมบัติจัดตั้งเงินทุนชำระของขึ้น กั้นเป็น ส่วนไว้ แพนก
 หนึ่ง สำหรับรักษาราคา แลกเปลี่ยน ระหว่าง เงิน ตราสยาม กับเงินตรา
 ต่างประเทศไว้ ให้ ยื่น ที่ มั่น คง

ยังมีประกาศเพิ่มเติม แก่ มาตรา ๑๑-๑๒ ที่กล่าวมาแล้ว ข้ออีก
 ว่า ในขณะที่รัฐบาลยังรับทองในกรุงเทพฯ ไม่ได้ นั้น ให้ตั้ง
 ความ ใน มาตรา ๑๑-๑๒ ที่ข้างไว้แล้ว ครั้ง นั้น คราว นั้น ก่อน

เหรียญ กระดาษป่นที่สึก หรือ บวม ฉดาย ๓๒๗

แต่ให้ กระทรวงพระคลัง รับผิดชอบของได้ ในเมืองต่างประเทศ ถ้าเป็น
เช่นนี้ รัฐบาล ได้รับ ทองคำ บริสุทธิ์ หนัก ๑๐๐ บาท ก็ให้
กระทรวงพระคลังจำหน่ายเงินตราให้ ที่ในกรุงเทพฯ นี้ ๒,๖๖๒ บาท
หรือ ถ้า ได้รับ ทอง อังกฤช ๑ ปอนด์ ให้ จ่ายเงิน ให้ ๑๓ บาท

รัฐบาล หยุดการ ทำเหรียญ กระดาษป่น เงินบาทมาตั้งแต่ศึก ๑๒๖
จนถึง ศึก ๑๓๔ นี้ หลาย ปีแล้ว ก็ยังไม่ได้ ทำเหรียญกระดาษป่น
เพิ่มเติมขึ้นใหม่เลย เหตุนี้ เป็น เพราะเงิน เหรียญบาทเก่า ยังมี
ใช้หมุนเวียน อยู่ใน บ้าน เมือง เป็น อัน มาก และ ถ้า หาก ว่า เงิน
เหรียญ บาท นั้น จะไม่ เพียง พอ กับ ความ ต้อง การ ใช้ ก็ ยัง มี
ธนบัตร ที่ รัฐบาลพิมพ์ ออกจำหน่าย ใช้ แทน เงินเหรียญ กระดาษป่นเพิ่ม
เติม หมุนเวียน อยู่ใน บ้านเมือง มากขึ้น เสมอไป

เขตรัฐที่ รัฐบาล จะจำหน่าย ธนบัตร แด่ เหรียญ กระดาษป่น ออก
ใช้ เป็น จำนวน เงินหมุนเวียน อยู่ ได้ สัก เพียง ไตนั้น จะ ต้อง สู้
แล้ว แต่ ความ ต้อง การ ใช้ ของ มหาชน ใน แผ่นดินเป็นใหญ่ ถ้า จำ
นวน เงิน ใช้ หมุนเวียน มีเงิน ตรา ธนบัตร รวม ทั้ง เงิน เชื้อ หนี้ ต่าง ๆ
ด้วย ยังไม่ พอ กับ ความ ต้อง การ ใช้ เหตุที่ไม่พอนี้ อาจกระทำ ให้
ราคาสินค้า ส่วระพัดอย่าง ใน บ้านเมืองตกราคาไปได้ แต่ การ ที่ จะ เห็น
ว่า สินค้า ตกราคานั้น ก็ จะ เห็น ได้ จาก ราคา เงินบาท หนึ่ง ซึ่ง กำหนด

ว่า เท่ากับ ราคาของ ๕๕.๘ เช่นเดียวกับนั้น จะซื้อของในกรุงเทพฯ ได้มากกว่าที่จะซื้อของอย่างเดียวกันชนิดเดียวกันนั้นข้างฝ่ายนอกประเทศ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะหมายความว่าสินค้านอกประเทศจะเข้ามาในเมืองน้อยไปกว่าปรกติ เพราะเหตุที่สินค้าในเมืองกรุงเทพฯ ส่วนสินค้าจากนอกประเทศอันเป็นผลที่ทำงานในบ้านเมืองนั้น เมื่อราคาตกไป ชาวต่างประเทศก็จะนำของมาตั้งรัฐบาลแลกเปลี่ยนตรา หรือ ธนบัตร ของรัฐบาล ออกจำหน่ายซื้อสินค้าในเมืองที่ราคาต่ำออกไปขาย เขากำไรนอกประเทศ เป็นการช่วยจัดการในตัวเอง ให้มีเงินหมุนเวียนเพิ่มเติมขึ้นใช้ในบ้านเมืองได้ อีก จนกว่าเงินหมุนเวียนนั้นจะมีมากพอที่จะทำให้สินค้าชำระหนี้ได้อย่างในเมืองมีราคาสูงขึ้นเป็นปรกติตามสมควร การที่เงินหมุนเวียนมีใช้น้อยไปนั้น จึงไม่ดีจะมีอันตราขายไปได้ ยึดยื่นชำนานสักเท่าใด แต่อีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าหากว่ารัฐบาลทำธนบัตรแลกเปลี่ยนเหรียญ กระดาษเงิน ออกจำหน่าย โดยราชการ ฟูมฟาย มากเกินไป กว่าจะความต้อง การใช้เงินหมุนเวียนในบ้านเมืองเหรียญกระดาษเงินมีเหลือต่ำกว่า ราคาของที่กำหนดไว้ อยู่แล้ว ยังมีหน้า ธนบัตรนั้น เป็นแต่กระดาษ ที่มีชื่อสัญญาว่ารัฐบาลจะใช้เหรียญกระดาษนั้นนั่นเอง เป็นเครื่องถ่าย ถอน ธนบัตร อยู่แล้ว ถ้าเงินหมุนเวียนในแผ่นดินมีจำนวนมาก

เหรียญ กระดาษป่น ที่ สึกทรอบบุบ ฉดาย ๓๒๙

เกินไป กว่า ความ ต้อง การ ใช้ แล้ว ราคา สินค้าชำระพัก ช้อยัง ใน
บ้านเมือง ก็อาจสูงขึ้นไปกว่าปรกติ ได้ ตาม ส่วน จำนวน เงิน หมุนเวียนที่
มีมากกว่า ความ ต้องการ เมื่อสินค้าในบ้าน เมือง แพงขึ้น ชาวต่าง
ประเทศ เห็นว่า เขาสินค้าต่างประเทศเข้ามาขายจะมีกำไรที่ ก็ จะชน
สินค้าที่นิยมเข้ามา ขาย ใน บ้านเมือง มากขึ้น กว่าปรกติ แลมากขึ้น ไป
จนกว่า สินค้าเหล่านั้น จะเหลือ เกิน ความ ต้อง การ ใช้ ของ ราษฎร ใน
พื้นเมือง ถ้าถึง เช่นนี้ ของในตลาด มีตุน มากเกิน ส่วนไป ของนั้น
ก็ต้องตก ราคา อยู่เอง แต่ถึง เช่นนั้น กดี สินค้าต่าง ประเทศ ที่
เข้ามาขาย ในบ้าน เมือง เมื่อเวลาที่ ราคาสินค้ายังสูงอยู่ กว่าปรกติ
ทั่วไปนั้น ชาวต่างประเทศ ขายของ ได้เงินตรา สยามไป แล้ว จะเอา
เงินนั้น ซื้อสินค้า อันเปนผล ที่เกิด ใน แผ่น ดิน สยาม ส่งออกไป ขายต่าง
ประเทศไม่ได้ เพราะเหตุว่าราคา สินค้าที่กดต่ำ นั้น แพงเกินไป เมื่อ
ชาว ต่าง ประเทศ เขา สินค้า ออก ไปไม่ได้ แล้ว ก็มี อยู่ทาง เดียว
แต่ที่ จะเอา เงิน ตรา สยาม ที่ ขาย ของ ได้ นั้น มาส่ง กระ ทรง พระคตัง
มหาสมบัติ ขอแลกเอาทอง ของรัฐบาลไป ตามกำหนด ราคาปอนด์
ละ ๑๓ บาท ที่รัฐบาลได้ตั้งไว้ แต่ถ้าหากว่า รัฐบาลไม่เก็บ รม
บัตร แล เงินบาท ที่มี ใช้ อยู่ มากเกินไป นั้น กดบังคับ เข้า กักไว้ เสีย ใน
พระ คตัง หรือ ยัง ขึ้น จำ หน่าย รมบัตร ออกใช้ เรื่อยไป อีก แล้ว

ชาวต่างประเทศ จะต้อง ขนเอาทอง ซึ่งเป็น ส่วน ที่รัฐบาลจัดตั้ง เป็น
เงิน ทอง ตำรวจ ขึ้น ไว้ สำหรับ รักษา ราคา แลกเปลี่ยน ระหว่าง เงินตรา
สยาม กับเงินตราต่างประเทศ ให้ ยืนที่มั่นคง อยู่ได้นั้น ไปเสีย
จนหมดสิ้น และ ทองตำรวจ เพียงเท่าที่มีอยู่เดี๋ยวนี้ อาจหมดไป
ได้ โดย รวดเร็ว เพราะ เหตุว่า เป็น จำนวน ที่น้อยยิ่งกว่าเงิน
ที่ใช้ หมุนเวียน อยู่หลายเท่านัก ความ อันตรายใหญ่ อาจเกิดขึ้น
เพราะการ ที่เงิน ใช้ หมุนเวียน ในบ้านเมือง จะมีมาก เกินส่วนความต้องการ
การไปได้เช่นนี้ ถ้าทอง ที่เป็นทอง ตำรวจ ของรัฐบาล หมดไป และ
เพื่อจะรักษา ราคา แลก เปลี่ยนเงินตรา สยามกับเงินตราต่างประเทศให้
ยืนที่มั่นคง อยู่ให้ ได้ คาม พระ ราชมัญญuti รัฐบาล จำเป็น จะต้อง
กู้ ทองต่าง ประเทศ มาเพิ่ม เต็ม ทองตำรวจ ขึ้นอีก ถ้าไม่ทำ เช่นนี้ ราคา
เงินตรา สยาม จะตกต่ำลง ชั่วบ่ ชั่วบ่ ได้ทันที จะต่ำลง จน กว่า ราคา
เนื้อเงิน ที่มี อยู่ใน เงิน บาท นั้น จะ กลายเป็น ราคา ชาติเงิน ใน
ตลาด หรือ ยิ่ง ต่ำ ไป กว่า นั้น เป็น อัน หมด ราคา ทอง ที่ ได้ สัมมุติ ตั้ง
ขึ้นไว้ สำหรับ เงินบาท เป็น แน่แท้ เมื่อราคาเงินหมุนเวียน ในบ้านเมือง
ตกต่ำลงเช่นนี้ ราคา สินค้า ตำรวจ พัด อย่าง ที่อาจแพง ขึ้น ตามส่วน
ราคาเงิน ที่ตกต่ำ นั้นไป ความ อันตราย อาจมีได้ ดังความ ที่กล่าว
เช่นนี้ ความ สำคัญ มีอยู่ก็ ที่ ตรง ว่ารัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ ทำ เงินตรา

เหรียญ กระดาษป่น ที่ ลึก หรือ บวม ๓.๓๑

แต่ ธนบัตร ออก จำหน่าย ได้ แค่ ฝ่าย เดียว นั้น จะ ต้อง คอย ระวัง ที่ จะมี ให้ ความ พลัง เผลอ ใน การ จำหน่าย เงินตรา ธนบัตร มากเกิน ส่วนที่ ควร ไป ความ ระวัง จะ ต้อง ไป เพ่ง แลง อยู่ ที่ ตรง ราคา สินค้า เข้า ออก ซึ่ง จะ ขึ้น ๆ ลง ๆ เพราะ เหตุอื่น ๆ ได้ อีก หลาย ประการ นั้น เป็น ต้น

วิธี เงิน ตรา สยาม ที่ เปลี่ยน จาก มาตรา เงิน มา เป็น มาตรา ทอง โดย ที่ รัฐบาล ให้ สมมุติ ว่า เหรียญ บาท ทอง เป็น จำนวน หนึ่งร้อย แห่ง วิธี เงิน ตรา สยาม แต่ ยัง ไม่มี เหรียญ กระดาษป่น ของ ใช้ ใน บ้าน เมือง จึง บังคับ ให้ ใช้ เหรียญ บาท เงิน เป็น เงิน ตรา สยาม ซึ่ง เจ้าหนี้ จำ ต้อง รับ โดย ไม่ จำกัด จำนวน แต่ โดย ที่ รัฐบาล ให้ สมมุติ ว่า เหรียญ บาท เงิน มี ราคา เท่า ของ ค่าบริสุทธิ์ หนัก ๕๕.๘ เซนติแกรม ซึ่ง เป็น การ ยก ราคา เนื้อ เงิน ที่ มี อยู่ ใน เหรียญ บาท ให้ สูง กว่า ราคา ชาติ เงิน ตรา ที่ ซื่อ ซาย กัน อยู่ เป็น สินค้า อย่าง หนึ่ง ใน ตลาด ของ โลก นั้น เพื่อ จะ รักษา ราคา แลก เปลี่ยน ระหว่าง เงิน ตรา สยาม กับ เงิน ตรา ต่าง ประเทศ ไว้ ให้ ยืน ที่ มั่นคง อยู่ ได้ รัฐบาล เข้า รับ เขา หน้าที่ ๆ จะ รับ แลก ทอง ใน เมือง ต่าง ประเทศ เป็น ราคา ๒,๖๖๒ บาท

ค้ของบริสุทธุ์หนัก ๑๐๐ บาท หรือวันแตกของปอนด์อังกฤษ ๑ปอนด์
เป็นราคาเงิน ๑๓ บาท ลักษณะ การใช้เงิน หมุนเวียนในกรุง
สยามที่เปนอยู่ทุกวันนี้ ก็ประพฤติเรียบร้อยอยู่ได้ตามความปรารถนา
ของรัฐบาลทุก อย่าง ราคา ค่า แลก เปลี่ยน เงิน ตรา สยาม กับ
ต่าง ประเทศ ไม่ขึ้น ๆ ลง ๆ ห่างไกลกันโดย รวด เร็ว ได้เหมือน
เมื่อยังใช้มาตราเงิน อยู่แต่ก่อน ก็เปน อัน ว่า รัฐบาล ช่วย การ
ค้าขาย ใน บ้าน เอง แต่ใน ระหว่าง กรุง สยาม กับต่าง ประเทศ ให้
สะดวก ขึ้น ยิ่ง กว่าเก่า เปน อัน มาก คง ที่ จะ ได้ ยก ข้าราชการ
บาง ข้าราชการ แจง ให้ เห็น ว่า ใน การ ที่ รัฐบาล เข้า แลก หาม รับ
จัด ตั้ง ค่า แลก เปลี่ยน เงิน ตรา สยาม กับเงิน ตราต่าง ประเทศ ให้
ยัง ขึ้น อยู่ ได้นั้น รัฐบาล ทำคุณ ให้ แก่ ชาติ อย่างไรบ้าง คือ—

๑. แต่เดิม มาเมื่อ ราคาเงิน ใน ตลาด มี ส่วน แลก กับ ทอง
เป็น ส่วน ๑๕ หนัก กิ่ง หรือ ราว ปอนด์ ละ ๔ บาท โดย ที่ เปรียบ
กับเงิน ตรา อังกฤษ ราคา ของ ใน กรุง สยาม ดำรง พัก อย่าง ไม่ แพง
เหมือน อย่าง ทุกวันนี้ อาหาร การกิน ดื่ม ทั่วไป เข้า ดำรง ไม่เกิน
ถึง ละ ๒๒ ถึง เป็น ต้น แม้ ว่า ใน ขณะ นั้น ราษฎร จะ หาเงิน ได้
ยาก ที่ จริง แต่ ความ อึด คัด ใน การ เลี้ยงชีพ น้อย ความ สุข ก็
ต้อง มี มาก ตาม ส่วน กัน

เหรียญกระด่าปน ที่ตีที่หอสมุดกลาง ๓๓๓

๒. มาภายหลัง ราคาเงินใน ตลาดตก ราคาสูง เวียงไปไม่มีใคร
จะมีเวลา กลับตัว สูง ขึ้นได้ ตกต่ำลงมาจนถึง ส่วน แลกเปลี่ยน
เงิน กับทอง เกือบถึง ๔๐ หนัก เมื่อเป็น เช่นนี้ ผู้มีทรัพย์สิน
สมบัติ สะสม เก็บเป็น เงิน คราวใด ใน กรุง สยาม ก็ต้อง ขากจนลงตาม
ส่วน นั้น เพราะว่าราคาเงิน ตกต่ำ ลง เพียงใด ราคาสินค้าสารพัด
อย่าง ก็แพง ขึ้น ตาม กัน เป็น ขรรพตา แต่ก่อน เงิน ๒๐ ถึงซื้อ
เข้าได้ ถึงหนึ่ง มาขึ้นหลัง ต้อง ใช้เงินมาก ขึ้นไป ถึง ๒๐ ถึงจึงจะ
ซื้อ เข้าได้เท่า นั้น จำนวน ของ เงิน มาก ที่ จะ แลก ของได้ค่าไป
เพียงใด เจ้า ของเงิน ก็จน ลงเพียงนั้น จน ลงโดยไม่ใช้ความ
ผิด อะไร ของ ตัวเลย

๓. การที่ราคาเงินกับทองหม่น ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่นั้น เป็นความ
ชัด ชัด แล เป็น ความไม่แน่นอน สำหรับ การ ค้าขาย เป็น อัน มาก
เป็น คดี ว่า พ่อค้า ลงทุน ซื้อของ ต่างประเทศเป็น ราคาของ ๑ ปอนด์
ซึ่ง ใน ขณะ นั้น มีค่า แลกเปลี่ยน กับเงิน คราว สยามเท่า ๑๕ บาท
ครึ่ง ขายไปแล้ว ถึงเวลาจะใช้หนี้ บังเห็น ราคาเงิน มากตก
ต่ำไป เป็น ๑๗ บาทต่อปอนด์ พ่อค้า จะ ต้อง ใช้หนี้เขาเป็น
ทอง ปอนด์ ก็ต้อง เสียค่า แลกถึง ๑๗ บาท ขาย ของได้ ๑๕

บาทเท่านั้น ก็เป็นอันว่าขาดทุนไป ๒ บาทเปล่า ๆ อีกประการหนึ่ง ถ้าพ่อค้าในกรุงเทพฯ ๑ ซื้อเข้าเพื่อจะส่งไปขายประเทศยุโรปเป็น ราคา หาบละ ๘ บาท ซึ่งในขณะนั้น ค่าแลกเปลี่ยนปอนด์เป็น ๑๖ บาทต่อปอนด์ เข้าหนึ่ง หาบจะขายได้ราคาครึ่งปอนด์ ครั้นส่งเข้าออกไปถึงยุโรป ขายได้ราคาเป็นทองแล้ว บังเอิญในระหว่างเวลานั้น เงินบาทในกรุงเทพฯ ๑ ขึ้นราคาไปถึง ๑๕ บาทต่อปอนด์เป็นต้น ค่าแลกเปลี่ยนมีคืบไปบาท ๑ พ่อค้าเข้าจะ แลกเงินได้ค่าเข้าที่ ขายไป กลับคืน แต่เพียง ราคา หาบละ ๗ บาท ๒ สตางค์เท่านั้น ขาดทุนไป ๒ สตางค์ ในค่าแลกเปลี่ยน (ในคำเปรียบนี้ไม่คิดกำไร ขรรพตา แลกมาใช้ สรรยในการขายเขานั่นเข้าด้วย) เมื่อการซื้อ ขายค้ากำไร เป็นอันไม่แน่นอน ได้ตามคาดหมายเช่นนั้นแล้ว การค้าขาย ก็คล้ายกับการพนันไป พ่อค้าเพื่อจะ ถนอมความ ขาดทุนใน ค่าแลกเปลี่ยน ที่อาจขึ้น ๆ ลง ๆ ได้ โดยรวดเร็ว นั้น ก็มีทาง เดียว แต่ที่จะ กระจาซื้อ สิ้นค้าใน เมืองให้ต่ำ และ กระจาขาย สิ้นค้าไว้ ให้สูง มากกว่า ส่วนกำไร ที่ควร จะได้ตาม ขรรพตา ทั้ง ราคา ซื้อไว้ เป็น ส่วนที่ เห็นว่าพอจะ คู่มีกันกับการขาดเหลือที่อาจเป็นไป เพราะ ค่าแลกเปลี่ยน เมื่อ

การ เปรน เปรน นี้ พด เมือง ก็ต้อง ขาย ของ ราคา ตก แด ชื้อ ของ
ราคาแพงเกิน ส่วน ที่ ควร อยู่ เสมอ ส่วน ที่ เกิน นั้น พ่อค้า เขา
ไว้สำหรับ ทด แทน ค่า แลก เปลี่ยน

๔. พวก ที่ ส่ง สินค้า ออกไป ขาย นอก ประเทศ พึง จะ ได้ เปรียบ
พด เมือง ใน ราคา ของ ที่ ชื้อ ส่ง ออกไป นั้น เนิอง ๆ เพราะ ค่า แลก
เงิน ใน ขณะ ที่ เงิน บาท ตก ราคา แด พวก พ่อค้า ที่ เขา ของ ต่าง
ประเทศ เข้า มา ขาย ใน เมือง ก็ อาจ ได้ เปรียบ พด เมือง ผู้ ชื้อ ด้วย เปรน
กันว่า ใน ขณะ ที่ ค่า แลก เงิน เปรน ราคา ๑๖ บาท ต่อ ปอนด์ ประมาณ
เสีย ว่า ราคา เขา ใน ขณะ นั้น เกวียน ละ ๙๖ บาท เปรน ราคา
ทอง ๖ ปอนด์ ซึ่ง ราษฎร ชาว มา ขาย ให้ แก่ โรงสี เปรน ราคา ปรกติ
อยู่ ชั่ว ครัง ชั่ว คราว มา ขาย หัก เงิน บาท ตก ราคา เปรน ปอนด์
ละ ๑๘ บาท พวก โรงสี ใน ชั้น คั้น เมื่อ ราษฎร ยัง ไม่ รู้ ตัว
ก็ คง จะ ชื้อ เข้า ราษฎร ยืน ราคา เติม อยู่ เพียง เกวียน ละ ๙๖ บาท
เสมอ แต่ ที่ จริง เมื่อ เงิน ตก ราคา ลง ถึง ปอนด์ ละ ๒ บาท
เช่น นั้น ถ้า คิด ตาม ราคา ทอง เกวียน ละ ๖ ปอนด์ ราคา เขา
ก็ คง จะ ขึ้น ไป ถึง ๑๐๘ บาท มี เงิน ก้น ๑๖ บาท ซึ่ง จะ เปรน
ตาบ ของ โรงสี ได้ เปรียบ ไป จน กว่า โรงสี ต่อ โรงสี ด้วย กัน จะ ประมูล
ราคา เขา ขึ้น ให้ แก่ ชาว มา จน ถึง ๑๐๘ บาท ตาม ที่ เขา ควร จะ ได้

ตามราคาทอง ถ้าไร ของโรงตีขายนี้ ได้จากเนื้อขาวนาตรง ๆ
 อีกประการหนึ่ง ข้างฝ่ายพวกพ่อค้าที่ตั้งของต่างประเทศ
 เข้ามาขายพลเมือง ถ้าขณะใดเงินบาทขึ้นราคา พวกพ่อค้า
 ขายของต่างประเทศก็อาจมีกำไรได้มาก เป็นอันองเดียวกันกับ
 การขายออกนอกประเทศ เมื่อเวลาเงินบาทตกราคา เป็น
 ต้นว่าในขณะหนึ่ง ค่าแลกเปลี่ยนเป็นราคาปอนด์ละ ๑๘ บาท
 พ่อค้าซื้อผ้าราคา ๑ ปอนด์เข้ามาขายในกรุงเทพฯ เป็นราคา
 เงิน ๑๘ บาทตรงกัน (โดยที่ไม่ได้คิดไปถึงกำไรแต่ค้าใช้สร้อย
 บวกเข้าด้วย) มาภายหลังเงินบาทขึ้นราคาเป็นปอนด์ละ
 ๑๖ บาท แต่ราษฎรเคยซื้อผ้าพันละ ๑๘ บาทมาแล้ว เมื่อ
 ไม่รู้ว่าราคาค่าแลกเปลี่ยนขึ้นลงเมื่อใด ก็ยังต้องหลงซื้อราคา
 ๑๘ บาทอยู่ นั่นเอง แท้จริงราคาของผ้าพันนั้นเป็นแค่ ๑๖ บาท
 ผู้ขายสินค้าต่างประเทศได้กำไรเงิน ๒ บาทเพิ่มกำไรธรรมดา
 ขึ้นอีกเปล่า ๆ พลเมืองต้องเสียเปรียบทั้งการซื้อแลกเปลี่ยนขาย
 ทั้งที่ถ้าวิน

๕. ราคาชาติเงินตกต่ำลงเพียงใด ประเทศที่มีมาตรฐานเงิน
 ซึ่ง เป็น หนึ่งประเทศที่ใช้มาตรฐานทองนั้น พึงจะต้องเบียดเบียนเงิน
 ใช้หนักมากขึ้น ตามส่วนกันเสมอไป ได้ความลำบากเช่นประเทศ

เหรียญกระดาษป่น ที่เลิกหรือหยุดตาย ๓๓๗

จีน ทุกวัน นี้ แต่ เช่น ประเทศอินเดีย เมื่อ ยัง ใช้ มาตรา เงิน อยู่ นั้น
เป็น ต้น รัฐบาล สยาม ใน ขณะ นี้ เป็น หิน ต่าง ประเทศ อยู่ ๘
ล้าน ปอนด์ และ คง ส่ง ดอกเบี้ย แด่ ต้นทุน คืน ให้ เจ้าหนี้ ราว
ปีละ ๓๕๐,๐๐๐ ปอนด์ และ ถ้า ประมาณ ว่า นอ กจาก นี้ รัฐบาล
ยัง คง ซื้อ ของ ต่าง ประเทศ เข้า มา ใช้ มี เครื่อง รถไฟ แด่ ฮาวูช
ต่าง ๆ ก็ มี ให้ เงิน เดือน ข้าราชการ ที่ อยู่ ต่าง ประเทศ เป็น ต้น นั้น
ราว สัก ปีละ ๒๐๐,๐๐๐ ปอนด์ รวม เป็น เงิน ๕๕๐,๐๐๐ ปอนด์
ถ้า ค่า แลกเงิน ความราคา ราคากุเงิน ใน ตลาด ใน ขณะ นี้ ต่ำ ลง ถึง ปอนด์
ละ ๒๐ บาท รัฐบาล จะ คง จ่าย เงิน ถึง ปี ละ ๑๑ ล้าน บาท
แต่ ถ้า คง ใช้ เงิน ตาม ค่า แลกเงิน ซึ่ง รัฐบาล ตั้ง ไว้ เป็น ปอนด์ ละ ๑๓
บาท แล้ว รัฐบาล จะ เสีย เพียง ปี ละ ๗,๑๕๐,๐๐๐ บาท เสีย
น้อย ลง ถึง ปี ละ ๓,๘๕๐,๐๐๐ บาท ราย นี้ เป็น แต่ ส่วน รัฐบาล
จะ คง เสีย ถ้า คิด ไป ถึง ส่วน คน ดำเนิน ที่ จะ คง ใช้ หิน เป็น
ราคา ของ อิก ทัง ไป ซึ่ง รวม ทั้ง หิน คง จะ มากกว่า ส่วน ที่ รัฐบาล
คง เสีย อิก หาย เท่า นั้น ก็ เป็น ชัด เห็น ได้ ว่า การ ที่ เปลี่ยน
มาตราเงิน เป็น มาตราทอง กระทำ คุณ ให้ แก่ แผ่นดิน ได้ เพียง ไต่ ม้าง
ส่วน การ เสียเปรียบ ที่ ตรง ว่า ชาว ต่าง ประเทศ เป็น หิน ไทย นั้น แทบ
จะ ไม่มี เพราะ ว่า เรา ไม่ ค่อย จะ มี หิน ต่าง ประเทศ ค่า เปรียบ

ที่กล่าวนี้ไม่ได้คิด รวมความไปถึง ราคาสินค้าเข้า แต่ ออก ซึ่ง ค่า
ขายกัน อยู่ทุกวัน การค้าขายเช่นนี้ นึกถึงกับการ กู้ หนี้ ที่
มี สัญญา กำหนดเวลา อัน ชำ นาน การ ชื้อ ขาย พัง จะ ตึง ราคา
กันตาม ค่า แลกเงินที่ ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ เปรียบปรกติ จรรรมศา จะผิด
เพี้ยนกันไปได้บ้าง ก็ไม่ ชำ นานได้

๖. เมื่อ เวลาใช้ มาตราเงิน แต่ ราคา ขายเงิน หมั้น ขึ้น ๆ
ลง ๆ อยู่ นั้น ชาวต่าง ประเทศ จะ เขาทุน เข้ามา ลง ใน บ้าน เมือง
หา สตอกไม่ เพราะ ราคาเงิน กับ ทองไม่ ยัง ยืน อยู่ ได้นั้น เอง การ
ขาดทุน อาจ เกิด ขึ้น ได้ เพราะ ค่า แลกเงินไม่ ยัง ยืน นั้น ต่าง ๆ คึง ที่
กล่าว มา

ใน เรื่อง ที่ เกี่ยว ข้อง กับ ค่า แลกเงิน นั้น ยัง จะ ได้ กล่าว ใน
หมวดอื่น โดย เฉพาะ ค่อย ไป อีกต่าง หาก แต่ เมื่อ ได้ ชี้แจง วิธี
เงิน ตรา ของ มา ถึง เพียง นี้ แล้ว ก็ ควร จะ ยก วิธี ใช้ เงิน ตรา
ของ นา ๆ ประเทศ มา กล่าว พอ เปรียบ เรื่อง สำหรับ จะได้ พิจารณา
เปรียบเทียบ กัน บ้าง ใน หมวด ๔ ค่อย นี้ ไป จะ ได้ รวม รวม ใจ ความ
ใน วิธี ใช้ เงิน ตรา ของ นา ๆ ประเทศ มา กล่าว

หมวด ๔ ว่าด้วยวิธีเงินตรา ของนา ๆ ประเทศ ๓๓๕

ในหมวดก่อนได้ชี้แจง ลักษณะ เงินตรา ของ กรุงสยาม มาโดย
ละเอียดแล้ว เพื่อให้เห็น ว่าวิธี เงินตรา ของไทย จะผิดเพี้ยน
กัน กับวิธี เงินตรา ของ นา ๆ ประเทศ เพียงใด บ้าง นั้น ใน หมวดนี้
จะ ช้อย่อ ความ ของ วิธีต่าง ๆ นั้น มาก่อว พห เป็น เกือบ เปรียบ
เทียบ กัน บ้าง

ประเทศ อังกฤษ เป็น ประเทศ ที่ มี มั่งมี บริบูรณ์ ทรัพย์สิน สัมบัติ ยิ่ง อยู่
ในโลก บัดนี้ นี้ วิธี เงินตรา ของ เขาก็ เป็น ความ สรรเสริญ ของ
นักปราชญ์ ว่า มี หลัก ตาม มั่น คง เป็น บัด แผ่นดิน ควร จะ เขา แบบ
อย่าง ได้ เพราะ ณ นั้น ใน ที่ นี้ จึง จะ ยก วิธี เงินตรา ของ อังกฤษ มา
กล่าว เป็น ต้น ไป

ประเทศอังกฤษ

๑. ประเทศ อังกฤษ ใช้ ธาตุ ทองคำ อย่าง เดียว เป็น มาตรา มาแต่
ยุคศักราช ๑๘๑๖ แล้ว จำนวน หน่วย แห่ง วิธี เงินตรา อังกฤษ
ตาม ที่ ใช้ กัน นั้น เรียกว่า เปนนต์ สเตอริง (Pound Sterling)
ซึ่ง มี เนื้อ ทอง บริสุทธิ์ ๓๑ ส่วน เป็น ทองแดง ๑ ส่วน หรือ มี เนื้อ
ทอง บริสุทธิ์ ๙๑๖.๖๖ เศษ ส่วน ใน ๑,๐๐๐ แต่ มี น้ำหนัก
๗๕.๘๘๐๕ แกรม

๒. การที่พิมพ์เหรียญกระดาษทองเป็นจำนวน มากน้อยเท่าใด นั้น สุดแต่ความต้อง การของบุคคล เป็นใหญ่ ผู้ใดจะนำทองไปให้กรมกระดาษเงินงาช้าง ทำเหรียญกระดาษทองให้สักเท่าใดก็ได้ ถ้านำทองคำเนื้อบริสุทธิ์ $\frac{11}{12}$ หนัก ๑ เออนซ์ ไปส่ง กรมกระดาษเงินงาช้าง จะต้องพิมพ์ทองคำให้เท่ากับราคา ๓ ปอนด์ ๑๗ ชิลลิง ๑๐ เพนนี ครั้งโดยไม่คิด ค่าจ้าง แต่เพื่อจะไม่ต้องคอยเข้าไปจนกว่ากรมกระดาษเงินงาช้าง จะพิมพ์เหรียญสำเร็จ จะนำทองไปฝากธนาคารที่แบงก์ ออฟอิงแลนด์ (Bank of England) แบงก์ได้รับทองหนัก ๑ เออนซ์ จะต้องออกธนบัตรของแบงก์ให้เป็นราคา ๓ ปอนด์ ๑๗ ชิลลิง ๙ เพนนี ผิดเงินกันเอนซ์ละ ๑ เพนนี ครั้ง ซึ่งพอจะเรียกได้ว่าเป็น ส่วนค่าจ้างพิมพ์ทองนั้นตรง ๆ ได้ธนบัตรไปแล้วก็จะแลกเหรียญทองต่อไปได้ทันที

๓. เหรียญปลั๊กเงิน แล เหรียญปลั๊กทองแดง ทุกชนิด มีเนื้อธาตุใน ราคาที่กำหนด ลงเป็นส่วนเหรียญปลั๊กย่อยของ ทองปอนด์ต่ำกว่าราคาเนื้อธาตุที่ซื้อขายกันใน ตลาด เพราะฉะนั้น กฎหมายจึงบังคับให้ เปรตเงินตราซึ่ง เจ้าหนี้จำเป็นต้องรับ เหรียญปลั๊กเงิน แต่เพียง ราคา ๔๐ ชิลลิง หรือ ๒ ปอนด์ เหรียญเหล่านี้ของแดง

แต่เพียง ๑ ซิตลิง เหรียญปอนด์เงิน แด ทองแดง รัฐบาลมีอำนาจทำ
แต่ ฝ่ายเดียว

อินเดีย

เมือง อินเดีย แต่ เดิม ใช้นาตราเงิน อย่าง ที่ กรุงสยาม
ใช้ อยู่ก่อน จน ถึง ปี ร.ศ. ๑๑๒ เมื่อ ราคา ชาติ เงิน ตกต่ำ
มากตราเงิน รูเบีย พอลอย ตกต่ำไป ตาม กัน รัฐบาล อังกฤษ จึง ต้อง
หยุด การ พิมพ์ เหรียญเงิน รูเบีย เสีย ชั่ว ครั่ง หนึ่ง แล้ว บังคับให้
ตั้ง ราคา ค่า แลกเงิน ๑ รูเบีย เท่ากับ ทอง บริสุทธิ หนัก ๗.๕๓๓๔๔
แกรมต์ ซึ่ง ตรง กัน กับ ราคา ๑ ซิตลิง ๔ เพนนี หรือ ๑๕ รูเบีย
คือ ๑ ปอนด์ คือมา เมื่อ ร.ศ. ๑๑๘ จึง ได้ ออก กฎหมาย ตั้ง มาตรา
ทอง ลง เค็ม ที่ บังคับให้ ใช้ เหรียญ กระดาษ ปัน ทอง ปอนด์ และ
เหรียญ ครั่ง ปอนด์ อังกฤษ เป็น เงิน ตรา ที่ เจ้า หนี้ จำ ต้อง รับ โดย ไม่
จำกัด จำนวน ส่วน เงิน เหรียญ รูเบีย ก็ ให้ ใช้ เป็น เงิน ตรา ที่ เจ้า หนี้
จำ ต้อง รับ โดย ไม่ จำกัด จำนวน ทั้ง ให้ คง มี ราคา เท่า ๑ ซิตลิง ๔ เพนนี
อยู่ ตาม เดิม ด้วย แต่ ไม่ ให้ เหรียญ เงิน มี น้ำหนัก ตกต่ำ ลง ถึง รัช
ยะ ๒ ได้ เหรียญ รูเบีย มี น้ำหนัก เดิม ตาม กฎหมาย ๑๑.๖๖๔ แกรม
แต่ มี เนื้อ เงิน บริสุทธิ อยู่ ๙๑๖.๖๖ ส่วน ใน ๑,๐๐๐ หรือ มี เนื้อ
ผสม กัน กับ เหรียญ เงิน ซิตลิง อังกฤษ

วิธีนี้ ก็ต่าง กันไปจากวิธี อังกฤษที่ ตรงว่า ใช้ เหรียญรูเบย์ ชาติเงิน
เปิน เงินตรา ที่เจ้าหน้าที่ ห้ามโดยไม่มี จำกัดจำนวนเปินอยู่ กับเหรียญ
กระด่าปณ์ ทอง คิว

ประเทศ ยูในเทศสเทศส์ ฮอฟอเมริกาเหนือ

วิธีเงิน ตรา ประเทศ อเมริกาเหนือ เปน มาตรา ของ รัฐบาล
เปิด โรง กระด่าปณ์ รับ พิมพ์ เหรียญ ทอง ให้ราษฎร แต่ใน ประเทศ นั้น
ถึงไม่ใคร่ มี เหรียญ กระด่าปณ์ ทอง ใช้ หมุน เวียน อยู่ใน การ ซื้อ ขาย
สัก เพียงใด ก็ จริง แต่ใน คลัง แด แบนก์ มี ทอง เก็บ สะสม ดำรง
ขึ้นไว้ราว ราคา ๑๓๒ ล้านปอนด์ มีเงิน เหรียญดอลลา (Dollars)
ดำรงค์ อยู่ ๘๒ ล้าน ปอนด์ (จำนวน เดวที่ กล่าวมานี้ คัด ออก จาก
รายงาน กรรมการทำขึ้น รัฐบาลอังกฤษ เมื่อคริสต์ศักราช ๑๘๙๓)
ในจำนวน เงินเหรียญ ดอลลา ที่เก็บ ดำรงไว้ นั้น รัฐบาลทำธนบัตร
ออก จำหน่าย ใช้ หมุน เวียน แทน คิด ราคาเงิน กับ ทอง เปน ส่วน
๑๖ หนัก แต่ยังมีเงิน แท่ง ที่ ยังไม่ได้ พิมพ์ เหรียญ กระด่าปณ์ เก็บ
อยู่ในคลัง เปน ราคา ๑๗ ล้าน ๘ แสนปอนด์ เงินแท่ง เหล่านี้
รัฐบาล พิมพ์ ธนบัตร ออก จำหน่าย ใช้ หมุน เวียน แทน เงิน ตรา เปน
ราคา ๑๖ หนัก เหมือนกัน ใน ประเทศ ยูในเทศสเทศส์ มีเงินกระดาด

ใช้ชั้รวม ทั้งสิ้น ประมาณ ราคา ๒๑๐ ล้าน ปอนด์ ส่วนเงิน
 กระดาษที่รัฐบาลพิมพ์ขึ้นใช้หมุนเวียน ชั้แทน ราคาเงินถ้วน
 ที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ทั้งเหรียญ กระดาษเงิน ทั้ง ๒ อย่าง นั้น
 ก็ใช้แทนเงินตราที่เจ้าหนี้จำต้องรับตาม กฎหมาย โดยไม่จำกัด
 จำนวน ด้วย ราคาเงินกระดาษเหล่านี้ก็ไม่ต่ำกว่า ราคา ชนิด
 ที่รัฐบาลทำ ออกจำหน่าย แทน ราคาทองที่เก็บไว้ในคลัง ราษฎร
 นิยมใช้เป็น ราคาเสมอกัน แต่ถึงโดยว่า รัฐบาลตั้ง ราคาเงิน กับ
 ทอง ถึง ๑๖ เท่า ซึ่งเกินกว่า ราคา ราคาเงินใน ตลาด ชั้มาก
 ก็ไม่มีใคร ระวังจะใช้ ชนิดเงิน แต่เหรียญ กระดาษเงิน นั้น
 เลย รัฐบาล รักษา ราคา แลกเปลี่ยนเงินกับทอง ให้คงเป็น ๑๖ เท่า
 ชั้ได้เสมอ

เมืองแคนาดา

เมืองนี้ เป็นเมืองใช้ นาคตราทอง แต่ไม่มีเหรียญ กระดาษเงิน
 ใช้ แต่ถึงโดยว่า มีกฎหมาย ตั้งไว้ว่า ให้ทำ เหรียญ กระดาษเงิน
 ของตน ขึ้นใช้เป็น ราคา ๔.๘๖ $\frac{๒}{๓}$ เหรียญ ต่อ ๑ ปอนด์ อังกฤษ
 ซึ่งเป็นส่วน แยกของ ๑๖ เท่ากัน ก็ดี แต่ไม่มี เหรียญ กระดาษเงิน
 ที่กล่าวนี้ ออกใช้กัน เลย แม้แต่โรง กระดาษเงิน ก็ไม่ได้ตั้ง ขึ้นไว้
 เงินเหรียญ ปลั๊กที่มีใช้ ชั้ก็ทำ จาก ประเทศอังกฤษ เหรียญกระดาษเงิน

ทองขึ้นก็ไม่ล้ม แต่ในคลังมีทองดำของอยู่ ๒ ล้าน ๔ แสนปอนด์ ส่วนเงินที่ใช้หมุนเวียนอยู่นั้น นอกจากเงินปลั๊กก็ล้วนแต่เป็นธนบัตรทั้งสิ้น ในเมืองนี้จะเขาเหรียญเงินไปแจกเป็นทองตามส่วนที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายไม่ได้ รวบรวมใจความว่า ในเมืองนี้สักแต่ว่าตั้งกฎหมายไว้ว่าเป็นเมืองใช้มาตราทองคำ แต่แท้ที่จริงก็ไม่มียกใช้เลย เงินหมุนเวียนที่ใช้อยู่ในเมืองล้วนแต่เป็นเงินกระดาษ มีเงินเหรียญคองดอลอเมริกัน ใช้อยู่บ้าง แต่รัฐบาลบังคับให้ใช้กันก็ได้เพียงคราวละ ๑๐ เหรียญ แต่เหรียญหนึ่งให้มีเศษย่อยเพียง ๘๐ เซนส์ ถึงฉนั้นราคาเงินที่กล่าวนั้นก็ยังมีค่าแตกต่างอื่นอยู่ได้ ๑๖ หนักเต็มช

ลักษณะเงินตราในประเทศแคนาดาเป็นอยู่อย่างเดียวกับเงินตราของไทยทุกวันนี้ คือไม่มีเหรียญกระด่าป็นทองใช้ แต่เหรียญกระด่าป็นเงินคองดอล และธนบัตรซึ่งเป็นราคาเงินคองดอล แต่ก็ยังรักษาค่าแตกต่างเงินกระดาษเงินนั้นเป็นราคาเท่ากับทองที่กฎหมายกำหนดไว้ได้

ประเทศเยอรมัน

ประเทศเยอรมันได้ตั้งขึ้นเปลี่ยนจากมาตราเงินมาเป็นมาตราทอง เมื่อศกพุทธศักราช ๑๘๗๓ ประมาณ ๔๐ ปีมานี้เอง

ในการใช้มาตราทองนี้ ก็ทำตามเยี่ยงอย่างวิธีของตราอังกฤษ เป็นพื้น ข้อสำคัญผิดกัน แต่ที่ตรงว่า ในประเทศเยอรมันนี้ มีเหรียญกระด่าปน์เงินทาเลอ (Thalers) เก่า ประมาณราคา ๒๐ ล้านปอนด์ ใช้เป็นเงินหมุนเวียนอยู่ในบ้านเมือง และมีส่วน แลกทองเป็นเงิน ๑๕ ล้านกึ่ง ซึ่งกฎหมายก็บังคับให้เจ้าหนี้จำต้องรับโดยไม่จำกัดจำนวนด้วย

แบงก์ในประเทศเยอรมันนี้มีทองเป็นทุนสำรองอยู่ราวราคา ๓๔ ล้าน ๒ แสน ๕ หมื่นปอนด์ ยังมีทองที่รัฐบาลเก็บไว้ ในบ้านเมือง สเปานเคา อีก ๖ ล้านปอนด์ รวมเป็นจำนวน ๔๐ ล้าน ๒ แสน ๕ หมื่นปอนด์ (๔๐,๒๕๐,๐๐๐) แต่ส่วนจำนวนเงินที่ใช้หมุนเวียนอยู่ในเมืองนี้ ประมาณกันว่ามีอยู่ในระหว่าง ๖๕ ล้าน ถึง ๗๐ ล้านปอนด์ ยังมีเงินกระดาษที่ใช้จำหน่ายออกไปแล้ว รวมทั้งสิ้นเป็นราคา (๖๘,๗๔๐,๐๐๐) ปอนด์ ๖๘ ล้าน ๗ แสน ๗ หมื่นปอนด์

ประเทศสแกนดิเนเวีย (Scandinavia)

ประเทศสวีเดนอร์เว ๒ ประเทศนี้ ใช้มาตราทองมาพร้อมกันกับประเทศเยอรมันนี้ เมื่อศตวรรษที่ ๑๘๗๓ แต่มีเหรียญกระด่าปน์ทองใช้หมุนเวียนอยู่น้อยที่สุด มีค่านับที่สูง

ผู้ถือมีอำนาจ แยกเอาทองคำกับเงินได้ แยกก็ต่าง ๆ มีทอง
เป็นทุนสำรอง เป็นทุนอยู่ ๕ ล้าน ๕ แสนปอนด์ และมีธนบัตร
ใช้เป็น ราคาอยู่ประมาณ ๑๓ ล้านปอนด์

ประเทศที่อยู่ในสมาคมแลติน (The Latin Union)

๑. ประเทศฝรั่งเศส ในประเทศฝรั่งเศสผู้ใดจะนำทองไปส่งให้กรม
กระดาษเงินพิมพ์เหรียญ กระดาษเงิน ทองให้ก็ได้ ส่วนเหรียญ กระ
ดาษเงินที่ใช้เป็นเงินตราตาม มาตราเงินนั้น สัญญาของสมาคม
แลติน ห้ามไม่ให้พิมพ์ขึ้นใช้มาตั้งแต่เมื่อศตวรรษที่ ๑๘๗๘
จนถึงบัดนี้ อนุญาตให้พิมพ์ได้แต่เหรียญเงิน ปลัดเท่านั้น ในประ
เทศฝรั่งเศส มีเหรียญ กระดาษเงิน ทองใช้หมุนเวียน อยู่มาก แต่
ถึงบัดนี้ ก็ยังมี เหรียญ กระดาษเงิน ๕ แฟรง เป็น อัน มากใช้
หมุนเวียนอยู่ตาม ราคา ค่า แยก ทอง ๑๕ หนัก กิ่ง ซึ่งได้ กำหนดไว้
แต่เก่าก่อน มา เหรียญเงิน เหล่านี้ เจ้าหนี้ จำต้อง ยอม รับโดยไม
จำกัดจำนวน แล้ว ก็ ยอม รับ กัน โดย สดวก ประดุจ เดียวกัน กับ
เหรียญ กระดาษเงิน ทอง ด้วย ใน ประเทศฝรั่งเศส มีเงินใช้ หมุน
เวียน เป็น จำนวน ทอง ประมาณ ราคา ๑๗๑ ล้านปอนด์
เป็นเงิน ประมาณราคา ๑๔๐ ล้านปอนด์ เป็นธนบัตรประมาณ
๑๓๒ ล้านปอนด์

ธนบัตร ของ งบกั ประเทศฝรั่งเศสนั้น งบกั มี ยานาค ที่ จะ
เลือก ให้ ทอง หรือ เงิน แก่ ผู้ แลก ได้ ตาม ชอบใจ แต่ ฝ่ายเดียว งบกั
ไม่ มี ความ รั้ง เกี่ย ที่ จะ จำหน่าย ทอง ออก ใช้ ในบ้านเมือง แต่
ถ้า ผู้ ไต จะ ต้องการ ทอง ซึ่ง ออกไป นอก ประเทศ แล้ว จะ ต้องไป ทำ
ความ ตกตง กันกับ งบกั เสีย ก่อน แต่ถึงนั้น การ แลก เหรียญ
กระด่าปณ์เงิน แล ธนบัตร กับ ทอง ก็ ยัง แลก ได้ ขึ้น อยู่ ตาม ราคา
ทอง ที่ ได้ กำหนด ตงไว้ เสมอ วิธี ใช้ เงิน ตรา ใน ประเทศ ฝรั่งเศส
ตาม ที่ กล่าว มา แล้ว นี้ ก็ เป็น อัน รวบรวมใจ ความ ได้ ว่า วิธี ของ เรา
ถึง อย่างไร ก็ ตี แต่ ตาม ความ ที่ เป็น อยู่ จริง ทุกวันนั้น ก็ เป็น อัน
เชื่อ ได้ ว่า มี หลักถาน มันคง พอ ชาวฝรั่งเศส บางที ก็ ให้ ชื่อ วิธี ใช้
เงิน ตรา ฝรั่งเศส ว่า เป็น มาตรา เติน กระเมต (Etalon Boiteus)
ซึ่ง เมื่อ ความ จริง เป็น อยู่ ว่า ใคร จะ ให้ กรม กระด่าปณ์ พิมพ์ เหรียญ
ทอง ก็ พิมพ์ ได้ แต่ ห้าม ไม่ ให้ พิมพ์ เหรียญ เงิน นั้น วิธี ใช้
เงิน ตรา ของ ฝรั่งเศส ก็ เป็น มาตรา ของ อยู่ เอง แต่ ส่วน เหรียญ
กระด่าปณ์เงิน ที่ มี อยู่ เป็น อัน มาก นั้น จะ เปลี่ยน เป็น ทอง ไม่ได้
แต่ ส่วน ธนบัตร นั้น จะ เปลี่ยน เป็น เงิน หรือ ทอง ได้ ก็ ต้อง ตัด แล้ว
แต่ ความ ยอม ของ งบกั เป็น ไหญ่ พักดี แลก เงิน เป็น ทอง ตาม
ส่วน ๑๕ หนัก ถึง ก็ ยัง ขึ้น ขึ้น อยู่ ได้ เสมอ

๒. ประเทศเบลเยียม ประเทศนี้ ใช้ วชเงินตรา ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกัน กับ ประเทศฝรั่งเศส ทุกอย่างไป โดยเหตุที่ อยู่ในสมาคมเดียวกัน ใน เมืองเบลเยียมนี้ มี ทอง ใช้ หมุน เวียน ชัยู ราคา ๕ ด้านปอนด์ มี เหรียญ กระดาษเงิน ๕ แฟรง ราคา ๘ ด้านปอนด์ มี ธนบัตร ราคา ๑๕ ด้านปอนด์ ธนบัตร นี้ ถ้าจะ แลก ก็ ต้อง ดูด แล้ว แล ว่า แมง ก็ จะ ยอม ให้ ทอง หรือ ให้ เงิน

๓. ประเทศอิตาลี ในประเทศนี้ ก็มี ลักษณะ การ ใช้ เงินตรา เหมือนกัน กับ ประเทศฝรั่งเศส นิด หน่อย แต่ ว่า ความ เชื้อ หิน ในประเทศนี้ มี น้อย แล เป็น ประเทศ ที่ อัด คัด เงิน ทอง ชัยู ด้วย เหรียญ กระดาษเงิน ทอง แด เงิน ซึ่ง ใช้ หมุน เวียน ชัยู ในบ้านเมือง จึง ไม่ ดู จะ มี ประเทศอิตาลี มี หุ่น ดำรง เป็น ทอง ประมาณ ๒๓ ด้าน ๖ แด่นปอนด์ เหรียญกระดาษเงิน ๕ แฟรง ๔ ด้านปอนด์ ธนบัตร ๕๗ ด้านปอนด์

ประเทศฮอลแลนด์ แดเมืองขึ้น ของเขา ข้างทิศตะวันออก

ประเทศฮอลแลนด์กับเกาะ ฮวาไร มาตราทอง ปนอยู่ กับ เหรียญ กระดาษเงิน แด ธนบัตร ราคาเงิน แดก ที่กำหนดไว้ ใน ประเทศ นี้ เป็น ๑๕ ^๕ หัก ทั้ง แล เมื่อ เปลี่ยน มาตราเงิน เป็น มาตราทอง มา แดกฤศศักราช ๑๘๗๕ ได้พิมพ์ เหรียญ กระดาษเงิน ทอง ขึ้น ได้

เป็นอันมาก แต่หาได้เอาออกจำหน่ายใช้หมุนเวียนไม่ เป็นแต่เก็บสำรองไว้เท่านั้น ใช้แต่เหรียญเงิน กุลเดน (Guldens) ซึ่งสมมุติให้มีราคาเท่าทอง $๑๕\frac{๕}{๘}$ บาท แต่ให้ใช้หนี้กันได้โดยไม่จำกัดจำนวน ธนบัตรก็ให้มีราคาของเหมือนกัน แต่เหรียญเงิน แล ธนบัตร นั้น จะแตกเอาทองไปจริง ๆ ไม่ได้ ส่วนทองซึ่งต้องการ ใช้ในการค้าขายสำหรับส่งออกไป แะกประเทศนั้น แะงก์เนดเธอร์แลนด์ (Netherlands Bank) ยอมแลกให้โดยง่าย จำนวนเงินหมุนเวียน มีเป็นทอง อยู่ในเมืองชอแดนส์ราว ๕ ล้าน ๒ แสนปอนด์ ในเกาะชวา ๕ แสนปอนด์ มีเงินในเมืองชอแดนส์ ๑๑ ล้านปอนด์ ในเกาะชวา ๒ ล้าน ๘ แสนปอนด์ มีธนบัตรในเมืองชอแดนส์ ๑๖ ล้านปอนด์ ในเกาะชวา ๔ ล้าน ๒ แสน ๕ หมื่นปอนด์

วิธีใช้เงินตราใน ประเทศชอแดนส์กับเกาะชวาตั้งที่กล่าวมานั้น ก็มิใช่ความว่าใช้มาตราทอง แต่มีเหรียญทองใช้น้อยหรือแทบไม่มีเลย ส่วนเหรียญกระดาษเงินก็ตั้งราคาไว้สูงกว่าราคาธาตุเงินในตลาดมาก มีธนบัตรเป็นราคาเงิน แะเงินเหรียญกระดาษกับธนบัตรนั้น จะแตกเป็นทองไม่ได้ก็จริง แต่ถ้าจะต้องการทองส่งออกไปนอกประเทศแล้ว แะงก์เนดเธอร์แลนด์

ก็ยอมแลกทองให้ ได้ โดยสะดวก เพราะณัน จึง รักษาค่า แลก
เงินไว้ ได้ตาม ราคา ทอง ที่ สมมุติ ตั้ง ไว้แต่ ต้น มา เสมอ

ฮอสเตเวีย ยังกาวิ

ฮอสเตเวีย ยังกาวิ ได้ ใช้ มาตราเงิน มาจนถึงยุคศตวรรษ
ราช ๑๘๗๙ จึงได้ เปลี่ยน เป็น มาตราทอง วิชเงิน ครา ของประ
เทศนี้ เงิน ฟลอริน เป็น จำนวน หน่วย แต่ เดิมมา มี น้ำ
หนัก $\frac{1}{25}$ ในธาตุเงินหนัก ๑ ปอนด์ เมื่อ ยัง ใช้ มาตราเงิน อยู่
ผู้ใด จะ ต้อง การ เงิน เหรียญ กระดาษ ฟลอริน เท่าไร ก็ นำธาตุ
เงิน ไปให้ กรมกระษาปณ์ พิมพ์ ให้ ได้ เหรียญ กระดาษ เงินฟลอ
ริน ธนบัตร ที่เป็น จำนวน เงิน ฟลอริน นั้น ใช้ หนักกันได้ตาม
กฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวน ค่า แลกเงิน ฟลอริน กับ เหรียญ
ทองปอนด์ อังกฤษ เป็น ราคา ขึ้น ๆ ลง ๆ ตั้ง ที่ ปรากฏอยู่ใน
สารบัญชี่ ของ ประเทศนั้น ก็ตั้งแต่ ยุคศตวรรษ ๑๘๖๑
เงิน ฟลอริน ๑๔๑.๗๘ แลกทอง อังกฤษ ได้ ๑๐ ปอนด์ แล้ว
สูงขึ้น ไป จนถึง ยุคศตวรรษ ๑๘๗๓ ค่า แลกทอง ๑๐ ปอนด์
เป็นเงิน ๑๑๑ ฟลอริน

ในระหว่างเวลานั้น ราคา ธนบัตร ตกต่ำ กว่า ราคา ธาตุเงินที่
ซื้อ ขาย กัน ในตลาด อยู่ มาก เพราะ เหตุ นั้น จึง ไม่มี ผู้ใด นำ

วิธีเงินตราของนาๆประเทศ ๓๕๑

เงินไปให้กรมกระต๊ามน์พิมพ์เงิน เหรียญกระต๊ามน์ขึ้นได้ ใน
ศฤศศักราช ๑๘๗๓ เงินหนัก ๑ เซอร์มีราคาตลาด ๕๕ $\frac{๑}{๕}$ เพนซ์
ครั้น มาเมื่อ ศฤศศักราช ๑๘๗๕ ราคาขาดเงิน ตกต่ำลงไปถึง
๕๑ $\frac{๑}{๕}$ เพนซ์ ราคา ธนบัตรที่ใช้ อยู่ใน เมืองก็ เป็นอัน ว่ามีราคาเสมอ
กัน ขึ้น เพราะฉนั้น จึง มีผู้นำ ขาดเงินไปส่งให้ โรงกระต๊ามน์พิมพ์
เหรียญกระต๊ามน์เงิน ขึ้นได้ ในระหว่าง ศฤศศักราช ๑๘๗๘
กับ ๑๘๗๙ ปีเดียวกันนั้น กรงอดส์เครียได้ พิมพ์เหรียญเงิน ขึ้นใช้
หมุนเวียนเพิ่มเติมจำนวน เท่าขึ้น เป็น ราคาถึง ๗ ล้านปอนด์ จน
มากเกิน ความต้อง การไป รัฐบาล จึงไม่ยอม ให้ราษฎร นำเงิน
ไปให้ โรง กระต๊ามน์พิมพ์ต่อไป รัฐบาลพิมพ์ ใช้ได้แค่ฝ่ายเดียว
จำนวน เงิน ที่ รัฐบาล พิมพ์ ขึ้น ใน ระหว่าง ศฤศศักราช ๑๘๘๐
กับ ๑๘๘๑ นั้น มีจำนวน ถึง ๑๒๕ ล้าน ๕ แสน
(๑๒๕,๕๐๐,๐๐๐) ฟลอริน รัฐบาลได้ตกลง เปลี่ยนมาตรา
เงิน เป็น มาตรา ของ ใน ศฤศศักราช ๑๘๘๒ คิดค่า แลกเงิน
ฟลอรินกับทอง ปอนด์อังกฤษ ตาม สาระบัญญัติ ทั้งได้ หยุต การ
พิมพ์เงิน มา แต่เมื่อศฤศศักราช ๑๘๗๙ นั้น ค่า แลกเงิน ใน ปี
๑๘๘๐ ถึงขึ้น ถึง ๑๑๗.๘๓ ฟลอริน ต่อ ๑๐ ปอนด์ ถัดมาตก
ลงเป็น ๑๒๖.๖๑ ใน ปี ๑๘๘๗ แล้ว ถัดมา ถึงขึ้น ถึง ๑๑๙.๒๐

ในปี ๑๘๙๒ เมื่อรัฐบาลตั้ง มาตรา ของ ขึ้น จึงได้ คิดเฉลี่ยเอา
ราคาปานกลาง ของ ค่า แลก ของ ที่ กล่าว มา นี้ เป็นประมาณ กำหนด
ราคาตง เป็น ครั้ง ที่ สุด ว่า เงิน ๑๒๐.๑ ให้เท่ากับราคาของฟลอรีน
อังกฤษ ๑๐ ปอนด์ หรือเหรียญ กระดาษปอนด์ ให้มี ราคาเท่า
เงินฝรั่งเศส ๒๒ ฟรังก์ ๑๐ ของ ต้ม ซึ่ง ตรง กัน กับ ทอง ๑
หนัก แลกเงิน ฟลอรีน ได้ ๑๘.๒๒ หนัก

รัฐบาลตั้ง แต่ เปิด โรง กระดาษปอนด์ ให้ พิมพ์ เหรียญ ของ ขึ้น แล้ว
มีทุน ดำรง ประมาณเงิน ๓๕๑ ล้าน ฟลอรีน (คิด เป็น ราคาของ
ประมาณ ๓๐ ล้านปอนด์) และ ตกตง กัน ว่า จำนวน เงินเหรียญ
ฟลอรีน แล จำนวน ชนบัตร ซึ่ง มี ใช้ หมุน เวียน อยู่ใน บ้านเมือง
เป็นอัน มาก นั้น รัฐบาล จะ ถอน ขึ้น เสีย บ้าง ยัง เหลือ ชนบัตร
เท่าใด ก็จะไป ภาย หน้า จะ ให้ แลก เป็น ทอง ได้ เต็ม จำนวน

ลักษณะ การ ที่ เป็น อยู่ใน ประเทศ ฮอลันดา เดียว ยัง กว้าง เป็น ตั้ง
ที่ได้ กล่าว มา นี้ ก็ เก็บใจ ความ ได้ ว่า ประเทศ ที่ ใช้ มี มาตรา
เงิน แต่ มี เงิน กระดาษปอนด์ ที่ สมมุติ ตั้ง ราคา เกิน อยู่ กว่า ราคา ชาติ
เงิน ใน ตลาด ทั้ง ที่ เงิน กระดาษปอนด์ แลก เงิน ทอง กัน ไม่ ได้ ใช้ อยู่
เป็น ส่วน มาก ใน เงิน หมุน เวียน ของ บ้าน เมือง นั้น สามารถ ที่
จะ รักษา ค่า แลก เงิน กับ ทอง ให้ ขึ้น ที่ อยู่ ได้ โดย วิธี ที่ ได้ หยุต การ

วิธี เงินตรา ของ นา ๆ ประเทศ ๓๕๓

พิมพ์ เหรียญ กระดาษเงิน เงิน ชั่ว ครั่ง ชั่ว กราว เมื่อ หยุค พัก
การ พิมพ์ เหรียญ กระดาษเงิน แต่ ได้จำกัด การ จ่าย จนหมดตัว
ออก ใช้ หมุน เวียน ให้ น้อย ลง แล้ว ราคาเงิน ที่ ต้อง การ ใช้ หมุน
เวียน ชั่ว ใน เมือง ก็ อาจ สูง ขึ้น และ มี ค่า แลก พอเท่า เทียม กัน
กับ ราคา ของ ใต้ โดย ยิง ขึ้น ตาม กำหนด ราคา ที่ ได้ สัมมุติ ตั้ง ขึ้น ไว้
ใน เหรียญ กระดาษเงิน

ประเทศบราซิล

เมือง ซึ่ง ชั่ว ใน ทวีปอเมริกาใต้ เมือง หนึ่ง ที่ พอ จะยก ขึ้น เปรน ตัว
อย่าง แทน ประเทศอื่น บาง แห่ง ใน ทวีป นั้น ได้ บาง ก็ คือ ประเทศ
บราซิล ใน ประเทศ นี้ ใช้ วิธี เงินตรา แปลก กว่า ประเทศต่าง ๆ
ที่ กล่าว มา แล้ว ทั้งสิ้น เงินตรา ของ ประเทศบราซิล นี้ ชื่อว่า มิตรไร
(Milreis) ซึ่งรัฐบาล สัมมุติ ให้ มี ราคา ของ ค่า เท่า กับ ๒ ชติตถึง
๓ เพนซ์ อังกฤษ ใน ชั้น ต้น ก็ได้ พิมพ์ เหรียญ ทอง ขึ้น ใช้ บาง
แต่ เหรียญ ทอง เหล่า นั้น โหด ออก ไป เสีย นอก ประเทศ ดั้น เชน ตั้ง แต่
เมื่อ ศฤศศักราช ๑๘๖๔ แล้ว ยัง เหลือ อยู่ แต่ จนหมด ซึ่ง จะเรียก
เขา ของ กติบคินไม่ได้ ประเทศ นี้ ต้อง ยาก จนลง เพราะ การ สงคราม
แต่ การ จลาจล ใน บ้าน เมือง เกิด มี อยู่ เนิ่ง ๆ ความ เรือ ถ้อ ของ คน

น้อยไป ราคาเงินมีตราที่กำหนดไว้แต่เดิมว่า เท่ากับ ๒๐๗ เพนซ์
อังกฤษ นั้น มาตอน ปลายนี้ ตกต่ำลงไปถึง ระหว่าง ๑๐ เพนซ์
กับ ๑๕ เพนซ์ เมื่อฤดูศักราช ๑๘๘๒ ประมาณกัน
ว่ามีธนบัตรที่ แยก ทอง เงิน ไม่ได้ นั้น ใช้ หมุนเวียนอยู่ในบ้าน เมือง
เป็นราคา ๕๑ ล้าน ๓ แสน ๗ หมื่นปอนด์ (๕๑,๓๗๐,๐๐๐)
ซึ่งเป็นจำนวนมากเกินสมควร โฉมหน้าแตกต่างกัน ความต้องการ
ของการค้าขาย นัก จึงเป็นเหตุที่ได้กระทำ ให้ราคา ตกต่ำไป
ธนบัตรเหล่านี้ สัมมุติกัน ขึ้นใช้แทนเงินเฉย ๆ โดยที่ไม่มีทุน
เป็น ทองหรือ เป็น เงิน สำรองไว้เป็นที่ตั้ง ของวิธี ใช้ เงิน ตรา เมืองนั้น
เฉย แต่เมื่อ คน ยังมี ความ เชื่อถืออยู่ ในการ ปกครอง ของรัฐบาล
บ้าง แล้วกระ ตาด ธนบัตร นั้น ก็ ยัง ใช้ แยก ทอง ต่าง ประเทศ ได้ โดย
ราคาที่ยั่งยืน ชั่วบ้าง

เมื่อได้เก็บ ความ เรื่อง วิธีใช้เงิน ตรา ของ นา ๆ ประเทศ ที่มี
ต่าง กันไปตาม ลักษณะ การ ที่ เป็น อยู่ใน บ้าน เมือง ต่าง ๆ กัน นั้น
มาเปรียบกัน กับ วิธีใช้เงิน ตรา ของ กรุงสยามใน สมัยนี้ ก็ไม่คิด
เห็น ไปจน ถึง จะ กระ ทำให้มีความ สงสัย เกิด ขึ้นได้ ว่า ความ แน่
นอนใน วิธี ใช้เงิน ตรา สยาม จะไม่ ยั่งยืน อยู่ ได้

วิธีเงินตรา ของ นา ๆ ประเทศ ๓๕๕

ประเทศต่าง ๆ ที่ได้ชำระหนี้ ธาตุทอง อย่างเดียว เป็น ที่ตั้งโดย
ที่มี หดถัก ถานขึ้น มันคง ว่าเหรียญ กระดาษเงิน ทอง ที่มี อยู่ นั้น ยุกตถอม
หรือ จะแตก เปลี่ยน กับ เนื้อทอง ก็คงได้เท่าราคา กันจริง แลธนบัตร
ที่ ได้ ทำ ขึ้น โดย อักษรยี่ จำนวน ทอง ที่มี ดำรงไว้ ค่อย แลก ธนบัตร
ได้เต็มจำนวน เช่น วิธีใช้เงินตรา ใน ประเทศ อังกฤษเป็น ต้นนั้น
มันน้อยกว่า บรรดา ประเทศ ที่ แม้แต่ ใช้ มาตรา ทอง แล้ว ก็ ยังมี เงิน
ประปรายอยู่ เป็น ส่วน มาก เช่น ประเทศอเมริกา (United States)
ประเทศฝรั่งเศส (France) ประเทศเยอรมันนี (Germany)
เป็น ต้น

ยังมี ประเทศ ที่ ใช้ ธาตุเงิน เป็น พื้น อยู่น ใน บ้านเมือง แต่สมมุติว่า
เป็น มาตรา ทอง โดยไม่มี เหรียญ ทอง ไร เลย หรือ มีบ้าง ก็ แค
น้อย เช่น ประเทศแคนาดา (Canada) ประเทศอิตาลี (Italy)
แล ประเทศ ออสเตรีย (Austria) เป็น ต้น ยังมี ประเทศ สเปน
(Spain) ปอตกัถ (Portugal) รัสเซีย (Russia) เดอวกี
(Turkey) แลอื่น ๆ ซึ่ง ยังไม่ได้ กล่าวนั้น อีกหลาย ประเทศ ที่ ใช้
เงิน แทนทอง ทำนอง เดียว กัน จน ที่ สุด แม้แต่ จะไม่มี ทอง หรือ เงิน
ทุน ดำรงไว้ เป็น ที่ตั้ง ของ วิธีใช้เงินตรา มี แต่ ธนบัตร ซึ่ง เป็น

การใช้ กระดาษ แทน เงิน ทอง แท้ เช่น เมือง บราซิล นั้น ก็ยัง
 ชูค่ารักษา ค่า แลก เงิน ใน เมือง กับ เมือง ต่าง ประเทศ ให้ยัง ยืน อยู๋
 ได้ชั่ว ครึ่ง คราว ใน ขณะ เมื่อ การ บ้าน เมือง เรียบ วัชย ปรกติ
 อยู๋ โดย ปราศ จาก การ สงคราม หรือ ปราศ จาก ความ เด็ด หาย
 ต่าง ๆ ซึ่ง จะ เกิด ขึ้น เพราะ การ ใช้ เชื้อ หนี้ ใน การ ค้าขาย มาก เกิน
 ส่วน ไป เป็น ต้น

เมื่อ เปรียบ กัน ตู๋มี วิช ใช้ เงิน ตราสยาม เมื่อ เปิด ย่น เป็น มาตรา
 ทอง แล้วย หนัก ตาม ที่ มัน ของ เรา ก็ ยัง ตั อยู๋ มาก ใน ชั้น ต้น
 ใน ขณะ นี้ รัฐบาล สยาม มี ทอง เก็บ สำรอง ไว้ ใน เมือง ต่าง ประเทศ
 อยู๋ มาก ถึง ใน บ้าน เมือง ที่ สมมุติ ว่า ใช้ มาตรา ทอง แต่ ว่า ไม่
 มี เหรียญ กระดาษ ปรกติ ของ ใช้ มี แต่ เหรียญ บาท เงิน เปน หั้น กับ
 ธนบัตร ที่ จะ แลก คืน ได้ แต่ เงิน นั้น ก็ จริง หาก ว่า รัฐบาล เตรียม
 พร้อม อยู๋ เสมอ ที่ จะ ให้ ชาว ต่าง ประเทศ เขา เงิน บาท แล ธนบัตร แล
 ทอง ออก ไป นอก ประเทศ ได้ โดย สดวก แล้วย ก็ เปน ชัน เชื่อ ได้
 ว่า ค่า แลก เงิน ตราสยาม กับ เงิน ต่าง ประเทศ คง จะ ยัง ยืน อยู๋ ได้ ตาม
 ราคา ของ ซึ่ง รัฐบาล ให้ สมมุติ ว่า มี ใน เหรียญ บาท ของ นั้น
 เสมอ ไป

วิธีใช้เงินตราของนา ๆ ประเทศ ๓๕๗

เมื่อรัฐบาลสยามยังใช้มาตราเงิน ต่วน ฮยู่ ผู้ใดจะนำราคาเงินไปส่งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติให้พิมพ์เป็นเงินบาทเท่าใดก็ได้ มาภายหลังราคาราคาเงินในตลาดตกต่ำหนักถึงรัฐบาลต้องพิมพ์เงินบาทออกจำหน่ายใช้หมุนเวียนช่วยในการค้าขายอย่างขยันขันแข็งจนแทบจะพิมพ์เงินบาทออกไม่ทัน เพราะเหตุที่ราคาราคาเงินตกต่ำนั้นเอง เมื่อมีเงินตราออกจำหน่ายใช้หมุนเวียนมากขึ้น ราคาเงินบาทก็ยิ่งต่ำหนักถึงกระทั่งทำให้ราคาสินค้าในเมืองแพงขึ้นกว่าปรกติโดยรวดเร็วดังเช่นที่เปนมาแล้ว รัฐบาลเห็นว่าเงินบาทมีมากเกินไป จึงได้หยุดการพิมพ์เงินบาทตั้งแต่วันที่ ๑๒๖ มาจนถึงทุกวันนี้ (ร.ศ. ๑๓๒) หยุดการโรงกระดาษเงินแล้วจึงได้เปลี่ยนมาตราเงินเป็นมาตราของยกราคาเงินบาทให้สูงขึ้นตามสมควรกับกำลังของรัฐบาลที่มีอยู่ในจำนวนทองซึ่งเก็บไว้เป็นทุนสำรองนั้นได้ เมื่อรัฐบาลคอยระวังที่จะไม่ทำเหรียญกระดาษเงิน แต่ทำธนบัตรออกจำหน่ายให้มากขึ้นส่วนไปกว่าความต้องการใช้หมุนเวียนในบ้านเมืองแท้แล้วเราก็พึงมีความไว้วางใจได้แน่นอนว่า วิธีใช้เงินตราทำนองนี้คงจะยังยืนถาวรอยู่ได้ โดยที่ได้เห็นเยี่ยงอย่างในพงษาวดารตลอดมาเหตุเรื่องเงินของนา ๆ ประเทศมาแล้ว

ในบรรดาเงิน ซึ่ง เป็น ที่ ต้อง การ ใช้ หมุน เวียน อยู่ใน การ ซื้อ ขาย แลก ททรัพย์สิน นั้น ได้ กล่าว ถึง ลักษณะ เงิน ตรา ที่ เป็น เหรียญ กระดาษปณิ ของ เงิน มาใน หมวดนี้ แต่ หมวด ก่อน พอเป็นทางที่จะให้ พิจารณา ใน เรื่อง เงินตราได้บ้าง แล้ว แต่ ยังมี เรื่อง ที่จะต้อง ชี้แจง ถึง เงิน กระดาษ ต่าง ๆ มี ชนิด ไรบ ดั้ง คำย ตัว เงิน กับ สัญญา ทั้ง ปรอง ที่ ใช้ แทน เงิน หมุน เวียน อยู่ ด้วย ใน การ คำขาย แต่ ที่ เป็น ส่วน มี จำนวน มากกว่า การ ใช้ เงิน ตรา หาย เท่านั้น แต่ โดย เหตุ ที่ เงิน หมุน เวียน เช่น ที่ กล่าว นี้ เกิด ขึ้น เพราะ ความ เชื้อ ซึ่ง ภาษา อังกฤษ เรียกว่า เครดิต (Credit) แด หัก (Debt) เป็น ต้น เหตุ นั้น ใน หมวด หน้า จำ จะ ต้อง ชี้แจง ถึง ลักษณะ การ เชื้อ หัก เสีย ก่อน แล้ว จึง จะ ชี้แจง ถึง เรื่อง เงิน กระดาษ ทั้ง หาย ที่ กล่าว นั้น เข้า เป็น เรื่อง เดียวกัน ต่อไป

หมวด ๕ ว่า ด้วย การ เชื้อ หัก (Credit)

การ ซื้อ เชื้อ ขาย เชื้อ แด การ ถัก หัก ยืม ดิ้น ซึ่ง กัน แด กัน นั้น ย่อม จะ อาศัย ใช้ เป็น ประโยชน์ ด้วย กัน ทั้ง ไป ใน หมู่ ประชุม ชน ไม่ เลือ ก ว่า คน บ้า ชาว บ้าน นอก หรือ ชาว เมือง. ทั้ง แต่ คน ชน ต่ำ คดออก ขึ้น ไป จน คน ชน สูง ใน ประเทศ ไต ที่ พด เมือง ถ้า หัก อยู่ ใน ความ จำเวีย การ เชื้อ หัก พึง จะ มี นัย ยิ่ง เป็น ประเทศ

ใหญ่ยังมี วิถี ปกครอง พล เมือง ด้วย ความ เชื้อ เพื่อไป ใน การ
 ทำ มา หา กิน มาก การ คำ ขาย แลก เปลี่ยน ทพย ซึ่ง กัน แลก กัน
 ยิ่ง สดวก แด แน่น อ้น มัน คง พัน ความ อันตราย มาก ขึ้น การ กู้
 หนี้ ยืม ดิน ไร่ เชื้อ ขาย เชื้อ กัน มี แพร่ หลาย กว้าง ขวาง ออก ได้ โดย
 ตัด โดย สดวก เพียง โด ประเทศ นั้น ก็ มี ความ เจริญ แด ความ
 โพบถย์ ใน ทพย สมบัติ รวด เร็ว ขึ้น ใน ทพย สำนักร์ การ เชื้อ หนี้
 จึง เป็น สิ่ง สำคัญ ไร่ หนึ่ง ซึ่ง เมื่อ ได้ วัฒนธรรม ถึง การ ที่ เป็น
 อยู่ ใน โลก ปัจจุบัน นี้ แล้ว ก็ จะ เห็น ประจักษ์ ได้ ว่า การ เชื้อ
 หนี้ ซึ่ง ตาม ขรรคมตา ไม่ ไร่ เป็น ความ ปรากฏา ของ คน โดย มาก ที่ ไม่
 ได้ ทำ การ คำ ขาย เพราะ เห็น ว่า เป็น ความ ขั้ประยัค อยู่ บ้าง นั้น
 แท้ ที่ จริง เมื่อ เรา มอง ไป ถึง การ ใหญ่ ใน การ ลงทุน รอน โดย มาก
 ที่ เป็น อยู่ ใน โลก นั้น เป็น ไป แด ทำ ไป ได้ โดย อำนาจ ของ การ
 เชื้อ หนี้ เป็น พัน การ ตั้ง คอง เงิน ที่ เป็น ที่ รวบรวม ทพย อย่าง
 มั่ง คั่ง บริบูรณ์ เกิน ส่วน ที่ เศรษฐี แม่ ค้า มั่ง มี ที่ สด ใน โลก ที่ จะ ทำ
 ไป ได้ แต่ คำ พัง ถ้า ไม่ ได้ อาศรัย การ เชื้อ หนี้ แล้ว คอง เงิน
 ทั้ง หลาย ใน โลก นี้ คง คง อยู่ ไม่ ได้ การ สร้าง รถไฟ ทั่ว ไป ใน โลก
 การ สร้าง เรือ รบ คน โดย สำน แด ดิน ไร่ ซึ่ง เป็น สมบัติ บริษั ทใหญ่ ซึ่ง
 หนี ทุน ล้าน แต่ เป็น ล้าน ๆ ขึ้น ไป นั้น ถ้า ไม่ ได้ อาศรัย การ เชื้อ

หัน ก็ เป็น อัน พัน อำนาจ ที่ ผู้ โต้ จะ ทำ ได้ แต่ ถ้า พัง ทุน ของ ตัว
 แม้ แต่ รัฐบาล ไม่ เลือ ก ว่า ประเทศ ไหน แต่ ไม่ เลือ ก ว่า มี อำนาจ แต่
 เศรษฐภาพ ใหญ่ โต้ เทียง โต้ ก็ ยัง ต้อง กู้ หนี้ ยืม เงิน เขา มา ใช้ เป็น
 กำนัดจิ่ง เมื่อ ผล ของ การ เชื้อ หนี้ มี อยู่ ดังนี้ ก็ พัง เป็น ที่ น่า พิศวง
 ได้ ว่า ใน เรื่อง การ ทำ ผล ประโยชน์ เช่น นี้ คง จะ เป็น ปรากฏณา ซึ่ง
 จะ แก่ เงิน โต้ โดย ยาก

อัน ที่ จริง เรื่อง การ เชื้อ หนี้ นั้น ก็ มี อยู่ ตรง ๆ ว่า ความ เชื้อ
 อย่าง เดียว ที่ เป็น หด ก ก็ เป็น ประชาน แต่ เปน ต้น เงื่อน ของ ความ
 เจริญ ทั้ง หด ย ที่ ได้ ยก มา กำนัดจิ่ง ทั้ง สิ้น เพื่อ จะ อธิบาย ความ
 ให้ เข้าใจ ได้ โดย ง่าย จะ ขอ แปร คำ เชื้อ แด่ หนี้ ใน เรื่อง นี้ ให้ ชัด เสีย ก่อน
 การ เชื้อ แด่ การ หนี้ เปน ความ ที่ ค่อ เนือง อยู่ ใน ข้อ เดียว กัน ถ้า
 มี เจ้า หนี้ ก็ ต้อง มี ลูก หนี้ ชน พร้อ ม กัน ความ ที่ ว่า นาย ก. ไป
 ซื้อ ของ เชื้อ เขา มา ได้ นั้น ต้อง แปร ว่า ผู้ ขาย ของ มี ความ เชื้อ
 นาย ก. ไม่ ใช้ นาย ก. มี ความ เชื้อ เจ้า ของ เหตุ ที่ เจ้า ของ
 จะ เชื้อ นาย ก. นั้น ก็ โดย ที่ เขา จะ เห็น ว่า นาย ก. สามารถ จะ
 ใช้ หนี้ เขา ได้ ตาม สัญญา ความ สามารถ ของ นาย ก. ที่ กระทำ
 ให้ เขา เชื้อ นาย ก. นั้น แดะ เปน อำนาจ ซึ่ง นาย ก. จะ เขา มา ใช้
 เปน ทวีปย ของ นาย ก. ได้ ถ้า นาย ก. ไป กู้ เงิน ผู้ โต้ มา

เงิน นั้น ก็ เป็น กรรมสิทธิ์ ของ นาย ก. โดยเต็ม บริบูรณ์ ตามกฎหมาย
 นาย ก. จะ เขาไป กำมัน ใคร เสีย หรือ จะ เขาไป ซื่อขาย ทำประโยชน์
 อย่าง หนึ่ง อย่างใด ต่อไป ก็ ไม่มี รั้ง รั้ง ของ ที่ ซื่อ เชื้อ มา แล
 ททรัพย์ ที่ กู นั้น จะ เป็น กรรมสิทธิ์ ของ นาย ก. แล นาย ก. จะ
 ใช้ เป็น ประโยชน์ ได้ จน กว่าจะ ถึง กำหนด สัญญา ที่ จะ ใช้ หนี้ เขา
 กลับ คืน อำนาจ ที่ นาย ก. จะ ยืม เงิน แล ซื่อ ของ เชื้อ เขา ได้
 นี้ และ เป็น ความ เชื้อ ซึ่ง ผู้ ยืม มี รั้ง ต่อ นาย ก. ข้าง ฝ่าย นาย ก.
 จะ ต้อง ถือ ความ สำคัญ ต่อ สัญญา ที่ ได้ ทำไว้ ให้ แก่ เจ้า หนี้ อย่าง มั่น
 คง มิ ฌนั้น นาย ก. ก็ จะ ต้อง รับ โทษ ตาม กฎหมาย ซึ่ง จะ
 บังคับ ให้ นาย ก. ทำ ตาม สัญญา โดย สุด กำถึง ที่ นาย ก. จะ ทำ
 ได้ ถ้า ทำ ไม่ได้ จะ ต้อง ตก อยู่ใน สถาน ที่ ต้อง ถ่ม กระจาย ตาม
 กฎหมาย เมื่อใด คน ทั้ง หลาย หมด ความ เชื้อ ถึง นาย ก. ลง
 เพราะ นาย ก. ไม่ สามารถ จะ ใช้ หนี้ เขา ได้ อำนาจ ที่ จะ เขา
 ความ เชื้อ มา ใช้ เป็น ททรัพย์ ได้ เหมือน แต่ ก่อน นั้น ก็ เป็น อัน สำคัญ
 ลง แต่ เพียง นี้ ถ้า นาย ก. สามารถ ที่ จะ ใช้ หนี้ เขา ได้ อยู่ คราว
 ใด ความ สามารถ อัน นี้ ก็ เปรียบ ประคอง ตั้ง ว่า เป็น อำนาจ
 ที่ นาย ก. จะ บันดาล ให้ เกิด ททรัพย์ ขึ้น ได้ จาก สิ่ง ที่ ไม่มี เนื้อ ตัว
 ะไร เพราะ ความ เชื้อ แล ความ สัญญา นั้น ชาติ รั้ง ต่อ ความ

สามารถที่ นาย ก. จะหาทวีปยซึ่ง นาย ก. คาดคะเนว่า จะหา
มาใช้ให้เขาได้ ในภายหน้านั้น อาจพลาดพลั้ง ไม่สัมฤทธิ์
หวังใจไม่ได้ด้วย ทวีปยที่ คาดคะเนว่า จะได้มานั้น ยังไม่ถึงมือ

ขรรณตาการ กุหนิ กัตถการ ขีต ของ เชื้อ ก ก็ดี บางคน เสียศอก
เบ้นน้อย บางคน เสียศอกเบ้นมาก บางคน ขีต ของ เชื้อ ได้
ราคาถูกลงกว่าบางคน เหตุที่ต่างกันนี้ ก็เป็น เพราะ เจ้าของ ทวีปย
ผู้เป็น เจ้าหนี้ แต่ เจ้าของ เงิน คำผู้ขาย ของ เชื้อ มีความ เชื่อถือ
ไว้วางใจ ใน ถ้อยคำสัญญา ของ ผู้ ก แต่ ผู้ ขีต เชื้อ ว่า จะ มีความ
สามารถ ใช้หนี้ได้ โดย ความ แน่ใจ มั่นคง นานน้อยกว่ากัน ตาม
ฐานะ แต่ ขีต เสีย ของ บุคคล ซึ่ง พัง จะ มี ต่างกัน อยู่ เสมอ ความ
สามารถ ที่ จะ ใช้หนี้ได้ แต่ ถ้า พัง ยัง ผู้ ความ สามารถ ประกอบ เข้ากับ
ความ เชื่อถือ ด้วยไม่ได้ ตก หนี้ จะ เป็น คน มั่ง มี บริบูรณ์ โดย
มี ผล ประโยชน์ ที่ได้ มากมาย อยู่ แล้ว เท่าใด ก็ดี ถ้า ยัง ไม่ ปรากฏ
แก่ คน ทั้ง หลายนี่ ว่า คน ผู้ นี้ มีความ เชื่อ ตรง ต่อ ถ้อยคำ สัญญา ดี อยู่
เสมอ แล้ว ผู้ ไต จะ ให้ หนี้ ยืม เงิน ไป ก็ ยัง จะ ต้อง ตริ ก ตรอง
เป็น ความ พะยัง พะเยต ถึง การ เสีย หาย อยู่ บ้าง โดย ที่ ผู้ ไต ถ้า
เชื่อ ว่า ผู้ นี้ มีความ สามารถ จะ ใช้หนี้ ได้ จริง แต่ ยัง สงสัย อยู่
ใน ความ เชื่อ ตรง ของ เขา บ้าง ถ้า จะ ให้ หนี้ ไป ก็ จำ ต้อง คิด

ดอกเบี้ยให้แรง หรือ ค่าราคาของ รายเชื่อให้แพงขึ้น ไว้เผื่อ
 ความเสียหายซึ่ง อาจ เป็นได้ ใน ภาย หน้า ด้วย เพราะ เหตุ นั้น
 ความ เชื่อ จึง มีราคา ต่าง กัน ตามตัว บุคคล ค่าแปด ของ ความ
 เชื่อ ก็น่า ไป ถึง ความ อดทน อยู่ใน ตัว แล้ว เพราะ เหตุ นั้น การ
 เชื่อหนี้ ทั้ง หลาย ที่ ใช้กัน อยู่ใน การค้าขายทั่วไป จึง ต้อง หาราย
 ความ อดทน เป็น หลัก เป็น ประชาม อดทน ผู้ทำ ของ ราย พ่อค้า
 ลูกค้า ทั้ง ปวง ผู้ ทำ การ ไป ได้ จน มีความ เจริญ รุ่งเรือง ภาวะ นั้น
 ต้อง ถัดความ อดทน ผู้ จริต ต่อพวก เจ้าจำนำ เป็น คดี อัน สำคัญ ใหญ่
 อดทน. ถ้า จะ มี คน ทจริต ปรอดม เข้า ไป ประปน อยู่บ้าง แต่ คน
 ชนิด บาง คน จะ เจริญ ขึ้น ได้ โดย รวดเร็ว เพราะ ใช้ อดทน ประกอบ
 การ ถ้อย ถวง น้อย บ้าง ใน ชั้น เจริญ หา ก็น่า ก็ จริง แต่ ผล ของ ความ
 ทจริต นั้น ถ้า ไม่ ให้ โทษ ทัณฑ์ ก็ คง จะ เป็น เครื่อง กระทบ กระเทือน
 ใจ ของ ตัว แล้ว ผู้อื่น ซึ่ง เป็น เหตุ ที่ จะ กระทำให้ ความ สุข ดำรง ใจ
 ที่ เกิด จาก ทวิพัตต์ สมบัติ ของ ตัว นั้น น้อย ไป กว่า ที่ ควร จะ ได้ รับ เท่า
 เกียมกัน กับ ผู้ ที่ ทำ การ เติง ชีพ มา โดย ซอม รววมแท้ ความ
 อดทน จะ รักษา ได้ โดยง่าย ก็ จริง แต่ ที่ จะ รักษา ไป จน กว่า จะ
 มี ข้อ เติง ปรากฏ แม้ ไฟ ค้ำด กว้าง ของ ออก ไป ได้ นั้น จำ เป็น

จะ ต้อง มี เวลา ช้า นาน แต่ จำ เป็น จะ ต้อง ใช้ ความ อุตสาหะ อดทน
 ทรมาณ กาย ใจ แต่ สู้ ยอม เสีย สละ ประโยชน์ ต่าง ๆ นานา เพื่อ
 ความ เหนียว ที่ จะ รักษา ความ สัจย์ นั้น ให้ คง คง ไป ได้ ความ
 เจริญ ของ พวก พ่อค้า แต่ พวก แอ้ง ตั้ว รพ ทำ สิ่ง ของ ชาย ดำ พัด อย่าง
 นั้น ไม่ใช่ ว่า จะ มี ชัย ได้ แต่ ถ้า พัง ความ กล้า หาญ ความ อดทน
 ไหว พริบ แต่ ความ ขยัน ชัย แข่ง เท่า นั้น ความ เจริญ ต้อง
 ชำรุด ภัย ภัย รุ้ ผิด แต่ ชอบ ต้อง ชำรุด ความ นิชัย แต่ ต้อง
 ชำรุด ความ ซื่อ สัจย์ สัจจะ ซื่อ เคียง นี้ เป็น ไหว ยิ่ง กว่า ชัย ทั้ง สิ้น
 พล เมือง ประเทศ ไค มี คุณ คุณ เป็น ความ ต่ ปรากฏ ชัย ไค คง ที่ กล่าว
 แล้ว ชัย ของ ชาว ประเทศ นั้น ก็ จะ รุ่งเรือง ยิ่ง ชัย ได้ เสมอ ไป
 ถ้า ละทิ้ง ความ ต่ เหล่า นั้น เสีย เมื่อ ไค ความ เชื้อ ของ คน ทั้ง
 หลาย หมด สิ้นไป การ คำ ชาย ของ ประเทศ นั้น ก็ นับ วัน แต่ จะ
 ร่อย หรือ เสื่อม ทราม คำ ชำรุด จน ไม่ เท่า เทียม กับ เพื่อน ได้ การ
 คำ ชาย เป็น การ ที่ ต้อง ทด ดอง นิชัย ต่ แต่ ชัย ของ คน อย่าง เข้มงวด
 กวด ชัย บวด ยิ่ง กว่า การ เลี้ยงชีพ อย่าง ชัย โดยมาก ถ้า ผู้ ไค
 รักษา ความ สัจย์ ความ ยุติธรรม แต่ ความ ซื่อ คง ไป ได้ คง โดย
 ปราศ จาก มลทิน แล้ว ผู้ นั้น ก็ ควร ได้ รับ ความ ตั้ว เจริญ แทน

เป็น แผ่น ดิน ที่บริบูรณ์ไปด้วยอาหาร การเลี้ยงชีพ เพราะฉะนั้น
 ชาติไทยจึงยังไม่ถึงแก่ความจำเป็นที่จะต้องใช้อุบายฉ้อโกงใน
 ความที่ จะต้อง คบเกี่ยว คบเกี่ยว ในการเลี้ยงชีพโดยเข้มงวด ดังเท่า
 ไตนัก พดเมือง พัง จะต้องเสียเปรียบแก่ชาวต่างประเทศชนิด
 ที่เข้ามา อาศัย ทำกิน ในบ้านเมือง ด้วยความ กระฉวน กระวายรีบ
 ร้อน ขวน ขวาย หาทรัพย์สินใหญ่ ยิ่งกว่าที่จะรักษาชื่อเสียง แด
 ความดีของเรา โดยที่ความ ละเอียด มีน้อย กว่ากัน นั้นเป็น
 ต้น ความเจตนาของ คนพวก ที่มีได้ คิดจะ ฝัง รก ราก อยู่ใน
 บ้านเมือง ช้านาน นั้นก็ มีการ รีบ แฉฉอง หาทรัพย์สิน ใหญ่ อยู่ อย่าง
 เดียว จะหาได้ โดยทาง ชอบ ชนม หรือมิชอบก็ สุดแล้ว แต่
 ความสดวกเป็นใหญ่ คนพวกนี้ ถ้า ละเอียดให้ ประพฤติ ความ
 ฉ้อโกงต่าง ๆ ได้ โดยไม่มีที่ กีดขวาง ที่เป็น การ ซึ่ง จะ ต้อง รับ
 โทษ ของ กฎหมายโดยเข้มงวด อยู่แล้ว นอกจากที่จะ เห็น คน
 ไทย เป็นเหยื่อแล้ว ยังมี หน้า ซ้ำ จะ ทำ เขียง อย่าง ที่ชั่วร้ายไว้
 ให้ คนไทย ประพฤติ ตามด้วย ลง ปลาย จะ กลับ ถึบ เขา ความ
 โหด พิริบ ใน ชั้น เจริง ทำกิน โดย ความ ทุจริต นั้น เป็น ความ ฉลาด
 แดเป็น คติ อัน ดี ไปเสีย

คนต่าง ประเทศ อีกจำพวกหนึ่ง ซึ่ง แม้แต่ ว่า เมื่อ เข้า มา
 ศึกษ ทำ ผล ประโยชน์ ใน บ้าน เมือง นี้ ความ เจตนา ที่ จะ รับ ขวณ
 ขวาย ให้ มั่ง มี บริบูรณ์ ขึ้น โดย รวด เร็ว ก็ จริง แต่ หาก ว่า คน
 จำพวก นี้ ได้ ลง ทุน ตั้ง ห้าง ร้าน ก่อ การ หา กิน อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด ที่
 มี ลักษณะ จะ ให้ การ อย่าง นั้น ดำรง อยู่ ได้ โดย หมาย หา ทำไร
 และ ผล ประโยชน์ ยึด ขึ้น ต่อ ไป ใน วัน หน้า โดย ชำ นาน เช่น การ
 ตั้ง แบง กักตุน เงิน การ เดิน เรือ กำปั่น หรือ การ ตั้ง ห้าง ร้าน ใหญ่
 ต่าง ๆ ที่ จะ ต้อง ผัง รก ราก อยู่ ไป ยึด ขึ้น นั้น ความ เจริญ ของ
 คน จำพวก นี้ จะ ได้ อยู่ ได้ ก็ โดย ที่ จะ รักษา ความ ดี ค้ำ เพื่อ จะ กระทำ
 ให้ ราม ฐร ใน พื้น เมือง นี้ มีความ เชื้อ มั่น คง อยู่ เสมอ คง ปลาย คน
 พวก นี้ คง จะ มี ไร่ หนึ่ง ไร่ ต่อ พวก ทูจวิต ที่ ถ้าว มา ก่อน เบน มั่น คง
 ทั้ง จะ วาง แบบแผน ที่ ควร จะ ถึง เขา เบน เขียง อย่าง ได้ นั้น ไว้ ให้ พล
 เมือง ประพฤติ ตาม ตัวอย่าง

ตาม ขรรคมตา ราคา เงิน กู้ หนี้ ใน บ้าน เมือง ย่อม จะมี ดอก เบี้ย สูง
 ต่ำ ต่าง กัน ไป ภาย ฐาน ดอก เบี้ย เงิน กู้ ที่ ต่ำ ที่ สุด คง เบน เพราะ
 ความ เชื้อ หนี้ ใน ฐาน นี้ มี อย่าง สูง ต่ำ สุด โดย ที่ มี ประกัน มั่น คง แน่
 แท้ เช่น กับ พด กัน ใน กรุง ดอนดอน ว่า ดอก เบี้ย ใน เงิน กู้ ที่มี
 ประกัน มั่น คง อย่าง ต่ำ เบน ๑๐๐ ละ ๒ ครั้ง ต่อ ปี ใน ฐานะ หนึ่ง ฐานะ ใด

เป็นต้น แต่ใน ขณะ เดียว นั้น ยังมี คอกเบี้ย ๑๐๐ ละ ๔-๕-๖-๗
 แต่ส่ง ขึ้นไป อีก เป็น ต้น ว่า เงิน หนึ่ง ที่ คง เงิน คิด เขา คอกเบี้ย แก่
 เจ้าจำนำ ที่ ดี ของ เขา เพียง ๑๐๐ ละ ๓ รัฐบาล อังกฤษ ก็ เพียง
 ๑๐๐ ละ ๒ ครั้ง พวก พ่อค้า ต่าง ๆ ซื้อ เชื้อ ขาย เชื้อ กัน เพียง คิด
 คอกเบี้ย ๑๐๐ ละ ๔,๕,๖, ค่อมี่ หรือ เงิน ๑ ของ รัฐบาล ต่าง ๆ
 ใน ขณะ นั้น มี คอกเบี้ย ๑๐๐ ละ ๓,๔,๕,๖, ขึ้น ไป เป็น ต้น คอกเบี้ย
 ที่ สูง ต่ำ กว่า กัน ใน ระหว่าง บุคคล ต่อ บุคคล ก็ ย่อม กัน หรือ ใน
 ระหว่าง รัฐบาล กับ ประชาชน ก็ ย่อม กัน นั้น สุด แล้ว แต่ ความ เชื่อ
 ใน ความ สามารถ ที่จะ ใช้ หนี้ ได้ ต่าง กัน นั้น เป็น ข้อ ใหญ่ ใจ ความ ถ้า
 เป็น ที่ รัฐบาล ณา ๆ ประเทศ ก็ สุด แล้ว แต่ ความ บึกแผ่น ของ ประเทศ
 ต่าง ๆ นั้น ประกอบ กัน ด้วย เป็น ต้น ว่า เดอรัท ใน สมัย หนึ่ง มี หนี้
 เหลือ ต้น พัน ก่า ตั้ง ที่ จะ ใช้ คอกเบี้ย ได้ ต้อง หยุด การ ใช้ คอกเบี้ย
 เสีย คราว หนึ่ง ราคา เงิน ๑ ของ เดอรัท ตก ต่ำ ลง กว่า ครั้ง ทั่ว เมื่อ
 เป็น เช่น นี้ คอก เบี้ย ของ ผู้ ที่ ก่อ ตั้ง คอก เงิน ๑ ของ เดอรัท ใจ ได้ นั้น
 ถ้า เดอรัท ก่อ ตั้ง ใช้ คอก เบี้ย ได้ เมื่อ ไต่ ก็ อาจ ได้ คอก เบี้ย สูง กว่า เก่า
 เกิน ๒ เท่า แต่ ถ้า ใช้ คอก เบี้ย ไม่ได้ เลย ราคา คอก เงิน ๑ จะ ตก
 ต่ำ ลง ตั้งแต่ ๑๐๐ ไป ถึง ๒๕ ก็ แทน จะ ไม่มี ผู้ ต้อง การ ผิด กัน
 กับ ประเทศ ที่ มี ความ บึก แผ่น แน่น หนา มาก เช่น กรุง อังกฤษ

หรือฝรั่งเศษ เป็นต้น แม้แต่รัฐบาลได้ประกาศ ออก มา แล้ว ว่า
เงินที่ บาง คราว ที่รัฐบาลได้ กู้ ไป นั้นจะ ใช้ แต่ ดอกเบี้ย เติบโต แต่
จะไม่ ใช้ ต้นเงิน เสียเลย เหตุที่ ผู้ถือ คิวเงิน กู้ เช่นนี้ ได้ รับ ดอกเบี้ย
เป็น อันแน่ นอกใจว่างใจได้ เติบโต แม้แต่ ดอกเบี้ย นั้น จะมี พัก
เพียง มี หนึ่ง ๑๐๐ ละ ๓ ราคา คิว เงิน กู้ ที่ ซื้อ ขาย กัน ใน ตลาด ก็
ยัง สามารถ คง เต็มจำนวน ๑๐๐ อยู่ ได้ เว้น เสียแต่ เป็น คราว เมื่อ
เงิน ใช้ ใน บ้าน เมือง ขัดสนไม่ พอกับ ความ ต้อง การ ราคาเงิน
แต่ ดอกเบี้ย ต้อง แพง ขึ้น ทั่วไป เมื่อ เป็น คราว นี้ ราคา คิว เงิน กู้
ของ รัฐบาล ที่ กล่าว นั้น จึง จะพลอย ตก ต่ำลง ตาม ส่วน ราคา เงิน ใน
บ้าน เมือง ที่ แพง ขึ้น นั้น ด้วย

เมื่อ พุดถึง ราคาเงิน แต่ ดอกเบี้ย ของ นา ๆ ประเทศ แล้ว ราคา
เงิน แต่ ดอกเบี้ย ใน ประเทศ หนึ่ง ๆ ยัง จะผิดเพี้ยน กันไป ได้ อีก ไม่
ได้ ผิด กัน เพราะ ความ สามารถ ที่ จะ ใช้ หนี้ หรือ เพราะ ความ เชื่อถือ
ที่ มาก น้อย กว่ากัน เป็น เหตุใหญ่ ดอกเบี้ย ที่ ผิดกัน นั้น เป็น เพราะ
เงิน ใน ประเทศ นั้น หายาก หรือ มีจำนวน น้อยไป กว่า ความ ต้อง การ
เมื่อ เป็น หนี้ ราคาเงิน ใน บ้าน เมือง จึง แพง ดอกเบี้ย ก็ ต้อง แพง ขึ้น
ตามกัน จะ แพง ไป จนกว่า ประเทศ อื่น ที่มี เงิน ใช้ มาก แต่ ดอกเบี้ย

ถ้า มัน จะ ขน เงิน ไป ให้ ประเทศ ที่ ชาติ เงิน เพื่อ ประสงค์ จะ ได้ ดอก เบี้ย
มาก ขึ้น กว่า เก่า เป็น ต้น

การ เชื้อ หนี้ ซึ่ง ต้อง อาศัย ความ อดทน และความ สามารถ ที่ จะ
ใช้ หนี้ ได้ เป็น ที่ คง ตั้ง ที่ ได้ ชัดเจน มา แล้ว นั้น จะ ย่อ ใจ ความ ลง ต่อ ไป
ได้ โดย ตรง ว่า การ เชื้อ เป็น จำนวน ที่ จะ ก็ ยืม ทรัพย์สิน ได้
แต่ เมื่อ ความ เชื้อ ซึ่ง ผู้ ชื่น มี อยู่ใน ตัว เรา นั้น จะ เขา ไป แยก ทรัพย์สิน ที่
มี ราคา มา ได้ แล้ว ความ เชื้อ ของ ผู้ ชื่น ที่มี อยู่ใน ตัว เรา นั้น ก็ อาจ
เป็น ทรัพย์สิน ของ เรา ได้ จริง ตาม ที่ ได้ กล่าว ไว้ ใน ลักษณะ ทรัพย์สิน ว่า
ความ เชื้อ ก็ นับ ว่า เป็น ทรัพย์สิน ได้ อย่าง หนึ่ง

การ เชื้อ หนี้ หรือ จำนวน ที่ ยืม เงิน นี้ พึง จะ กระทำ คุณ ประโยชน์
ที่ สำคัญ ให้ แก่ บุคคล แล ชาติ ของ บ้าน เมือง โดย ประการ ต่าง ๆ ดัง
ที่ จะ ได้ กล่าว ต่อ ไป

๑. การ เชื้อ ช่วย ส่ง เสริม ใน การ สร้าง ทรัพย์สิน ให้ เกิด มี มาก ขึ้น
ได้ โดย ที่ ช่วย กระทำให้ มี การ สะสม ประหยัด ทรัพย์สิน เป็น ทน มาก
ขึ้น แล้ว ยัง ช่วย ให้ มี ทาง ใช้ ทุน ทำ กิจ ได้ มาก อย่าง หนึ่ง ด้วย

ใน ประเทศ ใด ที่ มีการ เชื้อ หนี้ กัน น้อย หรือ แทบ จะ เชื้อ กัน ไม่ได้
เพราะ ไม่ได้ ว่าง ใจ กัน ใน ความ สำคัญ เป็น ต้น นั้น แน่ แล้ว เงิน ทุน
ที่มี อยู่ใน บ้าน เมือง เก่า ใด เป็น ของ ผู้ ใด ผู้ นั้น จำ จะต้อง ใช้ เงิน ทุน

ทำการ หา ผล ประโยชน์ แต่ ลำพัง ตัวเอง โดย ที่ใจ ใจ ผู้อื่น ไม่ได้
 หรือ ไม่ เชื้อ หนี ได้ ผู้ ที่มี ทรัพย์ เก็บ สะระตัม หนี ไว้ ได้ แต่ ไม่ ปรากฏ
 จะ เขา ทรัพย์ นั้น ไป ใช้ เป็น ทน ทำ การ หา ผล ประโยชน์ ให้ ฮ่องกง
 หนี ต่อ ไป โดย เหตุ ที่ ไม่ ยาก จะ มีความ กังวล ขวนขวาย ให้ มาก หนี
 โดย เหตุ ที่ เชื่อ ว่า ตัว ไม่ มีความ สามารถ พอ ที่ จะ ทำ แต่ ระวัง
 รักษา การ งาน นั้น ไม่ ได้ แต่ ลำพัง ตัว หรือ โดย เหตุ อื่น ๆ เป็น คน นั้น
 ถ้า ไม่ มีการ เชื้อ หนี กัน ได้ แล้ว คน นี้ ก็ ไม่ ถ้า จะ ทดลอง เงิน ให้ ผู้ อื่น
 ซึ่ง มีความ สามารถ พอ ที่ จะ คุ้ม ทรัพย์ นั้น ไป ใช้ ทำ ทน ให้ ฮ่องกง ประโยชน์
 ต่อ ไป ได้ ทรัพย์ ที่ เก็บ สะระตัม ไว้ ได้ เพียง ได้ ใช้ ทำ ทน ไม่ ได้ ก็ ต้อง
 กลาย เป็น เงิน คาย เสีย ทั้ง สิ้น ที่ แท้จริง ไม่ เลือ ก ว่า แห่ง ไหน คำนวณ ได้
 การ เชื้อ หนี คง ต้อง มี อยู่ เสมอ แม้ แต่ ใน ระหว่าง คน ชาว บำ
 หรือ ชาว นา ที่ ยาก จน ขัด สัน ด้วย กัน ก็ ยัง จะ มีความ เชื้อ หนี
 หรือ ความ ทรูณา เชื้อ เพื่อ ให้ เพื่อน ที่ ขัด สัน มาก กว่า ได้ ยืม เงิน หรือ
 ยืม เข้า ไป ทำ การ เดียงชีพ ได้ ซึ่ง ครั้ง ซึ่ง ชาว บำ

แต่ ใน ประเทศ ที่ ใช้ การ เชื้อ หนี กัน แพร่ กระจาย อยู่ ได้ โดย สดวก
 เพราะ มีความ ใจ ว่าง ใจ ใน ความ ด้อย แล ความ สามารถ ซึ่ง กัน แล กัน

ได้เป็น ส่วน มาก นั้น ทรัพย์สินสมบัติ ของ บุคคล มี ฐานะ ธรรม อยุ่เท่าใด คงได้ เขา ออกใช้ เป็น ทุน ทำ ผลประโยชน์ ให้ เกิด กำไร ค่อย ไปได้ อีก เสมอ

ตาม เมือง หลวง แด เมืองใหญ่ น้อย ของ นา ๆ ประเทศ ใน ยุโรป เกือบ จะ ได้ ว่า ผู้ ที่ มี เงิน เหลือ ใช้ อด อด สำหรับ ชุระ ส่วน ตัว หนึ่ง วัน หนึ่ง เดือน หนึ่ง ปี ย่อม จะ เขา เงิน ที่ เหลือ ใช้ ไป ฝาก คง เงิน ต่าง ๆ ให้ ช่วย เก็บไว้ ให้ แพบ ทก ตัว คน ถ้า เงิน ฝาก นั้น สัญญา ฝาก กัน มี กำหนด ชำ คัง แต่ บ้าง ขึ้น ไป พวก คง เงิน ก็ คิด ออก เบี้ย ให้ ตาม สมควร กับ เวลา ถ้า ฝาก เป็น ราย วัน คือ ผู้ ฝาก จะ ถอน เงิน ไป เสีย เมื่อไร ก็ จะ ถอน ได้ แล้ว โดย มาก คง เงิน ทั้ง หลาย ไม่ ค่อย จะ ให้ คิด ออก เบี้ย ใน ต้น เงิน ชนิด นี้ เพราะ ถู ก ว่า การ ที่ เขา ช่วย เก็บไว้ ให้ เขา ค่อย เบียด อด แรง อด อด อด เงิน นั้น อยุ่ แล้ว ตาม ขรรพคา แด ตาม ความ คุ้น เคย ของ แบง กี่ ต่าง ๆ ที่ ได้ ชั่ง เกต มา นั้น เมื่อ คิด เขา ส่วน มาก เขา ว่า กัน ผู้ ที่ ฝาก เงิน แก่ แบง กี่ ไม่ ได้ ถอน เงิน ไป จน สิ้น เสร็จ พร้อ ม กัน ใน ครั้ง เดียว คราว เดียว แม้ แต่ เป็น เงิน ฝาก ราย วัน วัน หนึ่ง ๆ ผู้ ฝาก ทั้ง สิ้น คง จะ ไม่ ถอน เงิน ขึ้น ไป เกิน จำนวน หนึ่ง ส่วน ใน ส่ว ม ส่วน เงิน ที่ มี ประจำ อยุ่ ใน คง เงิน ถึง ๒ ส่วน นั้น พวก คง เงิน เขา

ออกจำหน่ายใช้เงิน ทุน หมุนเวียน ทำผลประโยชน์ต่อไปได้ ชัก
 เปน อัน มาก ที่ แท้จริง วิถี หา ผล ประโยชน์ ของ คลังเงิน ทั้ง
 หลายนั่น ก็ได้ ศึกษารายเงิน ฝาก ที่ กล่าว นี้ เปน คำดัง ใช้ คำ คำใด
 ใน การ ชื้อเงิน ขายเงิน หรือ ชื้อ หนี ขาย หนี เปน ไฉน ยิ่ง กว่า อย่าง
 ชื้อ เงิน ส่วน นี้ ถ้า ไม่ มี คลังเงิน ตั้ง คอย รวบรวม อยู่ คน
 ทั้งหลายไม่มีที่ ฝากเงิน จะ ต้อง เก็บเงิน ของตัว เองไว้ แล้ว ก็ เปน อัน
 เห็น ได้ ว่า เงิน ที่ เหลือจ่าย รายวัน ทั้งสิ้น นี้ จะ ต้อง ไปนอนบวดยการ
 อยู่ใน กุญ หรือ หีบ เปตา ๆ ไม่ ได้ ทำ ประโยชน์ อะไร ต่อไปได้

พวก พ่อค้า นาย ห้าง ตั้ง แต่ ชั้น สูง ตลอด ลงมา ถึง ชั้นต่ำ เมื่อขาย
 ของได้เงิน แล้ว แต่ ยัง ไม่ ต้อง การ ใช้ ให้ ส่วนเงิน นั้น ในทันที คง
 จะ เอาไปฝากให้แบงก์ ช่วย เก็บไว้ ให้ เสมอ ผู้ ที่ ได้รับเงินเคื่อน
 เงิน บ้าง ตั้ง แต่ ชั้น คน ราชการ ตลอด ลงไปถึง ลูกจ้าง คน สามีญ แม้
 แต่ เงิน เคื่อน นั้น จะ พอใช้ ใน การ เลี้ยงชีพได้ชั่ว เคื่อน หนึ่ง ๆ
 เท่านั้น ก็ ดี คน พวก นี้ คง จะ ต้อง ผ่อน ใช้ ตาม ความ ต้อง การ
 เปน รายวันไปตั้ง แต่ วันที่ ๑ จนถึง ต้น เคื่อน พอหมดจำนวนเงิน
 ที่ ได้มา แต่ เมื่อ คำดัง ผ่อน ใช้ รายวัน เปน ลำดับไปนั้น ถ้า
 ได้ฝากเงินไว้ ใน แบงก์ เงิน ที่ เหลือจ่าย รายวัน มีเท่าไร แบงก์
 คง จะ เอาไปใช้ ทำประโยชน์ได้ ๒ ส่วนใน ๓ เสมอ ถ้า จะ

วินิจฉัยให้เห็น คุณ ของ ความ เชื่อ ที่ พด เมื่อง มี อยู่ ต่อ คตัง เงิน นั้น
 ว่า สามารถ จะ ทำ ประโยชน์ ให้ กับ บ้าน เมื่อง ได้ เพียงไร แล้ว เมื่อ
 ถึง คราว แมงก์ หนึ่ง แมงก์ โด ทำ ราย การ ภาย ชี เงิน เข้า ออก ของ เขา
 ลง ประกาศ แล้ว ก็ จะ เห็น ได้ ว่า จำนวน เงิน ฝาก ใน แมงก์ หนึ่ง ๆ
 มี มาก น้อย เท่าไร เมื่อ รวม เงิน ฝาก ทั้ง ชัน เข้า แล้ว เขา ๓ ทาร
 แด เขา ๒ คน ก็ คง จะ ได้ จำนวน ที่ โด ตัก เคียง ๗ ว่า จำนวน นั้น
 แด แมงก์ ได้ เขา ออก ใช้ เป็น ทุน หมุน เวียน เพิ่ง ติม เงิน ทุน ของ บุคคต
 ที่ ใช้ คำ ราย ชัย ใน บ้าน เมื่อง มาก ชัน ได้ อิก เป็น ต้น ว่า แมงก์
 ใน กรุง ตอนคอง แมงก์ หนึ่ง มี จำนวน เงิน ฝาก ๒๔ ล้าน ปอนต์
 ใน ๒๔ ล้าน นี้ แมงก์ เก็บ ชำร ของ คิต คตัง ไว้ สำหรับ คืน ให้ แก่ เจ้า
 ของ เงิน ที่ จะ มา เรียก เขา ไป อย่าง มาก ที่ สุด เพียง สัก ๘ ล้าน ปอนต์
 เท่านั้น ยัง เหลือ อิก ๑๖ ล้าน ปอนต์ แมงก์ จะ เขา ไป ทำ ทุน คำ
 ราย หรือ ให้ เขา กุ ยืม ใช้ ทำ ทุน ใน การ หา ผล ประโยชน์ อย่าง หนึ่ง
 อย่าง โด ต่อ ไป อิก ก็ได้ สุด แล้ว แต่ ว่า แมงก์ นั้น จะ สนัด ทำ ผล
 ประโยชน์ ได้ ดี อย่างไร โด ที่ จะ รักษา ความ เชื่อ ที่ คน ทั้ง หลาย
 มี อยู่ ต่อ แมงก์ นั้น ให้ แน่น หนา มัน คง ชัย ได้ เสมอ เช่น กับ ว่า
 ผู้ ฝาก จะ เรียก เงิน กลับ คืน ไป เมื่อ โด แมงก์ จำ จะ ต้อง ใช้ เงิน
 ให้ สม ความ ปรารถนา ของ เจ้า ของ เงิน ใน วัน โด เมื่อ คิต เตรียม

เงิน ส่วน นี้ไว้พอแล้ว ยัง เหลือ เงิน ฝาก อีก เท่าไร เงิน ฝากนี้
ก็ เท่ากับ ว่า เป็นกรรมสิทธิ์ ของแมงกั ชั่ว ครึ่งหนึ่งคราวหนึ่งเสมอไป
แต่ วิธี ทำผลประโยชน์ ของ แมงกั นั้น มีเรื่อง รวาท่าง ๆ นา ๆ อีก
เป็น หลาย ข้อ จำ จะ ต้อง งด การ ชี้แจง ความละเอียด ไว้ใน ที่
นี้ ก่อน เมื่อ ถึง หมด ที่ จะ กล่าว เรื่อง แมงกั โดย เฉพาะ แล้ว
จึง จะ ยก ทรัพย์ ของเรา มา ชี้แจง ได้ โดย สดวก

๒. ความ เชื้อ ฆ่า กระทำให้ ทรัพย์ ใน แผ่นดิน ที่ เก็บ สัก
สัก อยู่นั้น เป็น ผล ประโยชน์ ชุม ได้

เป็น คน ว่า ผู้ มี บรรพชาติ กดี ผู้ หนึ่ง ได้ รับ พระราชทาน เงิน เค็ดม
รวมทั้ง ค่าเช่า ที่ดิน เรือกสวน ไร่ นา ที่ เก็บ ได้ เป็น จำนวน มี ๔๐,๐๐๐
บาท แต่ ท่าน ผู้ นี้ ใช้ จ่าย เพียง มี ๒๐,๐๐๐ บาท ก็ พอ เพียง
กัน กับ ความ สุข สำหรับ ตัว ของ ท่าน ยัง เหลือ เงิน ชุ่ย อีก ๒๐,๐๐๐ บาท
ถ้า ท่าน จะ เอา เงิน นี้ ไป ลง ทุน ทำ การ อย่าง อื่น แต่ ถ้า พัง ตัว เอง ไม่
ได้ โดย ความ ชาติ ของ อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด ถ้า ท่าน ไม่ มีความ
เชื่อ ผู้ อื่น ใน การ ที่ จะ ให้ คุ้ม คุ้ม เงิน ที่ เหลือ จ่าย นั้น ไป ทำ ทุน แต่
ถ้า ท่าน ไม่ มีความ เด่นหา รัก ใคร ผู้ ใด ที่ พอ ควร กับ จะ ต้อง อด อด
ถนอม เงิน ที่ เหลือ นี้ ไว้ ให้ เป็น นรฎก ตก ค้อ ไป แล้ว ก็ ยัง เหลือ
ทาง ที่ จะ จำหน่าย เงิน นี้ ให้ หมด สิ้น ไป ได้ อย่าง เดียว ก็ แต่ ที่ จะ ใช้

บำรุง บำเรอ ความสุขส่วน ตัว จน เปรน การ เมตต เรอ ชาติ เดีย เทเดี่ย
ไปเปล่า ๆ หรือ มิฉะนั้น ถ้าเป็น ผู้ อยู่ ใน พระพุทธ ศาสนา ก็ จะ
เอาเงิน ที่ เหลือ นี้ ออก ใช้ เป็น การ สร้าง กุศล ให้ มี อนุญัตย อัน ดี คือ
ไป ใน ปรโลก ได้ เป็น คน ถ้าเป็น เช่น นี้ จะ มี เงิน จำนวน นี้ เป็น
ทุน ไม่ ได้ อยู่ เอง เพราะ คำ ที่ ใช้ ว่า ทุน นี้ ต้อง เป็น จำนวนเงิน ที่ จะ
ได้ จำหน่าย ออก ไป ทำ ผล ประโยชน์ ให้ ออก กำไร ชัน อีก

แต่ ถ้า ท่าน ผู้ นี้ มีความ เชื่อถือ ใน ความซื่อตรง แดความ บึกแผ่น
ของ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ที่ สามารถ จะ ยืม ทุน ของ ท่าน ไป ทำ ผล ประโยชน์
พอที่จะ ใช้ ตอกเบี้ย ให้ ท่าน ได้ ตาม สัมควร แลด้วยมี กำไร คู่มา เห็น ๆ
เห็นชย ของ ผู้ กุ ยืม นั้น อีก ถ้า ท่าน เชื้อ เขา แล ให้ เขา กุ เงิน นี้
ไป ก็ เป็น อัน ว่า เงิน นั้น จะ เป็น ทุน ที่ จะ ทำ ประโยชน์ ให้ แก่
บ้าน เมือง ได้ อีก ยิ่ง มี ทุน ชย เช่น นี้ มาก ก็ ยิ่ง จะ เดียง คนทำงาน
ใน บ้าน เมือง ได้ มาก เป็น คน

อีก ประการ หนึ่ง ผู้ ที่ มี เงิน เหลือ ใช้ สรรย อยาก จะ เอาเงิน
นั้น ไป ทำ ทุน หา กำไร ต่อ ทุน ชัน อีก แต่ ถ้า พัง น้ำ แรง ของ คน เอง ก็
ทำ ไม่ได้ โดย เหตุ หนึ่ง เหตุ ใด แลด้วย ถ้า มี บริษัท ใหญ่ น้อย ที่ ไหน
ซึ่ง ควร เป็น ที่ เชื้อ ถือ ได้ ก็ น่า จะ เอาเงิน ที่ เหลือ ใช้ นั้น ไป เชื้อ
หุ้น ส่วน กับ เขา ได้ ความจริง ที่ เห็น ปรากฏ อยู่ ทุก วัน นี้ มี เป็น

พยาน อยู่แปน ชัน มากว่า บริษัท ทำการ ใหญ่ ต่าง ๆ ที่ ต้อง ใช้ ทุน
 มาก มาก เกิน กำลัง เศรษฐกิจ จะ ทำ ได้ โดย ลำพัง เช่น การ สร้าง
 รถไฟแปน ชัน ซึ่ง บาง บริษัท ที่มี ทุน เป็น กาย แปน กอง ชัน ได้
 ก็ โดย ภาครัฐ เวีย รวย ทุน จาก ผู้ เข้า หุ้น ส่วน แห่ง ละ เด็ก ละ น้อย มา
 รวม รวม เข้า แปน กอง เชื้อ กัน ได้ แม้ ทุน ของ บริษัท นั้น จะ น้อย
 กัน ตั้ง หดถาย ติบ ด้าน ชัน ไป ก็ ดี แต่ โดย เหตุ ที่ แบ่ง ทุน ย่อย ออก
 ตั้ง หนึ่ง ตั้ง แล่น หนึ่ง จน แปน หนึ่ง ละ ๕๐ บาท แปน ชัน คน
 ชัน ลูกจ้าง หาม ของ ก็ สามารถ ที่ จะ มี หนึ่ง แต่ มี ชื่อ ว่า แปน เจ้า
 ของ บริษัท ใหญ่ นั้น อยู่ กัน เขา ด้วย ผู้ หนึ่ง ได้ บริษัท ใหญ่ ทั้ง หดถาย
 โดย มาก ได้ ภาครัฐ เงิน ย่อย ค่า ๆ เช่น ที่ ก่อร่าง มา นี้ แปน ทุน

รัฐบาล บาง ประเทศ ที่ ต้อง การ ใช้ เงิน มาก ต้อง กู้ เงิน
 เขา มา นับ ครั้ง หนึ่ง ตั้ง ๑๐๐ ล้าน บาท ชัน ไป นั้น แปน ชัน พัน วุฒิชัย
 ที่ เศรษฐกิจ ใด จะ มี เงิน ให้ รัฐบาล กู้ ได้ ครั้ง เดียว ถึง เท่านั้น แต่ เมื่อ
 จะ คุย ค้า มา ราษฎร ชี ของ มา ๆ ประเทศ ใน ยุโรป ว่า ประเทศ หนึ่ง
 รัฐบาล มี หนึ่ง เท่า ใด แล้ว ก็ จะ เห็น ได้ ชัด ว่า ราย หนึ่ง ค่า ๆ ที่
 ราษฎร เวีย รวย กัน ออก เงิน ให้ รัฐบาล กู้ คน ละ เด็ก ละ น้อย ตั้ง แต่
 ๕๐ บาท ชัน ไป แปน ชัน นั้น เป็น เงิน ส่วน เติบ ใช้ ทรัพย์ ของ ราษฎร พวก
 นั้น ตั้ง ต้น รัฐบาล กู้ เงิน ราษฎร ได้ มาก แต่ ได้ ราคา อย่าง ถูก แต่ กู้

ได้ โดย สดวก ด้วย นั้น ก็เป็น เพราะ ว่า ราษฎร มีความ เชื่อ อยู่
ใน ความ ศักดิ์ สัมญา ของ รัฐบาล เป็น ชัด ใหญ่ใจ ความ อยู่ ชัด เดียว
เท่านั้น รัฐบาล สยาม รัฐบาล จีน แล ญี่ปุ่น ซึ่ง อยู่ ห่างไกล ประ
เทศยุโรป มา รว ชัก โลก หนึ่ง นั้น ชาว ยุโรป ยัง มีความ เชื่อ
ถึง ชั่ว หัก ออกเงิน ให้ รัฐบาล เหล่า นี้ ก็ ใ้ เป็น คอก เบี้ย ปาน กลาง
เพียง มี หนึ่ง ๑๐๐ ๓ ๕ แม้ แต่ เป็น คน ต่าง ชาติ คำสนา กัน ด้วย
ก็ ยัง เชื่อ ถึง ความ ศักดิ์ สัมญา กัน

เงิน ที่ รัฐบาล กู้ ไป นั้น ถ้า ไม่ เขา ไป ใช้ สัก เศษ เทเศษ ไป ใน
การ ทำศึก สงคราม เป็น ต้น ก็ คง จะ ได้ ใช้ ใน การ โยธา ก่อสร้าง
สถานที่ ต่าง ๆ แล ทำ ทาง รถไฟ ถนน หรือ ขุดคลอง ให้ พลเมือง
ไป มา คำขาย กัน ได้ โดย เร็ว โดย สดวก หรือ ทำ ทำ นบพศ นำ ขึ้น
แต่ ไร ออก บำรุง การ เพาะ ปลูก ให้ ที่ ดิน เวียด ส่วน ไร ณา ของ
พลเมือง เกิด ผล ประโยชน์ ออก งาน ยิ่ง ขึ้น เป็น ต้น ใน ที่ สุด ถ้า
ความ เชื่อ ซึ่ง กัน แล กัน ไม่ มี ตั้ง ที่ กล่าว มา นี้ แล ด้ การ คำขาย
แล ทวีปย ซึ่ง เป็น ผล ของ แรง ทำการ ที่ ต่างคน ต่างชาติ แล ต่าง ประ
เทศ ต่าง ก็ ทำ ขึ้น มา แลก กัน ตาม ความ ถนัด นั้น คง ไม่ เป็น ธุ
ราวณะ ประโยชน์ ได้ ใหญ่ โด ถึง การ ที่ เป็น จริง อยู่ใน โลก ทุก วัน นี้

ได้ ชี้แจง วัตถุประสงค์ของการ เชื้อ หนี้ มาในหมวดหนี้ พร้อมกับที่จะเห็น
 ได้ว่า การ เชื้อ หนี้มีอำนาจที่จะช่วยทำธุระตั้งเสริมการทำมาค้าขายต่อ
 ทน รอน ของ บุคคลแต่ บ้านเมือง ให้ทำการกว้างขวางออกไปได้ อย่าง
 ไต่ บ้าง แล้ว ใน หมวด หนี้ นี้ ยัง จะ ชี้แจง ต่อ ไป ว่า ใน การ ค้า
 ขาย แด การ ทำ มาหากิน ใน ปัจจุบันนี้ คน ทั้งหลาย เขา ให้ความสำคัญ
 มาใช้ ต่าง เงิน ทอง เป็น รูป หรือ โดย วิธี อย่าง ไต่ บ้าง คือ จะ ได้ กล่าว
 ถึง ลักษณะ โบราณ สำคัญ สำคัญ ของ การ เชื้อ หนี้ ต่าง ๆ เช่น ฉบับบัตร
 หนังสือ สำคัญ ใช้ เงิน โบราณ สำคัญ ส่ง จ่าย เงิน ที่ ภาษา อังกฤษ เรียก
 ว่า บิล ออฟ แอชเชน (Bill of Exchange) แล เชก (Cheque)
 กับ บัญชี การ เชื้อ หนี้ เป็น เครื่องหมาย ใช้ กัน ได้ แทน เงิน คราว

หมวด ๒

ว่า ด้วย โบราณ สำคัญ ต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้
 ที่ ใช้ ได้ ต่าง เงิน คราว

ตาม ขรรพตา ใน ระหว่าง เจ้า หนี้ นั้น เจ้า หนี้ คง จะ ต้อง ขอ
 โบราณ สำคัญ สำคัญ เป็น ค่ำ มีชื่อ ไว้ โดย รูป หนังสือ รูป ไต่ สัก อย่างหนึ่ง จาก
 ลูก หนี้ ว่า ลูก หนี้ เป็น หนี้ เงิน ซึ่ง จะ ต้อง ใช้ ให้ เจ้า หนี้ มาก
 น้อย เท่าใด ใน กำหนด เวลา จำนวน เพียง โทง เป็น ต้น หนังสือ

คำสัญญาสัญญาเหล่านี้ทำกันเป็น รูป แดงเป็น วิถี ต่าง ๆ ถึงที่จะได้กล่าวต่อไป

๑. หนังสือสัญญาใช้เงิน ซึ่ง ภาษา อังกฤษ เรียกว่า พรอมิสซารี โนต (Promissory Note) หรือใบ คำสัญญา สั่งจ่าย ที่เรียกว่า บิล ออฟเอกซ์เชนจ์ (Bill of Exchange) หนังสือ คำสัญญา ๒ อย่างนี้ ตาม ขบวนการ การ ค้ำ ขาย ใช้แทน เงิน โดย วิถี โอน กรรมสิทธิ์ ขาย จำนวน เงิน หนึ่ง ซึ่งมี อยู่ใน หนังสือ คำสัญญา นั้น ต่อ ๆ ไปได้ หนังสือสัญญา ใช้เงิน ตาม ขบวนการ ก็มี ความ ว่า ถูก หนังสือสัญญา จะ ใช้เงิน ให้ เจ้า หนี้ หรือ ตาม คำสั่ง ของ เจ้า หนี้ หรือ ผู้ถือ สัญญานั้น ใน กำหนด เวลา หนึ่ง เวลาใดเป็น จำนวน เงิน เท่าใด และ ถ้าไม่ ใช้ หนังสือสัญญา รูปนี้ เจ้า หนี้ จะ เขียน คำสั่ง ให้ ลูก หนี้ ของตัว ใช้เงิน ให้ตัวเจ้า หนี้ เอง หรือ ตาม คำสั่ง ของ เจ้า หนี้ หรือ ให้ ใช้เงิน ให้แก่ ผู้ใด ๆ ตาม คำสั่ง ของ ผู้ นั้น หรือ ให้ ใช้ ให้แก่ ผู้ถือใบ สั่งจ่าย นั้น เท่า จำนวน เงิน ที่ เป็น หนี้ ตาม กำหนด เวลา ที่ ได้ สัญญา ไว้กับ เจ้า หนี้ ก็ได้ ใบ สั่งจ่าย เช่นนี้ เรียกว่า บิล ออฟเอกซ์เชนจ์ (Bill of Exchange) ซึ่ง เป็น รูป สัญญา ใช้เงิน ที่ ใช้กัน อยู่ เป็น ส่วน มาก เพราะ เมื่อ เจ้า หนี้ เขียน ใบ สั่งจ่าย ถึง ลูก หนี้ แด ลูก

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อหนี้ที่ ใช้ โค้ว่าง เงินตรา ๓๘๑
หนี้ได้เช่น ชื่อ ยอมรับ ลงไว้ เป็นสำคัญแล้ว เจ้าหนี้ ผู้ถือใบ สั่งจ่าย
ไว้เป็น สำคัญ มีอำนาจที่จะเรียกเงิน คืนได้จาก ลูกหนี้ เมื่อถึง กำหนด
เวลา กฎหมายของนา ๆ ประเทศโดยมากก็ยอมให้ โอนกรรมสิทธิ์
แห่ง ใบสั่งจ่าย เช่นนี้ ต่อ ๆ ไป ได้ ผู้ใด ได้ลง ตาย มี ยอมรับ ใช้ หนี้
ไว้ บน หลง ใบสั่งจ่าย นั้น แล้ว ก็ เป็นอัน เข้าใจ กัน ว่า ผู้ นั้น จะ
ต้อง รับผิดชอบ ตาม จำนวนที่กำหนดเวลาในคำสั่งให้ แก่ ผู้ถือ คำสั่ง
นั้น ผู้ถือใบสั่งจ่ายไว้เป็นสำคัญ นั้น ถ้า จะโอนกรรมสิทธิ์ เงินใน
จำนวน นั้นให้ผู้อื่น ต่อไป ได้เช่น ชื่อ ของ ตัว ลง บน หลง ใบสั่งจ่าย
แล้ว ก็ เป็นอัน โอนกัน ได้ตามกฎหมาย ผู้ถือใบสั่งจ่าย คนหลังที่สุด
นั้น จะได้รับ โอน มา ก็ เช่นนี้ แล้ว ก็ ตี เมื่อ ถึง กำหนด เวลา ในใบ
สั่งจ่าย นั้น แล้ว คง จะ มีอำนาจ ไป เขาเงิน กับ ผู้รับ คำสั่ง ใช้ หนี้ ใน
ชั้น แรก นั้น ได้เสมอ บรรดา ผู้ที่ ได้รับ โอน กรรมสิทธิ์ ต่อ มา แต่ ได้
เช่น ชื่อ ลง ไว้ ต้อง เป็น ประกัน รับผิดชอบ นั้น แก่ ผู้ถือ กรรมสิทธิ์
ทุกคน ไป เมื่อ กฎหมาย ยอมให้ เป็นไป ได้ดัง ที่ กล่าว นี้ แล้ว
ใบสั่งจ่าย นั้นก็ เป็น อัน ว่า จะ ใช้ แทน เงิน ได้ ไป จน ตลอด เวลา ที่ ได้
กำหนดไว้ ในใบสั่งจ่าย

ใน การ คำขาย ที่ มี การ ขาย เหมาส่ง สิ้น คำกัน ครั้ง ๓ มาก ๆ
ที่เรียกกัน ว่า ขายส่งนั้น โดยมาก ผู้ซื้อ กับ ผู้ขาย ไม่ค่อย จะ ได้ เขา

เงิน ทอง ออกมา นับใช้หนี้กัน ผู้ซื้อได้ รับ ของไป แล้ว ทั้ง จะเขียน
ใบสั่งจ่ายไป ถึง ลูกหนี้ ของ ผู้ซื้อ คน หนึ่ง คนใด ว่าให้ ใช้เงิน
ให้แก่ผู้ขาย ตาม คำสั่ง ของ ในกำหนด เวลาหนึ่ง เวลาใด ผู้ขาย
ของ เมื่อได้ รับใบสั่งจ่ายนี้ แล้ว ก็ นำใบสั่งจ่ายไป สอบกับผู้ที่
จะต้องใช้เงิน ว่า จะ ยอม รับใช้ตาม คำสั่ง หรือไม่ ถ้ายอม
แต่ได้ ตกลง มีชื่อ ลงไป เปรน ถ้าผิด แล้ว ผู้ที่ ขาย สินค้า นั้น จะ คอยไป
จนกว่าจะ ถึง กำหนด สัญญา แล้ว จึง จะ ไป ถอน เงิน มา จากผู้ที่
รับจะใช้เงิน รายนั้น ก็ได้ หรือ มิฉะนั้น ถ้าผู้ขาย ของ ไม่ ยาก จะ
คอยไป จน ถึง กำหนด สัญญา เพราะ ปรารถนา จะ ได้เงิน ฝากไป
ทำ ชะรอน โทกัน ที่ จะ เอา คำสั่ง จ่ายคือ จำนวนเงิน หนี้ ที่มี
อยู่ใน ใบสั่งจ่ายไป ขาย ให้แก่ผู้ซื้อ ค่อยไปอีกก็ได้ ฝาก แล้ว แต่
จะ ตก ลง ราคา กัน ว่าผู้ที่ รับ ซื้อ หนี้ นั้น จะ คิดเอา ค่า น้ำเงิน ซึ่ง เป็น
ค่า บวช การ เงิน ที่ ได้ ทด ของ ถ่วง หน้า ไป ให้ผู้ขาย นั้น ๑๐๐ ละ
เท่าใด เมื่อ ตก ลง กัน แล้ว ผู้ขาย ก็ ต้อง เขียนชื่อ ลง ตาย มีชื่อ สัก
หลัง หนึ่งชื่อ นั้น มชอบไว้ ให้แก่ผู้ซื้อ หนี้ ค่อยไป แต่ คน ผู้ซื้อ ถ้า จะ
ต้อง การ เงิน ก่อน กำหนด สัญญา เมื่อใด จะ ขาย โอนกรรมสิทธิ์ ใบสั่ง
จ่าย นั้น ค่อย ๆ กัน ไป ตาม ทำนอง นี้ สักกี่ ครั้ง ก็ หน ก็ได้ ใบสั่ง

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อหนี้ ที่ใช้ ได้ต่าง เงินตรา๓๘๓
จ่าย ที่ ผลัก เปลี่ยน เจ้า ของ เป็น ผู้ถือ กรรมสิทธิ์ ต่อเนื่อง กัน ไป นั้น
ก็ เป็น อัน ว่า ได้ ใช้ จำนวน เชื้อหนี้ หมุนเวียน ได้ วัตถุประสงค์ เดียว กัน กับ
เงิน ตรา เมื่อ ต้น กำหนด สัญญา เมื่อใด ผู้ถือ กรรมสิทธิ์
ครั้ง หลัง ที่ สุด ได้ รับ เงิน จาก ผู้ที่ รับ ใช้หนี้ ซึ่ง ได้ สัก หลัง ใ้ ในใบ
สั่ง จ่าย นั้น แล้ว ก็ เป็น อัน ว่า จะ ใช้ ใบสั่ง จ่าย นั้น ช้อขาย กัน
ไม่ได้ ต่อใบ

๒. ใบสั่ง จ่าย ที่ กล่าว มา แล้ว นั้น ใช้ หมุนเวียน แทน เงินตรา
ได้ โดย ลักษณะ ที่ ผิด กัน กับ ธนบัตร ที่ ตรง ว่า ผู้ถือ กรรมสิทธิ์ และ
ผู้รับ ใช้หนี้ จำเป็น ต้อง มี ชื่อ เขียน ปรากฏ อยู่ใน ใบสั่ง จ่าย นั้น เป็น
ถ้า คับ ไป ทั้ง จะ ต้อง มี กำหนด เวลา ลงไว้ว่า ผู้ถือ ใบสั่ง จ่าย
จะ ได้ รับ เงิน เมื่อไร ด้วย ส่วน ธนบัตร ซึ่ง เป็น หนังสือ สัญญา
ของ แบงก์ คัดเงิน หรือ ของ รัฐบาล ว่า จะ ใช้หนี้ ให้แก่ ผู้ถือ
ธนบัตร ตาม จำนวน เงิน ที่ กำหนดไว้ ใน ทันใด เช่น ธนบัตร ของ
รัฐบาล สยาม เป็น คับ นั้น เหตุ ที่ คน มีความ เชื่อ ต่อ แบงก์ และ
รัฐบาล นั้น คง มาก ที่ ไม่ มีความ รังเกียจ ที่ จะ รับ ธนบัตร นั้น โดย
สะดวก ใน กรุง สยาม รัฐบาล ผู้เดียว ใน สมัยนี้ เป็น ผู้ ออก ธนบัตร
ได้ แต่ มี กฎหมาย บังคับ ให้ ใช้หนี้ กัน แทน เงิน ตรา ได้ ด้วย ใน

เมือง อังกฤษ และ ฝรั่งเศส เป็น ต้น ก็บังคับให้รับ ขนบัตร์ ของ
 แบนก์ กรุง อังกฤษ และ กรุง ฝรั่งเศส แทน เงินตราได้ เพราะ รัฐบาล
 ใน ๒ ประเทศนี้ไม่ออก ขนบัตร์ เอง และ ตาม ประเทศอื่น ๆ ก็
 เป็น เช่น เดียว กัน ยังมี คลัง เงิน หรือ แบนก์ ต่าง ๆ ที่ รัฐบาล
 ยอมให้ ออก ขนบัตร์ ได้เฉพาะใน บริเวณ ท่าเดที่ แห่ง หนึ่ง แห่ง ใด ที่
 มี เซอร์ ชัน บัน แคน ไว้ ขนบัตร์ เหล่านี้ กอหมาย แผ่นดิน ไม่บังคับให้
 ใช้ หนึ่ง กับ แทน เงินตราได้ ก็ จริง แต่ เมื่อ ราษฎร มีความ เชื่อ อยู่ ต่อ
 ถ้อย คำ สัญญา ของ แบนก์ ต่าง ๆ นั้น ยอม รับ ขนบัตร์ ใช้ แทน เงิน
 ตรา แล้ว ก็ เป็น อัน ว่า ใช้ ได้ อย่าง เดียว กัน กับ ขนบัตร์ ที่ รัฐบาล
 บังคับ ตั้ง ที่ กล่าว มา ผิด กัน แต่ ว่า ถ้า แบนก์ ชัน หลั่ง นี้ ด่ม จม ไป
 รัฐบาล ไม่ พดอย รับ ความ เสีย หาย ด้วย. ราษฎร ต้อง รับ ความ
 เสีย หาย เอง ประคุด เดียว กัน กับ ที่ ผู้ รับ ซื้อ หนี้ จาก หนึ่ง ชื่อ สัญญา
 ใช้ หนี้ หรือ จาก ใบบัง จ่าย ที่ กล่าว มา ใน ข้อ ต้น ซึ่ง แม้ ว่า ผู้ ที่
 รับ ใช้ หนี้ ทั้ง หลายนั้น ด่ม จม ลง ผู้ ซื้อ หนี้ ก็ ไม่ได้ เงิน คืน อยู่ เอง
 ขจรมา ขนบัตร์ ซึ่ง แบนก์ และ รัฐบาล ออก จำหน่าย ใช้ ต่าง เงิน ตรา
 นั้น โดย เหตุ ที่ได้ สัญญา ไว้ ว่า ผู้ ถู ขนบัตร์ นำ ไป ชัน เขา
 เงิน ตรา เมื่อ ใด จะ ใช้ เงิน ตรา ให้ ใน หนึ่ง ใด นั้น แบนก์ และ

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ ได้ต่าง เงินตรา ๓๘๕
รัฐบาล ผู้ ออก ธนบัตร จำเป็น จะ ต้อง มี เงิน ตรา ดำรง ไว้ คอย แลก
ธนบัตร ที่ ราษฎร จะ นำ มา ชื้อ เขา เงิน ให้ ได้ จริง ตาม สัญญา รัฐบาล
สยาม ใน ชั้น ต้น มั้บังคับให้ กระทรวง พระคลัง มี เงิน ตรา ดำรง ไว้ คอย
รับ แลก ธนบัตร แต่ ๓ ส่วน ใน ๔ ส่วน จำนวน เงิน ที่ ได้ ออก ธนบัตร
ไป เหลือ อีก ส่วน หนึ่ง ธนบัตร ให้ กระทรวง พระคลัง เขา ออก
จำหน่าย ใช้ ทำ ผล ประโยชน์ ได้ มา ตอน หลัง ที่ ผู้ คน เห็น ว่า จำนวน
เงิน ที่ ดำรง ไว้ คอย รับ แลก ธนบัตร มี มาก เหลือ เกิน ไป กว่า กำหนด
ที่ ราษฎร นำ ธนบัตร มา แลก มัก เงิน ที่ เก็บ ดำรง ไว้ เกิน นั้น บ่อย
การ คอก เบี้ย ไป เสีย เปล่า มา ชัน หลัง นี้ จึง ได้ ตัด จำนวน เงิน
ดำรง ตง แต่ ครั้ง หนึ่ง เหลือ อีก ครั้ง หนึ่ง ธนบัตร ให้ กระทรวง
พระคลัง เขา ออก ใช้ ทำ ผล ประโยชน์ แต่ แท้ ที่ จริง ตาม ความ
รู้ ความ ชำนาญ ของ แบงก์ ทั้ง หลาย ใน ยุโรป ซึ่ง รับ เงิน ฝาก ของ ราษฎร
นั้น เชื่อ ถือ กัน ว่า เงิน ฝาก มี ๓ ส่วน เขา ดำรง ไว้ คอย ให้
เจ้า ของ เงิน แต่ ส่วน เดียว เท่านั้น ก็ เหลือ พอ ยัง เหลือ อีก ๒ ส่วน
จะ เขา ไม่ ใช้ ทำ ประโยชน์ ได้ โดย ตี เมื่อ ความ จริง เป็น เช่น นี้
ก็ พึง เห็น ได้ ชัด ว่า โดย อำนวย ความ เชื่อ ของ ประชาชน ใน
แบงก์ แต่ รัฐบาล ที่ ก่อ ตั้ง มา แล้ว แบงก์ แต่ รัฐบาล สามารถ จะ

ใช้เงินได้เปล่า ๆ มากถึง $\frac{20}{3}$ ของจำนวนเงินที่เชื่อไป เงินเหล่านี้ อาจใช้เป็นทุนทำผลประโยชน์ให้คนอื่นได้อีก ประสงค์เดียวกันกับทุนเงินแท้ เมื่อคะเนดูว่าในประเทศหนึ่ง ประเทศหนึ่งมีชนบทใช้หมุนเวียนอยู่เท่าใด ก็จะได้ความชัดว่าประโยชน์ซึ่งเกิดจากความเชื่อในชนบทนั้น อาจออกงามขึ้นได้เพียงใด เป็นต้นว่าในกรุงสยามขณะนี้ รัฐบาลจำหน่ายชนบท ออกได้ ในน้อยมี ตั้งแต่บ้าน ออกชนบท มาเป็นจำนวนราคาเงินถึง ๒๕ ล้าน บาทแล้ว ถ้ากระทรวง พระคลัง ทำตามกฎหมายที่ได้อนุญาตไว้ ให้เอาเงินในจำนวนชนบท ออกจำหน่ายเป็นทุนทำผลประโยชน์ ได้เต็มจำนวนครั้ง ของชนบทแล้ว กระทรวง พระคลัง จะมีทุนใช้ได้เปล่า ๆ ถึง ๑๒ ล้าน ๕ แสน บาท ถ้ากระทรวง พระคลัง ไม่เอาเงินรายนี้ส่งไปทำผลประโยชน์ในยุโรปแล้ว จะใช้แต่เงินครึ่ง ส่วน ของจำนวนชนบท ทำทุนพอตั้งต้นก่อรากตั้ง แมงสำหรับชาติ หรือ แมงที่แผ่ดินไป พดาง ก่ออื่นก็ได้ เงินจำนวนนี้ จะได้ออกช่วยเกื้อกูล การค้าขาย และการเพาะปลูกเติมเงินทุนที่มีอยู่ในบ้านเมืองนั้นได้เป็นแท้ ผลประโยชน์ที่จะได้จากทุนนี้โดยทางตรง แต่ทางอ้อมคงจะมี

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้ที่ ใช้ ได้ต่าง เงินตรา ๓๘๗
มากกว่าที่ รัฐบาลได้ อยู่ จากต่าง ประเทศ ทุกวัน นี้เป็น แน่ ถึง
อย่างใดก็ คง ได้ คชอกเบี้ย เท่ากัน หรือ มากกว่าที่ รัฐบาลไป ภูเขา มา
วิธี ใช้ หนี้กัน โดยใบสั่ง จ่าย ยังมี รูปอีกชนิด หนึ่ง ที่ภาษา อังกฤษ
เรียกว่า เชก (Cheque) คนต่าง ๆ ที่มีเงินไปฝากให้แบงก์
เก็บไว้ ให้ โดยที่ไม่อาจเก็บไว้ ในบ้าน เว้น ของ ตัวเอง เพราะ
กลัว ชนทราย หรือ เขาไปฝากแบงก์ ไว้ เพื่อเป็น การ อดอก อย่างหนึ่ง
อย่างใด นั้น เมื่อ เวลา จะ ต้อง การใช้สัก เท่าใด แน่แล้ว ก็ จะถอน
เงินคืนได้ตามชอบใจ แต่ในวิธี ใช้คำสั่งจ่าย โดยใช้ เชก (Cheque)
นั้น ผู้ฝากเงิน จะใช้หนี้ ผู้ใดไม่จำเป็น จะ ต้อง บัญ การ เสีย
เวลา ไปเบิกเงิน จาก แบงก์ มาเสีย หนึ่งครั้ง ก่อน แล้ว จึง เขาเงินนั้น
ไปใช้หนี้ จะใช้หนี้ใคร เมื่อใดก็ เขียน แต่ คำสั่ง จ่ายให้เจ้าหนี้
ไปเบิกเขาเงิน ที่ แบงก์ นั้น เอง ถ้าหากว่า เจ้าหนี้ ผู้มี แบงก์
ที่ฝากเงิน ของ เขาด้วย แห่ง หนึ่ง เหมือนกัน เขาก็ไม่ ต้อง จะไป
เบิกเงิน ที่ แบงก์ เอง ดัง แต่ตัว เชก (Cheque) ของ ถูก หนี้ไป
ให้แบงก์ ของ เขา แบงก์ ของ เขาก็ จะ จดบัญชี รับเงิน ฝาก รายนี้ ลง
ไว้ ให้ประจักษ์ ดังว่า ได้เบิกเงิน จาก แบงก์ หนึ่ง ไปส่ง ให้แบงก์ หนึ่ง
ฝ่าย แบงก์ ต่อ แบงก์ ถ้าต่าง คน ก็ต่าง จะไป รับใบสั่งจ่าย ของ ผู้ฝาก

ให้ ไปเบิกเงินจากกันที่ผู้ ๒ ฝ่าย แหมงก์ ต่อแหมงก์ เมื่อถึงเวลาต่างคนต่างก็จะนำ เชก (Cheque) ที่เขาได้รับนั้นไปหักอบชำระหนี้สินกัน อีกครั้งหนึ่ง

เป็นต้นว่า นาย ก. ไปซื้อ ของ นาย ข. มาแล้ว จะต้อง ใช้เงิน นาย ข. ตามราคาของ เป็นเงิน ๑๐๐ บาท นาย ก. ก็เขียนคำสั่งจ่าย ไปถึง นาย ค. เจ้าของ แหมงก์ ผู้รับฝากเงิน ของ นาย ก. ฉบับหนึ่ง เป็น รูปตัว เชก (Cheque) ว่า ให้ นาย ค. ใช้เงิน ให้แก่ นาย ข. ๑๐๐ บาท แล้ว นาย ก. ก็สั่ง เชก (Cheque) นั้น ให้ นาย ข. ฝ่าย นาย ข. ได้รับ เชก (Cheque) แล้ว ก็สั่ง เชก (Cheque) นั้น ไปให้ นาย ง. เจ้าของ แหมงก์ อีกคน หนึ่ง ซึ่ง เป็นผู้รับฝากเงิน ของ นาย ข. นาย ง. ได้รับ เชก (Cheque) ฉบับนี้ แล้ว ก็ จด จำนวน เงิน ลง ใน บัญชี ราย ได้ ของ นาย ข. ว่า ได้รับ เงิน นาย ข. ๑๐๐ บาท นาย ง. สั่ง ตัว เชก (Cheque) นั้น ไปหัก บัญชี กับ นาย ค. ซึ่ง เป็นผู้รับฝากเงิน ของ นาย ก. ต่อไป โดยที่ นาย ค. เจ้าของ แหมงก์ คง จะ ได้รับ ตัว เชก (Cheque) จากผู้หนึ่ง ผู้ใด ที่จะ ให้ ไปเอาเงิน กับ แหมงก์ นาย ง. บ้าง เหมือนกัน ถ้า เงิน ราย นี้ เป็น เงิน ๑๐๐ บาท เท่ากัน นาย ง. กับ นาย ค.

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ ได้ ค่า เงินตรา ๓๘๘
ก็ไม่ต้องใช้เงินตราให้แก่กันเลย เป็นแต่ส่งเช็กต่อเช็กคืนให้
แก่กันก็ลบล้างหนี้สินกันได้

ใน ความ ที่ กล่าว นี้ ก็ พึง จะ เห็น ชัด ได้ แล้ว ว่า ลักษณะการ
ใช้หนี้สินกัน ด้วยวิธีใช้เช็ก เช่น ที่ กล่าว มา นี้ ไม่จำเป็นจะ
ต้อง ใช้เงินตราสักนิดเดียว ใช้แต่ความเชื่อซึ่งกัน แลกัน
แทนเงินได้ โดยดี ในการ หัก ตบ หนี้ กัน เช่นนี้ พวกแบงก์ต่าง ๆ
พึง จะมีกำหนด วัน สัญญา ที่จะชำระ หนี้ กัน เช่น ๓ วัน ครั้งหนึ่ง
หรือ ๗ วัน ครั้งหนึ่ง เป็น คับ. เมื่อ ถึง เวลา นัดต่าง คน ต่าง ก็ นำ
ตั๋วเช็ก (Cheque) แลใบสั่งจ่าย ซึ่ง ถึง กำหนดชำระ เงิน แล้ว
นั้น มาหักหนี้สินกัน

ใน กรุง ลอน ดอน มี ที่ กล่าว แห่ง นี้ สำหรับไว้ชำระหนี้กัน เช่น
นี้โดยเฉพาะ แลจำนวน ที่ หัก ตบ กัน โดย วิธี ใช้คำสั่งจ่าย แทน
เงิน อย่าง เดียว นี้ บาง ฮาติคย์ก็ เป็น จำนวน เงิน มาก มาย นับได้
ถึง ๑๕๐ ล้านปอนด์ ขึ้นไป ใน การ นี้ไม่ต้องใช้ทอง เงิน เดียวสัก
ชิ้นเดียว เมื่อชำระ บัญชีกัน แล้ว ตก ลง ว่า แบงก์ ไค เป็น เจ้า
หนี้ ตัก หนี้ แก่ แบงก์ ไค เท่าไร ก็ ตก ลง ใน บัญชี กล่าว ของแบงก์
ฮอฟอิงแลนด์ไว้เป็น พยาน เท่านั้น

วิธีใช้ การ เชื้อ หนี้ กัน โดย ทาง บุญชื้อ อีก อย่าง หนึ่ง ซึ่ง สามารถ จะ ยก เว้น การ ใช้ เงินตรา ได้บ้าง เป็น ต้น ว่า ชาวนา ชื้อ เชื้อ เติมยง อาหาร จาก แม่ คำไป บริโภค เมื่อ เวลา ทำ มา ยัง ไม่ได้ผล ครั้น ถึง ฤดู เกี่ยว เข้า ชาวนา ก็ เขา เข้า ไป ขาย ให้ แม่ คำ เป็น การ หัก ลบ บุญชื้อ หนี้ สิ้น กัน ได้ เติมยง อาหาร ที่ ชาวนา ชื้อ เชื้อ ไป แด่ เข้า ซึ่ง แม่ คำ ชื้อ จาก ชาวนา เพียง เท่า ราคา สิ้น คำ ที่ ขาย เชื้อ ไป นั้น ไม่ ต้อง ใช้ เงิน ตราเลย การ ชื้อ ขาย เช่น นี้ ก็ เป็น อัน ว่า ประดุจ เทียบ กัน กับ การ แลก ของ ต่อ กัน การ เชื้อ หนี้ ทำนอง นี้ ถึง โดย ว่า จะ ใช้ ความ เชื้อ แทน เงิน ตรา ไม่ได้ กว้าง ขว้าง มาก มาย เท่า กัน กับ การ ใช้ ธนบัตร หรือ การ ใช้ ใบสั่งจ่าย ซึ่ง มี ลักษณะ ที่ จะ โอน กรรมสิทธิ์ จำนวน เงิน หนี้ ใช้ หนี้ แทน เงิน ตรา ต่อ ๆ ไป ได้ ง่ายดาย ชับ ง่ายดาย ซ้อน แด่ โดย ที่ การ เชื้อ หนี้ กัน ทาง บุญชื้อ ซึ่ง เป็น ไป ได้ แต่ เฉพาะ บุคคล ต่อ บุคคล จึง โอน กรรมสิทธิ์ ชื้อ ขาย จำนวน เงิน หนี้ ใน บุญชื้อ นั้น ไม่ได้ โดย ผิดอก เท่า กัน กับ ใบสั่งจ่าย เพราะ ฉะนั้น จำนวน เงิน เชื้อ หนี้ ซึ่ง ใช้ แทน เงิน ตรา ทาง บุญชื้อ นั้น จึง เป็น ส่วน น้อย อยู่ ก็ จริง แต่ ถึง เช่น นั้น เมื่อ คิด ตาม ความ ที่ เป็น จริง ว่า การ เชื้อ หนี้ ทาง บุญชื้อ มี อยู่ แพร่ หลาย ทั่วไป แล้ว การ

ใบสำคัญต่าง ๆ ของ การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ ได้ต่างเงินตรา ๓๕๑
เชื้อ หนี้ ทาง นี้ ก็ เป็น จำนวน มาก แต่ สำคัญ พอ กับ ที่ ควร จะ ยก มา
กล่าว ใน เรื่อง การ เชื้อ หนี้ ที่ ใช้ กัน ได้ แทน เงิน ตรา นั้น ด้วย

ลักษณะ การ เชื้อ หนี้ ทาง บัญชี ใช้ จำ จะมี แค่ ใน บรรดา คน ชั้น
ชานา ที่ กล่าว นั้น หมู่เดียว แม้ แต่ คน ชั้น สูง แต่ เศรษฐี ที่มี
ทรัพย์ มาก อยู่ แล้ว ก็ ยัง เว้น ที่ จะ เชื้อ เชื้อ เขาไม่ได้ ดัง ที่ เห็น
ปรากฏ อยู่ ความ ชรรม เนียม ที่ พ่อค้า นาย ห้าง แล ชาว ราน ทำ
ตัว แล บัญชี ไป เทียบ เก็บ เงิน ตาม ลูก หนี้ ผู้ เชื้อ เชื้อ ที่ เป็น หนี้ ค้าง
อยู่ ชั่ว ครัง ชั่ว คราว นั้น ทิ้ง ไป ผู้ ที่ เชื้อ เชื้อ ส่วน มาก ใน การ เช่น
นี้ ถ้า ใน ขณะ เมื่อ เชื้อ ของ นั้น แม่ จะ ยัง ไม่มี เงิน อยู่ กับ ตัว
เลย หาก ว่า เจ้า ของ สิน ค้ำ มี ความ เชื่อ ใน ความ สามารถ ของ
ผู้ เชื้อ ว่า ใน วัน หน้า คง จะ หอเงิน ไป ใช้ หนี้ เขาได้ ผู้ เชื้อ เชื้อ ก็ ได้ ของ
ไป ใช้ โดย ไม่ ต้อง ใช้ เงิน ใน ทันที ถ้า ไม่ มี การ เชื้อ หนี้ กัน เช่น นี้
บ้าง เลย และ ถ้า จะ ต้อง ใช้ เงิน ด้ด เชื้อ ของ กัน ทุก ครัง ไป จน ถึง
ที่ ด้ด. แม้ แต่ การ ข้าง แวง ทำ การ ด้รพัต อย่าง ก็ ต้อง ใช้ เงิน ด้ด กัน
เป็น ราย วัน ไป แล้ว จำนวน เงิน ตรา ของ ตรา ซึ่ง จะ ต้อง มี ไว้ ใช้
ใน บ้าน เมือง จำ เป็น จะ ต้อง มี มาก ขึ้น อีก หลาย เท่า จึง จะ พอ เพียง
กัน กับ ความ ต้อง การ ของ การ เชื้อ ขยาย แดก เปลี่ยน ทรัพย์ ทุกวัน

ได้พิจารณา ลักษณะ การ เชื้อหนี้ ซึ่ง ใช้กัน เป็น รูป แดเปนทำนของ
ต่าง ๆ ดัง ที่ กล่าว มา แล้ว คือนี้ ไป ก็ จะ ชี้แจง ได้ โดย สดวก
ว่า การ เชื้อหนี้ ทั้งหลาย นั้น จะ มี อำนาจ ชักจูง ราคา สินค้า ทั้งปวง ให้
ผันแปร สูงต่ำ ได้ โดย สถานใดบ้าง

หมวด ๗

การ เชื้อหนี้ อาจ ชักจูง ราคา สินค้า ให้ ผันแปร ได้ ทั้ง ๆ

ใน หมวด ที่ ได้ กล่าว ถึง ลักษณะ เงิน ตรา นั้น ได้ ชี้แจง ไว้ ว่า
ถ้า จำนวน เงินตรา ที่ ใช้ หมุนเวียน กัน อยู่ ใน บ้าน เมือง เวลาใด มี มาก
เกิน ส่วน ที่ จะ ต้อง การ สำหรับ ซื้อ สินค้า ใช้ ใน บ้าน เมือง ไป แล้ว
สินค้า ทั้งปวง อาจ มี ราคา สูงขึ้น ตาม ส่วน เงินตรา ที่ มาก นั้น ได้ หรือ
มี ฉะนั้น สินค้า ต่าง ประเทศ จะ หมุน เท เข้า มา แลก เปลี่ยน เขา เงิน ตรา ที่
เกิน ส่วน อยู่ นั้น ออก ไป เสีย นอก ประเทศ จนกว่า จำนวน เงินตรา
จะ ลด น้อยลง พอ เท่า เทียม กับ จำนวน สินค้า ที่ ต้อง การ ใช้ ถ้า เงิน
ตรานั้น เป็น ทอง หรือ เป็น เงิน แดทอง จะต้อง ไหล ออก ไป แลก กับ
สินค้า ที่ ไหล เข้า มา เพราะ เหตุ ที่ ราคา สินค้า ใน เมือง นั้น แพงขึ้น แด
จะ เป็น การ ตรงกันข้าม ถ้า หากว่า ใน ขณะใด เงินตรา ที่ ใช้ หมุน
เวียน อยู่ ใน บ้าน เมือง ลด น้อย เกิน ส่วน ที่ ควร ไป ราคา สินค้า ที่ มี อยู่

การซื้อหนี้ อาจชักจูง ราคา สินค้าให้ผันแปร ไปได้ต่าง ๆ ๓๔๓
ในเมือง จะต้องตกต่ำลง จนกว่า สินค้าในเมืองจะไหล ออกไปต่าง
ประเทศ แลกเอาเงิน ทอง เข้ามา เพราะ เหตุ ที่ สินค้าในเมืองตก
ราคา พวกพ่อค้าก็จะซื้อส่ง ออกไป ขายต่าง ประเทศ มากขึ้น จน
กว่าจะมีเงินตรา ใน บ้าน เมือง ไร่ มาก ขึ้น พอต่อกัน ลักษณะ ราคา
เงิน ทอง กับสินค้า ย่อม จะค่อย ถ่วง กัน อยู่เป็น ขบวนการ เช่น นี้เสมอ

ธนบัตร แต่ การซื้อหนี้ โดยวิธีใช้ ธนบัตร ใช้ ไปดังจ่าย
(Bill of Exchange) ใช้เช็ค (Cheque) แลหนังสือสัญญาใช้
เงินต่าง ๆ ความที่ได้กล่าวมาในหมวด ๖ นั้น ก็มีลักษณะใช้แทน
เงินตราได้ด้วย ฉะนั้น ที่ควรว่าหนังสือสัญญาทั้งหลายนี้จะรับเอา
ออกไปขายต่างประเทศ อย่างสินค้าราคาเงิน ทองนั้นไม่ได้ เพราะฉะนั้น
ถ้าในขณะใด ในบ้าน เมือง ใช้ การซื้อหนี้กัน แทนเงิน มากเกิน
ส่วนไป ราคาสินค้า ทั้ง ปวง ก็อาจสูง ขึ้น ชักจูง เขาสินค้า
ต่าง ประเทศ ทุ่มเทเข้ามา ขาย ใน บ้าน เมือง แลกเอาแค่ เงินตรา
ของ ตรา ซึ่ง จะ เขาไป ยืม ขาย เป็น สินค้าได้นั้น ออกไป อย่างเดียว
เงินทองจะไหล ออกไปจนหมดสิ้น ถ้าหากว่า การซื้อหนี้นั้น ไม่
ลดน้อยลง หนักขึ้น เป็นต้นว่า ถ้าใน ขณะหนึ่ง ขณะใด รัฐบาล
จะเลิก กฎหมายบังคับการ ออกธนบัตร เดี่ยวครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง ไม่
มีเขตรัฐว่าจำนวน ธนบัตร ที่ออกนั้น จะต้องมีเงินทอง มา

แตกเปลี่ยนไปให้เต็มจำนวน รัฐบาลพิมพ์ธนบัตรขึ้นจำหน่าย
 ต่ำเสียว่า มากขึ้น กว่าจำนวนเงินตราที่ใช้ อยู่ใน บ้าน เมือง อีกเท่าหนึ่ง
 และเงินตราที่ใช้ หมน เวียนอยู่ ก็ไม่เอาเข้าไปเก็บเสีย ถ้าเป็น
 เช่นนี้ ราคาสินค้า ทั้งปวง อาจสูงขึ้น อีกเท่าตัว ตามส่วน ที่ธนบัตร
 นั้น มาก ขึ้นได้ ถ้า เป็น เช่นนี้ แต่ รัฐบาลไม่เก็บ ธนบัตร ที่เกิน
 ส่วนคืน เขาคง เสีย ราคาสินค้า จะแพงอยู่เรื่อยไป คนต่าง ประเทศ
 เห็นราคา สูงจะดึง สินค้า นอก ประเทศ เข้ามาขาย เขากำไร แล้ว เขาแต่
 เงินตรา กลับคืนไป ส่วนเงินตรา ของตราที่ใช้ หมน เวียน อยู่ใน
 บ้าน เมืองจะไหล ออกไปต่างประเทศ จนสิ้นเชิง เงินที่ใช้ หมน เวียน
 อยู่ ก็จะเหลือ แต่ธนบัตร ที่ตก ราคา เท่านั้น

ตามกฎ หมายใน กรุงสยาม ทุกวันนี้ รัฐบาลพิมพ์ ธนบัตร ออก
 จำหน่ายเท่าใดต้องแลกเอาเงินตราเข้าเก็บไว้ ในพระคลังเท่านั้น เป็น
 การ บังคับ อยู่ใน ตัว เอง ว่า จะจำ หน่าย ธนบัตร ออกเกินส่วน ที่ควร
 ไม่ได้ แต่ ตาม กฎหมายนี้ จำนวนเงิน ซึ่ง เขา ธนบัตร ออกออกมาได้
 ใต้นั้น มีมาก น้อย เท่าใด รัฐบาล จะยืมไปใช้ทำประโยชน์ อย่าง
 อื่นได้ ครัง หนึ่ง เหลือดำ รองไว้ ในพระคลัง ครัง หนึ่ง เมื่อผู้ถือ
 ธนบัตร จะได้ แลกเงินตราคืนไปใช้ได้ ตาม ชอบใจ แต่เมื่อคิด
 ไปถึงว่าทุน ในบ้านเมืองมีน้อยชอกเสียแพง ทุนต้อง กู้เงินต่างประเทศ

การ เชื้อหนี้ อาจชักจูง ราคาสินค้าให้ผันแปร ไปได้ ต่าง ๆ ๓๙๕
เข้ามาใช้ ในการ ทำรถไฟ เป็นต้นแล้ว ถ้ารัฐบาล จะเอาเงินราย
ครึ่งหนึ่ง ที่กฎหมาย อนุญาตให้ ใช้นั้น ออกใช้ ทำทุน หาประโยชน์ เสีย
ในบ้าน เมือง ก็ได้ ถ้าเป็น เช่นนี้ ก็เป็นอันว่า รัฐบาล จะเอาเงินตรา
หรือ ธนบัตร ออก เพิ่มเติม จำนวน เงินที่ใช้ หมุน เวียน กัน อยู่ใน เมือง
เท่าครึ่ง จำนวนของ ธนบัตร ที่ได้ จำหน่าย ไป เงินหมุน เวียน ที่เพิ่ม
เติมขึ้น เพราะ มี การ ใหม่ เกิดขึ้น เช่น ทำทางรถไฟ ต่อยขยาย ออก ไป อีก
ต้อง ใช้ ค่าแรง ทำการ ค่าสิ่งของ แล เครื่อง เหล็ก เครื่อง ใช้ เพิ่มเติม ขึ้น
เป็นต้น นั้น ไม่มี ลักษณะ ที่ จะทำให้ ราคา สินค้า ทวี ไป พดอย สูง
ขึ้นได้ ถ้าหากว่า มี คน ทำงาน แด่สิ่งของ ที่ ต้องการ ใช้ ในการ ทำทาง
รถไฟ นั้น เพิ่มเติม เข้ามา ในบ้าน เมือง เท่ากับ ที่ จะ ต้องการ

ตาม ที่ได้ กล่าวมานี้ จะเห็นผลของ ธนบัตร ที่ จะมี ได้ ของ ประการ

๑ ถ้า รัฐบาล จำหน่าย ธนบัตร ออก จำเพาะ เท่ากับ ที่ จะ แลก
เอาเงินตรา ที่ ใช้ หมุน เวียน กัน อยู่ ที่ ขณะนั้น เข้าเก็บไว้ ในพระคลัง แด
กระทรวง พระ คลัง ไม่ พิมพ์ เงิน ตรา ออก จำหน่าย มาก เกิน ที่ ควร ไป
ธนบัตร นั้น ก็ จะไม่ทำให้ ราคา สินค้า ผัน แปร ไปได้ ฝ่ายราษฎร
มีความ สดวก ที่ได้ ใช้ ธนบัตร แทน เงินตรา ๆ ที่ แลก ไป เก็บ นิ่ง ไว้
ไม่ ตีกร หรือขาด เนื้อ เปนการ ประหยัด ทรัพย์ ได้ อย่างหนึ่ง

๒ ถ้าหากว่ารัฐบาลเด็ก กฎหมาย ที่ตั้ง ขึ้นบังคับเป็นเขตร์ ขึ้นกันไม่ให้จำหน่ายธนบัตรเกินจำนวนเงินตราที่จะออกมาเก็บนั้นเสีย แล้วจำหน่าย ธนบัตร ออกใช้เพิ่มเติม จำนวน เงินตรา ที่มีอยู่แล้ว เป็นเงินใช้หมุนเวียน มาก เกินส่วน ที่ควรไปในบ้าน เมือง มากเมื่อใด ราคาสินค้าทั้งหลายใน เมือง คง ต้อง สูงขึ้น ตามกัน เป็น แน่ ราคา สินค้า จะสูงขึ้น เพราะ ราคา เงินตรา แลธนบัตร จะตกต่ำลง โดยเหตุที่มีเงินใช้ กันมากเกิน ส่วน ที่ต้อง การใช้ ไป

ส่วน การ เชื้อหนี้ โดยใช้ หนังสือ สัญญามีกำหนดเวลาใช้เงินให้แก่เจ้าหนี้ (Promissory Note) กับสิ่งจ่ายที่เรียกว่า บิล ออฟ เอกซ์เชนจ์ (Bill of Exchange) หรือที่เรียกว่า เช็คว์ (Cheque) ก็ได้ การเชื้อหนี้โดยทางจดหมายก็ดี การเชื้อหนี้เหล่านี้ก็เป็นอันว่าใช้แทนเงินตราได้ในชั่วคราวยังไม่ได้ใช้ หักกัน ถ้ามีมาก ก็เท่ากับเติมเงินตราที่ใช้หมุนเวียน กันอยู่ในบ้าน เมือง ให้มากขึ้น เมื่อเงินที่ใช้หมุนเวียนกันอยู่ในเมือง มากเกินส่วน ที่ควรไปเมื่อใด ราคาสินค้า จำจะต้อง สูงขึ้น ตามกัน หรือจะว่าอีกทางหนึ่ง ก็คือเงิน หมุนเวียน ที่ใช้ช้อย ใน ขณะใด มีมากเกิน ส่วน ที่ต้อง การใช้ ไป เงินนั้นย่อม จะต้องตก ราคา เมื่อเงินตกราคา คือ อำนวยเงินที่จะ ช้อย ของ ใต้นั้น น้อยลง ราคา สินค้า ทั้งปวง ก็ จะ สูงขึ้น เป็นธรรมดา ช้อยเอง

การซื้อหนี้ อาจ ชักจูง ราคาสินค้าให้มีขึ้น แปรไปได้ต่าง ๆ ๓๙๗

อีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าในขณะใด การซื้อหนี้ ขายหนี้ น้อยลง เพราะเหตุ
หนึ่ง เหตุใด ที่จะทำให้เกิด ระวัง ระวัง กันขึ้น ในระหว่าง พ่อ
ค้าที่ปรอง เพราะความเชื่อถือไว้วางใจ ค่อยกันจะลด น้อยลง กว่าเก่า
ผู้ที่มีทุน ทดลอง ให้ กับ ไม่ยอม ปล่อย ทุน ให้ คน เขาไปค้า หรือ
พ่อค้าไม่ยอม ขาย ของ เชื้อ แต่เมื่อ การซื้อหนี้ ก็ใช้ แทน เงินตรา
ใดดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น คนทั้ง หลาย หยดการซื้อหนี้ ขายหนี้
กัน เชื้อมากเท่าใด ก็เท่ากับได้ชักจูง เขาเงินที่ใช้ หมุนเวียน
กัน อยู่ใน บ้าน เมือง ออกเสียเท่านั้น

ถ้าการ เปรู ดัง ที่กล่าว นั้น ใน ขณะใด แต่ใน ขณะนั้น ก็ ไม่มี
เงิน ตราเพิ่มเติม ออกมาใช้ หมุน เวียน แทน จำนวน เงิน ที่ เชื้อ หนี้
กัน อยู่เท่า นั้น เงิน หมุน เวียน ใน บ้าน เมือง มี ใช้ น้อย ลง ไม่พอ กับ
จะซื้อสินค้าที่มี อยู่ใน ขณะ นั้น ตาม เวลา ที่ ต้องการ ใช้ ราคา
สินค้า ใน ขณะ นั้น ก็ ต้อง ตกต่ำ ลง ไปเอง จะ ตกต่ำ ไป จน กว่า
ความเชื่อถือไว้วางใจ กัน จะ กลับ มี ขึ้น ดังเก่า หรือ จนกว่า พ่อ
ค้าต่าง ประเทศ จะ ส่ง เงิน เข้า มา ซื้อ สินค้า ที่ ตก ราคา นั้น ออกไป
ขาย เขาถ้าไร ที่นอก ถ้า เปรู เช่น นี้ ก็ เปรู อัน ว่า ราคา สินค้า
ตกต่ำลงมากเมื่อใด เงิน ทอง ต่าง ประเทศ จะ ต้อง ไหล เข้า มา แลก

เปลี่ยน เขาสินค้านั้น ออกไปจนกว่าสินค้าในเมืองจะน้อยลง แต่กลับคืนราคาสูงขึ้น อย่างเดิม ราคาสินค้าที่ว่าจะสูงขึ้น หรือตกต่ำลง เพราะจำนวนเงินหมุนเวียนที่ใช้กันอยู่ในบ้านเมือง ในขณะใดจะลดน้อยไป หรือจะมีมากขึ้นนั้น ในที่นี้หมายความว่า เปนราคาสินค้าโดยทั่วไปจะพอลอยสูงขึ้น หรือตกต่ำลงตามกัน แต่ในขณะเดียวกันนั้น ถ้าจะมีราคาสินค้าเปนสิ่งเปน อย่าง ที่จะไม่พอลอยสูง หรือตกต่ำลงตามกัน เช่นหมาก หรือ มะพร้าว ของ ส่วน ขึ้นราคา เปน การตรงกันข้ามกับสินค้า โดยทั่วไปเปนต้น ถ้าเปน อย่าง นี้ก็ จะ เปน เพราะเหตุอื่น ที่เกี่ยวข้อง กับหมาก มะพร้าว โดยจำเพาะ คิดเสียว่า เปน เพราะเหตุที่ในบั้นนี้ หมาก มะพร้าว ตามส่วน บังเอิญ ออก ผล น้อยไปกว่าธรรมดา เพราะเหตุที่ฝน พายุ อากาศมัน แปร ผลไม้ ออกไม่พอ กับความต้องการ ของ ชาวเมือง ราคา หมาก มะพร้าว จึง แพง ขึ้นโดย ถ้าพึ่ง ตัวเอง ราคาไม่พอลอยสูง ขึ้น หรือ ต่ำลง เพราะ เงินมีมาก หรือ น้อย

หมวด ๘

การเชื่อ หนี้ ใน การค้าขาย (Commercial credit)

ในหมวดนี้ จะว่าด้วยวิธี ใช้ การเชื่อ หนี้ ในการ ซื้อ ขาย สินค้า หรือ

ใช้ ในการ ทำสินค้า ให้เกิด มีชน

คาม ขรรรมคานี้สินค้าโดยมาก บ่่อมจะค้องเป็ต้ยนเจ้าของกัน
คาม ต้าค้บกันไปต้งนี้

๑ ผู้ปลุกเพาะ ผู้ทำสินค้า หรือถ้าเป็น สินค้าต่างประเทศก็
เป็นผู้ ที่ค้ดสั่ง เขาสินค้า นั้น เข้ามาในเมือง (Foreign Importer)

๒ ผู้ขายเหมา ขายส่ง ที่ละ มาก ๆ (Wholesale)

๓ ผู้ขายย่อย (Retailer)

๔ ผู้ที่ซื้อเอาไป ใช้ หรือบริโภค

สินค้าเมื่อค้ดมา ถึงมือคนชั้น แรก ส้ามชั้น นั้น ค้องนับว่า เป็น
ทุน เพราะคนส้ามจ้าพวก หามา ส้าหรับ จะขาย เขา ถ้าไร แต่คน
ชั้น ที่ ค้ซื้อไป ส้าหรับ จะ ใช้ หรือ จะ บริโภค ราคา ของ ชั้นหลัง ที่
ค้ดนี้ จะ ค้องให้ค้บกับค่าทำ แลค่าถ้าไร ของ คน ชั้น ก่่อน

ผู้ปลุกเพาะชั้นต้น หรือผู้ ที่สั่งสินค้า เขามาจาก ต่างประเทศ
หรือผู้ ทำสินค้า นั้น จะค้ดมาอย่างไรแต่เดิม ในที่นี้ ไม่ใช่ เรือของ
จะ เขามากถ้าว แต่ ถ้าเขา ขาย สินค้า นั้น ให้แก่ ผู้ขายเหมา เป็น เงิน
ค้ด พ้อค้า ชั้นต้น นี้ ก็ จะเขาเงิน นั้น ไป ลงทุน สร้าง หรือ สั่ง สินค้า
อย่าง นั้น เข้ามา ส้ารองไว้ ขาย แทน สินค้า ที่ค้ดขายไป แลว นั้น ค้ดออก
จ้าง ฝ่าย ผู้ขาย ย่อย ก็ เหมือน กัน ถ้า ขายของ ย่อยได้รับเงิน ค้ดมา

ก็จะเอาเงินนั้นไปซื้อสินค้าจากผู้ขายเหมามาใหม่ ผู้ขายเหมาไปซื้อจากผู้ที่จะเข้ามาแต่คน ย้อนหลังไปลำดับก็มีขึ้นไป ถ้าได้ใช้เงินสักพันทศนั้น อย่างที่กล่าวมาแล้ว มันต้องกวาร์ซื้อสินค้าอย่างนั้นใช้เท่าใด ก็คงมีผู้ทำผู้ส่งขายเรื่อยไป

แต่ตามธรรมชาติการหาเงินเช่นนั้นไม่ เพราะน้อยคนจะมีเงินสดใช้ซื้อของที่จะต้องการทุกครั้งไป พอดีแล้วถูกค้าโดยมากไม่มีทุนพอที่จะเอาเงินสดไปซื้อของมากกึ่งไว้ จนกว่าจะขายปลีกขายย่อยได้เงินสดไปใช้ซื้อของมาใหม่ ถ้าจะต้องคอยรับเงินสดก่อนแล้วจึงจะไปสร้างสินค้าอย่างนั้นขึ้นอีกได้แล้ว การทำสินค้าจะไม่ดำเนินเรื่อยไปได้โดยสะดวกแน่นอน สินค้าอย่างนั้นก็จะต้องลดน้อยไป ผู้ขายเหมาถึงจะเห็นว่า ถ้าได้สินค้าเต็มมาใหม่จะขายได้ทันที แต่ยังไม่มียอดเงินสดจะให้ผู้ทำหรือผู้ส่ง ก็ต้องหยุดทำหยุดส่งจนกว่าจะได้เงินสดมา ข้างผู้ขายย่อยเมื่อซื้อของยังไม่ได้ของนั้นก็ขาดร้านไปจนกว่าจะมีเงินไปให้ผู้ขายเหมา แต่ผู้ขายเหมาได้เงินไปให้ผู้ทำผู้ส่ง ในเวลาที่ต่างกันก็ต่างคอยกันอยู่นั้น คนที่จะต้องการของไปใช้หาซื้อไม่ได้ทันที ก็จะต้องคอยต่อไป หรือมีเวลานั้นก็จะต้องไปแสวงหาของอื่นมาใช้แทน ถ้าไรที่ผู้ทำผู้ขายเหมาผู้ขายย่อย ควรจะได้เป็นผลประโยชน์

ในสินค้าอย่างนั้น ก็จะขาด สูญไป ชั่วครั้งคราว

ในวิธีซื้อ ขายกัน ด้วยเงินสด ตามที่ได้เป็ล่ยนต์มือ กัน เป็ล่ลำดับ
มานั้น สินค้าของเดี่ยว ต้อง โอนครั้งใด ก็ต้องใช้เงินตราครั้งนั้น
ถ้าราคาสินค้า ๑๐๐๐ บาท โอนกัน ๕ ครั้ง ก็ต้องมีทุน เป็ล่เงิน
ตราใช้ ๕๐๐๐ บาท แต่ถ้กิดกำไรมเติมเข้าด้วย ก็เสี่ยว่าผู้ทำ
ผู้ขายเหมาขายย่อย จะต้องเอากำไรมณะ ๒๐๐ บาท ในราคา
ทุนสินค้านั้น ชั้นต้น ๑๐๐๐ บาท ชั้นที่สอง ๑๒๐๐ บาท ชั้นที่
สาม ๑๔๐๐ บาท ชั้นที่สี่ ๑๖๐๐ บาท ชั้นที่ห้า ๑๘๐๐ บาท
เติมส่วนเงินกำไรมทุกชั้นไปรวม เป็ล่เงิน ๗๐๐๐ บาท ซึ่งจะ
ต้องใช้เงินตราถ้วน

ทั้ง จะตั้ง เรือง ว่าคน ๕ } จำพวกนั้น มีความไวเนอเชื้อใจซึ่งกัน
แต่กัน ยอมให้ซื้อ เชื้อ ขายเชื้อ กันได้ เป็ล่แต่จุดจำนวนเงินที่
เป็ล่หนกันตงไว้ ในบัญชี สุดแล้ว แต่จะสัญญากัน ว่า จะชำระ หนกัน
เมื่อใด คิดเสี่ยว่า พวกเจ้าหนเป็นคัมว่า ผู้ตั้งของ จากต่างประเทศ
ยังไม่ต้องการ เงิน ไปซื้อของมาเติม หรือเงิน ของเขา ที่ขายของอย่าง
อื่น มาได้ยังมีใช้พออยู่ ถ้า ยอม เชื้อหนกัน เป็ล่ลำดับไป คังนี้ แอ
ถ้รวมจำนวนเงิน ราคา ของที่ ซื้อ ขายกัน มาห้าครั้ง เป็ล่เงิน
เจ็ดพัน บาท การ เชื้อหน โดย วิธี จุดบัญชี หนกันก็ เป็ล่หนว่าไม่ค้อง

ใช้เงิน ครา ตักบาทเดียว สิ้นค้ำมันก็จะซื้อขายโอนกัน ก่อ ๆ ไป จนถึงมือคนหลังที่สุด ที่เขาของนั้นไปใช้ได้ตามปรารถนาใช้บัญชี แทนเงิน ๗๐๐๐ บาทได้โดยดี

ในวิธีจุดบัญชีนี้ เจ้าหนี้มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเรียกหรือเอาเงินจากลูกหนี้ได้เต็มที่ จำนวนเงินที่จุดไว้เท่าใดเป็นสมบัติของเจ้าหนี้ ประสงค์จึงเงินตราแท้ก็จริง แต่เมื่อเวลาจะต้องการเงินใช้ จะหักโอนหนี้บัญชีไปขายให้แก่ผู้อื่น หาดังกล่าวไม่ เพราะไม่รู้ว่าคนอื่นจะเชื่อถือลูกหนี้ ที่มีชื่อในบัญชีนั้นหรือไม่ ถ้าเขาไม่รู้จักหรือไม่เชื่อ ก็เปลี่ยนโอนหนี้กันไม่ได้ จำนวนเงินในบัญชีนั้น ก็ได้แต่เป็นเงินสดอยู่ชั่วคราว แต่ก็ยังค้าขายกัน ได้ดังดกกว่าวิธีใช้เงินสดถ้วนที่ไม่ได้ซื้อเชื่อขายเชื่อกัน โดยเหตุที่เชื่อหนี้กันได้ ผู้ซื้อไม่ต้องรอเก็บเงินให้พอเสียก่อน แล้วจึงจะไปเขาของมือใหม่ เมื่อมีของมาสำรวจไว้ขายในร้านแล้ว จะผ่อนใช้หนี้กันทีละน้อย หรือ คอยเก็บหนี้จากสินค้าขายอื่น ที่ลูกหนี้จะส่งเงินตามกำหนดเวลามาให้ นั่นผ่อนใช้หนี้กันก็ได้ ของอย่างนั้นไม่ขาดห้างร้านผู้ต้องการซื้อใช้คงมาซื้อได้เสมอ ถ้าใครต้องมีเวรขยับไปทุกตำบลตั้งแต่ผู้ทำสินค้าตลอดถึงผู้ขายย่อย จนที่สุดแม้แต่ชาวบ้านที่บังเอิญขาดเงินสดใช้ ถึง

การซื้อหนี้ อาจจัดจางราคาสินค้าให้มันแปรไปได้ต่าง ๆ ๔๐๓
เวลาจะต้องการของ ถ้าไปซื้อเชื่อเขาได้ก็เป็นอันหมดความกังวล
ไปได้ทุกหนี่ง เช่น ขาดเข้าสำรวจไม่มีเงินสดใช้ ถ้าซื้อเชื่อไม่ได้
จะต้องไปเที่ยวขยืมเงิน เพื่อน หรือ นายของขึ้น ของตัวลงเอาเงินไปซื้อ
เข้าสำรวจ ไม่ฉะนั้นก็ จะไม่ได้เข้าสำรวจกัน

ต่อมา ถ้าพวกพ่อค้าทั้งหลายนั้น จะทำให้การค้าขายสินค้า
ด้วยวิธีเชื่อกัน (สดวกยิ่งขออีก) ก็จะต้องซื้อเชื่อ นายเชื่อกันโดยที่
จะใช้หนังสือสัญญา รับใช้เงิน ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า โพรมิสซอรี
โนต (Promissory Note) หรือจะต้องใช้ใบสั่งจ่าย (ที่
ภาษาอังกฤษเรียกว่า บิลออฟเอ็กซเชนจ์ (Bill of Exchange)
แทนเงินตรา ดังที่ได้อธิบายลักษณะหนังสือสัญญา แลใบสั่งจ่าย
เงินมาในหมวด ๒ ก่อนหน้านี้แล้ว

วิธีซื้อขายกันด้วยการซื้อหนี้ อย่างนี้ ถ้าจะให้มันประโยชน์
ยิ่งขึ้น ก็จะต้องจัดการให้เจ้าทำนองที่จะเอารายหนี้นั้นเองออกขาย
ประสงค์จะตั้งว่า หนี้นั้น เป็นสินค้า อย่างหนึ่ง จะขายเอาเงินสดมาใช้
หรือจะขาย แลกเปลี่ยน กับหนี้รายอื่น ซึ่งเป็นจำนวนที่จะขายต่อไป
ได้สดวกกว่า แลซึ่งจะไปแลกเอาเงินสดมาใช้ได้ทันที ในที่
สุด จะทำให้หนี้นั้น กลายเป็นตัวเงินขึ้นได้

ในยุโรป และตามเมืองใหญ่ในมา ๆ ประเทศ โดยมาก มีพ่อค้าอยู่สองจำพวก คำขายหากำไรโดยจำเกาะที่จะซื้อ หนี้ ในการค้าขายเหล่านี้ ทำให้หนี้ซึ่งเป็นทรัพย์สินสมบัติเป็นอัน มากซึ่งเป็นเงินขายอยู่ในบ้านนี้ นกมีกลายเป็นเงินใช้ หมุนเวียน มีอำนาจที่จะสร้างทรัพย์สินให้เกิด มีขึ้นต่อไปได้อีก พ่อค้าจำพวกหนึ่ง ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า บิลดิสดัคาน์เตอร์ (Bill Discounters) คือพวกซื้อหนี้ อีกจำพวกหนึ่งเรียกว่า แบงก์เกอร์ (Bankers) คือพวกธนาคารหรือคลังเงินเช่นที่เรา เรียกกันตามภาษาอังกฤษว่าแบงก์ ซึ่งมีอยู่ในกรุงเทพฯ แล้วเป็นที่ คนจำพวกนี้หาผลประโยชน์ในทางซื้อหนี้ของการค้าขาย โดยวิธีที่จะทำหนี้ อย่างขึ้นขึ้นใหม่ มีลักษณะที่จะเรียกเงิน มาใช้หนี้นั้นได้ทันที เพราะฉะนั้นแบงก์หรือคลังเงินต่าง ๆ นั้น จึงเป็นห้างร้านอย่างหนึ่ง ที่ตั้งขึ้นสำหรับซื้อหนี้ ของ การค้าขายนี้เอง ตามธรรมเนียมที่ประพฤติกันอยู่นั้น เมื่อพ่อค้าชั้นแรก ขายสินค้าเชื่อไปให้แก่ผู้ขายเหมาแล้ว ก็ทำใบ สั่งจ่ายหรือเรียกกันตามภาษาอังกฤษอย่างสั้น ๆ ว่าบิล (Bill) สั่งให้ลูกหนี้ คือผู้ขายเหมาใช้จำนวนเงิน (ค่าสินค้า) ให้แก่ ตัวหรือตามคำสั่ง ของตัวหรือผู้หนึ่งผู้ใด หรือตามคำสั่ง ของผู้

การซื้อหุ้นจากกรราคาหุ้นทำให้มันแปรไปได้ต่าง ๆ ๔๐๕
นั่น ผู้ขายเหมาเมื่อเห็น ถูกต้อง ยอม รับ ทำตาม คำสั่งในใบสั่ง
จ่าย นั้น แล้ว ก็หมดซื้อลง ซึ่ง หลังใบสั่งจ่ายนั้น การที่เชนซื้อ
ลง นั้น เข็ม เขา ใจ กับ ว่าผู้ ขายเหมา รับ จะ ใช้ พันเท่า จำนวน เงิน
เมื่อถึง เวลา ที่ พอค้า ได้เขียน กำหนด ลงไว้ ค่อย ไป พอค้า ก็
เอาใบสั่งจ่าย ฉบับ นั้น ไป ขาย ให้แก่ แบงก์ ยอม ให้ แบงก์ ชัก ออก
เบี้ยล่วงหน้าตามสมควร ภาษาอังกฤษเรียกว่า ดิสเคานต์ (Discount)
ใน การ ที่ ขายใบสั่งจ่าย นี้ พอค้าต้องเชนซื้อ ลง บน หลังใบสั่ง
จ่าย ด้วย การ เชนซื้อ ครั้ง นี้ เป็น การ โอน กรรมสิทธิ์ในจำนวน
เงิน นั้น ให้แก่ แบงก์ แต่ เป็น การ ที่ พอค้า รับ ประ กัน ลง ด้วย ว่า
เมื่อถึง กำหนด เวลา แล้ว ถ้า แบงก์ ไม่ ทวงเงินจากผู้ ขายเหมาไม่ ได้
พอค้า จะต้อง รับ ใช้ เงิน รายนั้น แทน ซึ่งฝ่ายแบงก์ เมื่อได้ซื้อใบ
สั่งจ่ายแต่ มี ผู้รับประกัน อยู่ชั้นหนึ่ง เห็นเป็น การ มั่นคงแล้ว ก็จ
บายซื้อของ แบงก์ ลง ว่า พอค้าเป็น เจ้าหนี้แบงก์ อยู่เท่า จำนวนเงิน
ในใบสั่งจ่าย เงิน เชื้อหนี้ รายนั้น นับ ว่า เป็น เงิน ที่ พอค้าผู้สั่งจ่าย
ได้ฝากไว้ ในแบงก์ ภาษาอังกฤษเรียกว่า "ดีพอสิต" (Deposit)
ตั้งแต่ เวลา นี้ ค่อยไป พอค้าผู้ นั้น มีอำนาจ จะ ถอน เงินไปจาก
แบงก์เท่าใด แต่ เมื่อไร ก็ได้ ตาม ชอบใจ แต่ไม่เกินจำนวน
เงินในใบสั่งจ่ายเดิม

ธรรมเนียมเป็นเช่นนี้ ก็เห็นได้ชัดว่า เมื่อบางกิตติชน
รายหนึ่งไปแล้ว ก็ทำหนังสือรายหนึ่งขึ้นในบาญชีของบางกิต
ซึ่งเป็นที่พอใจเสมอกันค่าเหมือนกัน แล้วก็เป็นประจักษ์ดังว่า
พอคำนวณมีเงินใช้ช่วย หรือรายหนึ่งตามวิธีนั้น
การแลกเปลี่ยนทรัพย์สินที่มีค่ากันโดยตรง ไม่ใช่เป็นการหักหนี้
ลบต่างกันให้สูญสิ้นไป

ผู้ที่เบียดเบียนกันตามธรรมดา มักจะมีหนี้เช่นที่กล่าวมา
แล้วหลายแห่งมีลูกหนี้มาก เพราะได้ขายของเข้าไปตามบรรดา
ผู้ขายเหมาหลายคน เมื่อมีหนี้เช่นนี้ขึ้นก็พึงจะเอาไปขายแก่
บางกิตทำนองเดียวกับที่ได้ยกตัวอย่างมากล่าว พอดีจะต้อง
เช่นซื้อสิ่งใดลงใบสั่งจ่ายทุกใบ ส่งไปให้บางกิตเป็น การโอน
หนี้ของลูกหนี้ทุกคนที่ได้ เช่นซื้อสิ่งใดลงใบสั่งจ่ายนั้น
ด้วย พอดีเป็น ผู้รับประกันลูกหนี้นั้นทุกคนไป เป็นต้นว่าบางกิต
รับซื้อใบสั่งจ่ายของพวกลูกหนี้ยี่สิบราย บางกิตก็เป็นเจ้าของหนี้
พวกเหล่านั้นทั้งยี่สิบคน พวกลูกหนี้ทุกคนจะต้องใช้หนี้ให้
แก่บางกิตตามกำหนดเวลาในใบสั่งจ่าย ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ก็จะถูก
ทำโทษตามกฎหมายก็จะต้องล้มละลายลง ตามธรรมเนียมบางกิต
มักจะให้พอดมีเงินของตัวแข็ง ฝากไว้ในบางกิต พอเป็นประ

การซื้อ หนี้ อาจ หักง ราคาสินค้าให้ผันแปรไปได้ต่าง ๆ ๔๐๗
กันอีก ชน หนึ่ง ด้วย เพราะถ้า หากว่า บรรดา ตก หนี้ ยืมคน
นั้น ถ้า หนี้ ใด ตมตะตาย ลง ตก คน หนึ่ง แบนก จะ ได้ หัก
บาญชี เขาเงิน ของ พ่อค้าที่ ผูกไว้ ณ ไร หนึ่ง แทน ผู้ ตมตะตาย แล้ว
คน ใด หนึ่ง จ่าย ให้ พ่อค้าไป แบนก ทำ เช่น ใบนการระวงตัวสองชั้น
นอกจาก ที่ มี เงินสด ของ พ่อค้า ผูก อยู่ เป็น ประกัน บางแล้ว แบนก
ยัง จะ มี อำนาจ ใน ทวิพย์ สัมบัติ ของ ตก หนี้ ทั้งหลาย นั้น อีก ทางหนึ่ง
ด้วย และถ้า หากว่า ทวิพย์ สัมบัติ ของ ตก หนี้ นั้น ไม่ พอ ไร หนึ่ง
แบนก แบนก ยัง มี อำนาจ ที่ จะ เขา ทวิพย์ สัมบัติ ของ พ่อค้า ผู้ รับผิดชอบ
ประกัน นั้น มา ไร หนึ่ง แบนก ได้ อีก ด้วย

คือนี่ ใ ผู้ ชาย เหมมา เมื่อ ได้ รายสินค้าซื้อ ให้ แก่ ผู้ ชาย ย่อยคือ
ใ ชัก แล้ว ผู้ ชาย เหมมา อยาก จะ ได้ เงิน สด มา ไร หนึ่ง ที่ ก็ เขียน
ใ สั้ง จ่าย ให้ ผู้ ชาย ย่อย เช่น ใ ชื่อ รับผิดชอบ หนึ่ง ทำนอง เดียว กัน
กับ ตัว ได้ ทำ มากับ พ่อค้า ใน ชั้น ต้น ผู้ ชาย เหมมา นำ เขา ใ สั้ง จ่าย
ฉบับนี้ ใ ชาย ให้ แก่ แบนก อีก แบนก ก็ จดบาญชี ลง ว่า ผู้ ชาย
เหมมา เป็น เจ้า หนี้ ประคุด ตั้ง ว่า ผู้ ชาย เหมมา ได้ ผูกเงินไว้ ใน แบนก
และ มี อำนาจ ที่ จะ ถอน เงิน นั้น ออก ไป ไร หนึ่ง ทำ ผล ประโยชน์ ได้ คือ
ใ ใน ชั้น นี้ ก็ เหมือน กัน กับ ชั้น ก่อน ผู้ ชาย เหมมา ขาย หนี้
ที่ ผู้ ชาย ย่อย ได้ รับผิดชอบ ว่า จะ ไร เงิน นั้น ให้ แก่ แบนก ผู้ ชาย เหมมา ได้
เช่น ใ ชื่อ ตลง บน ใ สั้ง จ่าย รับผิดชอบ ไร เงิน ราย นี้ คือ แบนก ด้วย

ชื้อ ชาย หนี กับ ตาม ทำ ของ นี้ ก็ เห็น ได้ ชัด ว่า ทำให้ จำ
 นวน เงิน หนี ใน การ คำ ขาย กลับ ภัย เป็น เงิน ทุน สำหรับ ที่ จะ
 ทำ ผล ประโยชน์ ต่อ ไป ได้ ชัด พอดี แต่ ผู้ ขาย เหม่า จะ เรียก เงิน
 จาก แบงก์ ไป ชื้อ ชื้อ สินค้า ได้ ตาม ปรารถนา ถ้า ทำ การ คำ ขาย
 เรื่อย ไป มี ใบ สั่ง จ่าย ไป ชาย แก่ แบงก์ เสมอ ใบ สั่ง จ่าย แก่ ชื้อ
 ชาย แบงก์ เก็บ เงิน ลูก หนี มา ได้ แล้ว ก็ รับ ชื้อ หนี ใหม่ ต่อ ไป ต่าง
 คน ก็ ต่าง ได้ ผล ประโยชน์ ด้วย กัน

ที่ ได้ กล่าว มา นี้ สินค้า ขาย เดียว เกิด มี ใบ สั่ง จ่าย ชื้อ คือ
 ฉบับ เป็น ราคา สินค้า ชื้อ เก่า แต่ ถ้า สินค้า ขาย นั้น ถ้า มี ชื้อ
 ผู้ ชื้อ ผู้ ขาย ต่อ กัน ไป มาก มี กว่า นั้น ใบ สั่ง จ่าย และ จำนวน เงิน
 ก็ รวม มาก ชื้อ ตาม กัน ทุก ชื้อ ไป แต่ ถึง จะ ถ่าย เทก หนี ก็ ครัง ก็ หนี
 เป็น จำนวน เงิน ชื้อ หนี เว้น กัน ชื้อ เท่า ใด ก็ ดี ถ้า เป็น แต่ การ
 ชื้อ ชาย สินค้า ที่ นี ด้ รัง ๆ แล้ว ราย หนี ทั้ง บัง ที่ เกิด ชื้อ เพราะ การ
 ชื้อ สินค้า นั้น คง ต้อง มี เวลา อด ต่าง หมด ชื้อ กัน ไป ได้ ตาม
 กำหนด เวลา ที่ มี ชื้อ ใน ใบ สั่ง จ่าย นั้น เสมอ แต่ สินค้า นั้น เมื่อ ไป
 ถึง หนี คน หนี ที่ ชื้อ ที่ ชื้อ ชื้อ ไป ชื้อ แล้ว เงิน คำ ชื้อ คง ชื้อ ได้
 กลับ หนี ชื้อ ชื้อ

ส่วน ชื้อ ของ แบงก์ ที่ รับ ชื้อ หนี นั้น จะ ได้ หนี มา ทาง หนี จะ ได้
 ชื้อ แจง ต่อ ไป ใน เรื่อง การ แบงก์ ชื้อ จะ ชื้อ หนี ใน หมวด หนี ต่าง หาก

การซื้อหนี้ใช้ ในการสร้างทรัพย์สิน

แบงก์ แล พ่อค้า ซื้อหนี้ ขายหนี้ กันในการค้าขาย โดยความ
ฉลาดที่เขาหนีกันมาไว้ทำทุน แทนเงินตราได้จริงอย่างไร ได้
ซึ่งจริงมาในหมวดก่อน แต่เพียงที่ว่ามีสินค้าเกิดขึ้นแล้ว พวก
ลูกค้าทั้งหลายซื้อเชื่อสินค้านั้นค่อย ๆ กันไปโดยวิธีใช้ ใบสั่งจ่าย
แทนเงิน จนได้ขายถึงมือคนหลังที่สุด ที่ต้องการสินค้าใบใช้
จึงจะได้ทุน กลับคืนมาใช้หนี้กัน เป็นการอบตาง ทำขายจำนวน
เงินหนี้ ในใบสั่งจ่ายทุกฉบับที่ได้เกิดขึ้น เพราะสินค้าของ
นั้นใบได้เสร็จสิ้น

เมื่อเขาขายหนี้ในการค้าขาย สินค้าที่มีอยู่แล้ว มาซื้อขาย
กัน แต่ใช้แทนเงินตราได้จริง ชั่วครั้ง หนึ่งคราว หนึ่งได้แล้ว จะใช้
ความเชื่อหนี้ เช่นนี้ เป็นเงินทุนในการสร้างทรัพย์สินใหม่ก็จะ
ได้เหมือนกัน

กล่าวตัวอย่าง คือรัฐบาลเห็น เป็นคุณประโยชน์ที่จะทำทาง
รถไฟขึ้นใหม่ สายหนึ่ง คาคะเสน เห็นว่าคงจะเก็บค่าระวาง
แต่ค่าโดยสารใช้ทุนคืนได้หมดสิ้นในกำหนด ๓๐ หรือ ๔๐ ปี

เป็นคน แล้วยังมีกำไรโดยทางตรง และทางอ้อม ที่รถไฟสายนั้น
 จะช่วย การค้าขาย แล การเพาะปลูก ให้เจริญ ขึ้นกว่าเก่า ราษฎร
 ตามทาง สายนั้น จะขายสินค้าที่เขาทำได้ ราคาดีขึ้น เพราะฉะนั้น
 คำแรง หรือที่ดิน ที่ทำสินค้า นั้น จะมีราคา มากขึ้น กว่าเก่า โดยที่
 ไปมา สะดวก แล ภาษีอากร ผลประโยชน์ แผ่นดิน ก็ จะ พลดงออก
 งานขึ้น ด้วย เป็นคน แต่โดยเหตุที่ รัฐบาลไม่ยอม จะ เอาเงิน
 แผ่นดิน ออกใช้ ใน การ ทำทาง สายนี้ เพราะ จะไม่มีเงินพอใช้
 ทรัพย์ ใน การ อย่างอื่น ที่จำเป็น จะ ต้อง ทำ ด้วย แล คิด ว่า ครั้น
 จะ เวีย ราย กู้ยืม เงิน ของ ราษฎร ใน พื้น เมือง ไป ทำ กุณ ใน การ ทำ
 ทางนี้ ก็ จะ เป็น อัน ว่า รัฐบาล ชัก กุณ ใน บ้าน เมือง ไป ใช้ การ เสีย
 ทาง เดียว ถ้า มี ทาง หา กุณ อย่างอื่น เกิดขึ้น ชาว เมือง จะ หา
 ที่ กู้ยืมซึ่งกัน และ กัน ยาก ไป ดอกเบี้ย จะ แพง เพราะ กุณ ใน เมือง ที่
 มี สำรอง อยู่ สำหรับ ทำ ผลประโยชน์ อย่างอื่น จะ น้อย ไป เป็นคน
 ถ้า ความคิด ของ รัฐบาล จะ เป็น ดัง ที่กล่าว นี้ และ ถ้า จะ ทำ ทาง
 รถไฟ สายนั้น ให้ ได้ เพราะ เห็น จะ มี ประโยชน์ เป็น กำไร มาก
 รัฐบาล ก็มี ทาง ที่จะ หา กุณ มา ทำ ได้ โดย สะดวก โดย ที่ จะ กู้เงิน
 ชาว ต่าง ประเทศ ดัง ที่ได้ ทำ มา แล้ว สัญญา ใช้ ดอกเบี้ย เขา ตาม

สมควร แต่กำหนดเวลาผ่อนคืน เงิน กับ ดอกเบี้ย ใช้ เขา จนกว่า จะสิ้น กำหนดสัญญาใน สามสิบ สี่สิบ หรือ ห้าสิบปี เป็นต้น เป็น อันว่า รัฐบาล เขาหนีไป ขายเขาเงินมา ทำทุน ในการ สร้างทำรถไฟ ขึ้นใหม่ สายหนึ่ง หนังสือสัญญา กับเงินนี้ ต้อง ทำขึ้น เป็น รูปใด รูปหนึ่ง ที่จะ ให้ผู้ถือ เขาจำนวนเงิน หนึ่ง ใน สัญญานั้น ไป ซื้อ ขาย กัน ใช้แทน เงิน ให้สะดวกด้วย เพราะ ฉนั้น จึง จะต้อง พิมพ์ เป็นรูปตัว หรือ ใบสัญญา รับใช้เงิน แด่ ดอกเบี้ย แก่ผู้ถือ เป็น จำนวนเงิน ย่อย ฉบับละ ๑๐๐ บาท ๕๐๐ บาท หรือ ๑๐๐๐ บาท เป็นต้น โดยที่ คิด เห็นว่า ผู้ที่ มีเงิน เหลือ ใช้ อยู่น้อย แค่ น้อย เพียง ๑๐๐ บาท ถ้า ยากจะได้ ดอก เบี้ย ก็ จะ เขาเงิน นั้นไปซื้อ ตัวเงิน รัฐบาล มาเก็บไว้ ได้ หรือจะ ขาย เมื่อใด ก็ จะ ขาย ได้ โดยง่าย เพราะ ราคาตัวไม่ มาก มากนัก ถึง กำหนด ๖ เดือน รัฐบาลสัญญาใช้ ดอกเบี้ย ครั้ง หนึ่ง เมื่อใด ก็จะได้ ไปรับ ดอกเบี้ยมาใช้ ถ้าผู้ มีทรัพย์สิน มาก มีเงิน เหลือ ใช้ มาก จะ ต้อง การ ดอกเบี้ย มาก ก็ซื้อ ตัวย่อย นั้น ไป หลาย ฉบับ จน พอควา มปรารถนา ตัวเงิน ก็ ซึ่งมี ลักษณะ เป็นแต่ ความ เชื้อหนี้ ชนิดนี้ ก็ เป็น ทรัพย์สิน สมบัติ อย่าง หนึ่ง ที่มี ราคา จะ ซื้อ ขาย หรือ แลก เปลี่ยน กัน กับ ของ ที่มี ราคา อย่างอื่น

ได้ แล้วก็ใช้ความเชื่อ หั้น นั้น เป็น ทูม สำหรับสร้าง ทรัพย์สินใหม่
เช่น ทาง รถไฟนั้น ขึ้นได้ โดย แน่นนอน ด้วย

การ กู้ หั้น ยืม สิ้น กัน โดย ท่านของ ตก หั้น ทำ หนังสือ สัญญา ให้
เจ้า หั้น ตาม ธรรมเนียม ชาว บ้าน ทำกัน นั้น ไม่มี ลักษณะ
ที่จะ โอนกรรมสิทธิ์ เงินราย หั้น กันได้ ตาม ชอบใจ ของ เจ้า หั้น ๆ จำ
จะต้อง คอย ไป กว่าจะ สิ้น กำหนด สัญญา จึง จะ ได้คืนเงิน กอมนั้น
มาใช้ หั้น เช่น นี้ก็ เป็น อันว่า เป็น เงิน ตาย นิ่ง อยู่เปล่า ๆ ผิด กัน
กับ โฉนด สัญญา กู้เงิน ของ รัฐบาล ที่จะ เอาไป โอน กรรมสิทธิ์ กัน แลก
เงิน ๑๐๐ มา ใช้เมื่อใดก็ได้ ผิด กัน ที่ตรงว่า ความ เชื่อถือ ใน รัฐบาล
นั้น มี ราคา มากกว่า กัน แม้ แต่ จะ สัญญา ใช้ หั้น จำนวน ถึง ๕๐ ปี
ก็ เชื้อ รัฐบาล ได้

ใน การ กู้เงิน ชาว ต่าง ประเทศ มา ทำ กุณ เช่น นี้ เรา จะ
ชนเอา ของ เงิน เข้ามา ทำ เงินตรา ใช้ ใน เมือง ได้ เท่า จำนวน เงิน ที่
กู้ แล้ว ชาว ต่าง ประเทศ ที่ ได้ ชื้อ หั้น ของ รัฐบาล ไป นั้น ก็ ยัง
เอา ตัว กู้เงิน ของ รัฐบาล ไป ใช้ แลก เปลี่ยน กัน กับ เงินของ ได้ อีก ชื้อ
หั้น ด้วย

ถ้า รัฐบาล จะ ทำ ตัว กู้เงิน ย่อย เช่น นี้ ออก จำหน่าย ใน บ้าน
เมือง ราษฎร คนใด ที่มี เงิน เหลือ ใช้ อยากรจะ ได้ ดอกเบี้ย ก็ คง

จะ ชื้อ ไปบ้าง เป็น การ ช่วย ราษฎร ใน การ ขอสินเชื่อ โดย ที่ แล้ว
รัฐบาล ยัง จะ ได้ เงิน ทุน ไม่ ใช้ ทำ ผล ประโยชน์ อื่น ส่วน ตัว เงิน
กู้ ของ รัฐบาล นั้น ถ้า มี ผู้ ต้อง การ ชื้อ แต่ ถ้า ไม่มี มาก มาก เกิน
ส่วน คน ต้อง การ ไป ตัว นั้น คง จะ ขาย ได้ ราคา เต็ม จำนวน เงิน
ที่ รัฐบาล สัญญา จะ ใช้ อยู่ เสมอ จะ มี กำหนด เวลา ใช้ หนี้ ใน สิบ ปี
ยี่สิบ ปี หรือ สามสิบ ปี ก็ได้ ถ้า ผู้ กู้ ตัว ได้ ดอก เบี้ย โดย ผิด กฏ แล้ว
ก็ คง มี ผู้ ต้อง การ เรื่อย ไป ถ้า ราคา ตัว นั้น จะ มี เวลา ตกต่ำ ลง
บ้าง เป็น ครั้ง เป็น คราว ก็ จะ เปง เพราะ ผู้ กู้ ตัว รับ ร้อน จะ
ต้อง การ เงิน ด้ ใช้ โดย เหตุ หนึ่ง เหตุ ใด คง จะ ต้อง ขาย ชาติ ทุน ตัว
เงิน กู้ หนี้ เช่น นั้น จะ ไม่ ผิด กัน กับ สิน ค้ำ อย่าง อื่น ซึ่ง จะ มี ราคา ขึ้น ๆ
ลง ๆ ตาม เหตุ ที่ จะ มี ผู้ ต้อง การ ชื้อ มาก หรือ ต้อง การ ขาย มาก เกิน ส่วน
ไป ข้าง ใด ข้าง หนึ่ง น่า กว จะ มี อันตราย เกิด เป็น ความ วิต วิต ใจ ได้
ก็ โดย ที่ จะ ออก ตัว เช่น นั้น มาก มาก เกิน ไป จน ตก ราคา ผู้ กู้ ตัว
ต้อง ชาติ ทุน มาก การ ที่ หา ทุน ได้ ง่าย ๆ นั้น เป็น การ ยิว ชวน
ให้ ใจ ใจ อยู่ บ้าง แต่ ถ้า คอย ระวัง คุม เจริง ราคา ขึ้น ลง อยู่ เสมอ
เมื่อ เห็น ว่า ราคา ตัว นั้น จะ ตก มาก ไป รัฐบาล จะ ให้ ราคา คง เต็ม
ที่ เสมอ อยู่ ก็ ต้อง ชื้อ ตัว นั้น กลับ คืน เข้า เก็บ ไว้ เสีย ให้ มี ใช้
หมุน เวียน อยู่ น้อย ลง จน กว่า ราคา จะ กลับ สูง ขึ้น เพราะ ราษฎร

จะต้อง การซื้อตัวชนิดนั้นมาก ขึ้นอีก เมื่อได้เอาทุนเงินที่กู้
นี้ไปทำการ มีกำไรเก็บทุนคืนได้ ทีละเล็กทีละน้อยเท่าใด ก็เอา
กำไรนั้นซื้อตัวคืนใช้ใหม่ไป จนกว่าจะสิ้นจำนวนเงินที่กู้ อำเภอ
เมืองต่าง ๆ ในยุโรป มักจะใช้กู้เงินทำนองนี้ เพื่อจะเอาทุน
ไปสร้าง การโยธาอย่างหนึ่งอย่างใด ที่จะเก็บกำไร ผ่อนใช้หนี้
คืนได้ โดยแน่นอน มีการสร้างตลาดขายของสด การประปา
หรือการใช้ไฟฟ้าไฟฟ้าในท้องถิ่นที่อำเภอต่าง ๆ เป็นต้น ถ้าเลือก
ทำแค่ตัวเดียว การที่จะออกประโยชน์มีกำไรไปใช้หนี้นั้นได้แน่นอน
แล้ว ก็ไม่น่าวิตกอย่างไร แม้แต่สมบัติของรัฐบาลที่ไม่มี
คอกเบี้ย ก็ยังมีคนเอาไปเก็บสะสม เป็นทรัพย์สินตายอยู่ได้

หมวดที่ ๑๐ คำขายเกินตัว และ การทำสินค้า

สินขาย มากเกินไป

พ่อค้าแทบทุกคน ที่ทำการ คำขายขยันนั้น คงต้องมีนำที่
อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจำเป็นจะต้องทำตามที่ได้สัญญาไว้
ไว้ มีการสัญญาไว้กับเงินเป็นต้น ได้เช่นที่ซื้อผักหลังลงใน
ใบสั่งจ่าย หรือในหนังสือสัญญาไว้เงินฉบับใด เมื่อถึงวัน
กำหนดตามสัญญานั้นแล้ว จำจะต้องใช้หนี้เขาให้ได้ ถ้าใช้ไม่

ขรรคมดา แบนก็ข้อมจะ ค้างนี้ ทุนมาก เพราะ ฉะนั้น คน ทั้งหลาย จึง มีความ เชื่อ ถือ ใน ความ บึก แผ่น แน่น ทนมา ของ แบนก็ มาก ใคร มีเงิน เหลือ ใช้ สักรอย อยาก จะ ได้ คอก เบี้ย ก็ เขา เงิน ไป ฝาก ไว้ กับ แบนก็ เป็น เงิน ฝาก ประจำ บั้ สุด แล้ว แต่ จะ สัญญา กัน ว่า จะ ฝาก ไว้ ชั่ว บั้ หนึ่ง สอง บั้ หรือ สาม บั้ เป็น คั้น แบนก็ สัญญา ให้ คอก เบี้ย มาก น้อย ตาม กำหนด เวลา ที่ ฝาก นั้น จะ ชำ นาน หรือ เร็ว ถ้า ฝาก ไว้ สัก แค่ ว่า ให้ แบนก็ เป็นผู้ เก็บ รักษา เงิน ผู้ ฝาก จะ ถอน เงิน ที่ ฝาก นั้น ไป ใน วัน ไต ก็ ได้ จะ ถอน ออก หมด ใน ครั้ง เดียว หรือ จะ ถอน ไป ใช้ ที หนึ่ง น้อย เมื่อ เวลา ต้อง การ ใช้ เป็น ราย วัน ก็ ตาม ถ้า เป็น เช่น นี้ แบนก็ ก็ ไม่ ให้ คอก เบี้ย เลย หรือ ถ้า จะ ให้ บ้าง ก็ อย่าง ค่า ที่ สัก เพียง บั้ หนึ่ง ร้อย ละ หนึ่ง เป็น คั้น ไม่ ให้ คอก เบี้ย เพราะ เขา ต้อง บั้วย การ เก็บ รักษา เงิน หรือ บั้วย การ ทำ ฅาญ ชี ให้ เบ่ค่า ๆ หรือ ถ้า ให้ คอก เบี้ย บ้าง ก็ เป็น การ ที่ จะ ชวน ให้ คน เขา เศษ เงิน ที่ เหลือ ใช้ ชั่ว ระยะเวลา หนึ่ง ๆ นั้น ไป ฝาก เงิน ฝาก ประจำ บั้ แบนก็ เขา ไป ใช้ ทำ ประโยชน์ ได้ นาน เงิน ฝาก ประจำ วัน แบนก็ ไม่ ก้า เขา ไป ใช้ หมด ที เดียว เพราะ ไม่ รู้ ว่า เจ้า ของ จะ ต้อง การ ถอน ไป เมื่อ ไต แบนก็ จึง ไม่ ให้ คอก เบี้ย หรือ ถ้า ให้ บ้าง ก็ อย่าง น้อย ที สุด เงิน ฝาก

ค้าขายเกินตัว และการทำสินค้านั้นขายมากเกินไป ๔๑๗

นี้ และที่แบ่งก็เอาไปใช้เต็มทนของตัวสำหรับรับซื้อหนี้ หรือรับซื้อใบสั่งจ่ายใบสัญญาเงินของพ่อค้าลูกค้าทั้งปวง แบ่งก็ได้อีกคนเชื่ออีกมากแบ่งนั้นก็ยังมีเงินฝากมาก มากจนเกินเงินทุนของตัว หายเท่า ผู้ใดเอาหนีไปขายกับแบ่งก็ หรือไปกู้เงินจากแบ่งก็ คงคิดเอาดอกเบี้ย สูงกว่าที่แบ่งก็คิดเสียให้แก่ผู้ฝากเสมอ ไม่นั่นก็จะมีกำไร แต่ความจริงนั้น แบ่งก็ได้อาศัยใช้เงินฝากที่เหลือประจำวันนั้น เป็นกำลังมาก เพราะเงินเช่นนี้ไม่มีดอกเบี้ย หรือ มีดอกเบี้ยน้อยที่สุด ได้ใช้เงินรายนี้เป็นประโยชน์มาก โดยอาศัยเหตุธรรมดาซึ่งผู้ที่นำเงินไปฝากนั้น โดยมากไม่ได้ถอนเงินไปหมดในครั้งเดียวพร้อมกัน เจ้าจำนำผู้ถอนออกผู้หนึ่ง เจ้าคงมีเงินเหลือ สำหรับให้แบ่งก็เอาไปใช้ค้าขายซื้อหนี้ขายหนี้เอาถ้าไรก็ได้เสมอ การที่แบ่งก็ขายหนี้นั้น ก็คือขายความเชื่อที่คนทั้งหลายมีอยู่ต่อแบ่งก็ ผู้ซื้อความเชื่อของแบ่งก็คือผู้ที่นำเงินไปฝาก แล้วได้วันแต่ไม่เสร็จ รับเงินของแบ่งก็ แยกเปลี่ยนไปให้ไว้ เป็นสำคัญเท่านั้น

เรื่อง ขยะ ของแบ่งก็จะได้กล่าวคือไป ในหมวดหนึ่งต่างหาก กล่าวมาเพียงนี้ แต่พอจะให้เห็นว่า เมื่อแบ่งก็ค้าความเชื่อของ

ตัว เป็นใหญ่ ได้ อัครวิญญูเงินฝาก ของ ผู้อื่น ใช้ ซื่อหนึ่ ของคน คำขาย
จน เกิน ทุน ของตัว เอง อยู่ มาก นาน เติมนอไป เช่น นั้น แล้ว แบนก็
จำ จะต้อง ทำ การ โดย ความไหว พริบ ระวัจ ระไว อยู่ โดย กวดขัน
เสมอ ต้อง อุดหนุน สอดส่อง คุ้ให้ รู้จัก ความ ซื่อตรง แล ฐานะ ความ
บึกแผ่น ของเจ้า จำนำ ทุกคน ว่า จะ เชื่อเขาได้ สัก เพียงใดแล้ว ยัง
จะ ต้อง คอย ระวัจ พัง เหตุ การ ต่าง ๆ ที่ จะ เกิด ขึ้น หรือ เป็น อยู่
ทุกวัน ใน การ คำ ขาย ทั่วไป ด้วย ราคา สิ้น คำ อย่างใด จะ ขึ้น ลง
เพราะ เหตุใด ต้อง หนี สอดส่อง สัก เหตุ คุ้ เป็น การ คุมเชิง เจ้า
จำนำ แล คุมเชิง ตลาด สิ้น คำ ทั่วไป อยู่ เสมอ ถ้า แบนก็ มีความ
สงสัย ใน ความ บึกแผ่น ของเจ้า จำนำ คนใด หรือ มี เหตุ ที่ จะ หนี
เกรง ความ วิบัติ ใน การ คำ ขาย ทางใด ขึ้น แบนก็ ไม่ เชื่อ เจ้า จำนำ
ไม่ ยอมรับ ซื่อหนึ่ ใน ใบสั่งจ่าย แล ใบสัญญา ฤ้เงิน ของ พ่อค้า เมื่อใด
พ่อค้า นั้น จำ จะต้อง เขา สิ้น คำ ของตัว ออกขาย ใน ตลาด ตามแต่ จะ
ได้ ราคา ถึง จะ ขาด ทุน ก็ ต้อง ขาย เขา เงิน ไป ใช้ หนึ่ ไม่ ฉะนั้น ก็
จะ ต้อง ล้ม กระจาย เมื่อ เป็น เช่น นี้ สิ้น คำ อย่าง นั้น จะ มี มาก ขึ้น
ใน ตลาด มาก จน เกิน ส่วน ผู้ที่ จะต้อง การ ซื่อไป เมื่อใด ราคา
สิ้น คำ นั้น จะ ต้อง ตกต่ำ ลง ที่นี้ คำ คอกเบย ที่ แบนก็ จะ คิด เขา

ค้าขายเกินตัว และ การ ทำ สิ้น ค้า ขน ขาย มากเกินไป ๔๑๙

เป็น มา เหน็จ ใน การ ชื้อ หนี้ ต่าง ๆ คือ คีร์เคอว์ค (Discount) จะต้อง สูง ขึ้น ไป ทุก ที่ จะ สูง ขึ้น เพราะ ความ ใ่ว ใจ เชื้อ ดื้อ กัน น้อย ลง หรือ จะ สูง ขึ้น เพราะ จะ มี ผู้ ค้อง การ ขาย หนี้ มาก ขึ้น

แบงก์ ต่าง ๆ ไม่กล้า รับ ชื้อ เหมือน แต่ ก่อน ราคา สิ้น ค้า ใน ตลาด จะ ช่ว ตก ต่ำ ลง เป็น การ ขาด ทุน เสีย หาย มาก จน กว่า สิ้น ค้า ใน ตลาด นั้น จะ ค่อย หมด ขึ้น ไป กลับ มี ความ เชื้อ กัน ขึ้น ดัง เก่า อีก

แต่ เมื่อ เวลา ราคา สิ้น ค้า กำลัง ตก ต่ำ ช่ว มาก นั้น ถ้า พ่อ ค้า คน ไท ไม่ มี ทุน ของ ตัว เอง พอ จะ ใช้ หนี้ ก็ ก็ เขา สิ้น ค้า ใ่ว ค่อย ขาย เมื่อ เวลา ราคา จะ กลับ สูง ขึ้น ไม่ ได้ แล้ว พ่อ ค้า ผู้ นั้น ต้อง หนี หาย ด้ม กระจาย เป็น แม่ ราคา เงิน ใน ตลาด จะ แพง ขึ้น เพราะ ผู้ วัชเงิน ถ้า กลัว จะ ด้ม กระจาย ก็ จำ เปน จะ ค้อง ยอม เสีย ดอก เบี้ย ช่ว่าง สูง เกิน กว่าไร ที่ จะ ได้ ใน การ ค้า ขาย พ่อ ค้า ถึง จะ ค้อง เสีย ดอก เบี้ย ถึง วัชย ๕๐ ก็ คง ยอม ถ้า หาก ว่า จะ ได้ เงิน ด้ม ไป ใช้ ทัม เวลา ฉุกเฉิน พอ ช่วย ตัว ให้ พ้น ความ วัชย ด้ม ได้

เมื่อ การ ค้า ขาย ขณะ ไท ไท ทำ เล ที่ ไท ไท เป็น เช่น นี้ โดย มาก พวก ลูก ค้า มัก จะ พุด กัน ว่า เป็น เวลา ที่ เงิน น้อย ไป แต่ อัน ที่ จริง

หาเงิน เพราะเงินในท่าเดที่นั่น จะขาดเงินไม่ เป็นเหตุเพราะขาด
ความเชื่อกันไป เช่นนี้เอง ถึงในเวลานั้นจะมีเงินอยู่มาก แต่
ความเชื่อในขณะนั้นไม่มี เจ้าของเงินก็ไม่กล้าจะทวงขอให้
ผู้ใดกู้ยืมไป แต่ในการค้าขายพูดกันว่า ลักษณะการเช่นนี้
เป็นเวลา “ขาดเงิน” หรือเวลา “หาเงินยาก”

การที่พวกพ่อค้าต้องขาดทุนเสียหายล้มละลายลง เพราะใช้
หนี้ไม่ทัน หรือเพราะการเชื่อหนี้กันต้องหยุดยั้งไปชั่วคราวหนึ่ง
เช่นนี้เรียกกันว่า ค้าขายเกินตัว

ในการค้าขายสินค้าชนิดหนึ่งชนิดใดก็ดี ถ้าหากว่าความ
เชื่อในการค้าขายทางนั้นหยุดยั้งไปเมื่อไร ผลของการทางเดียวกัน
นั้น อาจกระทบไปถึงดอกเบี้ย หรือราคาเงินกู้ในท่าเดที่นั่นได้
ทั่วไป โดยเหตุที่มีผู้ต้องการเงินใช้มากขึ้นในขณะเดียวกัน
ราคาเงินก็ต้องสูงอยู่เอง แต่ก็ไม่เป็นเหตุที่จะชักจูงให้ราคา
สินค้าอย่างอื่นในตลาด หรือราคาสินค้าทั่วไปตกต่ำลงได้เสมอ
กัน ราคาสินค้าชนิดใดจะสูงขึ้นหรือตกต่ำลงได้ ก็จะเป็นเพราะ
เหตุที่บังเอิญที่เกี่ยวข้องแต่จำเพาะสินค้าชนิดเดียวกันนั้นเอง เป็นต้น
ว่าพ่อค้าสินค้าชนิดอื่นนั้น มีทุนของตัวเองพอ แต่อยู่ดีหัวระงับใจ

ค่าขายเกินตัว และ การทำสินค้าขึ้นขาย มากเกินไป ๔๒๑

ระวังตัวที่จะไม่ทำสินค้าอย่างนั้นให้เกินกำลัง ของตัวไป ราคาของ
ชนิดนั้นก็จะไม่พอขาย ตกต่ำไปได้มากนัก ไม่ตกต่ำลง มากตาม
กันได้ เพราะ พ่อค้า นั้นจะไม่ตั้งเขา ของ ชนิด นั้น ทอดเทลง ขายใน
ตลาด กระทำให้ สินค้า นั้น มีจำนวน มากมายเกิน ความต้องการ
ไปในขณะเดียว แต่ถึง อย่าง นั้น ก็ดี เพราะ เหตุที่ราคาเงินแพง
ขึ้น โดยที่ การซื้อ นั้นน้อยไป ราคาของ ทั่ว ๆ ก็คงจะพอขาย
ตกต่ำ เพราะ เรื่องเงิน นั้นได้บ้าง

ในเวลา ที่สินค้า อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด คง ตกราคา เสียหาย ลง
มาก เพราะ การค้าขายเกินตัว นั้น จำเพาะ จะ เป็น เวลา ซึ่ง ผู้มี
ทุนจะต้อง ระวังตัว ไม่กล้าซื้อสินค้า อย่าง นั้น ด้วย ไม่กล้าซื้อ
เพราะ เห็น ว่า ราคา ของ ที่กำลัง ตกต่ำ อยู่ นั้น อาจ จะ ตกต่ำ ลง ไป
ได้ อีก ไม่ควร จะ ซื้อ ของ ที่ ถอยราคา เช่น นี้ เก็บไว้ขาย ที่ละ
มาก ๆ ตาม ที่เคย ทำมา หรือมี ฉะนั้น ก็ จะ รอคอย ไปจน เห็น ว่า
ราคา ของ นั้น ตกต่ำ ลง ถึง ที่ สุด แล้ว จึง จะซื้อ ขึ้นไว้ หมาย หากถ้าไร
เมื่อ เวลา สินค้า นั้น จะ กลับ ขึ้น ราคา อย่าง เดิม ต่อไป โหม ยัง จะ
ต้อง ถนอม ทุนไว้เพื่อการ ฉุกเฉิน ใน การค้าขาย ซึ่ง อาจ จะ พอขาย ตาม
มาถึง ตัว ทาง หนึ่ง ทาง ใด เพราะ เกิด เหตุวิปริต ขึ้น ใน การค้าขาย

ขณะ นั้น ด้วย เหตุต่าง ๆ ที่กล่าว มา นี้ กลับช่วย ทำให้ราคา
สินค้าที่ตกต่ำ อยู่ มาก แล้วนั้น ยิ่งต่ำลงไป อีก

อีก ประการ หนึ่ง ถ้าในคราวใด มี ผู้ ทำ ของ อย่างใหม่ ขึ้นขาย
หรือ ทำ ของ อย่างใหม่ อะไร ขึ้น อย่างหนึ่ง ซึ่ง ค่าขาย มีค่าไร มาก
เกิน ส่วนกำไร ขรรวมตาไป คน ทั้งหลาย เห็น ดี มาก ต่าง คน ก็ ต่าง
รีบร้อน ทำ ตาม เชียง อย่าง บ้าง มี คน อยู่เท่าใด ก็ หุ่บ เทลง ไป ที่ ไม่
มี คน พอ ก็ ยืม คน มา ขึ้น มา ลง ผู้ ที่ รีบร้อน คิด ทำ ขึ้น ใน ชั้นแรก
ก็ มี ค่าไร มาก แต่ ครั้น มี ผู้ เขา เชียง อย่าง กัน มาก ขึ้น ทำ ของ
อย่างใหม่ นั้น ออก ขาย หุ่บ เท เข้า ไป ใจ ใน ตลาด จน มาก ถึง เหลือ
ความต้อง การ ไป ผู้ ที่ อยากจะ ขาย ของ ให้ ได้ เงิน คืน ก่อน ก็ ต้อง
ขาย ต่จราคา ตกลง เมื่อ ราคาลง หนัก ขึ้น เพราะ ถึง กำหนด ใช้ หนี้
จะไม่ได้เงินใช้ ช่างฝ้าย แบงก์ ก็ ไม่ เชื้อถือ ต่อไป จะขาดทุน เท่าใด
ก็ ต้อง จำใจ ขาย เมื่อ การ ทำ ของ ขาย ขึ้น มาก เกิน ความ ต้อง การ
จน ถึง เหลือ ไป เช่น นี้ ความ ฉิบหาย ก็ จะมี มา ประจวบ เดียว กัน
กับที่ พ่อค้า คำ เกินตัว มี ผล ว่าง พดอย ให้ ผู้ ขึ้น ต้อง เสีย หาย ไป ด้วย

การ สร้าง โรงสี สร้าง เรือ แต่ การ คำ ขาย ดำ พัด อย่าง ถ้า เกิด
มี ขึ้น มาก เกิน ส่วน ที่ ควร ไป ก็ คง ต้อง ขาดทุน เช่น นี้ เสมอ

หมวด ๑๑

วิธีทำใบสั่งจ่าย ส่งเคราะห์กัน

Accommodation Bills

การซื้อเชื่อขายเชื่อกันโดยวิธีใช้ใบสั่งจ่ายในการค้าขายนั้น
 ตามธรรมดาที่เป็นอันเชื่อกันว่า เพราะมีจำนวนสินค้าเท่าราคา
 ในใบสั่งจ่ายจริง ผู้รับใช้หนี้ซึ่งกันจึงได้เซ็นต์ชื่อชักหลัง ยอม
 รับใช้เงินโดยที่ผู้หนี้ได้รับสินค้าไปแล้ว คาดคะเนเห็นว่าเมื่อ
 ขายสินค้าได้คงจะมีเงินไปใช้หนี้กัน เมื่อเกิดความฉ้อฉลขึ้น
 เพราะค้าขายเกินตัวไปจึงใช้หนี้ไม่ทันกำหนด หรือเพราะส่ว
 สินค้าซึ่งขายมากเกินความต้อง การ สินค้าตกราคาจนขาดทุน
 ไม่มีเงินจะใช้หนี้ตามที่ได้อำมาในหมวดก่อนนั้น หากเป็น
 กราวเคราะห์ร้ายเพราะขายของไม่ได้ ผู้ที่จะรับซื้อหนี้ในใบ
 สั่งจ่ายไม่เชื่อจึงไม่รับซื้อใบสั่งจ่ายนั้น พวกถูกหนี้ไม่ได้เงิน
 ไปใช้หนี้ก็ต้องถูกฟ้องล้มละลาย โดยที่ไม่ได้มีความคิดข้อ
 อย่างใดเลย

แต่พวกพ่อค้าที่ทุจริตนั้น เมื่อเวลาขาดเงินใช้แต่ถ้าพึ่งตัว
 จะไปกู้ยืมใครไม่ได้ ก็คบคิดกันทำใบสั่งจ่ายปลอมขึ้น ประ

คู่สัญญาได้ มีสินค้าซื้อขายกันจริง ผู้ส่งจ่ายกับผู้รับใช้หนี้
 สมรู้กัน ทำใบส่งจ่ายนั้นไปลงรายเอาเงินจากแบงก์ ใบ
 ส่งจ่ายเช่นนี้ ภาษาอังกฤษเรียกกันว่า "เอกคอมโมเดชั่นบิล"
 "Accommodation Bills" เป็นใบส่งจ่ายที่สมยอมกันโดย
 การช่วยส่งเคราะห์แก่กัน เมื่อถึงเวลาจะต้องใช้หนี้ผู้
 ใช้หนี้ไม่มีเงินใช้ ผู้รับซื้อหนี้ต่อ ๆ ไปมีที่คนก็ต้องพอลย
 ติบหายลงตามกัน

ใบส่งจ่ายชนิดนี้ยอมจะเกิดมีขึ้นมาก เมื่อใกล้เวลา
 ถูกเดินจะเกิดความวิบัติขึ้นในการค้าขาย พวกถูกหนี
 หนี้คิดลงก็สมรู้กัน พอจะได้มีเงินใช้หนี้กันความล้ม
 ไลได้ชั่วคราวหนึ่ง พักผ่อนให้หวังหาเงินทางอื่นมาใช้ต่อไป

อันที่จริงการส่งเคราะห์กันเช่นนี้ ไม่มีความผิดอะไรต่อ
 กฎหมาย เป็นดังนี้ว่า นาย ก. อยากจะได้เงินไปทำทุน หรือ
 เขาไปใช้ทำธุระอะไรอย่างหนึ่ง นาย ก. ไปหา นาย ข. ชี้แจง
 ว่า นาย ข. เป็นผู้มีชื่อเสียงดี แบงก์คงมีความเชื่อ นาย ข.
 นาย ก. ขอให้ นาย ข. ช่วยส่งเคราะห์รับใช้หนี้ใบส่งจ่ายของ นาย ก.
 เมื่อ นาย ข. สมยอมด้วย นาย ข. เช่นนี้ชื่อ ตง บนใบส่งจ่ายนั้นแล้ว

นาย ก. ก็เอาใบสั่งจ่ายนั้น ไปขาย แก่ แบงก์ ๆ เห็น มีชื่อ นาย ข.
เป็น ประกัน อยู่ มีความเชื่อ นาย ข. ไว้ชื่อ ไว้ นาย ก.
ก็ได้อำนาจไปใช้ เมื่อ นาย ก. ได้อำนาจไปทำทุนค้าขาย มีกำไร
นาย ก. ก็คงมีเงินไปใช้หนี้ แบงก์ ตามกำหนดสัญญา นาย ก.
จะหาทุนโดยวิธีนี้ สักกี่ครั้งก็หมดก็ได้ สักแล้วแต่จะมีคน
ช่วยส่งเคราะห์เป็นประกัน ถ้าถึงกำหนดสัญญาได้อำนาจไปใช้
แบงก์แล้วก็เป็นแล้วกัน การค้าขายของ นาย ก. คงจะดำเนิน
ถาวรไปได้เสมอ ผู้ที่สมัครกับ นาย ก. มีความดีควรได้ความ
ส่งเสริมว่าส่งเคราะห์แก่เพื่อนจริง แต่ถ้าผู้ส่งเคราะห์เป็น
ประกันนั้น พดอยได้ผลประโยชน์ด้วย นาย ก. ต่างคนต่างก็
ทำใบสั่งจ่าย ผลดีเปลี่ยนกันเป็นเจ้าหนี้ทุกหนี้ เอาใบสั่งจ่าย
ไปขายกับแบงก์ โฉนบบ้าง แบงก์บ้าง ขายพอเข้าขั้นบ้าง สัก
แล้วแต่จะได้อำนาจไปใช้ โดยสะดวก ถ้าการค้าขายขาดทุน
หรือเอาเงินไปใช้สัญญาไปเสียทางใด พวกพ่อค้าหรือแบงก์
ที่รับชื่อใบสั่งจ่ายนั้นไว้ก็ต้องขาดทุนเปล่า จะฟ้องโรงศาล
ให้ทำโทษผู้สมัครก็เป็นความอาญาผิดโทษก็ไม่หนัก เพราะ
ฉนั้นคนทุกจริตจึงได้กล้าทำใบสั่งจ่ายชนิดนี้ อยู่เสมอ ยิ่งเป็น
เวลาขาดเงิน เมื่อการการค้าขาดทุนก็ยังทำกันมากขึ้น เป็น

การ ยาก ที่ ผู้ โศก จะ ล่วง ฐานะ ได้ การ เชื้อ หนี้ ใน การ คำ ธิาย
มี คุณ มี ประ โยชน์ มาก อย่าง ไต ก็ ดี ถ้า มา เกิด มี เหตุ เป็น การ
คำ เกิน ตัว มี การ ทำ ของ มาก เกิน ต้อง การ แต่ การ ลวง เขา เงิน
กัน ด้วย อนุบาย ใช้ ไบ สั่ง จำย ส่ง เพราะ หัก กัน ดัง ที่ กล่าว มา แล้ว การ
เชื้อ หนี้ นั้น ก็ กลับ กลาย เป็น เหตุ ของ ความ ฉิบหาย วิต ไป

ความ ฉ้อ โกง กัน โดย วิธ ใช้ ไบ สั่ง จำย ปลอม กัน เช่น นั้น ใน
เมือง เรา ก็ เกิด มี ปรากฏ ขึ้น เมื่อ คราว หนึ่ง กับ พิศ ครั้ง หนึ่ง นั้น แล้ว ถึง
กับ ฝั่ง ฝั่ง เกิด ขึ้น สำหรับ แดก เปลี่ยน ไบ สั่ง จำย กัน ใน ระหว่าง กรุง เทพ ฯ
กับ เมือง จีน เมือง สิงคโปร์ เป็น ต้น จะ ทำ กัน มา ยาวนาน เท่า
ใด แล้ว ก็ ไม่ ปรากฏ แต่ ก็ มี ผล ที่ ตรง ว่า คน พวก นี้ ล้อ ลวง เขา
เงิน ของ แบนก ต่าง ๆ ใน กรุง เทพ ฯ ไป ปรากฏ เสีย เป็น อัน มาก

ไบ สั่ง จำย ต้อง มี ชื่อ ผู้ สั่ง แด ผู้ รับ ใช้ เงิน สอง ชื่อ ถ้า ผู้ โศก
ล้อ ลวง ให้ แบนก หลง เชื้อ ได้ ฝ่าย เดียว เท่านั้น จะ ทำ ไบ สั่ง จำย
ปลอม สัก ก็ ครั้ง ก็ หน ก็ ได้ ยืม เงิน ใหม่ ไป ใช้ หนี้ เก่า เวรีย ไป
เขียน แต่ ไบ กระดาษ ให้ แบนก ยึด ถือ ไว้ ถ้า แบนก เชื้อ ผู้ สั่ง จำย
อยู่ คน เดียว แล้ว ผู้ รับ ใช้ หนี้ แม้ จะ เป็น คน ออ ทาน ก็ เช่น ด้
ชื่อ รับ ใช้ หนี้ นั้น ด้

วิธีทำใบสั่งจ่ายเชิงวิเคราะห์กัน ๔๒๗

การส่งวิเคราะห์กัน เช่น นี้ ถ้าวิเคราะห์แก่ผู้รักดีมีชื่อตรง
แต่มีทรัพย์สินของตัวเอง เป็นหลักฐาน มันคง ชัยบ้าง ก็ไม่ ชัยบ้าง
ถนัดนัก ถึงอย่างไร คน เช่น นี้คง จะเสีย ภาย ชื่อ แต่ทรัพย์สินสมบัติ
ของ เติม ของ ตัว ชัยบ้าง แต่ ถ้าไปส่งวิเคราะห์แก่ คน ทุจริต ที่
ไม่มีสมบัติอะไร เลย แล้ว คน จำพวก นี้ จะ คำ ขาย ขาดทุน เป็น
หนัก ดักสืบ มาก หรือ ดักสืบ แล่น มากก็ รู้ สัก เสมอ กัน เพราะ
สมบัติ เติม ของ ตัว ไม่ มี เลย จะ กลับจน ลง ไป ยิ่ง กว่า เก่า ไม่ได้
ละ เมื่อ ก่อนเวลาที่ ศาล จะ ชำระ หนี้ ยึด ทรัพย์สินสมบัติ ลง ขาย ทอด
ตลาด ถ้า คน ทุจริต นี้ ยัก ยอก ทรัพย์สิน ไว้ ได้ บ้าง ก็ จะ กลับ
ได้ ชัย สัก ก็นั่น สบาย ไป เสียกว่า เมื่อ ยัง ทำการ คำ ขาย เสีย ซัก เพราะ
จะ หมด ความ กังวล ไป ใน การ ที่ ต้อง ทำ การ สับ สั้น กระจวน กระจวาย
อยู่ เสมอ

หมวดที่ ๑๒
ตอกเบี้ย

ตอกเบี้ย นั้น ต้อง ถือ ว่าเป็น มา เหน้ ๑ อย่างหนึ่ง ของ การ ประหยัด
ทรัพย์สิน ที่ เจ้า ของ ทุน ควร ต้อง ได้ เพราะ ความ ขาด ทรัพย์ สัม
รวม รวม เก็บ ขอม ถนอม เศษ เงิน ที่ เหลือ ใช้ ฐานไว้ จน เป็น

ของทุนให้ผู้อื่นกู้ยืมไปทำผลประโยชน์ ได้ชั่วกำหนดเพลา
สัญญาที่ผู้กู้จะได้สัญญาใช้คืนเงิน กลับคืน

ของทุนในบ้านเมืองก็เป็นเช่นเดียวกันกับสินค้าอย่างหนึ่ง
มีราคาสูงหรือต่ำสุดแล้วแต่ว่าจำนวนทุนที่มีอยู่สำหรับให้กู้ยืม
กันนั้น จะมีผู้ต้องการเขาไปใช้มากหรือน้อย ถ้ามีผู้
ต้องการใช้มาก แล้วทุนมีน้อยราคาทุนหรือดอกเบี้ยก็ต้องสูง
ถ้ามีทุนชุกมากมีผู้ต้องการใช้น้อย ดอกเบี้ยหรือราคาทุน
นั้นก็ต้องต่ำ

ผู้ที่มีทุนจะให้กู้ปรารถนาดอกเบี้ยอย่างสูงที่สุดแต่ที่มีประกัน
มั่นคงที่สุด ผู้ที่ต้องการกู้ก็ปรารถนาจะทำผู้ที่มีเต็มใจจะ
เขาดอกเบี้ยอย่างต่ำที่สุด เป็นความปรารถนาตรงกันข้าม
อยู่เช่นนั้น อีกฝ่ายหนึ่งเจ้าของทุนคือเจ้าของทุนจะต้องประมัต
กันลดดอกเบี้ยให้ต่ำลง ผู้ที่ค้ำผู้ก็จะต้องประมัตกันขอให้
ดอกเบี้ยให้สูงขึ้น มีฉะนั้นเจ้าของทุนจะได้ดอกเบี้ย แต่
ผู้กู้ก็จะได้ไม่ไต่ทุน

ดอกเบี้ยหรือราคาเงินจะสูง ๆ ต่ำ ๆ ได้โดยเหตุที่กล่าว
มานั้นแล้ว ยังจะต้องมีพิภพสูง ๆ ต่ำ ๆ ไปตามลักษณะการ
ประกันนั้นคงมากน้อย ว่าทุนนั้นอาจเสียหายไปได้โดย

ง่าย หรือ ยาก ทุน จะ โกง หรือ โกง ความ ชันตราย มาก น้อย กว่า
กัน อีก ถ้า โกง ชันตราย เสีย หาย คอก เบี้ย จะ ต้อง ถูก ถ้า
โกง ชันตราย จะ แพง คอก เบี้ย มี พักติ ตั้ง แต่ บ หนึ่ง ร้อย ละ หนึ่ง
แพง ขึ้น ไป ถึง ร้อย ละ ห้าสิบ หกสิบ เป็น ต้น ที่ ถูก มาก ก็ คือ มี
ประกัน นั่น คง ว่า ต้น ทุน จะ ไม่ สูญ เสีย ง่าย ที่ แพง มาก ก็ เป็น
ว่า ต้น ทุน นั้น โกง แต่ ความ ชันตราย จะ สูญ เสีย ไป ได้ โดย ง่าย เจ้า ของ
ทุน จึง ต้อง เรียบ ก เขา คอก เบี้ย ให้ สูง ไว้ เพื่อ จะ ได้ คุ้ม กัน กับ ชันตราย ที่ น่า
กลัว อยู่ เสมอ แต่ ถึง อย่างไร ก็ คง จะ มี พักติ ปาน กลาง อยู่
เป็น ขรรฆมา พักติ นี้ จะ สูง แต่ ว่า แต่ ทำไร ใน การ ทำ ผล ประโยชน์
ทั่วไป เป็น ไหม ถ้า การ ทิ้ง ปล่อย โดย มาก อย่าง มี ทำไร มาก คอก
เบี้ย ก็ ต้อง แพง เพราะ จะ มี ผู้ ต้อง การ กู้ ยืม ไป ทำ ประโยชน์ มาก
เจ้า ของ ทุน ต้อง พลด ขย ได้ ส่วน แบ่ง บัน มาก ขึ้น ตาม กัน

พักติ คอก เบี้ย ปาน กลาง ยี่ จะ สูง ค่า ผลิต กัน ไป ใน ระหว่าง นา ๆ
ประเทศ อีก ต้อง สูง แต่ ว่า แต่ ว่า นา ๆ ประเทศ ที่ ต่าง กัน นั้น
จะ มี กอง ทุน อยู่ มาก หรือ ทุน อยู่ น้อย การ ทำ ผล ประโยชน์ ใน การ
กะสิ กรรม, ^{หรือ} ผลิต กรรม แต่ พานิช กรรม จะ มี ผล เป็น ทำไร มาก น้อย
กว่า กัน เพียง ใด แต่ ยัง ต้อง สูง แต่ ว่า แต่ นี้ ลี ของ พด เมือง ที่ ย่อม
จะ ต่าง กัน นั้น อีก พด เมือง บาง ชาติ มี ความ มัธยม ประหยัด

ทวีปด้าครที่เห็นยาว แน่น มากไม่ เผลวเรอ ดูด้าที่เก็บเด็ก ผสม
น้อยขึ้นไว้ เป็นทุน ถึงจะได้ คอกเบียม้อยก็พอใจใจง่าย สักแต่
ว่าได้ ผลประโยชน์งอกขึ้น จากทุน นั่นบ้าง แด้วก็ แด้วกัน จะเอา
คอกเบียม ซึ่งไม่ได้ ก็ต้อง เอาให้ ต่ำลง พลเมือง บาง ประเทศ มี
นิสัย เผด็จ เรอใช้ ดีรย เงินทอง ด้วย ความ มัทน น้อย ไม่ ค่อย
จะ คิด ถึง ความ จำเป็น ที่ จะ ต้อง ประหยัด ทวีป เพราะ ฉะนั้น
จึง มี ทุน น้อย พิกัด คอกเบียม จึง แพง ข้าง ฝ่าย พลเมือง บาง ประเทศ
ที่ ทำ การ หา ผล ประโยชน์ ได้ กำไร มาก โดย สะดวก ต้องการ ทุน
ทำการ คือ เติม กว้าง ขวาง ออก เต็ม ไป เช่น การ เพาะ ปลูก การ
หัก กรรม หรือ การ ค้า ขาย จำ เวญ ขึ้น เป็น ต้น มี กำไร งอก เป็น
ทุน เพิ่มเติม จน เท่า ใด ก็ไม่ พอ ใช้ คอก กับ ทุน นั้น มา เติม อีก ราคา
ทุน ใน ประเทศ นั้น ก็ ต้อง สูง มี คอก เบียม แพง ขึ้น ตาม กัน อยู่ เอง
ใน ประเทศ อังกฤษ ซึ่ง เป็น ประเทศ ที่ มี ทุน มาก ที่สุด เพราะ
การ หัก กรรม แะ พานิชกรรม จำ เวญ มาก คอก เบียม ปาน กลาง
ที่ มี ประกัน ทุน มัน คง มาก นั้น ค้า อยู่ ช้านาน เต็ม มา เพียง มี
หนึ่ง ร้อย ละ สอง ครั้ง เท่านั้น ไม่ ต่ำ ลง อีก ได้ เพราะ เมื่อ ทุน ใน
บ้าน เมือง งอก มาก ขึ้น เจ้า ของ ทุน ก็ ไม่ ลง ทุน ทำ การ หา ผล
ประโยชน์ ใหม่ เดียว ตาม ประเทศ ราช หรือ เมือง ขึ้น ของ อังกฤษ ที่มี

ยุโรป แลอเมริกา ทราบกันได้ง่าย โดยที่ ราคาเงิน ที่ซื้อขายกันในตลาด
ปรากฏ ช้อย่เสมอ ตัวเงินที่ ของ รัฐบาล ซึ่งนับถือ กันว่าเป็นสิ่งที่มีประ
กันมั่นคง แน่กว่าอันนั้น ซื่อขายเปลี่ยนมือ ผู้ถือกันแทบทุกวัน ราคา
ขึ้น ๆ ลง ๆ บางทีใน วันเดียว ก็ผิดกันได้ หหลาย ราคา แต่ก็ถึงจะ
ขึ้นลง อย่าง ไต ก็ดี เมื่อคิด รวมเฉลี่ย เขาเป็น ราคา ปาน กกลางแล้ว
ก็จะเห็นได้ ว่า ราคาเงินก็ แดตอก เบี้ยนั้น คงที่เสมอ ช้อย่คง หหลาย ๆ
มี แม้ ตอก เบี้ย จะมี เวลา สูง มาก ขึ้น เกิน ขรรพมา บ้าง ก็จะเป็น สด
ชิว ครั้งคราว โดยที่ มี เหตุร้าย ช้อย่ ไต เกิดขึ้น ในการ คำขาย แล
อื่น ๆ พอเมื่อ ตกใจ รับขาย ตัวสินค้านั้น หรือ ใบสำคัญ ห็นจำนวน ช้อย่
ไตลง เพื่อจะคืน เขาเงินทอง ไม่เก็บไว้ เช่น มีการ ส่งคราม เปรตั้น
ราคาเงิน แดตอก คำ สิว พัดช้อย่ จะต้อง แพง ขึ้น แดตอก ตาม กระทบ ไม่ไต่
ทั่วโลก ช้อย่ที่เรา รู้ สัก อยู่ใน บัญชี ณ แดตอกนี้ (พ.ศ. ๒๔๕๘)

พิกัด ตอก เบี้ย ปานกลาง ซึ่ง จะ คง ที่ ประจำ ช้อย่ ไต ชิว สมัย หนึ่ง ๆ
ใน บ้าน เมือง ไต นั้น ประกอบ ด้วย เหตุ สอง ประการ เป็น ใหญ่ เหตุ
ต้น เป็น ช้อย่ ที่ ความ สามารถ แดตอก ความ ปรากฏา ของ พอ เมื่อ ช้อย่ ที่ ช้อย่ จะ
ประหยัด ทรัพย์สิน ซึ่ง สัม ช้อย่ ไต เป็น กอของ ทน นั้น แก่ ก่อ เพียง ไต แด
เหตุ ที่ สอง เป็น เพราะ เหตุ ที่ จะมี ผู้ ต้อง การ ใช้ กอของ ทน ที่ สัม ช้อย่ ไต
ไต นั้น มาก หรือ น้อย เป็น ส่วน ประกอบ กัน เพียง ไต

เป็น ต้นว่า เมื่อ ขณะ คชก เบี้ย ปาน กลาง ซึ่งขึ้น ถึง ร้อยละ ๘ นั้น
 พล เบื้อง คงจะมี ความ ปราถนา ที่จะ ประหยัด ทرفย ขึ้น ใจ เป็น พนแก่
 กตมากรชนกว่า เมื่อ พกค คชก เบี้ย นนึ่ง ค่าอยู่ เพียง ร้อยละ ๔ เป็น แน
 และ เพราะ เหตุนี้ของทุนใน บ้านเมืองก็จะต้องมีสิ่งล้ม มาก ขึ้น ตาม กัน
 ค่า อักฝ่าย หนึ่งนั้น จำนวน คน ที่จะ ต้องการกู้ ยืมทุน ไป ใช้ คงจะ น้อย
 ดง กว่า เมื่อ คชก เบี้ย ยังต่ำ อยู่เพียง ร้อยละ ๔ เป็น การ คชย ถ่วง
 กันอยู่ ด้วย เหม่อันกัน ถ้าการ เป็น เหม่อัน ดังที่ ได้ ยกความ มา
 เปรียบ ให้ เห็น เช่นนี้แล้ว เมื่อ ขณะ เวลา คชก เบี้ย ซึ่งถึง ร้อยละ ๘
 จำนวน ทุน ใน บ้าน เมือง อาจมี เหลือ เกิน ไป กว่า จำนวนเงิน ซึ่ง จะมี
 ต้องการ ยืม ไป ใช้ ทำ ทุน ก็จะเป็น ได้ แต่ถึง อย่าง ไตก็ดี เมื่อ เวลา
 คชก เบี้ย ยังต่ำ อยู่เพียง ร้อยละ ๔ นั้น จำนวนเงิน ที่มี ต้องการ กู้ ยืม
 ไป ใช้ คงจะ มากกว่า เมื่อ เวลา คชก เบี้ย ซึ่งถึง ร้อยละ ๘ เสมอ อาจ
 มี ผู้ ต้องการ มาก เกิน ไป กว่า จำนวน ทุน ที่มี ให้ กู้ นั้น เป็น แน เมื่อ
 การ เป็น เช่นนี้ ราคา ของ เงิน ทุน ก็ต้อง เป็น ประ ตักเดียว กัน กับ ราคา
 สิ้นค้า โดยทั่วไป คือ ถ้ามี สิ้นค้า หรือ จำนวนเงิน ทุนนั้น น้อยกว่า
 ความ ต้องการ หรือ ไม่พอ กับ ความ ต้องการ ราคา สิ้นค้า หรือ คชก เบี้ย
 ของ ทุนนั้น จำจะ ต้อง สูง ขึ้น แต่ ถ้ามี สิ้นค้า หรือ จำนวน ทุน มาก
 เหลือ เกิน ส่วน ความ ต้องการ ไป ราคา สิ้นค้า หรือ คชก เบี้ย ของ ทุน

นั้นจะต้อง ตกต่ำลง ที่ยิ่งก้ม ยิ่งทางนี้ลง ปลายคงจะต้องถ่วงกันลง จน
 กว้างจำนวน ทนที่จะมีไว้ สำหรับให้ กู้ นั้น จะพอ ตักกัน กับจำนวนเงิน ที่
 จะ มีผู้ ต้อง การ กู้ ยืม กระ ทำให้ ดอกเบี้ย มีพิกัด เป็น ถดถอย คงที่ ชยู่ได้
 ดินค้า ทุกชนิด ที่เพิ่มขึ้นกัน แต่ราคาซื้อขาย สูงกว่ากัน ไป
 ตามภูมิ ประเทศต่าง ๆ นั้น ถ้าคิดหัก ค่าแรง จนถึงไปมาถึงกันแต่
 ค่ากำไร ปานกลาง ของพวกพ่อค้า ถูกค้ากันทั่ว ไร่ ไร่ หอย เบ็ดเตล็ด ออก
 เสียแล้วราคา ดินค้า นั้นช้านาน ไป คงจะต้องเท่าเทียมกันอยู่เสมอ ไม่
 เลือกว่า จะทำไกล จากที่ ขาย สัก เพียง โศ เพราะเหตุว่ากำไร ในการ
 ค้าขาย ดินค้า อย่างนี้ จะมาก เกินส่วน ไป นานนักไม่ได้ คนอื่น
 รู้ความ คงจะค้า ดินค้า อย่าง นั้นบ้าง ถบปลาย จะแข่งแย่ง กันค้าจน
 กำไร จะตก ลง คงที่ เป็น กำไร ปานกลางอยู่ เสมอ เงิน เสียแต่จะเป็น
 ดินค้า ที่จะมี ไร่ บิดประตุค่า ได้ขายด้วย ตลอดไป

ดอกเบี้ย ซึ่งเป็น ราคา ของ ต้นเงิน กู้ ยืมกันนั้น ก็เป็น เช่นเดียวกัน
 กับราคา ดินค้า ขรรมตา ในเมือง โศ ประเทศโศ ให้ ดอกเบี้ยสูง โดย
 เหตุที่ท่าผล ประโยชน์มีกำไร มาก เงินทุน ประเทศอื่นคงจะค่อย ๆ
 ไหล ทุ่ม เท เข้าไป จน กว่า ดอกเบี้ย ใน ประเทศ นั้น จะ ตกต่ำ ลงตาม
 สมควร เสมอ พิกัด ดอก เบี้ย ที่ สูงต่ำผิด กัน ชยู่ได้ ตามภูมิ
 ประเทศ นั้น เป็นเหตุ เพราะ ความ อับคราย ด้วย ไร่ ไร่ ร้ายแต่

อื่น ๆ ที่จะทำให้ ทุบเสียหายจวนตีไปได้ง่ายหรือยาก เพราะธรรมเนียม
กฎหมายบ้าน เมือง ของ พต เมืองที่ต่างภาษาต่างชาติเท่าдна เพราะ
ทางไกลที่เจ้าของทุบในประเทศหนึ่งระหว่งไม้สนัด ไม่อยากจะส่งทุบไป
ค้าในท่าเดก ๆ ทั่วไม้คั้นเคย ถัดจจะมีความกังวลยากลำบากใจต่างๆ
เหล่านี้ แล้วยังมีค่าใช้ ด้รยในการแลกเปลี่ยนเงินที่ค้าง ฮักรากันนั้น
อีกเป็นต้น แต่ถึงเช่นนั้นก็ตีค่าใช้ ด้รยในการ ค้างเงิน ยังต่ำอยู่กว่า
การ ค้างสินค้า เป็นอันมาก เพราะฉะนั้นพิกัต คอกเบ๊ในประเทศ หนึ่ง
จึงไม่สู้จะห่างไกลกัน กับประเทศอื่นมากมาย อย่าง ราคาสินค้า ยกตัว
อย่างว่าในกรุง ลอน ลอน พิกัต คอกเบ๊ ธรรมดา ร้อยละ ๒ ครั้ง หรือ
ร้อยละ ๓ ในเมืองล่อกอตเตนค้คองเหนือก็ไม่ได้กันเพราะถึคอกกฎหมาย
เดียวกัน พุดภาษาเดียวกัน หรือคั้นเคยกัน มาก เป็นต้น แต่เมื่อข้าม
ทะเล อันแคบ หนทาง ไกล ชั่ว ๆ โมงเดียว เพียงประเทศฝรั่งเศส
พิกัตคอก เบ๊ ก็ผิดกันไปได้ เพราะ เหตุว่า เงินทุบ จะเทไป เมาไม่
สู้ ด้สวัก เหมือนในระหว่าง ล่อกอต เตนค้กับกรุง ลอน ลอน เป็นต้น

รัฐบาล อังกฤษ ด้เงินพด เมือง โป ประเทศ อังกฤษ เสีย คอก เบ๊
เพียงร้อยละ ๒ ครั้ง รัฐบาลรัสเซียหรือรัฐบาลสยามรัฐบาลจีนแลอื่น
ซึ่งห่างไกลกันออกไปมาก ด้เงิน ในกรุง ลอน ลอน หรือ ในกรุงปารีส
แห่งเดียวกันก็จริง แต่ต้องเสียคอกเบ๊มากถึงร้อยละ ๔ แด ๕ เป็นต้น

เหตุที่ดอกเบี้ยผิดกันกับ ดอกเบี้ยที่รัฐบาล อังกฤษ ต้องเดียนั้น ก็เพราะ
 คนอังกฤษ เชื่อถือได้วางใจใน ความมั่นคง ของรัฐบาล เขามากกว่า
 ประเทศอื่น พักที่ผิดกันอยู่ เพียงร้อยละ ๑ ถึง ๒ นั้น ก็แปลว่า
 อันตราย แลความเสียหายของเงินทุน ซึ่งคนอังกฤษคาดคะเนว่าอาจ
 มีมากกว่าใน ประเทศ อังกฤษ นั้นได้

เมื่อชี้แจง ถึงเรื่องกำไร ได้กล่าวไว้ว่ากำไรปาน กลางนั้น
 อาจตกต่ำ หรือสูง ขึ้นได้ เพราะ ค่าแรง ทำการจะสูง ขึ้นหรือตกต่ำลง
 แลส่วน ค่าแรง จะตกต่ำ หรือสูง ขึ้นได้ ก็เป็น เพราะเหตุที่ราคาอาหาร
 จำหามี เพียงคน ทำงาน จะแพงขึ้นหรือ ตกลงด้วย เพราะฉะนั้น ถ้าใน
 ขณะใด ราคา อาหาร ตกต่ำลง ค่าแรง ทำการตกต่ำลง ถ้าไร มาก
 ขึ้นแล้ว พักที่ดอกเบี้ยก็พลอยสูงขึ้นตามกำไรนั้นด้วย แลถ้าจะต่ำลง
 ก็เพราะ ราคา อาหาร แพงแปลนการ ตรงกันข้าม ราคาอาหาร จึงเป็น
 เหตุ อย่างหนึ่ง ที่จะกระทบไป ถึงพักที่ ดอกเบี้ยได้

ราคา ที่ดินนั้น ก็ต้อง พาด พิงอยู่ ต่อ พักที่ ดอกเบี้ย นอกจากนั้น
 ยังมี ราคา ทรัพย์สิน ธรรมดาต่าง ๆ เช่นราคา คิวเงินกู้ ของรัฐบาลแลบริษัท
 รถไฟ แลอื่น ๆ ซึ่งให้ ดอกเบี้ยประจำอยู่ เป็นค้ำ ถ้าบังเอิน ในขณะ
 ใด การทำผล ประโยชน์อย่างใด จำเวญ ขึ้นมาก คนทำการอย่างนั้น
 มีกำไร มาก จึง สามารถ ที่จะใช้ ดอกเบี้ย คำนำ เงินกู้ ยืมได้ มากขึ้น
 ราคา ที่ดิน ซึ่งได้ค่าเช่า ประจำ แลทรัพย์สิน ธรรมดา ซึ่งมีดอกเบี้ย ประจำ

เหล่านี้ คงจะต้อง พดอย ตกต่ำลง เพราะเหตุ ที่คอกเบยทาง การ อย่างอื่น ซึ่งขึ้น เจ้าของที่ดิน แด่ทรัพย์ สมบูรณ์นั้นอยากจะได้ คอกเบย มากขึ้น กว่าเก่า ก็ จะ ขยาย ทรัพย์ นั้นลงถอน เอาทุน ไปให้ เขาก หรือเอาไป เป็นทุน ทำการอย่างใหม่ มีผู้ขายทรัพย์ มากขึ้น ราคาทรัพย์นั้น ก็คง ตกต่ำลง

ราคาที่ดิน ที่จะตกต่ำลง เพราะ พักคอกเบย จะสูง ขึ้นนั้น ถึง ผลประโยชน์ ที่เคยได้ ในที่ดิน จะมากกึ่ง ที่อยู่อย่างเก่า ราคาที่อาจ จะตกต่ำไปได้

จะยกตัว อย่าง มาก กล่าว ว่า ที่ดิน แห่งหนึ่ง เจ้าของ เคยได้ ผลประโยชน์ คิดเท่าคอกเบยปานกลาง ในต้นทุนร้อยละ ๕ ถ้ามีหนึ่ง เจ้าของ นั้นได้ ผลประโยชน์ ๕๐๐ บาท ราคาที่ดินก็ควร เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท แต่มาภายหลัง การทำผลประโยชน์ต่าง ๆ มีกำไร มากขึ้น ก็ถือว่าคอกเบยปานกลางพดอยสูงขึ้น ถึงร้อยละ ๑๐ ราคาที่ดินนั้นเอง ก็จะ คงได้ผลประโยชน์ อยู่ บัดนี้ ๕๐๐ บาท เสมอไปก็จริง แต่เหตุที่คอกเบยปานกลางแพงขึ้นกว่าเก่าอีกร้อยละ ๕ เป็นร้อยละ ๑๐ ราคาที่ดินนั้น ก็จะ ตกต่ำลงตามด้วย เป็นราคา เงินแต่เพียง ๕,๐๐๐ บาท เท่านั้น ถ้าหากว่า พดเมื่อง จะปรารถนา คอก เบย ร้อยละ ๑๐ ตามกัน เป็นอัน เห็นได้ ว่า คอกเบย ซึ่งขึ้น กว่าเก่า เพียง ร้อยละ ๕ เท่านั้น ราคาที่ดิน คงตกต่ำลง ถึงร้อยละ ๕๐

หมวดที่ ๑๓

การค้าขายระหว่างประเทศ

การ บิน หน้า ที่ กัน ทำงาน ตาม ความ สันติ ติ ตาม ความ สดวก
ของ บุคคล ใน ท่าเรือ ที่ ๆ เหมาะ แห่ง หนึ่ง แล้ว มี คน กดาง คือ
พ่อค้า มา ขน เขา ของ ต่าง ๆ ที่ ทำ นั้น ไป แลก เปลี่ยน เขา ของ
ต่าง ชนิด ซึ่ง คน ใน ท่าเรือ ที่อื่น ได้ ทำ ขึ้น ตาม ความ สันติ ติ แด
ความ สดวก ของ เขา เหมือน กัน มา เทียบ แลก ขาย ให้ กัน ทั้ง
สอง ฝ่าย ได้ ของ ไป ใช้ หรือ บริโภค ได้ ตาม ความ ต้อง การ ของ
บุคคล ต่าง ๆ นั้น และ ที่ เรียก กัน ว่า การค้าขาย

การค้าขาย เกิด จาก ความ ปรารถนา ที่จะ แลก เปลี่ยน สินค้า
ต่าง ชนิด ซึ่ง กัน แด กัน เป็น เหตุ ไม่ได้ เกิด จาก ความ ปรารถนา
ที่ ตัว คน ก็ ต่าง จะ อยากร ได้ ราค เงิน แด ทอง ทั้ง สอง ฝ่าย ก็ จริง
แต่ โดย ที่ เงิน ทอง เป็น เครื่อง วัด ภาวะ ราค สิ่ง ของ ที่ แลก เปลี่ยน
กัน เป็น ของ กดาง แด เป็น กระดาษ สำหรับ ใช้ ใน การ แลก เปลี่ยน
ด้วย นั้น คน ทั้ง หลาย จึง ได้ นิยม กัน รับ เงิน แด ทอง ซึ่ง ได้ ณะง
ว่า เท่า กับ ราค สิ่ง ของ ที่ ให้ ไป แลก นั้น ขึ้น มี ข้อ ใจ ก่อน เมื่อ
ภายหลัง จะ ต้อง การ ของ อย่าง ไต ไป ใช้ หรือ จะ ต้อง การ แรง

ผู้ใดไปทำงานให้ ก็จะได้เอาเงินทอง ซึ่งได้เป็นคะแนนไว้นั้นออก
แลกเปลี่ยน มาใช้ ได้ตาม ความ ปราถนา

การแลกเปลี่ยน สินค้า โดย จะไม่ต้อง ใช้ เงิน ทอง เปน ของกลาง
เลย ก็ได้ เช่น แม่ค้า ชาว ส่วน เขา ผลไม้ ไป แลก เจ้า จาก ชาว
นา เปน ต้น แต่ใน การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ก็ คล้าย กัน รวม
ราคา สินค้า ที่ แลก เปลี่ยน กัน ใน ระหว่าง ประเทศ คือ ประเทศ
นั้น ได้ ตั้ง ราคามา บาท ขึ้นไป ถ้า ราคา สินค้า ที่ แลก กัน
นั้น เท่ากัน ก็ ไม่ต้อง ใช้ เงิน ทอง เพิ่ม เดิม อีก ทัก หนึ่ง สินค้า
ด้อย ลง กัน ไม่ได้ โดย ถ้า พัง คือก ภาณูซี หรือ ถ้า จะมี ราคา มาก
กว่ากัน ข้าง หนึ่ง ถ้า ข้าง ที่ เปน ถูก หนึ่ง ไม่มี เงิน ทอง จะ ส่ง ไป ใช้
จะ ส่ง สินค้า เพิ่ม เดิม ไป ใช้ หนึ่ง แทน เงิน ทอง ก็ได้ เหมือน กัน

วิธี ที่ พด เมือง ๆ เดียว กัน บน หน้า ที่ กัน ทำ การ แลัว เอา ผล ที่
ทำ ขึ้น ได้ ต่าง ชนิด ไป แลก กัน มา ใช้ เปน ประโยชน์ ได้ โดย
สะดวก ทั้ง สอง ฝ่าย โดย ที่ ชาติ รัย แรง ทำ การ ของ พวก พ่อค้า เปน
คน กลาง สำหรับ นำ สินค้า ซึ่งมี เหลือ ใช้ ข้าง หนึ่ง ไป แลก กับ
สินค้า อย่าง อื่น ที่ มี เหลือ ใช้ อีก ข้าง หนึ่ง นั้น ทำ ให้ ings ผลิต
ประโยชน์ ขึ้น ได้ อีก เพียง ใด ใด ชี้ แจง มา ใน หมวด ที่ ๕ แล้ว
เมื่อ การ แลก เปลี่ยน นี้ ได้ ขยาย ตัว กว้าง ขวาง คือ ออก ไป ถึง

นา ๆ ประเทศได้ ก็ยัง จะมีประโยชน์มากขึ้น แก่ผู้ทำสินค้า
นั้น อีก ชาวต่างประเทศ ต้อง การ สินค้า ชนิดใด ของ เรา มาก ขึ้น
ราคา สินค้า ชนิด นั้น ก็ จะมีราคา สูง ขึ้น แต่จะไม่ตกต่ำ ลง จน
กว่า พดเมือง เดียว กัน หรือ พดเมือง ประเทศอื่น จะ ทำ สินค้า
อย่าง เดียว กัน นั้น ดังไป ขาย จน มาก มาย เกิน ความ ต้อง การ ไป

สารพัด สินค้า ใน บ้าน เมือง ที่มี มาก เหลือเกิน เหลือใช้ก็ ตี
สัมภาระ ทั้ง ปวง ที่มี อยู่ แต่ เรา ใช้ทำ ประโยชน์ ได้ น้อย ราคา จึง ต่ำ
หรือ ถ้า ทำ ขึ้น เป็น ประโยชน์ ได้ มาก แต่ ต้อง ลง ทุน ลง แรง
มาก ราคา ของ ตัว เอง นั้น จะ แพง เกิน ไป จน มี คน ต้อง การ น้อย
แต่ สัมภาระ ทั้ง ปวง ที่มี อยู่ แต่ เรา ไม่ รู้จัก ใช้ หรือไม่ ทำให้ เกิด
เป็น ประโยชน์ ขึ้น ได้ ตาม สสมควร เหล่า นี้ ถ้า ชาว ต่าง ประเทศ
ต้อง การ ซื่อ ให้ ราคา พอ มี ถ้าไร ที่จะ จัด ทำ หรือ หา ส่ง ได้ ก็
เป็น อัน ว่า การ กำขาย กับ ต่าง ประเทศ เมื่อ ตลาด ให้ ของ เหล่า
นั้น ออก ไป ขาย เป็น ประโยชน์ แก่ พดเมือง ของ เรา ได้ กว้าง ขวาง
ออกไป อีก

อีก ฝ่าย หนึ่ง สินค้า สารพัด อย่าง ที่ ไม่มี ใน บ้าน เมือง แต่ ที่ เรา
ทำเอง ใน บ้าน เมือง ไม่ ได้ หรือ ถ้า ทำ ได้ ก็ จะ ต้อง ลง ทุน ลง แรง
เบ็ดเตล็ด มาก เพราะ ไม่ มีความ รู้วิธี ทำ ดี พอ หรือ ไม่ สันทัด

โดย ปราศจาก ความ ขำขาน หรือ ใน ท่าเด ที่ ๆ ทำ นั้น ไม่ เหมาะ
ทุน แด แรง ที่ จะ เขา ไป ลง ใน การ ทำ ของ เหล่า นี้ เอง จะ ได้ ผล
เป็น กำไร ไม่ เท่า กัน กับ การ อย่าง อื่น ที่ เรา ทำ อยู่ โดย ข้ำ ของ
โดย สดวก แด โดย ที่ อยู่ ใน ท่าเด ที่ เหมาะ แต่ ของ เหล่า นี้ ชาว
ต่าง ประเทศ ทำ ได้ สั้น ดี กว่า เรา แด ทำ แล้วยัง เข้า มา ขาย เป็น
ราคา ต่ำ พอ ที่ เรา จะ ซื้อ ใช้ ได้ แล้วย เรา เขา ของ ต่าง ประเทศ
มาใช้ จะมี คุณ ประ โยชน์ กว่า ที่ จะ ไม่ มี ใช้ เลย หรือ ที่ จะ ทำ
เอง ไม่ ได้ เป็น ราคา ต่ำ เท่า กัน ใน ที่ สุด ถ้า เรา ทำ การ โด ดี ด้ ำ เวั
ได้ โดย ง่าย ทั้ง ได้ บำ เ็น ด้ ำ แรง ใน การ นั้น มาก แด สดวก กว่า
ทำการ อย่าง อื่น นั้น แลว เรา ก็ ควร จะ ทำ แต่ การ อย่าง เดียว นั้น
เสมอ ไป มุ่ง หมาย เขา ผล ของ การ ที่ เรา ทำ ได้ นั้น ไป แลก
กับ ของ อย่าง อื่น ที่ เรา จะ ต้อง การ ใช้ หรือ บริ โภค

ต้น เหตุ ซึ่ง จะ ชัก ชวน ให้ คน ใน ประเทศ เดียว กัน วิชาน แดก
เปลี่ยน ผล ของ แรง ทำ การ ที่ เป็น สิ้น ค้ำ ไน ระหว่าง คน พวก เดียว
ชาติ เดียว กัน มี อย่าง โด การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ซึ่ง คน ต่าง เมือง
ต่าง ชาติ ได้ วิชาน แดก เปลี่ยน สิ้น ค้ำ ต่าง ประเทศ กัน ขึ้น ด้วย ก็
เป็น เพราะ เหตุ อย่าง เดียว กัน นั้น เอง

แต่ ท่าน ของ การ แดก เปลี่ยน ใน ระหว่าง ประเทศ คือ ประเทศ จำ จะ
ต้อง ผิด เพี้ยน กัน ไป โดย เหตุ ที่ หน ทาง ซึ่ง จะ วน สิ้น ค้ำ ไป แดก

กัน นั้น เป็น ทางไกล ต้อง เบียดง ค่าขน สินค้า มาก ขึ้น เป็น สำคัญ
 แล้ว ยัง จะ มีความ อดวก น้อยกว่า การค้าขาย ใน บ้าน เมือง เดียวกัน
 เพราะ พดเมือง พุคภาษา ต่าง กัน ใช้ ธรรมเนียม แตกกฎหมาย ต่างกัน
 ใช้ ระเบียบการปกครอง ต่างกัน เป็น คับ เหตุต่าง ๆ เหล่านี้ ประค
 ตั้ง ว่า เป็น รื้อ อย่าง หนึ่ง ซึ่ง จะ กัน ทาง ไม่ ให้ ทุน แล คนทำงาน ต่าง
 ประเทศ นั้น เลื่อนไป มา หา กัน ได้ โดย อดวก ถ้า ไม่ มี รื้อ กัน
 เขตแดน อยู่ เช่น ที่ กล่าว มา นี้ แล้ว การค้าขาย ต่าง ประเทศ
 จะ ไม่ ผิด กัน ไป จาก การค้าขาย ใน ประเทศ เดียว กัน นั้น โดย

การการค้าขาย ต่าง ประเทศ เป็น การ เบียด ตลาด เพิ่ม เต็ม ทำ
 ที่ ขาย สินค้า ของ ประเทศ ต่าง ๆ ให้ กว้าง ขวาง ออก ไป ได้ แทบ จะ
 ทั่ว โลก การ ขน สินค้า ไป แลก เปลี่ยน กัน ทาง ทะเล ยิ่ง อดวก มาก
 ขึ้น เพราะ ค่า ระวัง นันทุก สินค้า ค่า ลง โดย เหตุ ที่ บริษัท เจ้า ของ
 เรือ กำมัน แข่ง ชัน ประชัน กัน อดค่า ระวัง เรือ ลง เต็ม อดไป ยัง
 มี ทาง รถไฟ อดรับ สินค้า จาก เรือ ส่ง แพร่ หาดาย ค่อ เข้า ไป ใน
 แผ่นดิน ที่ อยู่ ห่างไกล จาก ชาย ทะเล ออก ไป นั้น อีก ใน ที่ สุด การ
 แลก สินค้า ยิ่ง อดวก ขึ้น แล ยิ่ง แลก ห่างไกล ออก ไป ได้ อีก เท่า ไ้
 มนุษย์ ที่ อยู่ ต่าง ประเทศ ต่าง ชาติ ศาสนา ก็ ยิ่ง จะ ได้ อด ไ้ รย

ใช้ แรง ทำการ ซึ่ง กัน แด กัน เป็น ประโยชน์ ส่วน ตัว แดชาติ มาก
ขึ้น เพราะ การ บั่น หน้า ที่ กัน ทำงาน นั้น มาก อย่าง ต่าง ชนิด ขึ้น
ทุก ที่ พดเมือง อยู่ใน ภูมิประเทศ ชนิดใด ถ้า ได้ ทำการ แต่ ด่วน ที่
ชนิด ชนิดใด ใน กิจ อย่างใด ที่ จะ ได้ ผล ประโยชน์ มาก ที่ สุด โดย
นำ พัก นำ แรง ของ ตัว ชั่ว เสมอ ไป แล้ว ผล ของ การ อย่าง นั้น
คง จะ เกิด มี มาก ขึ้น ตาม ส่วน ที่ การ แดก เปลี่ยน สินค้า กัน
จำ เร็ว ขึ้น เป็น แน่

การ แดก เปลี่ยน สินค้า กัน ใน ระหว่าง นา ๆ ประเทศ มี คุณ
มาก ที่ ควร ว่า สินค้า ชนิด ที่ เรา ทำ ไม่ได้เอง หรือ ถ้า ทำ ได้เอง
จะ ต้อง เปิดช่อง แดง เปิดช่อง ทน เพราะ การ ไม่ อดทน อย่างใด อย่าง
หนึ่ง นั้น เรา จะ มี ใช้ ได้ โดย ที่ ไม่ ต้อง เปิดช่อง แดง แดทน มาก
เท่า กับ ที่ เรา จะ ทำเอง เพราะ เหตุ ที่ ผู้ ทำ ซึ่ง เป็น ชาว ต่าง ประเทศ
นั้น ทั้ง ได้ ต่ำ กว่า ต้อง เสีย ค่าขน สินค้า อย่าง นั้น ซึ่ง เข้ามาถึง เมือง
เรา แล้ว ยัง ขาย ได้ ราคา ต่ำ กว่า ที่ เรา จะ ทำ ได้เอง

การ ได้เปรียบ ที่ จะมี ขึ้น ใน การ แดก สินค้า ต่าง ประเทศ ได้ ก็ เมื่อ
ราคา สินค้า ของ ชนิด ใน ประเทศ หนึ่ง มี ส่วน แดก เปลี่ยน ผิดกัน กับ
ส่วน ราคา สินค้า อย่างเดียวกันนั้น ใน ประเทศอื่น เป็นต้น ว่า ใน

เกาะชวาแต่ในประเทศสยาม ต่างก็ทำนาปลูกข้าว แต่ปลูกอ้อย
ทำน้ำตาลได้ด้วยกัน ทั้งสองฝ่าย กำหนดเสียว่าในเกาะชวา
นั้นราคาข้าว ๑ หาบ จะเท่ากับราคาน้ำตาล ๑๕๐ ชั่ง (จีน) แต่
ในประเทศสยาม ราคาข้าวหนัก ๑๕๐ ชั่ง จะแลกน้ำตาลเมืองชด
ได้ ๑ หาบ ถ้าราคาสินค้าสองชนิดในสองประเทศผิดกัน ตามส่วน
เช่นนี้ ก็จะได้เห็นได้ทันทีว่า ถ้าไทยจะต้อง การ น้ำตาล แล้ว
ส่งข้าวเมืองไทยไป แลกกับน้ำตาลในเกาะชวา จะได้เปรียบ
กว่าที่จะไป แลกน้ำตาลในเมืองชด ส่วน ชาวชวาถ้าจะต้อง
การ ข้าว แล้ว ส่งน้ำตาลชวามา แลกเข้าไปจากเมืองไทยจะได้
เปรียบ กว่าที่จะ แลกเข้าไปในเกาะชวานั่นเอง

ถ้าราคาข้าวในเกาะชวาหาบละ ๑๐ บาท ราคาน้ำตาล
หาบละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ส่วนราคาข้าวในกรุงสยาม
หาบละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ราคาน้ำตาลหาบละ ๑๐ บาท
เข้าเมืองไทยราคา ๗ บาท ๕๐ สตางค์นั้น จะแสดงให้น้ำตาล
ชวาเข้ามาขายในเมืองได้ราคาถึง ๑๐ บาท ถ้าคิดหักค่าระวาง
เรือที่คอง ขนเข้าไป แลขนน้ำตาล มา ประมาณว่า ๕๐ สตางค์ค้าขาย
เกี่ยวเคียว พ่อค้าไทยจะได้กำไรในค่าน้ำตาล ๒ บาท ฝ่ายพ่อค้า

ชวา ถ้า แลกกัน ทำนอง นี้ก็ จะได้กำไร ใน ค่าเช่า ๒ บาท เหมือน กัน
ต่าง ก็ได้ เปรียบด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย

หรือ ถ้า หากว่า ราคา สินค้า ใน เมือง หนึ่ง จะ ต่ำกว่า ราคา
สินค้า ใน เมือง หนึ่ง ทั้ง สอง ชนิด เป็น ต้นว่า ใน กรุง สยาม ราคา
เช่า หาบ ตะ ๕ บาท ราคา น้ำตาล หาบ ตะ ๗ บาท ๕๐ สตางค์
แต่ ใน เกาะชวา ราคาเช่า หาบ ตะ ๘ บาท ราคา น้ำตาล หาบ ตะ ๑๐ บาท
แพง กว่า ราคา ใน กรุง สยาม ทั้ง สอง อย่าง ถ้า เป็น อย่าง นี้ ก็ ยี่
จะ ค้ำขาย แลก เปลี่ยน กัน มี กำไร ได้ ทั้ง สอง ฝ่าย เหมือน กัน ตาม
ส่วน ราคา น้ำตาล ใน กรุง สยาม ๑ หาบ จะ แลก เข้า ใน กรุง สยาม
ได้ หาบ ครึ่ง ส่วน น้ำตาล ใน เกาะชวา ๑ หาบ จะ แลก เข้า ใน เกาะ
นั้น ได้ ๑๒๕ ชั่ง (เงิน) ถ้า เป็น เช่น นี้ น้ำตาล ชวา ๑ หาบ
ราคา ๑๐ บาท จะ แลก เข้า กรุง สยาม ได้ ๒ หาบ เป็น ราคา ๑๐ บาท
แล้ว เขา ไป ขาย ใน เกาะชวา จะได้ ราคา หาบ ตะ ๘ บาท ๒ หาบ
เป็น เงิน ๑๖ บาท มี กำไร ๖ บาท ใน ค่าเช่า ส่วน ใน กรุง สยาม
ราคาเช่า ๒ หาบ เป็น เงิน ๑๐ บาท เมื่อ ส่ง ไป ขาย ใน เกาะชวา
จะได้ ราคา ๑๖ บาท ซื้อ น้ำตาล ชวา ได้ ๑๖๐ ชั่ง เขา เข้า มา ขาย
ใน กรุง สยาม ได้ ราคา หาบ ตะ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ๑๖๐ ชั่ง
เป็น เงิน ๑๒ บาท หัก ต้น ค่าเช่า ๕๐ บาท ยัง เหลือ เป็น กำไร

ขยับ ๒ มาท โดยที่ไม่ได้ คิดค่า ระวัง ทั้ง สอง ฝ่าย

ถ้าสินค้าสอง ชนิด นั้น มีส่วน ราคา แยก เท่ากัน ทั้ง สอง ประเทศ การ แลกเปลี่ยน กัน ก็ จะไม่ ออก ประโยชน์ อย่าง ใด ขึ้น เป็น ต้น ว่า ถ้า ใน กรุงสยาม เข้า สอง หาบ จะ แลก น้ำตาล ได้ ๑ หาบ แต่ ใน เกาะ ชวา เข้า ๒ หาบ ก็ จะ แลก น้ำตาล ใน เกาะ นั้น ได้ ๑ หาบ เหมือน กัน ถ้า เปรู เช่น นี้ ก็ หาก มีใคร จะ ส่ง น้ำตาล ชวา มา แลก กับ เจ้าไทย หรือ ส่ง น้ำตาล ไทย ไป แลก กับ เจ้า ชวา ให้ บวญ การ ไม่

ตามธรรมชาติ ของ การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ นั้น พ่อค้าบางคน ก็ คง หมาย ค่า แลก สินค้า อย่าง ที่ เขา ชำนาญ แค่ ชนิด เดียว ^{ที่}ซื้อ ของ นั้น ส่ง ออกไป หรือ ^{ที่}ซื้อ ของ นอก เจ้า มา ขาย ก็มี ^{ที่}ซื้อ สินค้า หลาย อย่าง ส่ง ออกไป ขาย ทาง เดียว หรือ ^{ที่}ซื้อ สินค้า หลาย อย่าง เจ้า มา ขาย ทาง เดียว ก็มี แต่ ^{ที่}ค้า ทั้ง สินค้า ออก นอก เมือง แล สินค้า เข้า ใน เมือง พร้อม กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ก็มี ^{ที่}สุด แล้ว แต่ จะ เห็น ว่า ราคา ฝ่าย ใน กับ ฝ่าย นอก ผิด กัน พอ เกิน ค่า รณ สินค้า ไป ส่ง เปรู ถ้า ไร สมควร กับ ความ เห็น ใจ เห็นชอบ แล้ว ก็ คง จะ ^{ที่}ซื้อ ของ สิ่ง นั้น ขาย เขา ถ้า ไร ได้ ทุก ชนิด ไป แต่ ถ้า ไร นี้ ถ้า มาก เกิน ส่วน ถ้า ไร ปาน กลาง ไป ไม่ ^{ที่}ซ้าก็ คง จะ ต้อง ตก ลง มา เพราะ การ ประมุข ^{ที่}พ่อค้า ทั้งหลาย จะ แก่ง แย่ง กัน ตก ถ้า ไร ลง

ในการ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ที่ต่าง โทดกันนั้น ค่าระวางเรือ แด
 ค่าใช้สอย สารพัด อย่าง ใน การส่ง สินค้าไป แดส่ง กลับ มานั้น จะต้อง
 เป็น ข้อสำคัญ ที่จะคิด เสียก่อน ราคา สินค้า ที่ส่ง ไปมา ถึงกัน ต้อง
 พงษ์ขึ้น เพราะค่าใช้สอยใน การขนสินค้า รวมทั้งค่า ไร่ ปานกลาง ของ
 พ่อค้า นั้นด้วย เมื่อคิดค่าขน แดค่า ไร่ ของพ่อค้าเดินเข้า แดต้องปลตาย
 ราคา ของ ชนิดเดียวกัน ใน ประเทศ ที่ส่ง แด ประเทศ ที่รับ สินค้า อย่าง
 นั้น คงจะ เท่ากัน อยู่เสมอ จะสูง กว่ากัน เกินส่วนไปไม่ได้ ก็เพราะ
 การประมูล แ่งแย่งกัน ในระหว่าง ผู้ ทำ แดผู้ ค้าซึ่งจะคอย บังคับอยู่เป็น
 ขบวนการ การค้าขายถ้าไม่มีที่คิดไว้ เพราะการบีบคั้นราคา การเก็บ
 ภาษี หรือข้อบังคับต่าง ๆ ของรัฐบาล หรือเพราะคิดขจัดด้วยข้อหนึ่งข้อ
 สองอย่าง ซึ่งรัฐบาล ต่างประเทศ ได้ทำไว้ ต่อกัน พ่อค้า ต่อพ่อค้า ผู้ ทำ
 สินค้า ต่อผู้ ทำสินค้า ได้ ประมูลแข่งกัน ประชันกัน ได้ โดย สดวก แล้วย
 ราคา สินค้า ที่ แดก เปลี่ยนกัน คงจะต่ำลง ถึงที่สุด เพียงที่ผู้ ทำ แดผู้ ค้าจะ
 ได้กำไรปานกลาง พอสมควรเท่านั้น ลงปลตายที่สุดคุณประโยชน์ของ
 การค้าขาย คงจะได้ แก่พดเมืองที่เป้นผู้บริโภค ใช้ สรรพสินค้า นั้นทั่วไป
 สินค้าซึ่ง ประเทศ หนึ่งจะส่ง ออกไป จนกว่า จะพดกันกับ ความ
 ต้องการ ของ ประเทศ หนึ่ง เมื่อ ไตนั้น จะมี เขตกัน ต่อเมื่อ ราคา
 สินค้า ที่ แดก เปลี่ยนกัน ในสอง ประเทศนั้น จะค่อยลดหย่อนลง หากัน

เข่าระเขียบไปเอง เปนดังนี้ว่าในการค้าขายกับน้ำตาตในระหว่างกรุง
สยามกับเกาะชวาที่ได้ ยถมากถ้าว เปนตัวอย่าง ก้อนนั้น เมื่อเวลา
ที่ไทยส่งเข้า ๑ หาบไป แลกน้ำตาตในเกาะชวาได้ ถึง ๑ หาบครึ่ง
จะมีกำไร เปนอัน มากนั้น แน่แล้ว พ่อค้าไทย ก็คงจะ อยาก ส่งเข้าไป
อย่าง มากที่สุด ที่จะส่งไปได้ พ่อค้าไทย ทั้งหลาย ต่าง ก็ จะ เข้ายิง
อย่างกัน เพราะเห็นมีกำไรมาก เมื่อเปน เช่นนี้ เข้าในเกาะชวาจะมาก
เกินส่วน ตั้ชงการของ ชาว ชวาไป จนกว่า พ่อค้าไทย เหล่านั้น จำ เปน
จะ ตั้ชง ตกราคาเข้าลง มิฉะนั้น ก็ จะ ขาด เข้าไป ได้ แต่ใน ระหว่าง
เวลาเดียวกันนั้น ราคาเข้าใน เมืองไทย ก็ จะ ตั้ชง สูงขึ้น เพราะ เหตุ
ที่เข้าใน เมือง จะ น้อย ลง โดย ที่ พ่อค้าไทย ขนออกไป ส่งเกาะชวามาก
นั่นเอง เหตุ ที่ กล่าวนี้ จะ ทำให้ พ่อค้าไทย มีความ คั้ชง ในการ ที่
จะ ส่ง เข้าไป เกาะชวา ถึง ตั้ชง ประการ ก็ ือ ราคาเข้าใน เกาะชวา ตั้ชง
ตกต่ำลง ฝ่ายหนึ่ง แล้ว ราคาเข้าใน กรุงสยาม ก็ ตั้ชง สูงขึ้น อีก ฝ่ายหนึ่ง
ด้วย ลงไป ฝ่าย พ่อค้า ก็ จะมี กำไร แต่ พ่อค้า ขนเข้า ตั้งแต่ พ่อค้า ขน
ที่ ทำการ ค้าขาย เข้า แต่ พ่อค้า ขนกวเท่านั้น ชาวชวา ที่ ก็น เข้าของ ไทย จะ
ซื้อ ได้ ด้วย ราคา ค้าพ่อค้า ขนกว การ ค้าขาย กว ประเทศ ถ้า ได้ แลก เปลี่ยน
สินค้ำกัน ได้ โดย ตั้ชง ทั้ง ตั้ชง ฝ่าย แล้ว ผล อัน ตั้ชง จะ ได้ แก่ ผู้ซื้อ
ของ ก็น ของ ใช้ โดย ที่ จะ ซื้อ ของ ไทย โดย ราคา ค้า ที่ ตั้ชง เปน ธรรมตา

เช่นเช่นเช่น ผู้เพาะปลูกและผู้ทำสินค้าจะมีที่ตั้งสินค้าออกไปขายตาม
 ณา ๆ ประเทศ กว้างขวาง ทางไกลออกไป พอมักำไรปานกลางได้ เช่น
 เวียดนาม แต่ว่า ถ้า พลเมือง ประเทศอื่น ทำสินค้าชนิดเดียวกัน ส่งเข้ามา
 ขายในเมืองได้ต่ำกว่าราคา ชาวเมืองต้องลดราคา ลงจนไม่มี
 กำไรเหลือได้ แต่ถ้าประเทศอื่นที่ทำการเลี้ยงชีพอยู่แต่เฉพาะ การ
 อย่างเดียว นั้น ไม่มีปัญญาจะป้องกัน การประทุษร้ายแก่ แข่ง ของ
 ชาวต่างประเทศแล้ว การชนิดที่ทำอยู่นั้น จะเปลี่ยน ทำให้ไม่ได้
 ต่อไป เช่น การปลูกข้าวทำน้ำตาลเมือง นครราชสีมา แดตามหัว
 เมืองต่าง ๆ ซึ่งเคยส่งออกไปขายต่างประเทศเป็นผลประโยชน์
 ใหญ่ของกรุงสยามอย่างหนึ่ง ที่ต้องเลิกทำเสียเป็นต้น ยังมี
 การทอผ้าพื้นผ้าไหมซึ่งทำใช้กันอยู่แต่ในบ้านเมืองแท้ ๆ ชาว
 ต่างประเทศก็อยู่ด้าที่ทอผ้าพื้นผ้าไหมงเข้ามาขายลดราคาอยู่ได้
 คนทำงานที่เคยเลี้ยงชีพอยู่ด้วย การทำของ ที่กล่าวมาเป็นต้น
 อย่างนี้ ต้องขาดผลประโยชน์ที่เคยได้ แดต้องไปหา การ
 อย่างอื่น ทำต่อไป ถ้าพลเมือง พวกนี้ มีจำนวนคน เว้นส่วนน้อย
 ความเสียหาย ก็จะไม่ผิด ส่วร้ายเท่าใดนัก ข้างฝ่ายพลเมือง โดย
 ทั่วไปได้ใช้น้ำตาลราคาถูกลงกว่าเก่า แดเสียค่าผ้าพื้นผ้าไหม
 นุ่งน้อยลง เพราะของ ต่างประเทศ ถูกกว่า มีคุณภาพมาก ก็พอจะตอบ

ต่างกันกับการเสียหายนั้นได้ การประมุขแข่งแย้งกัน ตราค่าสินค้า
ต่ำลงได้เพียงใด ที่เป็นประโยชน์แก่พลเมือง ที่ต้องซื้อสินค้า อย่าง
นั้นทั่วไป ถ้าทางใดมีมากกว่า ทางเสีย หายเท่า ก็ควรจะปล่อยให้
ให้ การ เป็น ไปตามธรรมชาติ

แต่ถ้าการ ประมุข แข่งขัน กันกับชาวต่างประเทศ จะมีผลร้าย
มากเกินส่วนที่ไป ถึงกับ จะทำให้ พลเมืองส่วนมากยากจนข้นแค้น
ลงได้ทั่วไปแล้ว รัฐบาล ก็จำเป็นจะต้อง เข้าแทรกมือจัดการ บ้างกัน
อยู่เอง มิฉะนั้นบ้านเมืองก็มีแต่จะชุกโครมยากจนลงทุกที เพราะเข
มีรัฐบาลนา ๆ ประเทศโดยมากในทวีปยุโรป แลอเมริกา จึงได้ คอย
ระวังเอาใจใส่คุ้มครองราคาสินค้าอยู่เสมอ ถ้าเห็นว่าสินค้าต่างประเทศ
ชนิดใด จะเข้าไปทำลายพิธีการทำสินค้าอย่างนั้นในบ้านเมืองของเขา
ได้ก็จะต้องคิดอ่าน ห้ามสินค้า อย่างนั้นไม่ให้เข้ามาเมือง โดยที่ควรจะพิ
ษัตริราชเก็บภาษีสินค้าเข้ามาเมือง ให้สูงขึ้น จนชาวต่างประเทศจะส่งเข้าไป
ขายเขาก็ทำไม่ได้ มิใช่จะทำกันแต่เพียงนี้ รัฐบาลยังต้องต้องคอย
ไปอีกว่า สินค้าใหม่อย่างใด เกิดขึ้น ในเมือง โดยที่มิใช่ รัฐบาล ทำขึ้น นั้น
ถ้ามีลักษณะ ที่จะทำให้ มากมายใหญ่โต เกิดผล ประโยชน์ ได้มากใน
ภายหน้าแล้ว รัฐบาลก็จัดการ บ้างกันเสียแต่กันไป การ บ้างกัน
เช่นนี้เป็น การ ส่ง เสริม ให้ สินค้า อย่างใหม่มี โอกาส ที่จะจำ เรืองขึ้นได้

โดย สตอก คอย ประคอง ให้จำเวียนไป จนกว่าผู้ ทำ จะมีความ ซ้ำ
 นานพอที่จะตั้งตัว ได้มั่นคง จนถึงกับ จะตั้งสินค้า อย่าง ใหม่ นั้นออกไป
 ขาย แข่งขันกัน นอกประเทศได้

วิธี บ้างกัน เป็น การ นำรูง สินค้า ใน บ้านเมือง ให้จำเวียนขึ้น เช่นนี้
 มีประเทศ อเมริกาเหนือ ประเทศเยอรมัน ประเทศ ฝรั่งเศส
 ฮอลแลนด์ อิตาลี แลรัสเซียที่ ทำกันอยู่ ทุกวันนี้เป็นต้น การค้าขาย
 ของ เขาก็ จำเวียนขึ้นได้ ดีกว่าเก่าโดย รวดเร็ว

การค้าขาย โดยสตอก

แต่พวก อีกฝ่ายหนึ่ง ที่ไม่ เห็นดี ใน วิธี บ้างกัน มีประเทศ อังกฤษ
 แอมรรคา เม็กซิกัน ของเขาเป็นสำคัญ ชยุนั้น เห็น ความ ว่าปลอดภัย
 ให้การค้าขาย การหัดกรรม แลการ เพาะปลูก ดำเนิน ไปตามลำพัง
 ตัวโดย สตอก ดีกว่า การใด ที่ทำ สู้เขาไม่ได้ โดย ลำพัง ตัวเอง
 เพราะ ต้อง เปลือง ทุน เปลือง แรง มากกว่าเขา เพราะ ทำใน ทำเล ที่ไม่
 เหมาะกับการ หรือทำ สู้เขาไม่ได้ โดย ลักษณะ การ นั้นไม่ถูก
 กัน กับนิสัย ของ คน ทำ งาน ทำไม่ สั้น ทัด ไม่ สั้นดี แต่ไม่ สตอก
 ต่าง ๆ นั้น ไม่ควร จะบึ่งกัน เขาไว้ ให้ ต้อง เปลือง ทุน เปลือง
 แรง แลบว้ย การ เวลาทำ รัฐบาล ควรจะ เปิด ทาง ให้ พด เมือง
 ได้ ซื้อ ของกัน แลของใช้ ได้ โดยราคาต่ำที่สุด ไม่ ควร จะบ้ง

คับบีให้คั้งซื้อของแพง โดยที่คั้งบั้ง กั้นไม่ให้ของราคาถูกเข้าเมือง
 เปนการตั้งเกราะที่กั้นทำ ซึ่งเป็นคนส่วนจำนวนน้อยในบ้านเมือง
 เพราะคั้งนั้น คั้งควรจะระวัง การอย่างนั้นเสีย ไปทำการอย่างอื่นซึ่งจะ
 เกิดผลจากทุน แลแรงทำการ มากกว่า ใครสมัครทำการ อย่างใด
 ได้ อย่างดีที่คั้งก็ควรจะทำแต่การอย่างนั้น เห็น กั้นว่าถ้า
 มา ๆ ประเทศปล่อยให้ การ เปรียบได้ ตามคำพิง เช่นที่กล่าว มาแล้ว
 ก็จะมีผล คั้งที่ตรงว่า ค้างชาติก็ค้างจะทำแต่คั้งของที่ทำได้ คั้งจะคิด
 กว่า อย่างอื่น เพราะ คั้งนั้น คั้งสามารถ จะทำได้ มากขึ้น กว่าเก่า แลจะ
 เปนการ ตัดการทำสินค้า เช่นที่ ทำไม้ คั้งนั้น ให้คั้งน้อยลง พร้อมกัน
 ด้วย เมื่อเปน เช่นนี้ได้ คำใช้ คั้งชอบ ในการทำผลประโยชน์นั้น
 จะเปิดอง น้อยลง แลด้วยจะได้ ทุนแแรง ทำการ ที่น้อย การอยู่เมื่อ
 ก่อนนั้นไปใช้ ในการที่จะเกิดผลได้ โดยคั้งคั้งนั้นด้วย เปนการใช้
 ทุนแแรงทำงาน ในบ้านเมือง ให้ ได้ผล อย่างดี เต็มกำลัง

เมื่อมองไปคั้งประเทศของเกาะอังกฤษ แลก็จะได้เห็นได้ทันทีว่า
 เขาคิดการตาม ทำนอง ที่ปล่อยให้ การทำมาหากิน ในบ้านเมือง เติบโต
 แต่คำพิง ความ คั้งคั้งนั้น (Free trade) เปนการเหมาะสมควรกับ
 ลักษณะ พลเมือง แลทำเล ที่แผ่นดิน ของ เขาจริง เมือง อังกฤษ มีที่
 ดิน สำหรับ ปลูก น้อย แต่พล เมือง หนา แน่น เกิน ส่วน ที่ดิน เขา

ปลูกอาหาร ถ้าจะเอาใจ ชาวนาบารุงการ เพราะปลูกโดยที่ละบ้องกัน
ไม่ให้เข้าไส้แล้วอาหาร ก็เกิด จาก การ เพราะ ปลูกต่าง ประเทศเข้าไป
ขายลด ราคาได้ก็จะเสียเปรียบ ชาวต่างประเทศ เพราะว่า อาหารที่
จะทำได้ ใน พนมเปญ ขึ้นเป็น ที่แคบ แลที่ดิน เก่าแก่ ต้อง ลงทุน ลงแรง
มากจึงจะได้ ผลพอเลี้ยงกันนั้น ราคาอาหาร จำเป็นจะต้อง แพงมาก
เมื่ออาหาร แพงมากค่าแรง ของคนทำงานจะต้อง แพงขึ้นตามกัน เมื่อ
ค่าแรงแพง ราคาสินค้า ทุกอย่าง ที่ทำขึ้น ใช้ ในเมือง หรือที่ จะส่ง ออก
ไปขายนอกประเทศก็จะแพงขึ้นด้วย เพราะต้องลงทุนทำสินค้าขึ้นมาก
ไป เป็นการเสียเปรียบแก่ชาวต่างประเทศที่มีแผ่นดินเพาะปลูกอาหาร
กว้างใหญ่ พดเมืองได้ กินอาหาร ราคาต่ำ ค่าแรงต่ำทั้งราคาสินค้าที่
จะทำขึ้นขายแข่งกันนั้นก็ต่ำกว่าสินค้าอังกฤษด้วย ชาวอังกฤษ
เห็นเหตุที่เอาเสียเปรียบเขาได้ จึง ทักถ้าว มานี้ จึงได้ เลิกการ บ้าง
กัน ผลเพราะปลูก แลสินค้าอื่นเสีย ทุกอย่าง ปล่อยให้สินค้าต่างประเทศ
ไหล เข้าไปใน บ้าน เมืองได้ โดยสะดวก ราคาอาหาร ในเมือง ก็ตกต่ำ
ลง เพราะได้ เอาใส่ขายอาหาร ต่างประเทศเพิ่มเติม เข้าไป ทุนแต่แรงที่
ต้องไปบ่วยการ ใช้ ในการเพาะปลูกซึ่งเป็นที่กันตามช้อยแต่ก่อนนั้น มา
ภายหลังนี้ ราคาอาหารถูกลง จะทำการ อยู่ในที่ชนกันนั้นไม่ได้คือไป
เจ้าของทุนที่จำ จะต้องถอนทุนไปคิดอ่าน ทำการอย่างอื่นช้อยเอง เมื่อ

อาหาร ถูกดอง คำแรงทำการถูกดอง การหัตถกรรมแสดงการพาณิชย์กรรม
 ได้ ข้าไศรัยใช้ ทุน ที่บวญการ ชัยแต่ก่อน เพิ่มเติม ขึ้นด้วย การดอง
 อย่าง นั้น ก็พึง จะต้อง เจริญ ขึ้นได้ โดย รวดเร็ว การ หัตถกรรม
 แด พานิช กรรม ของ พด เมือง อังกฤษ แต่ก่อน ก็จำ เจริญ ชัย มาก กว่า
 ประเทศ ที่ โกลด เคียงอยู่ แล้ว กรุง อังกฤษ มีเมืองขึ้นอยู่ ทั่วโลก เป็น
 ตลาด คอยซื้อ สินค้า อังกฤษ อยู่เป็นนิจ แต่ถ้า พด เมือง อังกฤษ
 แข่งขัน ประเทศ ที่มีมือกันเอง ก็ขึ้นหน้างาน ชำของดี ชัย เสมอ ไหนยังคน
 ทำงาน ในกรุง อังกฤษ จะหมั่น แดอดทน ทำงาน ได้ เนิชมากกว่า พด เมือง
 ขึ้นอยู่ เป็นขรรคมตา ด้วย เพราะฉะนั้น การ ที่ รัฐบาล อังกฤษ เม็ด ความ
 สดวก ให้ แก่การ ค้าขาย ทั่วไปนั้น จึงเป็นคุณ แก่ชาติ อังกฤษ เป็น
 อนันมาก บ้านเมือง ยังจำ เจริญ ขึ้น ทุนงอกมากขึ้น การค้าขาย จำ เจริญ
 มีเรือนทุกถิ่นคำ ทวีมากขึ้น เพียง ไต่ อำนาจ ของกรุงอังกฤษ ก็มาก
 ขึ้น ตามกัน พด เมือง ใน แผ่นดิน อังกฤษ ไม่ได้ ข้าไศรัย ผลเพราะ ปลูก
 ในเมือง เป็นกำลัง เคียงตัว พด ก็จริง แต่ใน ไต่ พน แผ่นดิน ชุตมไป
 ด้วยแล้ว เหล็ก แดมีถ่าน หิน ใน ที่ โกลดกัน เป็นอัน มากด้วย การดอง
 เหล็ก แด หัตถกรรม ต่าง ๆ ซึ่ง เกี่ยวข้อง กับเครื่อง เหล็ก ก็ต้อง ทำได้
 โดยราคา ต่ำกว่า ประเทศ ขึ้นอยู่เอง แวะเหล็กนั้น ถึง โดยว่าจะ เป็น แวะ
 ที่ราคาต่ำ เพราะมี อยู่มากทั่วไป ใน โลกก็จริง แต่เมื่อ มนุษย์เรา ใช้

เครื่องที่ ทำด้วย ชาติเหล็ก มากกว่า ชาติอื่น หลาย ส่วนนัก ประเทศใด ที่มี ถ่านหิน ใช้ ประอบด้วย การทำเครื่องเหล็ก ดำรพัตอย่างนี้ คือ รุ่งเรืองมีผลมากอยู่เอง ผลของการหักถกรรมซึ่งเกิดจากแร่เหล็ก แด่ถ่าน หินนั้น ซึ่งถูกขุด ส่ง ออกไป แลกอาหารจาก ต่างประเทศ เข้ามา เลียงกัน พดเมืองชำนาญ การ หักถกรรม แลพานิชกรรม มาก่อน แล้ว เมื่อทำการ ค้ำขายได้ โดยสะดวก ก็รับสินค้า ซึ่งเป็นผล เพาะปลูก แลของ ดำรพัต อย่าง ที่เกิดใน พิน แผ่นดิน ของ นา ๆ ประเทศทั่วโลก เข้าไป คัด แปรอง แต่ง ด้รว รัน เป็น สินค้าใหม่ ส่ง กลับ ออกไป ขาย ได้ ทั่วไปอีก ในที่สุด ชาติ อังกฤษ เลียงตัวอยู่ได้ ด้วยการ หักถกรรม แลพานิชกรรม โดยแท้ ประเทศ อเมริกาเห็นอ้อม แต่ปลูกฝ้าย แลเลี้ยง แกะได้เอง ทอผ้าได้เองแล้ว ก็ยังไม่พิน ที่จะต้อง ขายฝ้ายให้ อังกฤษ ไปทอผ้า รันแข่ง กันขายในตลาด ต่างประเทศได้ ค่าแรง ใน ประเทศ อังกฤษต่ำกว่า พดเมืองมีความ ชำนาญกว่า ชาติ อังกฤษ แม้ แต่ คือของซอฝ้ายเมือง อื่นมา ใช้ ก็ยัง อดำห์ ทอผ้าได้ แต่ขาย ราคา ถูก กว่า เมืองที่เพาะปลูก ของเดิม

การ ค้ำขายโดยทาง ด้ตวก มีผลดี เป็นความเจริญมาก แก่ชาติอังกฤษซึ่งที่ได้กล่าวมา. ส่วนนั้นก็จริง แต่เหตุใดประเทศอิศรภาพใหญ่ ๆ ในยุโรป แลอเมริกา จึงเห็น เป็นการ ผิดตรงกัน ชำมไป ยังก็ถือว่า

การ บัองกัน จะทำให้ บ้านเมือง ของเขา เจริญคึกว่า อยู่ เสมอ

แต่เมื่อ จะพิจารณา เหตุผล ทั้งปวง ที่ ได้ รับ ชวน ให้ ประเทศ
เหล่านั้น นิยม ไป ข้าง ทาง บัองกัน ฝ่าย เดียว ให้ เขา ใจ ได้ ง่าย นั้น ใน
ชั้นต้น จำ เปน จะต้อง ศึกษากฎหมาย ทำ เลที่ แดง ตรวจ จุด จุดหมาย เหตุ ของ
ประเทศ ที่ ต่าง กัน เพียง ที่ เกี่ยว ข้อง แต่ จำ เปน การ ค้าขาย พอ ให้ รู้ ความ
ความ เสี่ยง ก่อน ว่า ลักษณะ ของ ประเทศ ต่าง ๆ นั้น เป็น อย่างไร
มา แต่ เดิม พอ เมื่อ ทำ การ กสิกรรม หัตถกรรม แดง พาณิชยกรรม จำ เจริญ
ขึ้น เปน ลำดับ มา ได้ อย่าง ไต แดง เพราะ มี ทาง ได้ ทาง เสี่ยง ย่อย ง ไร
ประเทศ เหล่า นั้น จึง มี ไต เห็น ค้ ใน กาล ที่ จะ ปลด ปล่อย ให้ ค้าขาย กัน
โดย สดวก อย่าง ประเทศ อังกฤษ ที่ ได้ ประ พุค อยู่ ทุก วัน นี้ เปน ต้น
ค้ เมื่อ ได้ ทราบ ความ ทัก ถ้าว มา นี้ บาง แดง ผู้ ศึกษา จึง จะ คิด สัน ได้
ว่า ประเทศ สยาม ควร จะ เดิน ทาง ตาม วิถี ไท หรือ จะ จัด การ ผ่อน ผัน
อย่าง ไต จึง จะ เหมาะ กัน กับ กฎ ประเทศ แดง พอ เมื่อ ของ เรา แต่
จะ ยก เรือ ราว ของ ประเทศ ต่าง ๆ มา พรรณา เรียง คิว เปน ลำดับ ไป ใน
ชั้น จะ ยัก ขวาง นัก จำ เปน จะต้อง งด ความ ใจ ถ้าว ใน หมวด หน้า ค้ ไป

หมวด ๑๔

การป้องกัน (Protection)

การ บั่น หน่ำ ที่กัน ทำงาน ใน ระหว่าง พดเมือง ชาติ เดียวกัน และ ใน ระหว่าง พดเมือง ต่าง ชาติ ต่าง ประเทศ ซึ่ง จะ ให้ เกิด เผล ผล ประ โยชน์ ได้ อย่าง มาก ที่ สุด จำ จะ ต้อง หารือ การ คำ ขาย สำหรับ ที่ จะ นำ สินค้า ซึ่ง เผล ผล ของ แรง ทำ การ โดย แบ่ง หน้า ที่ กัน ทำ นั้น ไป แยก เปลี่ยน ซึ่ง กัน แด กัน ใน ท่า ด ที่ ต่าง ๆ ซึ่ง จะ มี ผู้ ค้อง การ แด หรือ ซึ่ง สินค้า นั้น ไป ใช้ การ คำ ขาย คำ เนิน ไป ได้ โดย สดวก เท่า ไ้ แต่ ยัง กว้าง ขวาง ห่าง ไ้ ถอย ไ้ ได้ เท่า ไ้ ทั้ง การ คำ ขาย เบ็ด หนทาง ให้ ผู้ ทำ สินค้า ประ มุต แข่ง แข่ง กัน ขาย ตด ราคา ให้ ตกลง ใน ระหว่าง พดเมือง ชาติ เดียว กัน และ ใน ระหว่าง พดเมือง ผู้ ทำ สินค้า ที่ ต่าง ชาติ ต่าง ประเทศ กัน ได้ โดย สดวก เท่า ไ้ ตกลง ปรดาย ผู้ ที่ ค้อง การ ใช้ สินค้า นั้น คง ได้ ประ โยชน์ มาก โดย ที่ ราคา สินค้า จะ ตก ลง เพราะ การ ประ มุต แข่ง แข่ง กัน ใน ระหว่าง ผู้ ทำ เหมอ ถ้า ปล้ อย ให้ การ คำ ขาย คำ เนิน ไป ได้ โดย ถ่า พัง ส่ว ปล้ อย ให้ พดเมือง ซึ่ง เผล ผู้ ทำ สินค้า ประ กวด ประ ชัน ประ ชัน กัน ได้ โดย สดวก และ ปล้ อย ให้ ผู้ ซึ่ง จะ ค้อง การ ใช้ ส่ว ยย สินค้า นั้น เลือ ก ซึ่ง เขา แด ของ ที่ ราคา ถูก ได้ ตาม ชอบ ไ้ แล้ว การ ที่ ปล้ อย

ให้ผู้ทำของขาย ปล่อยให้พ่อค้า และ ปล่อยให้ผู้ใช้สอย ของ ทำ
ได้ตามชอบใจเช่นนี้ จะเรียกได้ว่าเป็น การค้าขายโดย
สะดวกแท้ (Free Trade) ถ้า การทำนองนี้เป็นไปได้ โดย
สะดวก ในระหว่าง พดเมืองเดียว ชาติเดียว แต่ อยู่ใน การปกครอง
ของ รัฐบาลเดียว ก็มี กฎหมาย อย่าง เดียว กัน แล้ว ความ
เจริญ ของ ชาติเดียว นั้น จะมีแต่ที่ยิ่ง รุ่ง เจริญ ไป เป็น แน่ การ
ประกวด ประชัน ประชัน กัน ทำสินค้า ขายสะดวกเท่าใด ผู้ที่ ทำ
สินค้านั้น จะมี ความรู้ ความชำนาญ และมีฝีมือ ชำนาญ ของ ใจ รุ่ง
ทุกที ถ้าใน การ ทำสินค้า ประชัน กันนี้ ผู้ใดอ่อน เผลอ ลง
ทำสู้เพื่อนไม่ได้ ก็เป็นอันว่า ควร จะไป หา การ อย่าง อื่น ที่ ทำ
ได้ ถนัด กว่า นั้น ทำต่อไป การ เหวะหวั่น ร้าย เช่นนี้ เป็น อยู่ใน
บ้าน เมือง เสมอ แต่ หาก ว่า เป็น แค่ น้อย คน บาง ครั้ง บาง คราว ที่
คำบด โน่น บ้าง นี้ บ้าง แห่งละคน แห่งละหมู่ ไม่ได้ เป็น พร้อ ม กัน ทัว ไป
บ้านเมือง ก็ไม่ รู้สึก ความ เสีย หาย อย่าง ใด

แต่เมื่อ การค้าขาย เช่นนี้ จะแผ่ไพศาล ออก ไป พัน เซนตรี แสน พัน ความ
ปกครอง มั่งคั่ง กัน ของ รัฐบาล เดียว กัน ชาติ เดียว กัน เป็น การค้าขาย
ระหว่าง ประเทศ ที่ ต่าง ก็มี อีกรูป ภาย ด้วย กัน ประเทศ หนึ่ง ก็ มุ่งหมาย แต่ จะ
บำรุง พดเมือง ของ เขา เป็นใหญ่ ยิ่งกว่า พดเมือง ประเทศ อื่น เป็นธรรมดา

นั้น ผลประโยชน์ของประเทศหนึ่งคงจะต่างกัน ชัดกัน หรือ
 เป็น การ ค่อ สู้กัน ใน ระหว่าง พด เมือง ที่ต่าง ชาติต่างประเทศกัน อยู่
 บ้าง เชน นี้ การ ประมุข แข่ง แข่ง กัน ใน การ ทำ ผล ประโยชน์
 เดียง ชีพ คง เป็น เหตุ ที่ จะ ก่อ ความ คิด เห็น การ ได้ เปรียบ เปรียบ
 เปรียบ แก่กัน เป็น ความ ดำ เียง เข้า ข้าง ชาติ ของตัว ที่ ไม่ ยาก
 จะ ให้ เปรียบ แก่ ชาติ ขึ้น หรือ ยาก จะ ให้ ได้ เปรียบ แก่ ชาติ
 ขึ้น อยู่ เป็น ขรรมา ของ โลก ทั่วไป เพราะ เชน นี้ การ สงคราม
 ในระหว่าง มา ๆ ประเทศจึงได้ มี ชน เป็น ครั้ง ครั้ง คราว ตั้งแต่ ชน ประถม
 มวม โบราณ มา จน ถึง ท้าว ทุก วัน นี้ ค่อ สู้กัน โดย ทาง การ ใช้
 กำลัง ทหาร แด ชาวูช แถ้ว ยัง ค่อ สู้กัน ใน ทาง การ แข่ง แข่ง ทำ ผล
 ประโยชน์ ในการ กสิกรรม หัตถกรรม และ พานิชกรรม เป็น นิ จิน วัน คร
 อยู่ ชัก รัฐบาล ค่อ จัก การ บ่ง กัน เจตร์ แคน และ บ่ง กัน
 ผล ประโยชน์ ของ พด เมือง ในการ ทำ มา หา กัน ด้วย กัน ทั้ง สอง อย่าง
 ถ้า มี ฉนั้น ก็ จะ คั่ง ตัว เป็น อิศรภาพ อยู่ ไม่ได้

ใน การ บ่ง กัน ทาง คำ ขาย นั้น ความ คิด ที่ จะ มี อยู่ ว่า จะ
 ทำ ประการ ไต จึง จะ บ่ง กัน การ กสิกรรม, หัตถกรรม, และ พานิชกรรม
 ของ พด เมือง ไม่ ให้ เสื่อม ทรมาน ลง เพราะ การ ประมุข แข่ง แข่ง ของ

นา ๆ ประเทศได้ขึ้น หนึ่ง แล้ว ยัง จะ คง คิด ต่อ ไป อีก ชั่ว หนึ่ง ว่า
จะ ช่วย บำรุง ออก หนุน อย่าง ไต ยานาฯ แด่ กาลัง ของ พด เมือง
ที่ จะ ทำ ผล ประ โยชน์ ขึ้น ได้ นั้น จะ แร่ง แร่ง พด ที่ จะ ค่อย ๆ ยานาฯ เช่น
เดียวกัน ของ นา ๆ ประเทศได้

ถ้า บัด อย ให้ พด เมือง ทำ การ ค้า ขาย กับ นา ๆ ประเทศ ได้ ตาม
ชอบใจ โดย อดวัก ราคา สินค้า ที่ ทำ อย ใน เมือง ตกต่ำ ลง จน
ผู้ ทำ ไม่ มี ทำไร ผู้ เขา ไม่ ได้ คง ละ ทิ้ง การ หา กิน อย่าง นั้น เสีย บ้าน
เมือง จะ คง อด สิ้น ยาก จน ลง เพียง ที่ ประ โยชน์ อย่าง นั้น จะ ชาติ ไป
แต่ บัด คด ผู้ ที่ อด สิ้น ค้า อย่าง นั้น ไร นั้น แม้ แล้ว จะ คง ยินดี เพราะ อด
ได้ วิชา ถก ผู้ ทำ จะ ชาติ ทน เสีย หาย ลง เท่า ไกร ก็ ไม่ จำ เปน จะ
คง คิด ไป ถึง แด่ พด ค้า ถึง ของ ต่าง ประเทศ นั้น ก็ เหมือน กัน
เมื่อ ค้า ขาย มี ทำไร อด ผู้ ทำ หรือ ผู้ อด จะ ได้ เปรียบ เปรียบ กัน
จน อด หาย ลง ละ อด ลง อย่าง ไกร ก็ ไม่ พด อด เสีย หาย ด้วย อด
แต่ ให้ ไกร อด ถก ขาย แพง อด ไกร ก็ อด กัน ค้า ขาย ไม่ มี ทำไร
เมื่อ ไกร จะ อด ทน เถก การ ค้า ขาย ไป อด เสีย ที่ อด ก็ ไกร

ที่ แด่ จริง ผู้ ที่ เปน พด เมือง อด ชาติ อด กัน นั้น แม้ แต่
ว่า ต่าง คน ต่าง ก็ จะ บั้น หน้า ที่ กัน ทำ งาน คน อด อด อด ต่าง กัน
ก็ ไกร แต่ โดย ที่ อด พง พา ชาติ อด แร่ง ทำ การ ที่ ต่าง กัน เปน การ

พวก ฟัง ต่อเนื่อง กัน จึง มีความ เจริญ ใต้นั้น ถ้า การ แพนก โด
ทรวง โทรม ลง อย่าง หนึ่ง แล้ว ความ ทรวง โทรม นั้น ก็ จะ พด ชย
กระทบ กระเทือน ไป ถึง ตัว ใต้ ไม่ มาก ก็ น้อย ทุก ครั้ง ไป

เพื่อ บอกรับ ไม่ ให้ การ ทำ สิ้น ค้ำ ใน บ้าน เมือง เสื่อม ทราม ลง เป็น
ความ เสี่ย หาย เพราะ ชาว ต่าง ประเทศ ส่ง เจ้า มา ขาย อด ราคา
ลง ก็ ดี เพื่อ ถนอม การ ทำ สิ้น ค้ำ ซึ่ง ยัง ไม่ เจริญ คำนั้น ให้ มี
เวลา เจริญ ค้ำ ยัง ชน ใต้ อีก ก็ ดี รัฐบาล จำ เปน ต้อง ตั้ง พัก ติ เก็บ
ภาษี สิ้น ค้ำ ที่ เข้า มา ใน เมือง นั้น ให้ แกรง พอกับ ที่ จะ ไม่ ให้ ชาว ต่าง
ประเทศ ขาย สิ้น ค้ำ ต่ำ ราคา ลง กว่า สิ้น ค้ำ เสร้ม เดียว กัน ที่ ทำ ชย ใน
เมือง นั้น ใต้ หรือ เมื่อ เห็น ว่า ชาว เมือง จะ ทำ สิ้น ค้ำ อย่าง ใด
ส่ง ออก ไป ขาย นอก ประเทศ เปน การ ที่ ดำ าร กจะ แกรง ด้ เขา ด้ แต่
ใน ชัน คั้น ชาว เมือง ยัง ไม่ มี ความ ขำ นานู พอ หรือ ยัง คั้ง ตัว ไม่ ด้
มัน ดง พอ รัฐบาล ก็ ต้อง ช่วย ส่ง เสริม ออก หนุน ให้ ผู้ ทำ สิ้น ค้ำ อย่าง
นั้น ถลา แกรง ชัน โดย ที่ จะ เขา เงิน แผ่น ดิน ออก ให้ เปน บำ หนัก จ
เพิ่ม เต็ม ให้ ผู้ ทำ มี กำ ไร ใน จำนวน สิ้น ค้ำ ที่ ส่ง ออก ไป ขาย ต่าง ประเทศ
พอ สมควร ที่ จะ ชัก ชวน ให้ มี น้ำ ใจ ชัน บ้าง

การ ที่ รัฐบาล ทำ เสร้ม นี้ เปน การ ทำให้ ราคา สิ้น ค้ำ ที่ บอกรับ
นั้น แกรง ชัน พด เมือง ผู้ ที่ ชื้อ สิ้น ค้ำ ใช้ ต้อง เปด อก เงิน มาก ชัน

เท่าใด ก็เท่ากับว่ารัฐบาลดำเนินเอาเงิน ของ ผู้ซื้อของ ที่แพง
ขึ้น นั้น ไปให้แก่ผู้ทำ เปรน การ สงเคราะห์กัน ฝ่ายเดียว แต่
การที่รัฐบาลจัดแจง ให้ราคาสินค้าแพงขึ้น โดยวิธี บังคับกันนี้ กระทำ
ให้ สินค้า นั้น น้อยลง เพราะ ชาว ต่าง ประเทศ จะ ส่ง น้อยไป หรือ ไม่
ส่ง เลย ถ้าจำนวน สินค้าไม่พอใช้ ชาว เมือง จะต้อง ทำเพิ่ม
เกินขึ้นเอง ถ้ามีกำไร ที่ต่าง ก็ จะ ประมุข แข่ง กัน ประชัน กัน
เอง มีความ ขำขาน ขำของ ขึ้น และ จะ ลดราคา ตัวกันเอง จนกว่าราคา
จะต่ำลง พอ กับที่ จะ ส่ง ออกไป ขาย แข่ง ราคา กับเขาใน มา ๆ
ประเทศได้

ทำเช่น นี้ เปรน การ เปลือง ทรัพย์สิน มาก บ่อย การ แรง ทุน แล เวลา
มากก็จริง แต่ ถ้าไม่ ลง ทุน บำรุง แล ถนอม การ อย่าง นั้น ไว้บ้าง
พอ เมือง ที่ไม่มีทาง ที่จะ ส่ง ชาว ต่าง ประเทศ ได้ เสียเลย

ต้อง ฮาสรีบ ชาว ต่าง ประเทศ มาก ขึ้น เท่าใด ความ อึดระ
ของ บ้าน เมือง ก็ จะ เสื่อม ทราม ลง เท่า นั้น จะ เสื่อม ทราม ลง
จน ที่สุด พอ เมือง จะ ต้อง ตก อยู่ใน ใต้อำนาจ ชาว ต่าง ประเทศ ได้
ประโยชน์ ที่ เห็น แต่ จะ ได้ ทาง ซื้อ ของ ราคา ถูก ง่าย ๆ นั้น ลง
ปลาย จะ เปรน การ ทำลาย ตัวเองไป

เมื่อได้ตรวจดูจุดหมาย เหตุ และ พงษาวตาร ของ ต่างประเทศ ที่มีอำนาจใหญ่ต่าง ๆ แต่ต้น เติบโตมา ก็ จะ เห็น ได้ ว่า ความเจริญของเขา ใน ชั้น ต้น เกิด จาก การ ถัดกรรรม ก่อน พลเมือง ทำ การ ถัดกรรรม ประกอบ ความชำนาญ ความ รู้ วิชา จน มีความคิด ทำการ ปลูก เพาะ ได้ ผล บริบูรณ์ ดี แล้ว การ ถัดกรรรม ทำ ของ บริโภค มุ่ง ห่ม ไร่ ไร่ รอย ก็ เกิด มี มาก อย่าง ต่าง ชนิด ขึ้น ทุก ที่ ผล ของ การ ถัดกรรรม ใน ชั้น ต้น ได้ แยก เปลี่ยน กัน กับ ผล เพาะ ปลูก ใน ระหว่าง คน พวก เดียว ชาติ เดียว กัน ก่อน ครั้น พลเมือง มีความขยันขันแข็ง แล ค่อย ประหยัด กว้าง เป็นทุน ได้ มาก ขึ้น ทำการ เพาะ ปลูก และ ทำ สิ่ง ของ ไร่ ไร่ รอย ได้ มาก มาก จน เหลือ ไร่ ใน บ้าน เมือง แล้ว การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ก็ ค่อย เกิด ขึ้น ต่อ ไป พ่อค้า รถม เขา ผล ของ แรง ทำ การ เพาะ ปลูก แล ถัดกรรรม ที่มี เหลือ ไร่ นั้น ไป เทียบ ขาย ส่ง ตาม ประเทศ ต่าง ๆ ที่ จะ ต้อง การ ไร่ แล้ว ก็ ซื้อ ของ ซึ่ง พลเมือง ของ ตัว จะ ต้อง การ ไร่ กลับ ไป ขาย ให้ ต่อ ไป สินค้า ที่ ซื้อ แล้ว นำ เข้า มา ขาย ใน เมือง นั้น จะ เป็น ของ ชนิด ที่ ชาว เมือง ทำเอง ไม่ได้ จึง ไม่มี ไร่ ก็ ดี หรือ เป็น ของ ชนิด ที่ ชาว เมือง ทำได้เอง แต่ ทำ ไร่ ของ ต่าง ประเทศ ไม่ได้ เพราะ ผู้ มี ชื่อ ทำ เหว กว่า หรือ ทำได้ เหมือน กัน แต่ ราคา แพง กว่า ก็ ดี ถึง แต่ ว่า พ่อค้า เห็น ว่า

ขาย มีกำไร แล้ว ก็ จะ นำ สินค้า นั้น เข้า มา ขาย เสมอ ไป ข้าง
ฝ่าย ผู้ซื้อ ใช้ เมื่อ เห็น ได้ เบียด เพราะ ซื้อ ได้ ราคา ถูก กว่า ของ ที่ ทำ
ในบ้านเมือง ก็ ต้อง ชอบ ซื้อ ของ ต่าง ประเทศ อยู่ เอง ชาวเมือง
ที่ ทำ สินค้า เช่น นั้น จำ เปน จะ ต้อง ขยัน ขน แรง ทำ สินค้า ของ ตัว
ให้ ดี ขึ้น เสมอ กัน กับ สินค้า ต่าง ประเทศ หรือ ให้ ดี ยิ่ง กว่า ทั้ง ราคา
ก็ ต้อง ขาย ให้ ถูก ลง เสมอ กัน หรือ ถูก กว่า ด้วย มิฉะนั้น ชาว
เมือง ก็ จะ ไม่ ซื้อ ใน ชั้น คน ผู้ ทำ สินค้า ใน เมือง ทำ แข่ง กัน
ประชัน กัน อยู่ ใน พวก เดียว ชาติ เดียว กัน แล้ว ใน ชั้น หลัง นี้ จะ
ต้อง แข่ง กัน ประชัน กัน ขึ้น กับ สินค้า ที่ ชาว ต่าง ประเทศ ทำ ส่ง เข้า
มา ขาย นั้น อีก สินค้า ชนิด ใด ที่ ทำ ได้ เขา ไม่ ได้ ก็ ต้อง เสื่อม
ทราม ลง ผู้ ทำ ต้อง ขาดทุน มาก และ น้อย สุด แล้ว แต่ว่า ทุน ที่
ได้ ลง ไป นั้น จะ ได้ ก่อ ราก สร้าง โรงงาน สร้าง เครื่องมือ ซื้อ ที่ ดิน
ไว้ มาก น้อย เพียง ใด แต่ ส่วน ทุน ทำงาน ที่ อาศัย เลี้ยงชีพ อยู่
ใน การ ชนิด นั้น จะ มี จำนวน มาก น้อย เพียง ใด

ถ้า การ ที่ ชาว ต่าง ประเทศ รุก ราน เข้า มา แข่ง แข่ง นี้ สามารถ
จะ ทำให้ เหม็น การ เสียหาย เสื่อม ทราม ลง ใน บ้าน เมือง ได้ มาก ใน
ภาย หน้า เพราะ ชาว เมือง จะ ซื้อ เขา ไม่ ได้ แน่ แล้ว คือนำ ไป
รัฐบาล ก็ จำ เปน ต้อง เข้า แทรก มือ ช่วย จัด การ บัง กัน อยู่ เอง

จะ บ่มองกัน ด้วย อุปาย เก็บ ภาษี สิ้น ค่ำ เข้า เมือง ชนิด นั้น จน สิ้น ค่ำ
 ต่าง ประเทศ จะ เข้ามา ขาย แข่ง ราคา ไม่ได้ หรือ ด้วย อุปาย
 ทำ หนังสือ สัญญา แลก เปลี่ยน คุณ ประโยชน์ ซึ่ง กัน แต่ กัน
 กับ ประเทศ ที่ เข้ามา แข่ง ชั้น ประชัน อยู่ อย่าง ไต ก็ คดี สัก แต่ ว่า
 จะ ช่วย ชาติ ของ ตัว ได้ เพียง ไต ก็ ต้อง ช่วย จน สุด กำ ด้ง แม้ แต่
 ถึง กับ ต้อง พาด หา เหตุ อื่น ทำ สงคราม กัน เพราะ เหตุ นั้น เป็น
 ใหญ่ ก็ มี ความ ข้อ นี้ ไม่ ต้อง ช่าง ไป ถึง พงษาวตาร แต่ บ้าง
 ก่อน เถย ที่ ชาติ เยอรมัน ชาติ ฮอลเญินด์ ทำ สงคราม กัน อยู่ กับ
 ชาติ อังกฤษ, ฝรั่งเศส, รัสเซีย, ญี่ปุ่น และ อิตาลี ทุก วัน นี้ ก็ เกิด
 จาก มูลเหตุ เดิม ที่ อธิษธา อุตสาหกัน ใน การ แข่ง แข่ง กัน ค่ำ ขาย จน
 เกียดขัด กัน หนัก ขึ้น ทุก ชั้น ไป ชาติ เยอรมัน แข่ง แข่ง ชาติ อังกฤษ
 ฝรั่งเศส ใน การ ผลิตกรรม, พาณิชยกรรม, แลกการเดินเรือหนักชั้น เหมอ
 มา เพียง ไต คู่ แต่ การ ค่ำ ขาย ใน ประเทศ เรา แห่ง เดียว ก็ จะ เห็น
 ปรำ กฏ ได้ แล้ว

การ ผลิตกรรม และ ผลิตกรรม ต้อง ชาติ รัย การ พาณิชยกรรม ภายใน
 เมือง และ นอก ประเทศ เป็น ใหญ่ แล้ว การ พาณิชยกรรม ยัง ต้อง
 ชาติ รัย การ เดิน เรือ ค่ำ ไป อีก ความ เจริญ ของ บ้าน เมือง พัง
 จะ ด้ ขึ้น เป็น ถ้า ค่ำ ไป ด้ ที่ ก่อ ด้ มา ใน ชั้น ค่ำ เมื่อ พดเมือง

ในการ ถัดกรรม และ หักถกรรม ต่าง ฝ่าย ก็ ต่าง สร้าง สิ้น คำขึ้น
 แยก เบียดกัน จน เกิน ส่วน ซึ่ง การ ใช้ เหลือ เพื่อ แล้ว จึง
 จะ นำ เขา สิ้น คำ ที่ เหลือ ใช้ ใน เมือง ซึ่ง เป็น แต่ ส่วน น้อย ใน ผล
 ของ แรง ทำ การ นั้น สิ่ง ชอกไป ขาย แยก เบียดกัน เขา สิ้น คำ
 ต่าง ประเทศ เข้า มา ใช้ บ้าง การ ที่ ส่ง สิ้น คำ ชอก ไป ขาย นอก
 ประเทศ ต้อง เดิม คำ แรง จน แต่ คำ ว่าง เวช หรือ รถ ไฟ ลง ใน ราคา
 สิ้น คำ อีก ชั้น หนึ่ง ราคา สิ้น คำ นั้น ยิ่ง แพง ขึ้น เพราะ ฉะนั้น ประเทศ
 ที่ ต้อง หาร ใช้ สิ้น คำ ต่าง ประเทศ ซึ่ง เป็น ผล ของ การ หักถกรรม
 เป็น ใหญ่ จึง แพ้ เปรียบ แก่ ประเทศ ที่ ทำ การ หักถกรรม ได้ เอง แต่
 ประเทศ นี้ ยัง จะ แพ้ เปรียบ ประเทศ อื่น ใน การ ค้าขาย ต่อ ไป อีก ชั้น
 หนึ่ง ถ้า ทำ การ เดิน เวช เอง ไม่ได้ หรือ ไม่มี เวช ใช้ พง ก็ จะ ต้อง
 หาร เวช ของ ประเทศ อื่น ซึ่ง มี การ หักถกรรม แล ถัดกรรม เจริญ ดี
 อยู่ พร้อม แล้ว

ประเทศ อังกฤษ

ประเทศ อังกฤษ ใน สมัย นี้ มี บิรมณ์ เจริญ ดี ยิ่ง ใหญ่ กว่า
 ประเทศ อื่น ใน โลก ที่ พร้อม ทั้ง การ หักถกรรม, พาณิชยกรรม
 และ การ เดิน เวช ซึ่ง ไม่มี ชาติใด จะ เสมอ เพราะ ฉะนั้น ประเทศ อังกฤษ

จึงเบ็ดให้ การ ค้ำขาย ค้ำเนินไปโดย สัตว์กไม่ ตั้ง พักดี อัครา เก็บภาษี
สินค้าเจ้าเมืองเปนการ บัองกัน เพราะไม่เกรง การ ประมุขแห่ง ชัน
ของ ชาติที่จะ ส่ง สินค้า เข้าไป ขาย ตราคาใน เมืองได้ มากนัก เก็บ
ภาษี แต่ใน สินค้า บางอย่าง ซึ่งเห็นว่าจะเปน ของบริ โภคและใช้ สรรอย
เปน การ เมชเรชที่ไม่ จำเปน ต้องบริ โภค หรือใช้ สรรอยให้ เป็ดอง ทุน
ไปเปล้าๆ เช่น ไบชา สุรา ยาสูบ เปนต้น

แต่ เมื่อ ได้ ตรวจดู พงษาวตาร ของ ประเทศอังกฤษแต่ ต้น มา
แล้วก็ จะ เห็น ได้ทันทีว่า เพราะเหตุ ที่รัฐ ูปาด แต่ ก่อน ได้ บัอง
กัน บัอง การ หักถกรรม และ ส่งเสริม การ เติบเรช มาได้ สัก ๖๐๐ ปี
มาก่อน แล้ว การ หักถกรรมและ พาณิชกรรม กับ การ เติบ เรช ของ
อังกฤษจึงได้ เจริญใหญ่โต ชัน ถึง เพียง นี้ได้

ชาติ อังกฤษ แต่โบราณ เมื่อ ทำ การ เพาะ ปลูก ยังไม่ เจริญ
พล เมือง ได้ อัครัยกัน เนื้อ สุกร เปน กัน มากกว่าเนื้อ สัตว์ อย่างอื่น
เพราะเหตุ ว่า สุกร นั้นเลี้ยง ตัวเองได้ โดยที่ เที้ยว หา อาหาร
คาม ทั้ง และ ขาย บ้าได้ พอ แล้ว ก็ เปน สัตว์ ที่ เกิด ทวีคูณได้
รวดเร็ว ด้วย ครั้น ค่อยไป การ กสิกรรม ค่อย เจริญ ชัน การ ค้ำ
ขายกับค้ำย ประเทศ ที่ โดด เคียง ค่อย มี มาก ชัน การ เลี้ยง สุกร ก็
เลื่อม ตง มีการ เลี้ยงแกะ เลี้ยง โค และม้า มาก ตั้ง ที่ จะ เห็น ได้ ใน

จดหมายเหตุของ ต. ฮูม (Hume) ว่าในศตวรรษที่ ๑๓๒๗ ปีนั้น
ท่านฮอร์ดเป็นเซอร์ผู้ มักรรคา คัก คัก คนหนึ่งใน สมัย นั้น มี คัก
อยู่ ๒๓ ตำบล เดียง สักวี่ ไว้เป็น จำนวนดังนี้ คือ :-

แกะ ๒๘,๐๐๐. โคน ๒,๒๐๐ ม้า ๕๖๐ สุกร ๒,๐๐๐
เมื่อ คัก เดียง สักวี่ ได้ จำนวน สักวี่ เป็น ส่วน ดังต่อไปนี้ คือ ใน
ที่แห่งหนึ่ง มี แกะ ๔๕๐ โคน ๓๕ ม้า ๘ สุกร ๓๒ จำนวน
แกะ ที่ เป็น ส่วน มาก กว่าอื่น นำ ความ ให้ เห็น ได้ ว่า ใน สมัย นั้น
ขน แกะ สำหรับ ทอ ผ้า เป็น สินค้าใหญ่ สำคัญ ของ ชาติ อังกฤษ

แต่ในสมัย นั้น การ ค้าขาย ต่าง ประเทศ ใน กรุงอังกฤษ ตก อยู่ใน
มือ ชาว ต่าง ประเทศ ทั้ง สิ้น

ในสมัย นั้น การ ค้าขาย ทางเรือข้าง ตอนเหนือ ทวีปยุโรป อยู่ใน
มือพลเมืองพ่อค้า พวกหนึ่ง คือ พวก แอน ซักวี่ คัก คัก ซึ่ง รวม ทำ สัญญา
เช่า เป็น พวก เดียง กัน รวม ที่ สักวี่ เทียว คัก อยู่ ได้ ถึง ๘๐ หัว เมือง
เรียงราย กัน อยู่ ตาม ชาย เทด มหาสมุทร แอตแลนติก มหาสมุทร เขอร์มัน
และ เทลลลติก ตั้ง ทำ เลที่ ค้าขาย รายทาง ไป ใน ประเทศ ฮอลแลนด์.
อังกฤษ นอร์เว. เยอรมัน. รัสเซีย. ตลอดจน เข้า ไป ใน ที่ ตอน
จนถึง ประเทศ โปแลนด์ ตั้ง เมือง ลูเบก (Lubeck) เป็น ที่ ประชุม
ของพวก หัวหม่าผู้แทน ตัว ของ พวก พ่อค้า ตาม เมือง ต่าง ๆ แต่ มี

ท่าเรือที่ค้าขาย สำคัญอยู่ที่เมืองโนฟโกรอด (Novgorod) ในประเทศรัสเซีย ในเมืองบรูซส์ (Bruges) เมืองลอนดอน และในเมืองแบร์เกน (Bergen) ในประเทศนอร์เวย์ เป็นต้น พวกนี้ทำแต่การพาณิชย์กรรมตั้งหน้าแต่จะขนสินค้าไปเที่ยวแลกเปลี่ยนกันตามประเทศต่างๆ เป็นใหญ่ ไม่ได้ทำการผลิตกรรมหรือหัตถกรรมเอง เพราะฉะนั้นจึงต้องอยู่ไม่ได้ตลอดมา ถึงทุกวันนี้ และเหตุที่เดินที่ได้รวบรวมกันเข้าเป็นพวกเดียวกันนั้น ก็เพื่อจะป้องกันพวกสลัดที่คอยปล้นเรือค้าขายอยู่ตามทะเลที่ได้กล่าวมานี้เป็นต้น

ที่ไปตั้งอยู่ในกรุงลอนดอนนั้น พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษริชานด์ที่ ๑ ได้ยอมเอาเขาเข้าไปจากประเทศเยอรมัน ตั้งแต่เมื่อคริสต์ศักราช ๑๒๕๐ ปี พ่อค้าพวกนี้ขนสินค้าซึ่งเป็นผลของการผลิตกรรมเมืองอังกฤษ มีขนแกะเป็นใหญ่ ออกไปส่งที่ห้างของเขาในเมืองบรูซส์ (Bruges) แล้วแลกเปลี่ยนสินค้าที่ชาวเมืองเบรีย่มทอนนั้น กลับเข้าไปขายชาติอังกฤษเป็นต้น

ครั้นต่อมาในแผ่นดินพระเจ้าแผ่นดินเฮคเว็คที่ ๓ คริสต์ศักราช ๑๓๓๗ ทรงเห็นว่าชาติอังกฤษจะทอผ้าเสียเองดีกว่าจะส่งแต่ขนแกะออกไป ให้ชาวต่างประเทศทอให้

พระเจ้าแผ่นดิน พระองค์นี้ จึงเกลี้ย ก่อสม ชักชวน พวกชาว เมือง
 เฟดเมนิ (เบด เยี่ยม) เข้า ไปตั้ง การ ทอผ้า ใน เมือง อังกฤษ บ้าง
 เพื่อจะ สอน ให้ราษฎร เย็น อย่าง ทำ ครั้น ชาว เมือง เย็น การ
 ทอผ้า ได้ บ้าง แล้ว ชื่อยมาไม่ ช้านาน ดักเท่าใด ก็ห้าม ไม่ให้ พดเมือง
 ใช้ ผ้า นุ่งห่ม ที่ทำ เข้ามา จาก เมือง ต่าง ประเทศ เปน ชัน ขาด บังคับ ให้
 ใช้ ผ้า ดักทอ ที่ ทอ ใน เมือง อังกฤษ ฝ่าย เดียว ความ เจริญ
 ของ ชาติ อังกฤษ ใน การ หักถกรรม แด พานิชกรรม จนนับ ได้ ว่า ตั้ง ต้น
 มาแต่ แผ่นดิน ถึง เขต วิกที่ ๓ ครั้ง นั้น ไป การ ทอผ้า รน แะ
 ก้อย จะ เจริญ เปน ถ้า นับ มา จน ถึง แผ่นดิน ถึง เขต วิกที่ ๔
 ฤกษ์ก็ รัชการ ๑๔๑๓ มี ความ ถูก ยาค้อ พวก พ่อค้า ต่าง ประเทศ
 ใน เมือง อังกฤษ แะ ก่อ รัน จน ถึง กับ ได้ ห้าม ผ้า ต่าง ประเทศ แะ
 สิ้น คำ บาง อย่าง ไม่ ให้ เข้า เมือง อังกฤษ การ บั้ง กั้น แะ การ
 บำรุง รักษา การ หักถกรรม ของ ชาติ อังกฤษ โดย ทาง ตรง แะ
 ทาง อ้อม โดย ทาง การ สงคราม แะ ทาง ทำ หนังสือ สัญญา การ
 ค้าขาย กับ ต่าง ประเทศ มี เวียน มา จน ชาติ อังกฤษ แะ การ ค้าขาย
 ต่าง ประเทศ จาก พวก แชน ซี อาตึก ดัก ซึ่ง เข้า ไป ตั้ง บั้ง ประตุ
 คำ อยู่ ใน แผ่นดิน อังกฤษ เอง นั้น ได้ เติม มี การ ทอผ้า ด้วย
 รน แะ ของ ชาติ อังกฤษ ใน ชัน ต้น ทำ ได้ ผ้า เนื้อ หยาบ แล้ว

ตั้งออกไป ย้อมสี และ แต่ง ให้ ดี ขึ้น ใน เมือง เบดเชียม ครั้น มา
 ใน แผ่นดิน ถึง เยอรมัน ที่ ๑ และ ถึง ชาตส์ ที่ ๑ (ตฤศ กักราช
 ๑๖๐๓ ถึง ๑๖๔๐) การ บังคับ และ การ บำรุงสินค้า นี้ เริ่ม งวด ขึ้น
 เสมอ ไป ลง ปลาย มา อย่าง ดี ต่าง ประเทศ เข้า ไป ใน เมือง อังกฤษ
 ไม่ได้ โดย กอมนี่ แต่ มา อย่าง ดี และ ที่ ย้อมสี ดี นั้น ออก จาก ประ
 เทศ อังกฤษ น้อย เดียว รวม สินค้า ทั้ง ขึ้น ที่ ออก นอก ประเทศ
 ใน สมัย นั้น มี จำนวน ผ้า สัก หลาก อยู่ เปรียบ เสมอ ถึง เก้า ใน สิบ

วิชา ช่าง ทำ การ หัตถกรรม อย่าง อื่น ก็ มิ ได้ ขาด การ บำรุง
 พระเจ้า แผ่นดิน ที่ สิบสอง คือ เนืองมา อุ้งท่า เกิด ยกล้อม สัก ชนวน ช่าง
 ชาว ต่าง ประเทศ ต่าง ๆ เข้า ไป ทำ การ ให้ ชาว เมือง เรียง ทำ
 ตาม เขียง อย่าง การ หัตถกรรม เจริญ มาก ขึ้น การ ค้า ขาย ทาง
 เรือ ก็ เจริญ ขึ้น ตาม กัน เป็น ลำดับ ไป จน ถึง แผ่นดิน พระนาง
 เจ้า กวิน ฮิลล์ ซาเบต (Queen Elizabeth) การ ค้า ขาย ของ
 ชาติ อังกฤษ แข่ง แข่ง พวก แชน ฮีตา ตัก ถัก หนัก ขึ้น พวก นี้ จึง
 เข้า ไป ขอ พระ บารมี พระเจ้า เฮมเปอเรอร์ เยอรมัน เป็น ที่ พง
 พระเจ้า เฮมเปอเรอร์ ออก ประ กาศ ห้าม ไม่ ให้ พ่อ ค้า อังกฤษ เข้า
 ไป ค้า ขาย ใน ประเทศ เยอรมัน นี้ (ปี ๑๕๙๖) ค่อนั้น มา ไม่ ทน
 ได้ ถึง ปี กวิน ฮิลล์ ซาเบต ก็ ออก ประ กาศ ต่อ สู้ บ้าง เก็บ รับ

เอาเรือกำปั่นค้าขาย ของ พวก ฮอลันดา คิกเล็ก ซึ่ง เดิน อยู่ใน ทะเล แลบนั้น เสีย ถึง ๒๐ ลำ รวมทั้ง สินค้าที่ บรรทุก อยู่ใน เรือ นั้นด้วย

ใน สมัย เดียวกัน นั้น การ เดิน เรือ ของ ประเทศ ฮอลแลนด์ (Holland) เจริญ ตี ยิ่ง กว่า อังกฤษ ชาว ฮอลแลนด์ ทำ การ หา ปลา ใน ทะเล แลบนี้อย่าง เป็น ใหญ่ อยู่ พวก เดียว เดิน เรือ ค้าขาย ตาม หัว เมือง ชาย ทะเล ทั้ง สอง ฝั่ง แล้ว ยัง ค้า สินค้า ที่ ต้อง ห้าม คดออก ลง ไป ถึง ประเทศ สเปน อีก คอย คั ปล้น สินค้า เรือ ของ ชาติ สเปน ที่ บรรทุก ชาติเงิน ทอง และ สินค้า จาก ประเทศ อเมริกา อยู่ เดิมชอ มีความ เชี่ยวชาญ ในการ ส่งคราม ทางเรือ มาก จน ทก ที่ กระทำให้ ชาติ อังกฤษ มีความ ฤชยา คิด แข่ง แข่ง ชัน บ้าง

ข้าง ฝ่าย ประเทศ อังกฤษ เมื่อ การ ศึกถกรรม ค่อย เจริญ ชัน ดำเนิน ครัว พดอย มาก ชัน ตามกัน ต้องการ อาหาร มาก ชัน การ หาปลา ทำ ปลาเค็ม เป็น อาหาร เป็น ที่ ต้อง การ มาก ชัน ชาติ อังกฤษ ก็ ต้อง มี เรือ ใช้ มาก ชัน ตามกัน การ ขุดถ่านหิน ก็ ค่อย เจริญ ชัน ด้วย แต่ ก่อน ชาติ อังกฤษ ซื้อ เรือกำปั่น จาก ชาวต่าง ประเทศ ที่ โกลด์ เบียง หรือ ไป เทียง ตั้ง ให้ ค่อย เรือ ตาม อ่าว ทำ เรือ ต่าง ๆ ใน ทะเล บอลติก (Baltic Sea) มา ชันนี้ พระเจ้า แผ่นดิน ทรง ส่ง เจริญ อกหนุน มาก ชัน ก็ รีอ่าน ค่อย เรือ

ใช้เองบ้าง ต้องไปขนไม้จาก ชาย ทะเลบอลติก มาทำเรือ เสนอไป
 ชาติอังกฤษ ต้องสั่งสินค้าที่ทำในเมื่อง ออกไปแลกเปลี่ยน กับไม้ จน
 ที่สุด แย่ง เอาการ ค้าขาย ทาง เรือ จาก ชาติ ฮอลแลนด์ และ พวก แชนซ์
 อาตีกัดกมาได้ ในมือได้มากขึ้นทุกที ความพยายามในระหว่าง ประเทศ
 อังกฤษ กับ ฮอลแลนด์ ในการ แข่ง แย่ง กัน ค้าขาย มีหนัก ขึ้น จน ถึง
 ศตวรรษที่ ๑๖๕๑ ปี รัฐบาล อังกฤษ เห็นมีกำลังพอที่จะต่อสู้ ชาติ
 ฮอลแลนด์ ในทางเรือได้ จึงมีอำนาจ ทำกฎหมาย สำหรับ การ เติบเรือ
 ของชาติอังกฤษ ขึ้น เรื่องหนึ่ง (Navigation Act, 1651) อนุญาต
 ให้แต่ เรือ ของชาติ อังกฤษ แล เฉพาะ เรือของ ชาติต่าง ประเทศ ที่ ทำ
 สินค้าขึ้น บรรทุก สินค้า เข้าไป ขาย ใน เซอร์เคิน อังกฤษ ได้ เรือ ของ
 ชาติ ขึ้น นอกจาก นี้ ห้ามไม่ให้ บรรทุก สินค้า เข้า เมื่อง ได้ เป็น สินค้า
 รัฐบาล อังกฤษ มีเจตนา ที่จะ ตัด ผล ประโยชน์ ของ ชาติ ฮอลแลนด์
 โดยเฉพาะ ผล ของ กฎหมาย นี้ จึง กระทำให้ เกิดการ สงคราม ขึ้น
 กับประเทศฮอลแลนด์ ในไม่ทันจะครบรอบปี ได้ทำสงครามกัน ตั้งแต่
 เดือน พฤษภาคม ค. ศ. ๑๖๕๒ ปี จนถึงเมษายน ๑๖๕๔ ปี จึงได้
 ทำหนังสือสัญญา สงบศึก กันได้ ชาติ อังกฤษ มีไชย ชนะ ทำลาย
 กองทัพเรือ ของ ประเทศ ฮอลแลนด์ ได้ เป็น อันมาก ค่อน นั้น มา
 ใน ศตวรรษที่ ๑๖๖๕ ปี แล ศตวรรษที่ ๑๖๗๒ ปี ประเทศอังกฤษ

กับชอตแดนต์ได้ทำสงครามทางเรือกันอีกสองครั้ง เพราะด้วยเหตุ
 ที่มีความอิจฉาต่อกันในการค้าขายในระหว่างสองชาตินี้เป็นต้น
 การสงครามทางเรือในสมัยนั้น มิใช่แต่จะรบกันแต่ในระหว่างของ
 ทพเรือของรัฐบาล พวกพ่อค้าพดเมืองต่างก็จัดแจงแต่งเรือ
 ค้าขายของเขาออกช่วยรบด้วย พวกนี้มีเจตนาที่จะเป็นศัตรู
 ออกตีปล้นเรือของพวกข้าศึกโดยเฉพาะ ได้ความจากพงษาวดาร
 ของเดวิดฮัม (David Hume) ว่าในระหว่างเวลาที่สองชาติ
 ทำสงครามกันนี้ ชาติชอตแดนต์เสียเรือแก่กองทัพเรืออังกฤษ
 ราวสัก ๑๖๐๐ ลำ และข้างฝ่ายการเดินเรือค้าขายของชาติชอตแดนต์
 ในทะเลเหนือและทะเลบอลติกนั้น เรือไปรเวตของพ่อค้าอังกฤษ
 ทำลายเสียเกือบสิ้นเชิง ในที่สุดได้ความว่าใน ๕๘ ปี ตั้งแต่
 การที่รัฐบาลอังกฤษได้ออกกฎหมายในการเดินเรือที่กล่าวไว้ข้าง
 ต้นนั้น การค้าขายทางเรือของชาติอังกฤษเจริญขึ้นอีกเท่าตัว
 กฎหมายการเดินเรือนี้มีผลคือ :

๑. เมื่อการค้าขายของชาติอังกฤษแผ่ไพศาลออกไปทั่วถึงประ
 เทศฝ่ายเหนือทั้งปวง การค้าขายเหล่านี้แต่ก่อนอยู่ในมือชาติ
 ชอตแดนต์ทั้งสิ้น

๒ เปิดให้ทำการ ค้าขาย ดิบ ดก หนึ่ ภาษี เจ้า ออก กับ ประเทศ
สเปน แต่ ปอร์ตุกัลดั้ง มี ผล ประโยชน์ เป็น อันมาก นั้น ให้ กว้าง ของ
เจริญ รุ่ง ได้ มาก

๓ ทำให้ ชาติ อังกฤษ ทำการ หาปลา แห้วริง และ ปลา วาฬ เจริญ รุ่ง
การ หาปลา สอง อย่าง นี้ เติม ชาติ ชลแดนค้ ทำ อยู่ ชาติ เดียว

๔ ชาติ อังกฤษ ได้ ตั้ง โค โดนี้ ที่ สำคัญ ใหญ่ ใน ชั้น ต้น ตง มัน คง ได้
ที่ เกาะ เวสต์ อินเดียน โดย ชะนะ สงคราม ในปี ๑๖๕๕ เป็นการ
เปิด ประตู ค้า น้ำตาล อ้อย ใน เกาะ นั้น ได้ ฝ่าย เดียว

๕ อังกฤษ ทำ หนังสือ สัญญา ชื่อ เมทวีน คิวตี (Methuen
Treaty) กับ ประเทศ ปอร์ตุกัลดั้ง จำเริญ โดยมี ชื่อ ของ ราชา ทศ อังกฤษ
ชื่อ ลอร์ด เมทวีน ในปี ๑๗๐๓ กั้น การ ค้าขาย ของ ชาติ เยอรมัน และ
ชาติ ชลแดนค้ ออกจาก ประเทศ ปอร์ตุกัลดั้ง และ เมือ รุ่ง ของ ประเทศ นั้น
ได้ ต้น เจริญ แล้ว สัญญา ว่า ชาติ อังกฤษ จะ ตัด พัก ภาษี สู้รา
ของ ประเทศ ปอร์ตุกัลดั้ง ที่ ส่ง เข้า ไป ใน เมือง อังกฤษ นั้น ให้ น้อย ดงกว่า
พัก ภาษี ที่ เก็บ จาก สู้รา ของ ชาติ อื่น เป็น ส่วน หนึ่ง ใน สี่ ส่วน แต่ ขอ ให้
ปอร์ตุกัลดั้ง ยอม ให้ ชาติ อังกฤษ ได้ ส่ง มา เข้า ไป ขาย ใน เมือง ปอร์ตุกัลดั้ง
โดย ที่ จะ ยอม เสีย ภาษี ให้ ตาม ราคา ของ รัชชระ ๒๓

พอ ทำ หนังสือสัญญา สมัย นั้น แล้ว สินค้า ซึ่ง เป็นผล หักลดกรรม
 ของ อังกฤษ ก็ไหลท่วม เทเข้า ไป ขาย แร่ง ราคา กับ สินค้า ใน เมือง
 ปรุตุกัตได้ เจ้า เจ้า ตามปรวณนา ทำตายต่าง การหักลดกรรม ของ ชาว
 เมือง ตรี ได้ อัน เจริง ชาติ อังกฤษ จน เขา เงินตรา ของ ประเทศ ปรุตุกัต
 กัด ออกจากเมือง ไป ได้ อันแล้ว ยังจนเขาทองคำซึ่งประเทศปรุตุกัต
 ได้ จากเมืองอื่น ของเขา นั้นไป ได้ อีก การ ค้าขาย ใน ชั้น หลัง ก็มี แต่
 สิ่ง สินค้า ซึ่ง เป็นผล ของการหักลดกรรม ชาติอังกฤษ เข้า ไป แลกกับ ชาติ
 เงิน ทอง ของ ประเทศ ปรุตุกัต เป็นใหญ่ ได้ เงินทอง นั้น ไป แล้ว ชาติ
 อังกฤษ เขาไป แลกสินค้า ใน ประเทศ ควันออก ทาง เมือง อินเดียน และ
 เมือง จีน มีผ้า ค้าย และ แพร กับ ของป่า และ ผลเพาะ ปลูก ต่าง ๆ ที่ ใน
 ครั้ง นั้น ยังทำไม่ได้ ใน ประเทศ ควันตก เป็นต้น สินค้า ที่ เป็น ผล
 หักลดกรรม ของ ชาวควันออกนั้น อังกฤษ พาไปขาย ใน ประเทศยุโรป
 แลเอาเปลี่ยนเอาผลเพาะปลูก และ สินค้า ติบต่าง ๆ ของ ประเทศ เหล่านี้
 กลับ เข้าไป ใช้ ใน ประเทศอังกฤษ หรือเอาไป ตัดแปลง แต่ง สรร
 ทำ เป็นของ มีมือ ส่งออกไปขาย นอก ประเทศ ต่อไป ใน ทวีป เอเชีย
 มี ประเทศอินเดีย ประเทศจีน ซึ่ง ใน สมัยนั้น มีมือ หักลดกรรมทำการ
 ข้างต่าง ๆ ดี กว่า ชาว ประเทศ ควันตก ใน ยุโรปแทบทุกอย่าง ที่ ผู้
 ประเทศ ควันออก มีความเจริญ ในการหักลดกรรม กสิกรรม มาแต่ครั้ง

โบราณเก่าก่อนมาก พวกฝรั่งเมื่อหาทางเดินเรือมาถึงได้ก็ตั้ง
 ต้นเรือนเรียงอย่างไปทำบ้าง ในชั้นต้น उन เขาขายเงินทองจาก
 ประเทศอเมริกา ซึ่งเปนของต้องการมาก ของชาวตะวันออกมาแลก
 สินค้าไปก่อน เห็นมีผลประโยชน์มากก็อุสาห์เที่ยวหาที่พัก
 อาศัยอยู่ตามหัวเมืองชายทะเลต่าง ๆ ตามระยะทางเดินเรือของ
 เขาก่อน ค่อย ๆ เจริญแผ่อาณาเขตนับเป็นชาวตะวันออกแผ่
 อาณาจักรกว้างขวางออกไป เมื่อเห็นว่าพละเมืองชาติใด
 มีกำลังน้อยก็พาดหาเหตุก่อการสงครามแย่งชิงเขามานั้น
 เปนที่พักที่มั่นไว้ ถ้าเห็นว่าชาติใดยังมีกำลังแข็งแรงอยู่จะหัก
 หาญเขาไม่ได้ทันทีก็คอยหาโอกาสที่จะคอยช่วยเข้าตี
 เขาเมื่อเวลาชาติตะวันออกนั้นทำสงครามกันจนอ่อนเพลียลง
 ในที่สุดสักแต่เห็นว่า จะตั้งการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศ
 ใดในทำเลที่โหดเหมาะ ก็ตั้งความเพียรเบียดเบียนเขาที่มั่นไว้ในอ
 นาจจนได้

ชาติฝรั่งทั้งหลายที่ตั้งตัวมีอำนาจใหญ่ในการค้าขายต่างประเทศ
 แม้ไพศาลไปได้ก็เพราะเจริญในการเดินเรือก่อน มีเรือค้าขาย
 มากก็ตั้งสร้างเรือรบสำหรับป้องกันมากขึ้น ในชั้นต้นชาติ
 ปรอทักัดหาทางเดินเรืออันใดทวีปอาฟริกามาถึงทวีปเอเชียได้

ก่อน แล้ว ชาติสเปน จะหาทาง ให้สิ้นเจ้าจึง ไปพบทวีป อเมริกา ชาติยุโรป เลย เขาแย่ง อย่างกัน เทียว หา ทัก ที่อาศรัย ค้าขาย จนทั่ว โลก ในระหว่าง เวลานั้น ก็ ทำสงคราม แย่งชิง กันเอง ตลอดไป ชาติโปรตุเกส, ฮอลแลนด์, สเปน, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, ต่าง ก็ไป เทียว มีแผ่นดิน ปกครอง อยู่ ทั่วไป ใน ส่วนทวีป จนทุกวันนี้

แต่ เมื่อ จะพูด ถึง เรื่อง การ ค้าขาย ของชาติ อังกฤษ แค่นั้น มาให้ตลอดไป แล้ว จะ คงกล่าว ถึงการ ทอผ้าดี ที่ เป็น การใหญ่ อยู่ จน ทั่ว บัด นี้ ต่อ ไป ด้วย คน ชาติ นี้ เมื่อ ได้ มาตั้ง เป็น บริษัท ค้าขาย มัน ลง ใน ประเทศ อินเดีย แล้ว จน เขา ผ้า ค้าย และ โหม ของ ชาว ประเทศวันออก ไปขาย ในทวีปยุโรป เป็นเงินค่าสำคัญ ใหญ่อย่างหนึ่ง ก็จริง แต่ ชาติอังกฤษ มีความฉลาด ที่ไม่เอา ผ้า ค้าย และ โหม เข้าไปขาย ใน เมือง ของ ตัว เอง อยู่ให้ เวียน วิชา ทอผ้า ชนิด นี้ จากชาติ อินเดีย จน ทอ ได้เอง จนเขา ผ้า ค้าย และ โหม เข้า ในเมือง จนถึงที่สุด มีความชำนาญ พอที่จะ กลับเอา ผ้า ค้าย นั้น ออก มา ขายแข่ง ราคา ถ้าง ผลิต การ ทอผ้า ของ ชาติ อินเดีย ให้เสื่อม ทราม ลงได้ ประเทศอินเดีย แต่ก่อนเจริญ ในการ หัตถกรรม อยู่บ้าง มากภายหลัง การ หัตถกรรม เสื่อม ทราม ลง ก็ กลับกลายเป็น แค ทำการ กสิกรรมเพาะปลูก ผ้าเดียว ประเทศ ที่ทำการ หัตถกรรม คง ได้เปรียบ

และมีอำนาจใหญ่ยิ่งกว่าประเทศที่ทำแต่การ กสิกรรม ดิน เปนแน่แท้ เพราะฉะนั้น ทุกวันนี้ จึงเห็น ปรากฏว่า บรรดา ประเทศ ที่มีแต่การ กสิกรรม เปนใหญ่ นั้น มีความเจริญต่ำ หลั เพื่อน ชยู่ เพียง โด

ประเทศอังกฤษ บอังกกัน การหักถกรรม และการ เติบเรอ อย่างกวค
ชั้น จน ถึงได้ บัด ประค ค้า บรรดา เมือง ชัน ของ เขา ใน ประเทศ
อเมริกาเหนือ เข้าไว้ ในง้อพอก้า และ พวก ทำการ หักถกรรม อังกฤษ
จน ชาว อเมริกาเหนือ ซึ่ง เทือก เทา เหล่า กอ เปน ชาติ ชี กฤษ และ ชยู่
ในความปกครองบอังกกัน ของประเทศอังกฤษ มาแต่เดิม นั้น ทนทาน
ความลำบาก ของรัฐบาล อังกฤษไม่ได้ ต้อง เกิด เปนชนก ชัน ทำการ
สงครามกัน มีไชย ชะนะ แก่ ประเทศอังกฤษ แล้ว ตั้ง ตัว ชัน เปน
ประเทศ เอกราช มาได้ตั้งแต่ ศดศศักราช ๑๗๗๖ (พระพุทธศักราช
๒๓๑๙)

อังกฤษ เดี่ย ประเทศ อเมริกาเหนือ ไปครั้ง นี้ ผล ประโยชน์
ที่เกิด จาก การ บัด ประค ค้า ชาติ อเมริกา นั้น ประมาณ กัน ว่า
ชาติ ไป ถึง บัด ๓,๐๐๐,๐๐๐ ปอนต์ และ คิตตามจำนวน
ด้าม โน คิว ชาว อเมริกา นั้น เทียบ กับ จำนวน สิ้น ค้า ที่ ประเทศ อังกฤษ
ทำส่งไปขาย ประมาณ กัน ว่า ชาว อเมริกา คนหนึ่ง ต้อง บริโภค
สิ้นค้าอังกฤษ เฉลี่ย เปนกลาง เปนราคาเงิน บัดหนึ่งปอนต์ (๑๓ บาท)

เหนือจะ เห็น ได้ชัด แข็งกว่า ประเทศอื่น โดยเหตุ ที่ ประเทศ อเมริกา
เหนือ เป็น แผ่นดิน ที่ พัง ได้ ค้าง คิว ้น เป็น อีศรภาพ ได้ ใน ๑๓๙ มี
ที่ ต่ วง มา ้น เอง

การ ค้าขาย โดย สัตว และ การวิ่งงัน การ ค้าขาย ใน ประเทศ นี้
ต้อง เปลี่ยน แปลง กลับ ไป กลับ มา เห็น ผลดี และ ร้าย ทันตา ได้ ใน นัย
มี เห็น ผล ได้ เร็ว ก็ เพราะ เหตุ ที่ พลเมือง ชาติ ใหม่ นี้ ชัยมันแรง ใน
การ ทำ มาหา กิน มีความ รู้ ความ ชำนาญ พอ เท้า เทียม กัน กับ ชาว
ยุโรป พรีอิมใจ กัน จัด การ ปกครอง มือง กัน ตัว เอง รวบ รอม เข้า
ไป คน ร่วม ชากร่วม ผล ประ โยชน์ ได้ ด้วย ความ ดำ มัค คี เป็น กำ ลัง
และ ชำ นาค ใหญ่ ้น มัน คง แรง แรง ประกอบ ทั้ง มี ที่ แผ่น ดิน ใหม่
อัน กว้าง ใหญ่ แม้ ไฟ ค่าว ทำ การ เพาะ ปลูก และ ซุด แร่ บัง เกิด ผล ดี บริบูรณ์
รวดเร็ว มากกว่า แผ่น ดิน เก่า ใน ประเทศ ยุโรป เป็น ชัน มาก

เมื่อ ยี่ ี่ อยู่ใน ได้ บัง คับ รัฐบาล อังกฤษ ชาติ อังกฤษ บัด ประ ต
ค้า เสีย ฝ้าย เตียว ไม่ ยอม ให้ ริชชาน ก่อ การ หัก ดกรร มอย่าง หนึ่ง
อย่าง ใด ที่มี ด้ กษณะ จะ แรง ัน ประ ัน กับ สิ้น ค้า ที่ ทำ ใน ประ เทศ
อังกฤษ ได้ เป็น ชัน ชาต อังกฤษ ส่ง เสริม ให้ ทำ แต่ การ เพาะ ปลูก
แต่น้ำ ไม้ จน เหลือ ไร่ ไร่ อย ใน บ้าน เมือง ราคา ตก ต่ำ ลง แล้ว ชาติ อังกฤษ
จึง ได้ ัน สิ้น ค้า ้น ไป ขาย เขา กำ ไว ใน ประเทศ ยุโรป แล้ว ส่ง

สินค้าที่ทำในแผ่นดิน อังกฤษ ออกไปขาย แดง เบียดกัน พ่อค้า
อังกฤษ มีกำไรงาม ทั้ง สอง ฝ่าย โหน ยัง จะ ห้าม หวง กันไม่ให้ชาติ
อเมริกาค้าขาย กับประเทศอื่นได้ โดยสะดวก ด้วย ชาติ อเมริกัน ทน
ทาน ชัย ไม่ ได้ จึงได้ตั้ง ตัว เป็นชนกษัตริย์ เมือง เปน เอกราช ขึ้นใน
กฤศศักราช ๑๗๗๖ ปี ตั้งที่ได้ก่อก้าวไว้ในพงษาวดารอังกฤษหมวด
ก่อน นั้น แล้ว

แต่ ก่อนมาชาติอเมริกันต้องอาศัยใช้ ฝรั่งผลของการหัตถกรรม
ของชาติ อังกฤษ เป็นพื้น ครั้น เกิด การ สงคราม ขึ้น ใน การรบกับ
อังกฤษครั้งนี้ อาศัยใช้ ฝรั่ง ที่ทำในเมืองต่างประเทศไม่ได้ ชาติ
อเมริกัน ก็ ต้อง ผลิตทำขึ้นใช้ เอง ใน เมือง ตาม แต่ จะ ทำได้

ชาติ อเมริกา แต่ก่อนไม่ได้คาดคะเนเห็นเลย ว่า การที่ จำเป็นต้อง
วิธาน ทำของหัตถกรรมขึ้น ใช้เอง ใน เมือง ใน ระหว่าง การ สงครามนั้น
จะมีผลเป็น ความเจริญ แก่ ชาติได้ ทัดดา เห็น ใน น้อย ปี แต่ อัน ที่
จริง ตาม ขบวนการ ใน ชัน คั้น เมือง พดเมือง เดียว กัน แรก ตั้ง ทำการ
หัตถกรรม ที่ ยัง ไม่ เคย ทำ หรือ ยัง ไม่ ชำนาญ และมีของซึ่งจะต้อง
ทำขึ้น ใช้เอง ธารพัด อย่าง ในขณะ เดียว กัน พร้อมกันนั้น แ่น
แล้ว การ ประ มูต แก่ง แยก กัน ทำ แต่ เฉพาะ สินค้า อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด
ก็ พึง จะ มี น้อย หรือ แทบ จะ ไม่มี อยู่เอง ผู้ทำย่อม จะ ตั้ง ราคา เขา

อย่างสูงที่สุดที่ผู้ต้องการใช้ของนั้นจะกล้าซื้อ ของอย่างใด
 ที่ยังมีไม่พอใช้ของอย่างนั้นก็มีราคาสูงอยู่ได้ตลอดไป ผู้ทำของ
 หัตถกรรมมีกำไรมาก ได้ค่าแรงมากขึ้นกว่าพวกที่ทำการถลุง
 เพราะปลูกอย่างเก่าทำได้ เหตุนี้ย่อมจะชักชวนพลเมืองที่
 ทำการเพาะปลูกอยู่ห่างไกลหัวเมืองชายทะเลซึ่งมีกำไรหรือได้ค่าแรง
 แค่น้อยเพราะทางกันดารหรือเหตุอื่น ๆ นั้น ให้ละทิ้งการถลุง
 เช่นนั้นเสีย แล้วเข้าไปรับจ้างหรือลงทุนทำการหัตถกรรมในบ้านเมือง
 ที่มีประสมขนแน่นหนา นั้นมากขึ้นทุกที เหตุที่กล่าวมานี้บังคับ
 ให้ค่าแรงของคนทำงานสูงขึ้น แล้วก็ทำให้ราคาที่ดินทั่วไปพลอย
 สูงขึ้นตามกันด้วย แม้แต่การสงครามได้ทำลายล้างทรัพย์สินสมบัติ
 ในบ้านเมืองให้เสียหายเป็นอันครุฑานไปเป็นอันมาก อยู่แล้วก็ได้
 พลเมืองในขณะการสงครามนั้นยังอยู่แต่ที่ยังทำการได้ผลประโยชน์
 เป็น ความเจริญมาเจือจาน ความเสียหายนั้นได้เป็นอันมาก

แต่ความเจริญในการหัตถกรรมขั้นต้นนั้นหาได้ถาวรอยู่ได้ไม่
 พอ อังกฤษได้ทำหนังสือสัญญายอมไว้ประเทศอเมริกาเหนือเป็น
 ประเทศอิสระภาพ (ในปี ๑๗๘๓) เกิดการสงครามแล้วชาติ
 อังกฤษก็ตั้งต้นส่งสินค้าอังกฤษเข้าไปขายแข่งลดราคาสินค้า ซึ่งพึง
 แกรวิทำขึ้นในประเทศอเมริกานั้นทรุดโทรมลงอีก เป็นเพราะ

เหตุที่มณฑลต่าง ๆ ในประเทศนี้ยังไม่ปรองดองกันวางแบบแผน
 จัดการค้าขายภายนอกพร้อมกันได้ ชาติความบังเอิญการคัดค้าน
 ในเมือง สินค้าอังกฤษ ทุ่มเทเข้าไปขายได้ โดยสะดวก เกิดเป็น
 ความ ชาติ ทนเสีย หาย ลง ทั่วไป ทั้ง แผ่นดิน พวก ที่ทำสินค้า
 โดยการ คัดค้าน คัดค้าน หมด ของ การเพาะ ปลูก ที่ มีอยู่
 ในขณะนั้นก็ขายไม่ออก ที่ดินตกราคา กตัญญู กลายเป็นความฉิบหาย
 ไป เพราะการส่งบดงความ นั้น เสีย อีก การ คัดค้าน ของ ชาติ
 อเมริกาไม่ พ้น ไปได้ จน บรรดา มณฑล ที่ ต่าง ก็มี อำนาจ ปกครอง
 ตัวเอง อยู่ ได้ นั้น รวบรวม เข้า เป็น ชาติ เดียว กัน อยู่ ใน ได้ กฎหมาย ที่
 ได้พร้อม ใจกัน ตั้ง เป็น หลัก ของ การปกครอง แผ่น ดิน นั้น ในปี ๑๗๘๗
 คิงส์ทอนซิงตัน (George Washington) เป็น ประธานาธิบดี คน
 แรก ประเทศอเมริกาเห็นครั้งนั้นมีเขตแดนต่างกันอยู่ ๑๓ มณฑล
 คือ :— เวอร์จิเนีย (Virginia) . มัสซาชูเซตส์ (Massachusetts)
 เดลาแวร์ (Delaware) แมรี่แลนด์ (Maryland) นิวเจอร์ซีย์
 (New Jersey) คอนเนคติกัต (Connecticut) เพนซิลเวเนีย
 (Pennsylvania) เซาท์คาโรไลนา (South Carolina) นอร์ทคาโรไล
 นา (North Carolina) นิวยอร์ก (New York) เกาะไรตไฮแลนด์
 (Rhode Island) นิวแฮมป์เชียร์ (New Hampshire) ยอร์เซี่ย

(Georgia) มณฑล ๑๓ แห่งนี้ต่างก็มีรัฐบาล แต่ตั้งกฎหมายปกครองบ้านเมืองภายใน ของตัวได้ เองเต็มอำนาจตามที่กฎหมายของตน ตั้งคิดวิธีขึ้น ซึ่ง มณฑล ทั้ง หดยได้ พหุสม ใจกัน ตั้ง ขึ้น รวมเข้าเป็น ชาติเดียวกัน ทุกมณฑลตั้ง ผู้แทนไปเข้าในสภา ของ รัฐบาลกลาง ที่เรียกว่าคอน เกรส (Congress) ความดำเนิรมันขึ้นเพราะเหตุ ที่ รวมกัน เข้าได้เช่นนี้ แล้ว รัฐบาล อเมริกัน ก็ ตั้ง พักติ เก็บภาษี บ่อนัก ขึ้น ขึ้นคำ ภายใน ได้ ตามชอบใจ แต่ ในชั้น ต้น มี ๑๗๘๕ เก็บแต่เด็กน้อย และเลิกเก็บแต่เงินค่ามรดกกรรมของต่างประเทศ ที่ ตั้ง เข้ามาขายในเมืองลัวแคเปิน ขึ้นคำ สำคัญ ที่ ตั้ง เท่านั้น การหักกรรม กสิกรรม และ การ ก้าวขาย กดบ ตั้งคนพันตัวขึ้น ได้ ตั้งแต่ นั้น มา แต่เหตุที่พักติภาษีขึ้นคำเข้ามาเมือง ในชั้นต้นยังต่ำอยู่ เพียง กำหนด ร้อยละ ๑๕ เท่านั้น ชาติต่างประเทศ คือ อังกฤษ เป็น ต้น รัฐบาลก็ วิชาทำของหักกรรมที่ ตั้ง ว่า จึงอย่าให้ทำสิ่งของเข้ามาขายแข่งราคาอยู่ได้ ความเจริญจึงมิได้ ดำเนินไป ได้ ตามสมควรกับกำลัง และ คุณวุฒิ ของ ชาติอเมริกัน ถึงเช่นนั้นก็ยังเห็นความเจริญปรากฏขึ้นว่า ในปี ๑๗๘๙ นั้น การ เติบ เจริญ ของ ชาติ อเมริกัน รวมทั้ง ขึ้นนับได้ เพียงสองแสนต้น เท่านั้น ในปี ๑๘๐๑ การ เติบ เจริญ มาก ขึ้น ถึง หนึ่ง ล้าน ต้น หรือเจริญขึ้น ๕ เท่าในกำหนด ๑๒ ปี การหักกรรม ทำ ของขาย

ก็ยังสู้ชาติอังกฤษไม่ได้ เก็บภาษีสินค้าเข้าเมืองแต่เพียงร้อยละ ๑๕
จะ มั่งคั่ง กัน ไม่ให้ สินค้า อังกฤษ เข้า เมือง หาก เจ้าเมือง ไม่ อังกฤษ รู้จัก
วิธี ทำ และ ใช้ เครื่อง มือ อย่าง ใหม่ ทำ การ ได้ ผล มาก เบื้อง ต้น น้อย
ดัง เท่า ไถ่ ก็ ส่ง สินค้า เข้า ไป ขาย แข่ง ราคา ใน ประเทศ อเมริกา มาก
ขึ้น ทุกที การ ผลิต กรรม แล การ เติบ เรือ เกือบ จะ ทรวด โทรม ลง แล้วย
ถึง เชน ในปี ๑๘๑๒ เกิด การ สงคราม ขึ้น กับ ประเทศ อังกฤษ อีก
ครั้ง หนึ่ง อังกฤษ ครอบ ครอบ ครอบ ได้ แต่ ใน ทะเล สินค้า อังกฤษ เข้า เมือง ไม่ ได้
การ สงคราม ครั้ง นี้ จึง เป็น เหตุ ชั่ว ชั่ว สงคราม ที่ ให้ การ ทำ มา ค้า ขาย
ใน ประเทศ อเมริกา เจริญ ใหญ่ ขึ้น โดย รวด เร็ว การ ผลิต กรรม เจริญ
ทำ ของ ใช้ ใน เมือง ได้ พอ แล้วย ยังมี เหลือ ส่ง ออก ไป ขาย ต่าง ประเทศ
ได้ อีก ในปี ๑๘๑๕ กอง กรม การ สำหรับ การ ค้า ขาย และ การ
ผลิต กรรม ได้ รายงาน ต่อ รัฐบาล ว่า ในการ ทอผ้า ขน และ แดผ้า สดดี อย่าง
เดียว เท่านั้น ต้อง ใช้ คน ทำงาน มี จำนวน ถึง ๑ แสน คน ทำ มา บ้าง หนึ่ง
ได้ เป็น ราคา ๖๐ ล้าน เหรียญ

ผล ของ การ สงคราม ครั้ง ที่ สอง ก็ คล้าย กับ การ สงคราม ครั้ง แรก
เพราะ เหตุ ที่ สินค้า ต่าง ประเทศ เข้า เมือง ไม่ ได้ นั้น การ ผลิต กรรม
กลุ่ กรรม และ พืช กรรม พืช เจริญ รุ่งเรือง ขึ้น ตาม กัน ได้ ทั่ว ไป
ใน ที่ สุด พวก เจ้า ของ ที่ ดิน เจ้า ของ ทุน และ คน ทำงาน ที่ เกี่ยว ข้อง กับ

การค้าขาย ภายใน เจริญขึ้น ทว่า หนักกันได้ โดยรวดเร็ว

พอได้ ทำหนังสือสัญญาสงครามกันแล้ว (ปี ๑๘๑๔) รัฐบาลอเมริกัน เห็นตัว อย่างร้าย เมื่อการส่งผู้ปกครอง ครั้น จึงตั้งพักเก็บภาษีสินค้าเข้าเมืองทั่วชุมชนอีกเท่าหนึ่ง แต่ความเจริญ ก็ดำเนินเรื่อยไปได้เพียง ปี ๑๘๑๖ เท่านั้น ในบัดนี้พดเมืองในประเทศ อเมริกามีพวก ทำการ หักลดกรรม และ ก่อกรรม เกิด แยก ความ ดำเนิน กิจกันขึ้น พวกทำการก่อกกรรม ร้องว่าพักภาษี บ่งกัน อย่าง สูง นั้นทำ ผลประโยชน์ ช่วยข้างพวกทำการหักลดกรรมฝ่ายเดียว พวกก่อกกรรม ไม่พดอยได้ผลประโยชน์ หรือพดอยเสียผลประโยชน์ ไปด้วย ได้ เที่ยงกัน ลง ปลดพ พวก ก่อกกรรม มีเสียง มาก รัฐบาล ก็ ต้องลดพัก ภาษีสินค้าเข้าเมือง ลง เสีย โดยมาก การทำ มาค้าขาย ทั่วไปก็กลับ ทรมโทรมตกต่ำไป ลดพักภาษี มา ถึง ปี ๑๘๒๔ แล้ว จึงได้ กลับ เพิ่ม เติม พัก ภาษี อีกได้ เหตุ นี้เป็น เพราะ การเปลี่ยนแปลงที่จัดกัน ใหม่ในประเทศ อังกฤษ กระทบมาถึง

คือ เมื่อ ประเทศอังกฤษกำลัง ทำการ สงครามกัน อยู่กับ ประเทศ ฝรั่งเศส (ครั้ง แลไป เดือน ที่ ๑) และประเทศ อเมริกาค้วยนั้น การค้าขาย ต่าง ประเทศ ของ ชาติ อังกฤษทรมโทรมลง มาตก็จริง แต่เหตุ ที่ พดเมือง โน แผ่นดิน อังกฤษ ต้อง ฮาวิภัยกัน เข้า ดำด ที่ เพาะ ปลุกใน

แผ่นดิน อังกฤษ เอง โดย ที่ เจ้า สาดี้ ต่างประเทศ เข้า เมือง ไม่ได้ เพราะ
 การสงครามนั้น การ เพาะปลูก ในประเทศเจริญรุ่งเรือง ขึ้น เป็น อัน
 มาก ที่แผ่นดินซึ่งแต่ก่อนทำการ เพาะปลูก ไม่มีกำไร มากครั้งนั้นราคา
 เจ้า สาดี้แพงขึ้นสองเท่า ก็ทำให้การ เพาะปลูกใน ที่ ๆ เดี่ยวอยู่นั้นมีผล
 เปนกำไรขึ้นได้ การเพาะปลูกเป็นทาง ให้คนทำงานเข้าไปอาศัยทำ
 การเลี้ยงชีพอยู่ได้เป็นอันมาก ซึ่งฝ่ายการหัตถกรรมก็ไม่ทรุดโทรม
 ลงเท่าใด ครั้น เมื่อได้ ทำสัญญาสงบศึก ลงในปี ๑๘๑๔ แล้ว
 ชาติ อังกฤษ เถรง ว่า เจ้า สาดี้ ต่างประเทศจะเท เจ้า มาขายทำให้ ราคา
 เจ้า ในเมือง ตกต่ำ ลงอย่าง เดิม การกสิกรรมจะเป็นอัน ทราย จน จะ
 พาให้ บ้าน เมือง พลอย ฉิบหาย ลง มาก มายได้ พดเมือง อังกฤษซึ่ง
 เปน คน ทำงาน จะ ตกทุกข์ ได้ยากนัก รัฐบาล จึง ตั้ง พักต์ เก็บภาษี
 เจ้า สาดี้ เปนการบังเอิญกัน การเพาะปลูกใน เมือง ไม่ให้ ทรุดโทรมลงได้
 แต่ ความ มุ่งหมาย นี้ หา ดำเนินไม่ ลง ปลาย ปีใด ฝน พ้าอากาศไม่
 ดี เจ้า ออกไม่พอ กิน ราคาแพง จนเจ้า ต่าง ประเทศ ผู้ เสีย ภาษี แล้ว
 ยัง ขาย แพง ราคาได้ แต่ ถ้า เปน ปีที่ผลเพาะปลูกของงามก็มีเจ้ามาก
 มายเหลือ เพื่อไป ราคา ต้อง ตกต่ำ ลง พวก ที่ คำนึงไป ทำการเพาะ
 ปลูก มาก ขึ้น เพราะ ภาษี บังเอิญกัน นี้ ที่ ชาติอื่นต้องเลิกการปลูกเจ้า สาดี้
 เสีย เป็น อัน มาก ความ ฉิบหาย กลับยิ่ง ใหญ่ไป

แต่ถึง เช่นนี้ ก็ การ บ่ง กันเข้าชาติในประเทศอังกฤษที่ร่ำรอน
เก็บภาษีขึ้นนี้ กระทำให้ชาวนา ประเทศ อเมริกาพดอยเคือครัน
ด้วยเบ็นขึ้นมาก เพราะส่งเข้าชาติไปขายในเมือของอังกฤษไม่ได้ดังว
คามที่เคือทำมา พวก อเมริกันข้างมีผลประ โยชน์ ในการหักถกรรม
แต่ การค้าขายได้ โอกาสเหมาะ จึง ชักชวน พวก ทำการ ถักถกรรม ให้
ปรองดองกัน เพิ่มเติม พักัก ภาษีสินค้า เข้ามีของมุ่งหมาย เก็บภาษีผล
หักถกรรม ที่ มาจากประเทศอังกฤษให้แรงขึ้นเป็นการคอบแทนแก่เคือ
คือ การ ที่รัฐบอด อังกฤษ ตั้ง กอง เก็บ ภาษีเข้าชาติ ตั้ง แต่ไป
การ บ่ง กัน สินค้าอเมริกัน ก็มีเรื่อยไป เป็น เหตุให้ ชาวอเมริกัน
เจริญรุ่ง เรืองขึ้นเป็น ต่ำคัม มาจน ทุก วัน นี้

ความเจริญ ของ ประเทศ อเมริกาเหนือ ที่ ดำเนินไปได้ ใหญ่
โตรวดเร็ว นี้ก็นั้น เป็น การ ชักจรรย และ เป็น การ ดำคัญ อย่าง
ยิ่ง ที่ มีขึ้น ใน พงษาวดาร ของ โลก ใน บัดยบั้น นี้ แต่ ใน ปี ๑๗๘๗
มี มณฑล (States) ชยู่เพียง ๑๓ มณฑล มีจำนวน
จ้านโนครัว ประมาณ คน สอง ล้าน มาถึง สมัย นี้ มี มณฑลเพิ่ม
เคือขึ้น เป็น ๔๓ มณฑล ยังมี จังหวัด ที่ แผ่นดิน ที่ เรียกว่า
เทริทอรี (Territories) อีก ๑๑ ตำบล แต่มีเกาะ

ต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น เกาะฟิลิปปินส์ (Phillipines)
 และคิวบา (Cuba) นั้น ด้วย จำนวน ด้ามนิโครว์ใน
 ปี ๑๙๑๒ (พระพุทธศักราช ๒๔๕๕) มี ๕๕,๖๕๖,๐๐๐
 ด้ามนิโครว์ ออกมา ซึ่ง ตั้งแต่ ชอง ต้าน ถึง เก้าสิบห้า ล้าน หก แสน
 ในกำหนด ๑๒๕ ปีเท่านั้น ไม่มีประเทศใดจะเปรียบได้เป็น
 แม้แต่ ที่แผ่นดิน มีเนื้อที่ถึง ๓,๕๕๗,๐๐๐ ตารางไมล์
 อาณาเขต แม้ไพศาล จุด มหาสมุทรแอตแลนติก กับปacific ทั้ง ชอง
 ข้างฝั่ง คิวบาคือตะวันตก แต่ ข้างทิศใต้ทิศเหนือ นั้น
 อยู่ในระหว่าง เส้น แบ่ง ส่วน ของ โลก ตั้งแต่ ราว ๒๕ องศา
 เหนือ (Latitude) เส้น ศูนย์ กลาง โลก ขึ้นไปถึง ๔๘ องศา
 นอก จาก เขตมอากาศ ี่ อยู่ ตั้งแต่ ถึง มหาสมุทรแอตแลนติก ใน
 ที่ แผ่นดิน นี้ มี หิมะ น้ำขนาดใหญ่ ยิ่ง ใน โลก ทั้ง มีทะเลสาบใหญ่
 เขาใหญ่ พร้อม ทก อย่าง อากาศ ใน ตอน เหนือหนาว ที่ สุด แต่
 ค่อย ชื้น ลง มา ถึง เขต แดน ข้างใต้ ปรอดร้อน ถึง ที่ สุด ถึง
 ๕๐ องศา (ฟรอนไฮส์) ภูมิ ประเทศ เปน ทำเล ที่ ต่าง กัน มี
 อากาศหนาว ร้อน ค่อย ชื้น กัน เปน ลำดับไป หัง ที่ ได้ กล่าว มา นี้
 ก็ เปน อัน จะ เห็น ได้ ว่า ใน การ กลักรรรม นั้น ชาติ อเมริกัน จะ
 เพราะ ปรอดได้ ตั้งแต่ ยาลูบ ฝ้าย และ อ้อย ซึ่ง ฝน พรรณไม้ ที่

เพาะ ปลูก กันใน ประเทศ ฝรั่ง คดขยี้ ไป ถึง พี่ พระ ณไม้ ที่ เพาะ
 ปลูก กันได้ ใน ประเทศ หนาว ทุก อย่าง ใน ไร่ พืช แผ่นดิน ยัง
 มี บ่อแร่ ถ่านหิน น้ำมันดิน เหล็ก ทอง เงิน ทองแดง ตะกั่ว
 และ สังกะสี ที่จะ ใช้ ทำ ประโยชน์ สำหรับ การ ผลิตกรรม ได้
 บริบูรณ์ ดี ด้วย ตาม ชาย ทะเล ข้าง ฝั่ง มหาสมุทร แอตแลนติก ก็มี
 ชาว ที่ อาศัย อยุ่ เรือ สำหรับ ทำ การ ค้า ขาย กับ ประเทศ ยุโรป
 ได้ โดย สดวก การ หา ปลา ก็มี ผล บริบูรณ์ ยังมี ฝั่ง มหาสมุทร
 ปาซิฟิก ซึ่ง มี ภูเขา ที่จะ ค้า ขาย ตรง คือ ทวีป เอเชีย ได้ ดี
 อีก ฝ่าย หนึ่ง ด้วย ตาม ชาว ชาย ทะเล มหาสมุทร แอตแลนติก นั้นเอง
 ที่ ชาว ประเทศ ยุโรป ปรารถนา จะ หา ทาง ไป ทวีป เอเชีย ให้ สั้น
 เจ้า จึง ได้ เค้น เรือ มา พบ ทวีป ใหม่ นั้น ตั้ง แต่ ชื่อ ธิชชี่ มา แล้ว
 แต่ ใน ประเทศ ใน เขต สหะเทศ อเมริกา เหนือ ที่ เป็น ฝั่ง ของ เรา นี้
 ชาว อังกฤษ ได้ มา ตั้ง บ้าน ตั้ง ครั้ง แรก ที่ ชาย ทะเล หนึ่ง ใน
 มณฑล เวอร์จิเนีย (Virginia) ในปี ๑๖๐๗ แล้ว ก็ ไป
 ตั้ง อยุ่ ที่ ภูเขา คอร์ด (Cape Cord) ใน มณฑล มาสซาชูเซตส์
 ในปี ๑๖๒๐ แต่ ที่ มณฑล นิวยอร์ก (New York) นั้น
 เดิม พวก ฮอลันดา ไป ตั้ง อยุ่ ก่อน (ปี ๑๖๓๘) และ ใน มณฑล
 แมริแลนด์ (Maryland) ชาว อังกฤษ ไป ตั้ง อยุ่ ในปี ๑๖๕๘

มณฑลนี้ ภายหลัง มา ชาติ ยศดแดนต์ แยัง จึง เขาเข้าไว้ใน
มณฑลนิวยอร์ก จน ถึง ปี ๑๖๖๔ ชาติ อังกฤษ จึง ได้ รับได้ ชาติ
ยศดแดนต์ แยัง เขาที่ นี้ เสีย ค้อไป

ตั้ง ตั้งแต่ มา พวกฝรั่ง ใน ประเทศยุโรป ก็ เพิ่ม เต็มกัน ออก
ไป ตั้ง อยู่ ไร่ ไร่ มี คน มาก ขึ้น แล้ว ก็ ค้อ ไร่ ไร่ เลื่อน ห้าง ขาย ทด
เข้าไป ทาง ทิศ ตะวันตก รับได้ ชาติ อินเดียนแดง ซึ่ง เป็น คน ไม้
และ เป็น เจ้า ของ แผ่นดิน แต่ คน เต็ม มา นั้น ห้าง ออกไป ทุก ที่ โดย
มาก พวกฝรั่ง ข่า พัน ถ้าง พืช พรรณ เสีย ประคจ ด้ ค้อ ด้ ยรฉาน
จน ถึง ที่ ด้ ค้อ ใน สมัย นี้ แทบ จะ ไม้ เห็น หน้า คน พวก นี้ เสีย ใน
แถบ แผ่นดิน ข้าง ทิศ ตะวันตก นาน ๆ จะ ได้ เห็น ด้ ค้อ ครั้ง หนึ่ง คน
พวก นี้ จึง ถลาย เป็น คน ปรดาด หน้า ด้ ค้อ เต้น ไป

เมื่อ กิด ด้ ค้อ ตาม ภูมิ ประเทศ ซึ่ง กว้าง ใหญ่ ไพศาล มี ธานี เขต
ศก มหาสมุทร แอตแดนติก และ ปาซิฟิก ทั้ง สอง ฝ่าย แล้ว ถ้า ชาติ
อเมริกา จะ ด้ ค้อ หน้า ทำ แค่ กวาร์ ปรดก สำหรับ คน ด้ ค้อ หนึ่ง
ด้ ค้อ การ ที่ กว้าง ใหญ่ มาก จึง จะ ทำ ได้ พ้อ ด้ ค้อ กัน ด้ ค้อ โนครวั
มาก ขึ้น ก็ จำ เปน จะ ด้ ค้อ ด้ ค้อ ด้ ค้อ ออก ไป อยู่ ห้าง โกล
ขาย ทด ซึ่ง เป็น ที่ ด้ ค้อ ด้ ค้อ ของ การ ด้ ค้อ ด้ ค้อ ด้ ค้อ และ การ

เดิน เวื่อเสมอไป พดเมือยัง ห้างไกล กระจัด กระจาย ออกไป
เท่าใด ความใจ เรธา เกียจ ครว้น ก็ จะ ยัง มี มาก ขึ้น ตาม กัน
และ เมื่อไร เลย ดำน โนควัว จึง จะ มี จำนวน มาก พอ กับ จะ ทำการ
เพาะ ปลูก ให้เต็ม อาณาเขต ไร่ ไร่ กว้าง ใหญ่ นั้น ได้

การ เพาะ ปลูก ใน ที่ แผ่นดินใหม่ นั้น ตาม ขรรมาไม่ ต้อง ลง
ทุน เดิม บ่อย หรือ ตก แคง ที่ ดิน สักเท่าใด ก็ เกิด ผลงอกงาม
ได้ ผลเป็น อาหาร เพื่อ เก็บ ความ คั้ง การ ของ พวก ที่ ทำ
นั้น เป็น อัน มาก เมื่อ ทุก คน ทำ แค่ การ เพาะ ปลูก อย่าง เดียว
ถึง จะ มี อาหาร เดียง ซึ่ไม่ รู้จัก ความ หด หยากเลย ก็ ดี แต่ ผล
ที่ ทำไว้ เหลือ เพื่อ ทัว ไป นั้น จะ ไม่มี ราคา สัมควร กับ ความ เหน็จ
เหนื่อย ค้ม ค่าแรง เลย ใน ที่ ๆ ห้างไกล จาก ชาย ทะเล นั้น แม้
จะ ฝน ผล เพาะ ปลูก ออกไป ขาย ต่าง ประเทศ ได้ สดวก แต่ ต้อง
ลง ทุน ค่า ฝน มาก เพราะ ทางไกล ค่า ฝน นี้ ต้อง คิด เขาใน เนือ
ของ ผู้ เพาะ ปลูก ถึง ราคา ผล นั้น จะ แพง ขึ้น เพราะ เขาไป ขาย
ต่าง ประเทศ ได้ ก็ จึง แต่ เมื่อ หัก ค่า ใช้ สรรอย ใน การ ฝน ดิน ค้า
นั้น ลง แล้ว ผู้ ทำ ก็ จะ ไม่มี ประโยชน์ ออก ขึ้น มาก สักเท่าใด
เหตุ นี้ จะ ชักชวน ให้ พวก ชาว ไร่ ชาวนา ลด หย่อน ความ ขยัน รั้น แรง

ที่ถอยลงได้เป็นอันมาก พดเมืองไม่มีโอกาสพอที่จะออก
แรง และความกีดขวางทรัพย์สินทำให้เกิดผลได้เต็มกำลัง เป็น การ
ทั้งแรง ทั้งเวลาเสียเปล่า ทั้งเป็นเหตุที่จะทำให้ มีความเกี่ยว
ข้องกันขึ้นเป็นนิสัยของพดเมืองด้วย ความเจริญควรจะดำเนิน
ไปได้เร็วกว่านั้น

อีกประการหนึ่งผลของการเพาะปลูกที่ทำขึ้นได้นั้น เมื่อ
ต้องเอาไปขายแก่เมืองต่างประเทศเป็นลำดับแล้ว จะหมาย
ได้ประโยชน์เป็นการแน่นอนไปช้านานนักหาได้ไม่ ของนี้
จะต้องออกไปขายแข่งราคากันในตลาดนา ๆ ประเทศ ราคา
จะต้องสูงแล้วแต่สินค้าต่างประเทศในตลาด จะมีมาก
หรือน้อย จะต้องสูงแล้วแต่ว่าประเทศใดจะคิดบ่อนกันห้าม
สินค้านั้นเสียเพียงใด หรือจะมีการสงครามเกิดขึ้นที่ไหน
ทำให้ผลปลูกเพาะนั้นขายยากไป หรือถ้าขายไม่ได้เลยเมื่อใด
พดเมืองที่ทำผลนั้นจะต้องได้รับความอับจนลงเป็นแน่ เมื่อตก
ยากลงแล้วกว่าจะกลับฟื้นตัวได้จะต้องการเวลาช้านานนัก

ข้างฝ่ายประเทศที่ทำ การเพาะปลูก และ ทำ การ หัตถกรรม
ก็ได้ด้วย เช่นประเทศฝรั่งเศส และเยอรมันนี่นั้น ถึงขั้นที่แผ่นดิน

เพาะปลูก จะ เก้า แก่ คั้ง ดง ทน ตก แต่ง ที่ คิน มาก ก็ จริง แต่ เมื่อ พดเมือง ไม่คั้ง พัง พาธาไศรยชาวต่างประเทศอยู่เปนมก้างใหญ่ แล้ว อำนาจ ของ ประเทศ นั้น ก็ มี แต่ จะ ใหญ่ โด แขง แรง ขึ้น ได้ เสมอ ไป พวก ที่ ทำการ เพาะ ปลูก ทำ อาหาร และ วัตถุ ที่ เปน ของ คิน ต่าง ๆ ไปส่ง พวก ที่ ทำการ ผลิตกรรมใน เมือง เตียวกัน ข้าง พวก ทำการ ผลิตกรรม ทอผ้า หรือ ทำ สิ่ง ของ เครื่อง มือ เครื่อง ใช้ สำพัด อย่าง ทำ ไป ให้ พวก ทำ การ เพาะ ปลูก ค้าง ฝ่าย ค้าง แดง เบดี่ยน ผด ของ แรง ทำ การ กัน ได้ อยู่นี่ เสมอ พดเมือง ได้ ใช้ แรง และ ความ คิด เต็ม ก้าง เช่น นี้ อำนาจ ที่ จะ สร้าง ทวีปย์ ของ ชาติ ก็ พัง จะ มี ได้ เต็ม ที่ อยู่นี่ สร้าง ทวีปย์ ได้ มาก ขึ้น ก็ จะ มี ก้าง ก่อ สร้าง กอง ทพิบก ทพิเวือ และ ทำ สำตราว บ๊อง กัน ความ อิศรภาพ ของ ชาติ นั้น ได้ แขง แรง ยิ่ง ขึ้น จน เปน ชาติ ที่ มี อำนาจ ใหญ่ ขึ้น ใน โลก ได้ เต่า เทียม ชาติ ขึ้น

ความ คิด เห็น เหตุ ผด คั้ง ที่ ก่อว มา นี้ เปน คั้น ที่ ได้ เปน มุถ หมก ให้ วิรูบาด อเมริกัน คิด บ๊อง กัน บำรุง วิชา และ ถนนม การ ผลิตกรรม ของ ชาติ อย่าง หวง แหน แขง แรง นก การ บ๊อง กัน มี ใช้ แต่ จะ มี ผด ที่ จะ ก่อ เกิด ที่ ทำ การ ผลิตกรรม ขึ้น ทั่ว ไป คาม

หัวเมือง ชาย ทเด จน มี เวช ค้า ชาย ภายใน และ ชาย นอก ประเทศทั้ง สี่ข้าง เวช รวม บ้องกันอาณาเขตร์ ได้ แวง แวงอย่างทุกวันนี้ เท่านั้น ซึ่ง ฝ่าย ใน ที่ กลาง ประเทศ ซึ่ง ห่าง ไกล จาก ชาย ทเด ไป ก็มี ที่ ตั้ง ทำ การ หักลดกรรม อยุ่ ได้ ทั่ว ไป ด้วย พลเมือง ที่ ทำ การ เพราะ ปรองกับ พลเมือง ที่ ทำ การ หักลดกรรมตาม เมือง ต่าง ๆ นั้น ได้ อยุ่ ไกล กัน มาก เท่าใด ก็ ได้ วิชา ไร่ รุย แวง แบ่ง มัน หน้า ที่ กัน ทำ การ แดง เปลี่ยน ผล ของ แวง ทำ การ ได้ ที่ บริบูรณ์ มาก ขึ้น การ เก็บ ภาษี อากร น้อย ราคา อาหาร เครื่อง เติง ชีพ ไม่ แพง ความ สุข ความ เจริญ มี แก่ พลเมือง มาก กว่า ชาว ยุโรป เปน นัก ทนา แด ผล ของ การ บ้อง กัน หักลดกรรม นั้น ก็ ทำ ให้ ค่า แวง ของ คน ทำ งาน สูง ขึ้น ทั่ว ไป ทั้ง บ้าน เมือง ด้วย ที่ ดิน ก็มี ราคา มาก ราคา ที่ ดิน และ ค่า แวง ที่ สูง ขึ้น ได้ ก็ เพราะ กำไร ใน การ เพราะ ปรอง ที่ มี มาก นั้น ก็ ยิง มา เจือ งาน เติง พวก ที่ ทำ การ หักลดกรรม แด ญาร ค้า ชาย จน พอ สม่่า เสมอ กัน ทั่ว ไป

ใน ที่ สุด ถ้า ไม่ ใช้ เพราะ การ บ้อง กัน ชาติ อเมริกัน เห็น อคง ไม่ เจริญ รุ่ง เรือง ใหญ่ ไต ขึ้น ได้ ใน น้อย มี ดัง ที่ เห็น ประจักษ์ แก่ ตา อยุ่ ใน บัดนี้ บัดนี้

จบเล่ม ๒

เล่ม ๓ ยังพิมพ์ต่อไป

